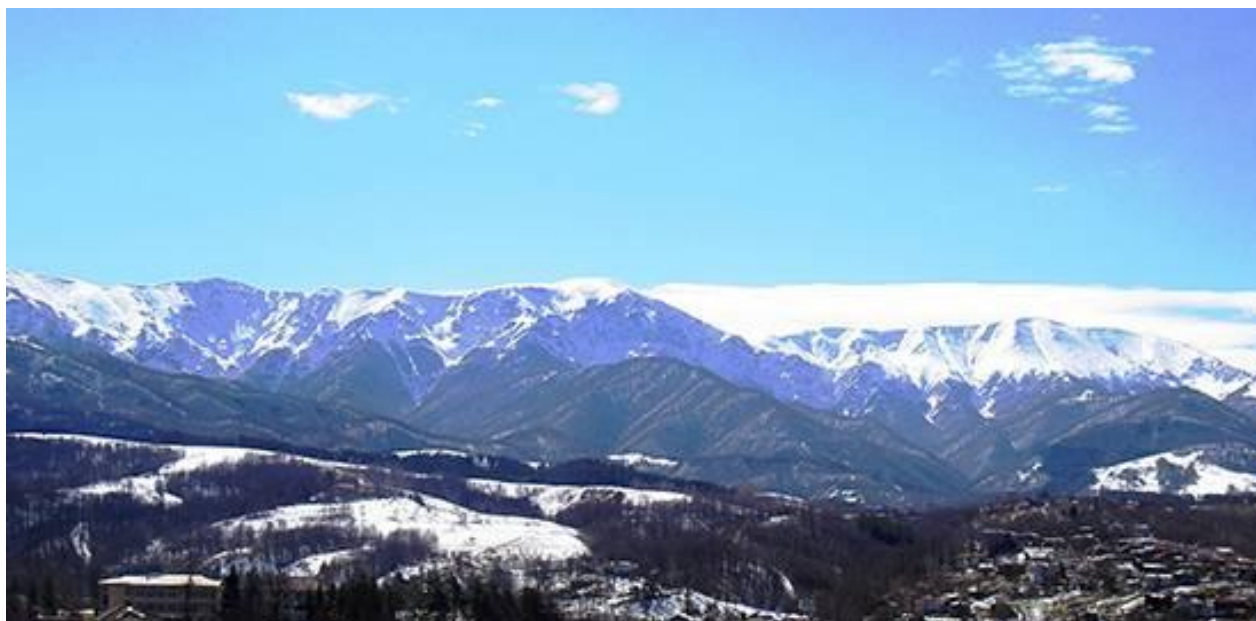

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН

на община Априлци

Ноември, 2015 г.

ДЗЗД „СДРУЖЕНИЕ ОУП – АПРИЛЦИ“

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: ОБЩИНА АПРИЛЦИ

ИЗПЪЛНИТЕЛ: ДЗЗД „СДРУЖЕНИЕ ОУП - АПРИЛЦИ“

ОБЕКТ: ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

Ръководител проект:

/арх.Стоян Цветков/

Представяващ:

/арх.Николай Цветков/

ПРОЕКТАНТСКИ КОЛЕКТИВ:

- 1. арх. Стоян Цветков – Ръководител**
- 2. арх. Борислав Георгиев**
- 3. арх. Николай Цветков**
- 4. арх. Милена Каменова**
- 5. инж. Цветко Цветков**
- 6. инж. Радослава Цветкова**
- 7. инж. Евгения Гунева**
- 8. инж. Петър Добрев**
- 9. инж. Цветан Добрев**
- 10. инж. Валентин Георгиев**
- 11. екол. Пенка Бобева**
- 12. екол. Николай Караиванов**
- 13. икон. Таня Даскалова**
- 14. инж. Георги Савов**
- 15. ландша.арх. Александър Калев**

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	9
1. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНАТА	10
1.1. Цели и задачи на плана	10
1.2. Основни изисквания към проектното решение	11
2. ИНФОРМАЦИОННА ОСНОВА НА ПЛАНА	13
2.1. Изходни данни за изработване на проект за ОУПО Априлци	13
2.2. Актуализация и доразвитие на проучвателната основа на ОУПО Априлци	13
3. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТЕРИТОРИЯТА	14
3.1. Местоположение и граници.....	14
3.2. Население и селища.....	16
3.3. Кратка историческа справка	18
3.4. Структуриране на Априлци в селищната мрежа на страната	19
4. РЕГИОНАЛНИ ФАКТОРИ И ПРОБЛЕМИ	21
5. ПРИРОДЕН КОМПЛЕКС	25
5.1 Релеф.....	25
5.2 Климатични и метеорологични условия	25
5.3 Хидроложки условия. Водни ресурси	26
5.4 Свлачища. Мерки за устройство и защита	28
5.5 Почви	29
5.6 Биологично разнообразие	30
5.6.1 Растителност.....	30
5.6.2 Фауна.....	30
5.6.3 Защитени територии	31
5.7. Ландшафт. Зелена система	33
5.7.1 Ландшафт.....	33
5.7.2.Зелена система.....	34
6. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ	35
6.1. Демография	35

6.1.1. Брой и динамика на населението.....	35
6.1.2. Основни демографски структури	42
6.1.3. Основни изводи и тенденции в демографското развитие.....	51
6.1.4. Икономическа активност и безработица	52
6.1.5. Основни изводи и тенденции на развитие на пазара на труда.....	56
6.2. Икономически активности.....	56
6.2.1. Обща характеристика на икономическата база на Община Априлци	56
6.2.2. Отраслова и секторна структура	57
6.2.3. Изводи и тенденции в развитието на икономическия сектор.....	66
6.3. Социални дейности и социална инфраструктура	68
6.3.1. Образование.....	68
6.3.2. Здравеопазване и социални дейности	71
6.3.3. Култура и спорт.....	73
7. ЖИЛИЩЕН ФОНД И ОБИТАВАНЕ.....	75
7.1. Обща характеристика и структура на жилищния фонд.....	75
7.2. Жилищни сгради по години на построяване	76
7.3. Жилищни сгради по брой на етажите.....	77
7.4. Структура на жилищата по форма на собственост	78
7.5. Структура на жилищните сгради според конструкцията	79
7.6. Жилища по брой на стаите	80
7.7. Благоустроеност на жилищата	81
8. ПРОГНОЗИ ЗА ДЕМОГРАФСКО И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО И ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ	82
8.1. Прогноза за демографско развитие 2014-2035 г.....	82
8.1.1. Варианти на прогнозата	82
8.2. Прогноза за броя на населението по варианти	84
8.2.1. Прогноза за броя на населението	84
8.2.2. Прогноза на населението по възрастови групи.....	85
8.2.3. Прогноза за населението по населени места	86
8.3. Прогноза за икономически активното население.....	87
8.4. Прогнози за социално-икономическо и пространствено развитие.....	88

8.4.1	Мотивация на целевата концепция за социално-икономическо и пространствено развитие и на общината в дългосрочна перспектива	88
8.4.2.	Сценарии/хипотези за развитие на икономиката и система “Труд”	90
8.4.3.	Прогноза за динамиката и структурата на икономиката на община Априлци91	
8.4.4.	Прогнозиране на заетостта.....	92
8.4.5.	Прогнози и мерки за икономическо и пространствено развитие по сектори	94
8.5.	Прогнози и мерки за развитие на системата на социалната инфраструктура	101
8.5.1.	Прогноза за потребността от инфраструктура на образованието	103
8.5.2.	Прогноза за потребността от инфраструктура на здравеопазването	104
8.5.3.	Прогноза за потребността от инфраструктура на социалното подпомагане	104
8.5.4.	Прогноза за потребността от инфраструктура на културата и спорта	105
9.	ТЕРИТОРИАЛНА СТРУКТУРА И БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА	106
10.	ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И УСТРОЙСТВО НА ИЗВЪНСЕЛИЩНИТЕ ТЕРИТОРИИ	113
10.1.	Земеползване и устройство на териториите със земеделски земи	113
10.2.	Земеползване и устройство на горските територии	116
11.	РАЗВИТИЕ НА УРБАНИЗИРАНИТЕ ТЕРИТОРИИ.....	118
11.1.	Селищна мрежа.....	118
11.1.1.	Историческо развитие и структура на селищната мрежа	118
11.1.2.	Структура на селищната мрежа.....	119
11.2.	Градоустройствена характеристика на населените места	119
11.3.	Развитие и устройство на населените места	121
11.4.	Развитие и устройство на урбанизираните територии извън населените места	133
12.	КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО. ОБЕКТИ И ТЕРИТОРИИ С РЕЖИМ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКА ЗАЩИТА ПО ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО (ЗКН).....	135
12.1.	Кратка историческа справка	135
12.2.	Типология на недвижимите културни ценности	136
12.3.	Ценностни характеристики и пространствено разположение	143
12.4.	Състояние	144
12.5.	Места и зони на въздействия от природни и антропогенни фактори, които представляват риск за увреждането на НКЦ и на експозиционната им среда.	144

12.6. Връзка със средата и останалите функционални системи в общината	144
12.7. Взаимовръзка с движимото и нематериалното културно наследство	145
12.8. Анализ на предходното устройствено и инвестиционно проектиране и реализации с оглед диагностициране на произтеклите от тези намеси (или липсата на намеси) проблеми за недвижимото културно наследство	149
12.9. Проблеми:	150
12.10. Необходимост от създаване на устройствени предпоставки за опазване на цялостни културни ландшафти по смисъла на чл. 47, т. 6 от Закона за културното наследство (ЗКН).	152
12.11. Насоки за опазване, експониране и социализиране	152
13. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА	153
13.1. Транспортна инфраструктура	153
13.2 Водоснабдяване и канализация	156
13.2.1 Водоснабдяване	156
13.2.2 Канализация	158
13.3. Енергийна система. Електроразпределение	159
13.3.1. Изграждане и развитие на системата.	159
13.3.2 Електропреносна и разпределителна мрежа	160
13.3.3 Изводи и препоръки	161
14. ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОБЩИЯ ..... УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ	162
БИБЛИОГРАФСКА СПРАВКА:	185
ПРИЛОЖЕНИЕ 1_ СПИСЪК НА НКЦ ЗА ОБЩИНА АПРИЛЦИ ОТ НИНКН	186
ПРИЛОЖЕНИЕ 2. СПРАВКА ЗА ОБЩИНА АПРИЛЦИ ОТ АИС АКБ	210
С П Р А В К А ЗА НАМИРАЩИТЕ СЕ ВЪЗПОМЕНАТЕЛНИ ЗНАЦИ, ИЗДИГНАТИ ПО ПОВОД УЧАСТИЕТО НА БЪЛГАРИЯ ВЪВ ВОЙНИТЕ ОТ 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 ГОДИНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ	224
ПРИЛОЖЕНИЕ 4_ СПИСЪК НА АРХЕОЛОГИЧЕСКИ НЕДВИЖИМИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ ПО АИС АКБ	238
ПРИЛОЖЕНИЕ 5 СНИМКОВ МАТЕРИАЛ, ПОКАЗВАЩ СЪСТОЯНИЕТО НА ЧАСТ ОТ ДЕКЛАРИРАНИТЕ НКЦ	241

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

БАН	Българска академия на науките
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГСП	Горско стопански план
ЕКАТТЕ	Единният класификатор на административно-териториалните и териториалните единици
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие (
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗРР	Закон за регионално развитие
ЗСПЗЗ	Закон за собствеността и ползуването на земеделските земи
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ДЛ	Държавно лесничейство
ЛУП	Лесоустройствен проект
м.	местност
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НАИМ	Национален археологически институт с музей
НИНКН	Национален институт за недвижимо културно наследство
НКЖИ	Национална компания железопътна инфраструктура
ОДЗ	Областна дирекция земеделие
ОПР	Общинския план за развитие
ОПУ	Областно пътно управление
ОУП	Общ устройствен план
ОУПО	Общ устройствен план на община
с.	село
РИОСВ	Регионална инспекция на околната среда и водите
ТСБ	Териториално статистическо бюро

ВЪВЕДЕНИЕ

Изработването на Общ устройствен план на община Априлци (ОУПО) е възложено от общината с Договор от 13.11.2015 г. в резултат на проведена процедура по ЗОП.

Проектът на общия устройствен план на общината е изработен въз основа на:

- Задание за изработване на Общ устройствен план на Община Априлци.
- Съгласувателни писма към ЗАДАНИЕТО от заинтересовани институции и ведомства, както следва:
  - Министерство на културата, Национален институт за недвижимо културно наследство (Становище с изх. № 0800-8/14.04.2015 г. на Министерство на културата)
  - Министерство на околната среда и водите, Регионална инспекция гр. Русе (Писмо изх.№ 6827 от 13.01.2015 г. на РИОСВ - Плевен).
- Техническо предложение за участие в открита процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет „Изработване на проект за общ устройствен план на община Априлци“, разработено в съответствие с изискванията на конкурсната програма по възлагането на обществената поръчка и включващо описание на методическия подход на Изпълнителя и необходимите допълнителни проучвания.

Изпълнителят е изработил и представил за обсъждане на Възложителя, концепция за устройствено развитие на община Априлци. В настоящия проект са отразени препоръките на Възложителя към Концепцията след проведено обсъждане.

Прогнозен период

В съответствие с разпоредбата на чл.17, ал. 3 от Наредба № 8/2001 г. на МРРБ за обема и съдържанието на устройствените планове (по-нататък – Наредба № 8/2001 г. на МРРБ), прогнозният период на действие на плана е до 2035 г.

Община Априлци съдействаше и предоставяше на проектантския колектив за своевременно получаване на цялата необходима информация от общинско, регионално и национално ниво и бе показана необходимата заинтересованост и сътрудничество от общинска власт.

1. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНАТА

1.1. Цели и задачи на плана

Главна цел на общия устройствен план на общината е да създаде териториална планова основа за нейното дългосрочно устойчиво устройствено развитие в съответствие с приетите стратегически документи за регионално развитие и със специфичните за община Априлци географски, природни, исторически, ландшафтни и други ресурси.

Цели

Изхождайки от принципите на устойчивото развитие за баланс между екологично равновесие, икономически растеж и социален просперитет, при рационално използване на природните ресурси, постигането на главната цел се предполага от изпълнението на следните цели:

- Регулиране в устройствено отношение процесите на по-нататъшната урбанизация на територията на общината в граници, които да не накърняват целостта и стабилността на природната ѝ среда;
- Създаване на необходимите устройствени условия за реализиране на стратегическите документи по ЗРР - регионален план за развитие на Северен централен район за планиране, които образуват ниво 2, не представляват административно-териториални единици и са с териториален обхват, областната стратегия и Общинския план за развитие, както и на други общински, регионални и национални програми, планове и проекти. Извеждане на устройствени проблеми, произтичащи от ОУПО, които да бъдат включени в ежегодните програми за прилагане на Общинския план за развитие (ОПР);
- Прилагане на устройствени принципи на по-нататъшно изграждане и техническо съоръжаване на жизнената среда в населените места и останалите обитавани територии в съответствие със съвременните европейски критерии и стандарти, при търсене на максимален ефект при инвестирането и запазване на характерни качества и уникалност на териториите;
- Планиране на територията на общината да става по начин, осигуряващ съхраняване и едновременно с това пълноценно включване в жизнен оборот на природното и културно наследство на общината, с оглед устойчивост и взаимно стимулиране при развитието на всички системи.

Задачи на плана

Основните задачи на плана могат да бъдат определени, както следва:

- Определяне на общата структура на територията и преобладаващото предназначение на съставните и структурните ѝ части;

- Регламентиране на общия режим на устройство на всяка от териториите по предходната точка, при съблюдаване на режимите, установени със специални закони;
- Усъвършенстване на мрежата на социалната инфраструктура;
- Обосноваване развитието на комуникационно-транспортната инфраструктура на общината и определяне съответстващото му усъвършенстване на транспортните мрежи.
- Обосноваване развитието на техническата инфраструктура и определяне разположението на мрежите и съоръженията им на територията на общината, както и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от регионално и национално значение;
- Идентифициране на териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и регламентиране на необходимите превантивни мерки и начини на устройство и защита;
- Регулиране на взаимодействието между устройството на територията на общината и природната ѝ среда, с оглед нейното опазване. Регламентиране на допустимото натоварване на естествените рекреационни и други ресурси, с оглед опазването им;
- Осигуряване на условия за опазване и социализация на обектите на културно-историческото наследство и природните забележителности;
- Извеждане на приоритетните устройствени мероприятия и определяне на последователност на реализирането им във времето.

1.2. Основни изисквания към проектното решение

Общият устройствен план на общината е изработен при съблюдаване на следните общи изисквания:

- Да послужи като основа за цялостното устройство на общинската територия, като определи общата структура на територията, преобладаващото предназначение на съставните и структурните части и общия режим на устройството им, съгласно разпоредбите на ЗУТ. Неговите предвиждания са задължителни при изготвянето на подробните устройствени планове, с които се конкретизира устройството и застрояването на териториите на ниво поземлен имот;
- Да доразвие положителните идеи и тенденции, заложи в предходни устройствени проекти и планове и други проучвания за територията на общината;

- Да отчете външните връзки на общината като стимулатор за развитие. Решаване на инфраструктурни и теренни проблеми в съответствие с целесъобразността им не само на общинско, но и на междуобщинско ниво. Съобразяване предвижданията на разработки на територията на съседни общини или предвиждане (иницииране) на такива, отнасящи се за общи устройствени проблеми, като борба с рисковите фактори в енергийния комплекс, развитие на транспортната и др. техническа инфраструктура и пр.;
- Да формира комплекс от устройствени мерки, целящи създаване на условия за преодоляване на установени съществени диспропорции между отделни части на общинската територия;
- Да сведе до минимум отнемането на ценни земеделски земи за нуждите на урбанизацията и друго строително усвояване;
- Да създаде устройствени възможности за използване на природния и културно-историческия ресурси за развитие на отдиха и туризма, при съблюдаване режимите за опазването им;
- Да създаде условия за развитието на социалната и техническата инфраструктури;
- Да осигури възможности за етапност в реализацията на устройствени мероприятия - общинско задължение;
- По отношение на икономическото развитие на общината, да приложи постановките на стратегическите документи по ЗРР, отнасящи се за общинската територия. За стимулиране на публично-частното партньорство в дейностите, осигуряващи социално-икономическото развитие, в плана да се проучат възможностите и предложат решения за целесъобразна реализация на поземления фонд – общинска собственост, при спазване на общите и специфични изисквания и ограничения по отношение земеползването;
- Предвид несъвместимостта на оценката за потребността от урбанизация, произтичаща от естествените демографски процеси, както и реалното инвестиционно търсене на терени за обитаване от сезонен характер, и за построяване на почивни бази при планиране на земеползването, респ. оразмеряване на системите, като се съблюдават и изискванията за устойчивост на системите.
- Във връзка с горните изисквания, за населените места, за съществуващите и за други части от общинската територия с ОУПО може да се определят устройствени зони и самостоятелни терени с устройствен режим:
  - територии (земеделски и горски) без право на промяна на предназначението им;
  - територии за превантивна устройствена защита (по чл. 10, ал. 3 на ЗУТ);

- рискови територии – зони със свлачища и абразия и потенциално наводняеми територии;
  - територии за прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия.
- Разпределението на територията на общината по видове общо (преобладаващо) предназначение и видове устройствени зони се извърши с номенклатурата и възможностите на Наредба № 7/2003 г. на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (по-нататък-Наредба № 7/2003 на МРРБ), при съобразяване с режимите, установени по реда на други закони и на фактическото ползване.

2. ИНФОРМАЦИОННА ОСНОВА НА ПЛАНА

2.1. Изходни данни за изработване на проект за ОУПО Априлци

Основната информация при изработването на ОУПО е ползвана от два основни документа, които са одобрени от Общинския съвет на Априлци:

- Задание за изработване на ОУП на общ. Априлци;
- Общински план за развитие на община Априлци.

За отбелязване е, че и двата документа са разработени професионално, за целия спектър на изискваната проблематика и предоставят добра изходна информация за проектантския колектив.

2.2. Актуализация и доразвитие на проучвателната основа на ОУПО Априлци

За събирането на допълнителна информация, проектантите предоставиха на община Априлци анкетни форми, адресирани до общински, областни, регионални и национални служби и институции.

Получени бяха съответните данни и информация от:

- Национален археологически институт с музей (НАИМ) при БАН;
- РИОСВ Плевен;
- „Водоснабдяване и канализация” – Ловеч;
- Държавно горско стопанство – гр. Ловеч;
- Областна дирекция земеделие (ОДЗ)– Ловеч;
- Областно пътно управление (ОПУ)– Ловеч;
- Геозащита – Плевен;
- Агенция по геодезия, картография и кадастър;
- Национален археологически институт с музей (НАИМ) при БАН;
- Анкетни форми от кметовете и кметските наместници на селата

- Общинска администрация – гр. Априлци;
- Анкетни форми от кметовете и кметските наместници на селата.
- и др.

На място беше събирана допълнителна информация от техническата служба на общината и при среща с кметовете и наместниците на населените места.

Особено полезна беше непрекъснатата информация, която служебните лица, начело с арх. Симеонова ни подаваха в работен порядък.

За отбелязване е, че Опорния план за ОУПО не беше изпълнен съгласно изискванията.

За изработването на опорния план, на колектива бяха предоставени от общината карти на възстановената собственост за землищата на селата и кадастрална карта за цялата община.

Опорният план беше изработен съгласно изискванията на нормативните документи, вкл. Наредба №8 от ЗУТ и допълнен с изискванията от НИНКН – гр. София.

3. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТЕРИТОРИЯТА

3.1. Местоположение и граници

Община Априлци е разположена в централна Северна България – в югоизточната част на Област Ловеч, Северозападен район. Тя е най-малка по големина (от общо 8 общини) според брой на населението и на шесто място според площта на територията в рамките на областта. Община Априлци граничи с Община Троян (от Област Ловеч), Община Севлиево (от Област Габрово) и Община Карлово (от Област Пловдив).

Общината попада в обхвата на Централна Стара планина (северните склонове на Троянско-Калоферския дял на Централна Стара Планина и южните склонове на Предбалкана), характеризираща се с предимно планински характер на релефа и развитие на долинната мрежа на протичащите през територията ѝ реки (Видимска, Острешка, Зла река и водосборните им басейни). Средната надморска височина на общината е 1031 м. Средната гъстота на населението на общината е 13.1 души/кв.км. (средно за областта 32.3 и за страната 64.9), а на населените места – 1.7 нас.места на 100 кв. км. За сравнение стойностите на показателя за областта, СЗР и страната са съответно 2.7, 3.4 и 4.8 нас.места/100 кв. км.

Таблица № 1

Община Априлци и Област Ловеч - Основни характеристики

Показател	Община Априлци	Област Ловеч	% на община Априлци от областта
Територия (дка)	238256	4128764	5.77%
Брой населени места	4	112	3.57%
Население (бр.), 2014 г.	3114	133513	2.33%
Гъстота на населението (души/кв.км)	13.1	32.3	
Коефициент на възрастова зависимост	78.0%	63.6%	
Отн. дял на населението в подтрудопособна възраст (%)	8.0%	13.3%	
Отн. дял на населението в трудопособна възраст (%)	56.2%	61.1%	
Отн. дял на населението в надтрудопособна възраст (%)	35.8%	25.6%	
Обработваема земя на човек (дка/човек)	21.2	23.6	
Наети лица, 2013 г. (бр.)	702	34704	2.0%
Равнище на безработица, 2014 г. (%)	9.50%	16.90%	
Коефициент на икономическа активност, 2014 г.	45.8%	48.3%	
Нетни приходи от продажби на човек от населението (хил.лв.), 2013 г.	8.6	14.7	

Източници: НСИ, Агенцията по заетостта

Територията на общината (238256 дка) съставлява 5.77% от общата територия на областта (табл. 1). Обработваемата земя на човек от населението в общината е 21.2 дка, при средно за областта 23.6 дка и за страната 6.9 дка.

3.2. Население и селища

Община Априлци е част от Област Ловеч и нейният център се явява допълнителен опорен център в Област Ловеч с основен център град Ловеч. Според категоризацията на общините, Община Априлци е от 5-та категория, центърът на общината гр. Априлци е от 4-та категория¹.

По данни на НСИ населението на общината наброява 3114 д. (2014 г.). Възрастовата структура се характеризира със застаряване на населението. Коефициентът на възрастова зависимост (78.0) е над средното ниво за областта (63.6) и страната (51.2) поради по-високият дял на надтрудолюбните контингенти.

Динамиката на населението на общината показва, че при отделните преброявания на населението, проведени от НСИ прирастът на населението е с различен интензитет. До 1946 г. се очертава нарастване на населението, когато то достига най-голяма численост (9901 д.), след което се наблюдава непрекъснато намаление, като най голям интензитет на намаление е регистриран през периода 1956-1965 г. (преброяване 1956 г. - 8861 д.; 1965 г. - 6806 д.; 1975 г - 6203 д.; 1985 г. - 5363 д.; 1992 г. - 4720 д.; 2001 г. - 4137 д.; 2011 г. – 3338 д.), което е характерно и за селското население на областта и страната. Намалението на селското население на страната и респ. на областта и общината беше свързано с процесите на индустриализация, преструктуриране на икономиката и урбанизационните процеси. Това доведе до непрекъснато намаление на населението на селата и възпроизводство с отрицателен прираст. Темповете на намаление са с различен интензитет за отделните населени места в общината. Населението на центъра на общината гр. Априлци също се характеризира с отрицателен прираст.

На територията на общината наетите лица са 2.0% от тези на областта. Равнището на безработица в общината (9.50% - 2014 г., ср.год.) е близко, но под средното за страната (11.21%), 1.8 пъти по-ниско от средното за областта (16.90%) и 2.1 пъти по-ниско от средното за СЗР (19.71%).

Общината включва общо 4 населени места – град Априлци и 3 села. Според съществуващия брой на населението по данни на НСИ, град Априлци се включва към много малките градове по брой на населението (под 10 хил. жители), а селата – към много малките села (с население под 250 жители).

Град Априлци е образуван от сливането през 1976 г. (в чест на 100 годишнината от Априлското въстание) на с. Ново село (център на града), с. Видима, с. Зла река и с. Острец (Указ № 704, обн. 11.06.1976 г.), понастоящем квартали. Към всички населени места от общината има слети други по-малки населени места през отделни години от развитието им.

---

¹ Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици, състояние към 2014 г.

Съгласно чл. 36 от Закона за административно-териториалното устройство на Република България (ЗАТУРБ), обн. ДВ, бр.63/19.07.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.107/24.12.2014 г., общините, районите, кметствата и населените места се категоризират по критерии и показатели, определени от Министерския съвет.

В таблица 2 са представени категориите на населените места в Община Априлци, състояние към 2014 г.²

Таблица № 2

Категоризация на населените места в Община Априлци*

ЕКАТТЕ	Населени места	Категория
LOV02	Община Априлци	5
10567	с. Велчево	7
23621	с. Драшкова поляна	8
52218	гр. Априлци	4
66771	с. Скандалото	8

* Състояние към 2014 г.

Източник: НСИ

Съгласно утвърдените критерии и показатели, от 4^{-та} категория е центърът на общината гр. Априлци. От 7^{-ма} категория е с. Велчево, а от 8^{-ма} категория – с. Драшкова поляна и с. Скандалото (табл. 2).

Местните органи на изпълнителната власт са: кмет на общината, кмет на населено място / кметски наместници на населени места, общинска администрация. Общинският съвет е орган на местното самоуправление. В общината е създадено кметство в с. Велчево и кметски наместничества в с. Драшкова поляна и с. Скандалото. Съгласно изискванията на ЗАТУРБ, населените места в общината са в границите на максималната пътно-транспортна отдалеченост от центъра на общината. (не повече от 40 км. според чл.8, т.4 от ЗАТУРБ).

---

² Категоризацията на населените места се извършва със заповед на министъра на регионалното развитие, която се обнародва в „Държавен вестник“. Съгласно чл. 37 Националният статистически институт съгласувано с Министерството на регионалното развитие поддържа Единен класификатор на административно-териториалните (АТЕ) и териториалните единици (ТЕ) В съответствие с изискванията на общата Класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана в Европейския съюз, са утвърдени идентификационните кодове на административно-териториалните (области, общини, райони в общини) и териториалните единици (населени места, селищни образувания – с национално и с местно значение). С Решение 695 на Министерския съвет от 29.09.2006 год. е утвърдено съдържанието на Националния регистър на населените места и на Единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ).

Административен център на Община Априлци е гр. Априлци, който се намира на 25 км от гр. Троян, на 64 км от областния център гр. Ловеч, на 30 км южно от магистралата София – Варна. Разстоянието до София е 200 км, до Русе – 185 км, до Варна – 305 км, до Бургас – 265 км. Има редовни автобусни линии до София, Троян, Севлиево, Габрово, Плевен, Ловеч и други по-малки селища в района.

Разположението на общината се оценява като благоприятно от гледна точка на възможностите за нейното развитие.

Територията на общината е територията на включените в нея землища на населените места, която според баланса на земята по данни на НСИ е следната:

Таблица № 3

Територия по землища на населените места в Община Априлци (дка)

EКАТТЕ	Населени места	Обща площ на землището	Територия на населените места, в т.ч. и други урбанизирани територии
LOV02	Община Априлци	238256	7969
10567	с. Велчево	19364	894
23621	с. Драшкова поляна	5325	427
52218	гр. Априлци	202975	5769
66771	с. Скандалото	10592	879

Източник: НСИ, баланс на територията

3.3. Кратка историческа справка

Община Априлци се характеризира с богати обществено-исторически събития.

Антични паметници свидетелстват, че тук са обитавали траки и римляни. При проучвания в западната част на Новоселската котловина са намерени 15 селищни могили, като при разкопаването на 2 от тях в местността „Чуклата” са открити погребения. По сивата тракийска керамика намерена в тях, археолозите отнасят погребенията към IV – III в. пр. н.е. Има сведения, че по горното поречие на реките Росица и Видима са живели траки от племето трибали, които добивали злато при изворите на Семова река под връх „Жълтец”.

По време на римското владичество през Новоселската котловина е минавал важен път, свързващ провинциите Мизия и Тракия. За защитата му римляните издигат крепости на връх Голям Острец и Русалийски проход³. Днес този път не се използва, но е прекрасна възможност за пешеходни туристически преходи.

³ Този път се отделял при Никополис ад Иструм (с. Никюп, Търновско) от главния римски път, който свързвал Нове (Свищов) и Филипополис (Пловдив) и се отправял по долината на реките Росица и

Началото на днешното селище дават бежанци от Търновския край след падането на България под османско робство. От тогава носят названията си местности като „Болярското” и „Царево лозе”. По-късно, през XVIII в. нова вълна българи от севлиевско, търновско и от южната част на страната бягат към планината заради по-добрата защитеност от кърджалийските набези. Още през средновековието водите на реките са ползвани за много воденици, тепавици и стружни (дъскорезници). Това определя първото име на селището Тахтаджикьой (Дъскарско село). Според преданията бандити нападнали селото, опожарили го и избили по-голямата част от населението. Тези, които успели да се укрият в планината, след време се завърнали и възстановили селището, като го нарекли Еникьой – Ново село.

През епохата на Възраждането благодарение на доброто си географско положение Ново село се издига като занаятчийско-търговски и културно-просветен център на котловината и съседните села. През 1812 г. е открито килийно училище и църква, а от 1850 г. – светско училище. Икономическият подем и свободолюбивият дух на балканджиите правят Ново село един от центровете на Априлското въстание. През 1872 г. Левски организира таен революционен комитет. През април 1876 г. единствено Новоселската котловина въстава срещу поробителя. Девет дни тържествува свободата в този край, но след потушаването на въстанието са опожарени 722 сгради. Загива и дошлият на помощ с Габровската чета войвода Цанко Дюстабанов. Голяма част от оцелялото население се изселва.

През 1976 г. в чест на 100 – годишнината от Априлското въстание четирите села – Ново село, Видима, Острец и Зла река се обединяват в град Априлци. Значението на Априлци все повече нараства като привлекателен планински курорт.

Понастоящем съгласно административно-териториалното деление на България Община Априлци е една от осемте общини в Област Ловеч, като по ЗАТУРБ наименованието на общината е наименованието на населеното място неин административен център. Тя е дефинирана със закона чрез своята територия, граници, наименование, административен център и включените в състава населени места.

3.4. Структуриране на Априлци в селищната мрежа на страната

При определянето на значението на населените места като центрове на развитие в Северозападен район (СЗР) е възприета йерархичната структура на центровете в Националната концепция за пространствено развитие (НКПР, 2013-2025). Априлци попада към 5-то ниво – много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини (139 бр. за страната, от които 30 бр. – в Северозападен район, в т.ч. от Област Ловеч се включват Априлци, Летница, Угърчин и Ябланица).

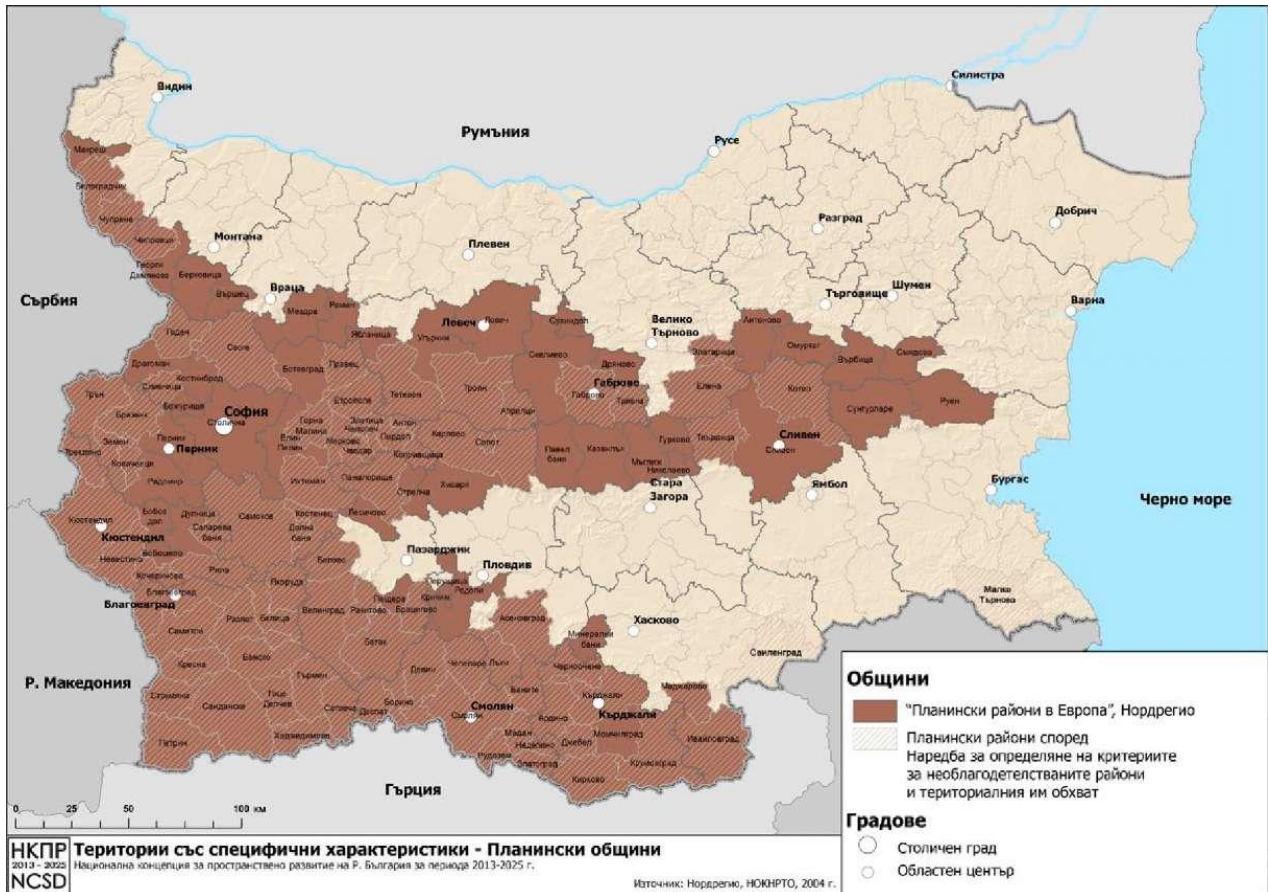
Община Априлци попада към селските райони (231 бр.), допустими за подпомагане съгласно Програмата за развитие на селските райони в страната. Средносрочните специфични цели на развитието на селските райони са:

Видима към крепостта при днешното севлиевско село Градница. Оттам през Боаза навлизал в Новоселската котловина и чрез Русалийския проход до долината на р. „Тъжа” слизал в Тракия.

диверсификация на структурата на местната икономика; създаване на алтернативни източници на доходи и заетост; съхраняване на природното и културно наследство; подобряване на демографската структура и среда за обитаване.

Планински територии/общини

Източник: Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.

Общината съгласно *Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.* се включва и в териториите със специфични характеристики – планински райони според Наредбата за определяне на критериите⁴ за определяне на необлагодетелствани райони. Такива общини в страната са 109 бр. В тези общини има неизползван ресурс за развитие на различни форми на туризъм, базиран на природни или антропогенни компоненти на средата – защитени територии и зони, ландшафти с изключителна природна красота, традиционен пейзаж, материално и нематериално културно наследство, уникална система от малки населени места и махали, приютени в планината с човешки мащаб, характерен силует и българска архитектура. Следователно тези общини ще могат да получат подкрепа за развитие на туризма.

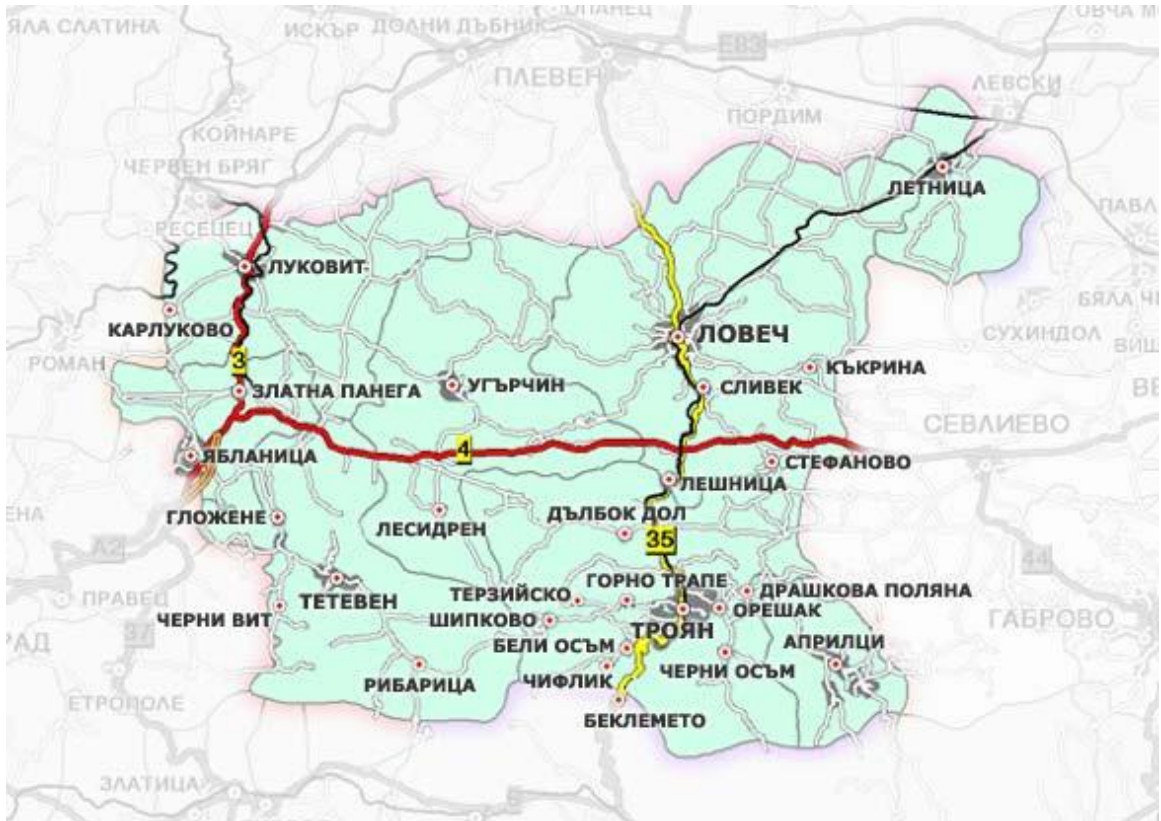
⁴ Като модул за определяне на планински територии е използвано землището, което отговаря на един от 3-те критерия (надморска височина над 700 м, среден наклон над 20% или надморска височина над 500 м и наклон над 15%).

4. РЕГИОНАЛНИ ФАКТОРИ И ПРОБЛЕМИ

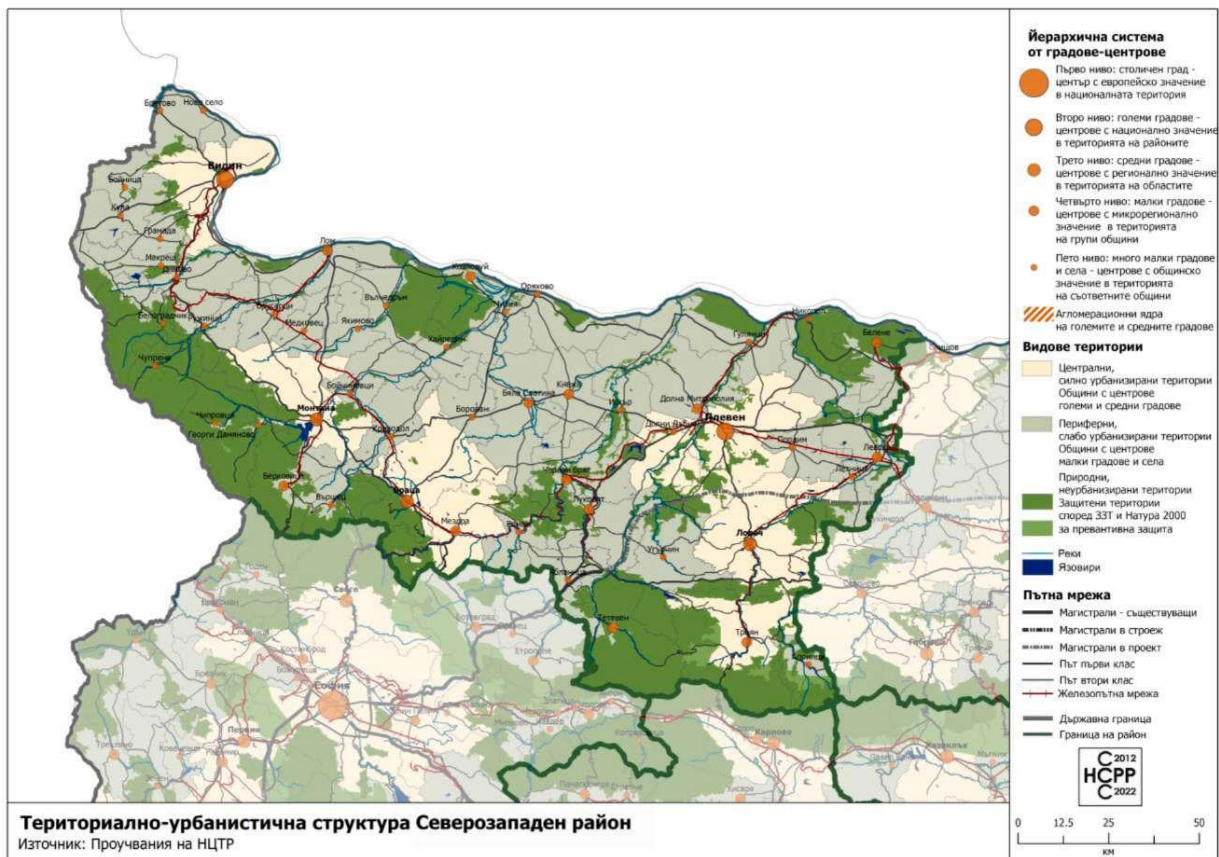
Избраният модел за пространствено развитие на страната в Националната концепция за пространствено развитие на страната за периода 2013-2025 г. (НКПР) е в контекста на основните документи на Европейския съюз за устойчиво пространствено и градско развитие. Тя дава насоките за балансираното устройство, интелигентното управление и интегрираното опазване на ресурсите на страната в съответствие с целите на Стратегия „Европа 2020“ за развитие на конкурентноспособна икономика, основаваща се на знанията и иновациите, за намаляване на ресурсната зависимост и на енергийното потребление, за икономическо, социално и териториално сближаване. Този модел е инспириран от приоритетите за постигане на тези цели, приети в Териториален дневен ред на Европа 2020 (ТА 2020) „Към приобщаваща, интелигентна и устойчива Европа“, които доразвиват идеите на Европейската перспектива за пространствено развитие (1999), Лисабонската стратегия (2000) и Гьотеборгската стратегия (2001). Те насърчават полицентричното и балансирано териториално развитие, интегрираното икономическо, социално и екологично обновяване и развитие на градовете, *селските райони и регионите със специфични характеристики*, териториалната интеграция и координация на политиките, опазването на природните и културни ценности и адаптирането към глобалните изменения на климата.

Регионалните условия на общината се определят и зависят от няколко групи фактори:

- пространствени фактори: общината попада в категорията на малките общини, разположени в селските и планински райони на страната;
- икономически фактори: потенциалите за развитие на населените места от общината създават възможност за развитието на туризъм, селско, горско стопанство и малки и средни предприятия за преработка на местни ресурси;
- социални фактори: предоставяните услуги са сравнително близо до населението;
- културни фактори: направените проучвания и разкопки в общината разкриват богато културно-историческо наследство;
- екологични фактори: общината се характеризира с високо качество на околната среда, което се определя от благоприятните климатични условия, липса на промишлени замърсители, както и на природо-географското местоположение;
- комуникационни фактори: регионалните връзки се определят и от схемата на инженерната инфраструктура и преди всичко в областта на водоснабдяването, електроснабдяването и транспорта.

Териториално-урбанистична структура на Северозападен район

Източник: Национална стратегия за регионално развитие на България, 2012-2022 г.

Област Ловеч, в обхвата на която е Община Априлци, се характеризира с:

- ✓ Геостратегическо положение и природни ресурси
  - Област Ловеч (район от ниво NUTS 3) е разположена в Северна България. Тя е една от петте области, включени в обхвата на Северозападен район (ниво NUTS 2). Областта граничи с областите: Софийска, Враца, Плевен, Велико Търново, Габрово и Пловдив. От административна гледна точка областта е разделена на 8 общини - Априлци, Летница, Ловеч, Луковит, Тетевен, Троян, Угърчин и Ябланица, които са съставени от 112 населени места и 64 кметства.
  - Географското положение на Област Ловеч може да се охарактеризира като благоприятно по отношение на: местоположение, климат, земеделски земи, почвено плодородие, горски фонд, природни забележителности, паркове, резервати, минерални извори, биоразнообразие.
  - Природните условия на територията на Област Ловеч са изключително разнообразни – тук са пресечните точки на Балкана и Дунавската равнина. Две трети от територията на областта е планинска, а останалата полупланинска и малка част е равнинна. Различията в релефа, средногодишните температури и валежите обуславят отрасловите различия в развитието на селското стопанство в отделните общини.
  - Реките Осъм, Вит и *Видима* (които са в основата на водоснабдяването на Област Ловеч), извират от територията на Националния парк „Централен Балкан“. Областта разполага с термални минерални извори от национално значение в с. Чифлик и с. Шипково, термални минерални извори от местно значение в с. Крушуна, както и множество други все още недостатъчно проучени. На територията на Община Ябланица се намира най-големият карстов извор в страната - Глава Панега (с дебит около 4600 л/сек). С карстов произход са и езерата в Деветашкото плато.
  - Наличие на множество природни забележителности. Южно от квартал Видима на гр. Априлци се намира 80-метровият водопад „Видимско пръскало“ на река Пръскалка.
  - На територията на Ловешка област се намира по-голямата част от Националния парк (НП) „Централен Балкан“ (с обща площ 71669.5 ха), природен резерват „Северен Джендем“ и др. природни феномени. НП „Централен Балкан“ е създаден за опазването на уникални, саморегулиращи се планински екосистеми, със специфично видово разнообразие. Той е сред най-ценните и най-големи територии в Европа от категория II по Скалата на Международния съюз за опазване на природата и природните ресурси (IUCN). Националният парк е обявен за орнитологично важно място със световно значение заради гнездещите, мигриращите и зимуващите тук птици.

✓ Инфраструктура

- През територията на областта минават две главни транспортни артерии: път I-4 (Коритна – Български извор – Севлиево – Велико Търново – Омуртаг – Търговище) и път I-3 (Бяла – Плевен – Луковит – Коритна – Ябланица – Ботевград). Те осъществяват връзките на Област Ловеч със съседните области и със столицата. Важна транспортна артерия за областта е път II-35, формиращ транспортната ос север-юг, осъществяваща връзката от Плевенска област през старопланинския проход Троян - Кърнаре към Област Пловдив. Най-близкото летище е София. Второстепенна ос на урбанистично развитие е формирана по направление Никопол-Плевен-Ловеч-Троян.

✓ Икономика

- Относително диверсифицирана икономическа среда както на селскостопанския, така и на промишления сектор и услуги представени от фирми, предприятия и стопанства в различни отрасли и с различаващи се организационни мащаби;
- Благоприятни климатични условия и природни дадености за развитие на селско и горско стопанство и възможност за утвърждаване на областта като производител на биологични селскостопански продукти; развито рибно стопанство;
- Добър потенциал за създаване на продукти на алтернативен туризъм, базиран на природогеографските дадености и експонируеми туристически продукти.

✓ Човешки ресурси

- Достъп до мрежа от образователни и здравни услуги, културни институции и спортни съоръжения;

✓ Пазар на труда

- В демографски план Област Ловеч се характеризира с параметри сходни до тези за страната – наличие на демографска криза, неравномерност в териториален аспект, селски и планински райони).
- Ловешка област се намира в групата на областите с по-висока от средната за страната (11.21%) безработица – през 2014 г. в областта средногодишното равнище на безработица е 16.90%.
- Преобладава трайната безработица – 42.6% от регистрираните безработни са с продължителност над 1 година на пазара на труда (средно за страната 37.5% и за СЗР – 39.7%);
- Безработица сред най-слабите социални слоеве и ромското население; детерминираност на безработицата от фактори със сезонен и временен характер.

За да се компенсират негативните процеси и изоставането на СЗР, в НСРР се предвиждат приоритетни публични намеси в следните сфери (като се отчитат приоритетите на Дунавската стратегия и собствените потенциали за развитие на района): транспортна инфраструктура, опазване на околната среда, бизнес инфраструктура, образование, природно и културно наследство, вкл. биоразнообразие, туризъм, развитие на културната сфера, териториално развитие и сближаване, човешки ресурси и публични услуги, информационно-комуникационни технологии.

5. ПРИРОДЕН КОМПЛЕКС

5.1 Релеф

Общината е разположена в котловина и има разнообразен релеф, включващ живописните поречия на реките Видима, Острешка и Зла река, високопланински пасища, ливади и стръмни склонове, обрали с вековни гори. Структурата на релефа е формирана от нагъване и издигане на палеозойски, мезозойски и старотерциерни седименти, запълващи линейноизтеглени геосинклинални понижения. На североизток общината е с типичен хълмисто предпланински характер на релефа със заоблени хълмове. На юг териториалната граница на общината е главното било на Стара планина. Релефът е високопланински, силно пресечен, характерен с високи скални върхове, тучни пасища и до късно топящи се преспи. В тази част на Балкана се намират «Русалийски проход», «Северния джендем», които са част от резервата «Централен Балкан».

5.2 Климатични и метеорологични условия

Климатът е преходен, от умерено-континентален до планински, с хладна и дъждовна пролет, не толкова горещо лято, продължителна есен и мека зима. Средната годишна месечна температура е около 10-12 градуса. Въпреки че е разположена в котловина, характерно за територията на общината е силното слънцегреене и големия брой слънчеви часове през голяма част от годината.

През студеното полугодие средните месечни стойности на относителната влажност на въздуха се движат в границите на 60-80 %, а през топлото полугодие около 70-75 %. Валежите обикновено достигат средногодишна стойност до 1100-1200 мм/год., като максимумът им е през месец юни, а минимумът - през месец февруари. Снежната покривка в ниската зона се задържа средно 75-80 дни, а във високата - надвишава 150-180 дни. Максималната снежна покривка е през март, като дебелината ѝ достига средно 40-60 см., а за надморска височина над 2000 м. – 150 до 200 см.

Преобладаващата посока на вятъра се определя от тенденцията в общия атмосферен пренос през съответния сезон. Характерни за общината са западен, северозападен и по-рядко южни и източни ветрове.

5.3 Хидроложки условия. Водни ресурси

Районът, в който попада община Априлци, е сравнително богат на водни ресурси. Билото на Стара планина се явява главна водоразделна линия на Черноморския и Беломорския водосборни басейни. Дълбокият карст регулира подземното подхранване на реките, а обширните стари гори допринасят съществено за водозадържането. Реките, извиращи високо от склоновете, са стръмни и с голям воден отток. На много места те падат от високи скални прагове и образуват красиви водопади. Водите като цяло са с много добри питейни качества.

Всички води и водни обекти на територията на общината се опазват от изтощаване, замърсяване и увреждане с цел поддържане на необходимото количество и качество на водите и здравословна околна среда, съхраняване на екосистемите, запазване на ландшафта и предотвратяване на стопански щети. При обилни проливни дъждове и при интензивно топене на снежната покривка се създават предпоставки за бедствени ситуации. Геолого-тектонските, геоморфоложките и хидроложките условия на предпланинието на Стара планина в района общината обуславя възникването и развитието на свлачищни и срутищни процеси с различен площен и дълбочинен обхват. На територията на общината са регистрирани 8 свлачища с различен обхват.

Основните реки в общината извиращат от територията на Националния парк «Централен Балкан». Реките, които са с най-голямо значение за общината са Видима, Острешка и Зла река. Река Видима разполовява територията на община Априлци. Тя е един от най-големите притоци на река Росица. Река Видима се образува от вливането на реките Лява Видима и река Пръскалка. Пръскалка река извира непосредствено под връх Юрушка грамада. В горното течение на реката се намира красивият водопад «Видимско пръскало».

Река Лява Видима извира под връх Малкия Юмрук. В квартал Видима реката Видима приема водите на своя ляв приток Стърна река. Тя започва като Семова река – извира под връх Жълтец и в местността «Козарката» приема името Стърна река, заради изместване на коритото си. При квартал Зла река, под х. «Зора», река Видима приема своя най-голям приток Острешка река – тя извира в местността «Русалийски преслап», като преминава през кварталите Острец и Ново село. В горната част на течението речното корито е каменливо, но в квартал Острец реката се разлива и коритото ѝ е покрито с речни наноси от чакъл и пясък. По-големи притоци на река Острешка са: река Рибна – ляв приток, извира под връх Русалка и се влива в Острешка река при горния край на квартал Острец и река Маришница – ляв приток, извира в местността «Цанко Дюстабанов» и се влива в Острешка река в квартал Ново село.

При махала Злиевци река Видима приема водите на своя ляв приток Зла река, която извира в местността «Долни поленици».

Под с. Велчево река Видима приема водите от големия дол Липошница, който води началото си от територията на община Троян.

Периодът на пълноводие е неустойчив и обикновено е 5-6 месеца, а на маловодие – 3-4 месеца. Основен водоприемник е река Видима. Общото количество

вода се колебае в зависимост от годишните валежи и е с качество на питейна. При необходимост и целесъобразност за нуждите на допълнителното водоснабдяване на общината може да се изгради пречиствателна станция за питейна вода.

Каптажите «Бъзов дял» (река Видима) и «Пенови дупки» (река Острешка) са основен източник на водоснабдяването на община Априлци. Изградените външни водопроводи се нуждаят от реконструкция и обновление. В общината е изпълнен проект за допълнително водоснабдяване от каптажи «Пенови дупки» и «Глога». Предстои довършване на допълнителния водопровод на община Априлци от каптажите «Пенови дупки» и «Глогът». Питейна вода от река Видима на територията на община Априлци е източник за водоснабдяване на населени места в община Севлиево и община Велико Търново. Изграждането на язовир «Бяла» на територията на община Севлиево, който ще осигури вода за населени места в тази община ще даде възможност питейната вода от водохващането ВЕЦ «Видима» да се използва за нуждите на община Априлци.

Независимо от достатъчния брой водоизточници, през летния период възниква недостиг на питейна вода, а в някои случаи през последните години се налага въвеждане режим на водоподаване. Основните причини за това са от различно естество:

- Намаления дебит на водата;
- Течовете и честите аварии във водопроводната мрежа поради нейното физическо и морално остаряване;
- Увеличеното потребление на питейна вода през активния туристически сезон в обектите за настаняване на туристи, заведенията за хранене и развлечения, вилите и къщите за почивка;
- Пълненето на няколко десетки плувни басейни, както за публично ползване към туристически обекти, така и на частни собственици на вили и къщи за почивка;
- Недовършеният поради недостатъчно средства допълнителен водопровод от каптажите «Пенови дупки» и «Глогът»;
- Неразрешеното ползване на питейна вода за поливане на растителни култури в прилежащите към сградния фонд дворове на домакинствата и др.

В момента много малко площи в общината се напояват, а изградената преди години напоителна система за някои участъци земя е разрушена или изоставена. Водовземаването от реките е предимно във вади с локално значение (в кв. Зла река, кв. Острец и др.) и само частично за напояване на малки обработваеми участъци.

Реките имат значение за производство на електроенергия. В момента в общината функционират 5 водно-електрически централи: ВЕЦ «Видима» на река Видима, една малка водно-електрическа централа МВЕЦ «Априлци» на река Видима в района на кв. Зла река, една МВЕЦ «Стърна» на р. Стърна река, приток на река Видима, МВЕЦ «Зора» на р. Видима в кв. «Зла река», МВЕЦ «Зла река» на р. Зла река, приток на р.

Видима. В тази връзка много остро стои въпросът за определянето на оптимален брой МВЕЦ на територията на общината и тяхното месторазположение с оглед опазването на околната среда и недопускане влошаване на екологичното състояние на реките.

На територията на община Априлци има четири геотермални извора, но възможностите за тяхната експлоатация на са достатъчно проучени.

5.4 Свлачища. Мерки за устройство и защита

На територията на община Априлци има осем регистрирани свлачища, от които 5 бр. са потенциални и 2 бр. стабилизирани. Същите са показани в графичната част на ОУП.

В зависимост от площта и дълбочината си, свлачищата се разделят на класове от I до IV. Свлачищата в община Априлци са от най-лекия клас – IV, който се отнася за площ 1000 m² и дълбочина до 14 m.

В долната таблица са показани идентификаторите, местоположенията, данните и характеристиките на тези свлачища според „Национална програма за превенция и ограничаване на свлачищата на територията на Република България.

№ по ред	Община	Селище	Регистр. №	Година рег.	Възраст	Състояние	Година възн.	Местонахождение	Разположение
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1024	АПРИЛЦИ	АПРИЛЦИ	LOV02.52218.01	1997	Старо	Потенциално	1995	кв.Острец, път IV-60704	Землище
1025	АПРИЛЦИ	АПРИЛЦИ	LOV02.52218.02	2002	Съвременно	Потенциално	2002	кв.Острец, път III-607, км 1+600	Регулация
1026	АПРИЛЦИ	АПРИЛЦИ	LOV02.52218.03	2002	Съвременно	Потенциално	2002	кв.Острец, ул.„Смолян“ при водостока	Регулация
1027	АПРИЛЦИ	АПРИЛЦИ	LOV02.52218.04	2005	Съвременно	Потенциално		На път Априлци - Севлиево	Землище
1028	АПРИЛЦИ	АПРИЛЦИ	LOV02.52218.05	2005	Съвременно	Потенциално		На път III-607 Априлци - Габрово, югоизточно от мах. Стайковци и над пътя за мах. Златевци	Землище
1029	АПРИЛЦИ	АПРИЛЦИ	LOV02.52218.06	2005	Съвременно	Стабилизирано		Местността Чуكلاتа, на пътя за хотел „Керамик“	Регулация
1030	АПРИЛЦИ	ДРАШКОВА ПОЛЯНА	LOV02.23621.01	1997	Старо	Потенциално	0	път IV-607 Априлци-Троян	Землище
1031	АПРИЛЦИ	ДРАШКОВА ПОЛЯНА	LOV02.23621.02	2006	Съвременно	Стабилизирано		Под платното на път III-607 (Троян-Априлци), при клп 74+100	Регулация

Застрашава	Проучване	Проектиране	Укр. мероприятия	Дължина м	Ширина м	Засегната площ, дка	Клас на свлачището	Група на свлачището	Категория на свлачището	Група	S 1	E 1	S 2	E 2	Точки	Индикативна стойност /лв./
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
Шосе, Земеделски земи				80	50	4	III	няма данни	В	IV	3	5	2	2	35	2 500
Шосе, Горска територия				18	14	0,252	IV	няма данни	Б	IV	3	5	1	3	32	2 500
УЛ, Зем. земи, Горска територия	Да	Да		15	8	0,12	IV	няма данни	В	IV	3	7	1	2	36	2 500
Шосе, Горска територия				15	35	0,525	IV	няма данни	Б	IV	3	5	1	3	32	2 500
Шосе, Горска територия	Да	Да		100	48	4,8	III	няма данни	Б	IV	3	5	2	3	40	2 500
Шосе, Горска територия, ЕЛ	Да	Да	Пилотна система с ростверк, дренаж и канавки	40	30	1,2	III	няма данни	В	IV	1	8	2	2	30	2 500
Шосе, Горска територия	Да	Да	Канавки, водосток	50	30	1,5	III	няма данни	В	IV	3	5	2	2	35	2 500
Шосе, ЕЛ, ВиК, Горска територия	Да	Да	Пилотна система с ростверк, дренаж и канавки	90	35	3,15	III	0	Б	IV	1	10	2	3	39	2 500

Геозащитната дейност е елемент на държавната политика по устройство на територията и благоустройството, която се провежда от МРРБ чрез **Програма 10** „Противодействие на свлачищните, ерозионните и абразионни процеси”. Осъществяването на целите на програмата води д: предотвратяване и ограничаване на риска от възникване на свлачищни процеси в т. ч. контрол на строителството в свлачищни райони; ограничаване на свлачищата, ерозионните и абразионни процеси с оглед предотвратяване на аварии и щети.

„Превантивните геозащитни мерки” включват:

- Извършване на режимни изследвания на застрашени и засегнати територии от свлачища и други неблагоприятни геодинамични процеси на територията
- Извършване на консултантски услуги и техническа помощ на общински, областни администрации и други ведомства при възникване на неблагоприятни геодинамични процеси и осъществяване на дейности по регистрирането им в Регистъра на свлачищата в България;
- Поддържане на изградени дренажни съоръжения за отводняване на свлачищни райони и изграждане на нови и поддържане на съществуващи контролно-измервателни системи, необходими за оценка на динамичното поведение на свлачищните райони и ефективността на изградените противосвлачищни съоръжения;
- Планиране, възлагане и изработване на проектно-проучвателни разработки, осигуряващи проектна готовност за обекти и дейности, свързани с предотвратяване на риска от бъдещи аварии и щети.

5.5 Почви

Въпреки големия диапазон на надморските височини, територията на Община Априлци не се отличава с широко почвено разнообразие главно поради еднообразието на основните скали, върху които са се формирали почвите. Установено е наличието на следните почвени типове: сиви горски (с три почвени подтипа) и кафяви горски (с три почвени подтипа).

Кафявите горски почви са най-разпространените почви в планинските райони над 600 м.н.в. и заемат около 77.6 % от територията на общината. Те са богати на хумус – до 12 %, но хумусното вещество не е много качествено. Реакцията е слабо кисела, средно запасени са с усвоим азот и усвоим фосфор. На тях обикновено има горска растителност, рядко се използват за земеделие (най-често за картофи). В по-високите части на планината кафявите горски почви преминават в кафяви горски тъмни почви и планинско-ливадни. В зависимост от богатството им, влажността, изложението и наклона на терена и дървесната растителност, те са разделени на три подтипа: кафяви

горски тъмни почви, кафяви горски преходни почви и кафяви горски светли почви.

Сивите горски почви са разпространени в предпланинската част като достигат 800 м.н.в. Образувани са главно под влияние на широколистната горска растителност, като в ниските части се чувства влиянието на тревна растителност. Затова за сивите горски почви е характерен хумусен хоризонт с малка мощност и силно развит и уплътнен глинест илувиален хоризонт. В зависимост от богатството им, влажността, изложението, наклона на терена и дървесната растителност, те са разделени на три подтипа: сиви, тъмносиви и светлосиви горски почви.

На територията на общината няма данни за нарушени почви в количества, заслужаващи внимание. Въпреки гъстата хидрографска мрежа, значителните валежи и силно пресечения терен, на територията на община Априлци не се наблюдават активни ерозионни процеси. На места в по-ниските части на припечни изложения при малка плътност се е развила площна ерозия.

5.6 Биологично разнообразие

5.6.1 Растителност

Богатството на флората в община Априлци е свързано с наличието на защитени територии на територията на общината и най-вече на Национален парк “Централен Балкан”, който опазва изключително флористично разнообразие. Досега в Парка са установени около 2340 вида и подвида растения. В тях се включват 1900 вида и подвида висши растения, 15 вида папрати, по един вид плаунообразни и бронецови и 3 вида хвощови. Представени са 166 вида лечебни растения, от които 12 са защитени от закона, 229 вида мъхове, 256 вида гъби (над 12% от установените видове гъби в България).

В резервата „Северен Джендем”, граничещ с територията на общината, се намира и най-голямото находище на рядко срещаното растение рододендрон, а също на боровинката и сибирската хвойна. Възникнали през древни времена, те са оцелели до наши дни.

На територията на общината са установени 118 вида лечебни растения, които се срещат в 116 регистрирани и описани находища (подробни списъци има представени към Програмата за опазване на околната среда на община Априлци).

5.6.2 Фауна

Богатството на фауната в община Априлци също е свързано с наличието на защитени територии на територията на общината и най-вече на Национален парк “Централен Балкан”, чиито разнообразен климат и релеф осигуряват значително многообразие от местообитания. Това превръща Парка в съкровищница на животинския свят. Централен Балкан е едно от последните в Европа места с образци на запазена дива природа, която дава убежище на редки и застрашени животни – вълк, златка, видра, дива котка, трицветен нощник, широкоух прилеп, дългокрил прилеп,

обикновен сънливец, царски орел, ливаден дърдавец, белогуш дрозд. Това е най-важната в света защитена територия за полубеловратата мухоловка, южния белогръб кълвач, бехщайновия нощник, лалугера, планинското сляпо куче, както и място със световна значимост за птиците от алпийския биом.

Резерват „Северен Джендем” е едно от най – предпочитаните местообитания за мечката и дивата коза. Резерватът опазва и уникална прилепна фауна в своите пещери и стари гори.

На територията на общината се срещат следните основни видове птици: мишелов, гарван, щъркел, ястреб, сова горска, гарга, дрозд поен, кос (черен дрозд), лястовица, сврачка, чучулига и др.

Основните видове животни, обект на ловен туризъм в община Априлци са: бозайници – дива свиня, сърна, див заек, лисица, чакал, белка, черен пор, язовец и др.; птици – яребица; риби – мряна, пъстърва и др.

5.6.3 Защитени територии

В границите на общината попада част от Национален парк “Централен Балкан”, който е най-значимата защитена територия в района. Паркът е създаден за опазването на уникални, саморегулиращи се планински екосистеми, със специфично видово разнообразие. Той е сред най-ценните и най-големи територии в Европа от категория II по Скалата на международния съюз за опазване на природата и природните ресурси (IUCN).

НП “Централен Балкан” е сертифициран като част от PAN Parks европейски паркове. На територията на нашата страна паркът е единственият с този престижен сертификат. PAN Parks е мрежа от защитени територии с най-забележителното от дивата природа на Европа. По-голямата част от територията на парка са покрити с гори. Тук се опазва най-големия в Европа защитен масив от стари букови гори. В парка се срещат 1900 вида висши растения като 11 от тях виреят само тук. Паркът е едно от последните за Европа местообитания на мечката, вълкът, балканската дива коза и едри грабливи птици.

В парка има 9 резервата с обща площ над 20 хил. хектара. Осем от тях както и паркът са включени в списъка на ООН на националните паркове и защитени територии. Един от резерватите в Национален парк Централен Балкан е в непосредствена близост до територията на община Априлци - “Северен Джендем”.

В общината, извън територията на Национален парк ”Централен Балкан”, защитените територии са 3,1 ха. На територията на общината се намират няколко природни забележителности. Това са защитени територии (местности) и вековни дървета:

- Защитена местност “Злиевци”;
- Вековно дърво бук в кв. Видима, “Въртяжката”;

- Вековно дърво дъб в с. Велчево, “Липошница”.

На територията на община Априлци попадат части от териториите на следните защитени зони от европейската екологична мрежа НАТУРА 2000:

I. Защитени зони по Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна на територията на Община Априлци са:

1. Защитена зона “Централен Балкан” BG 0000494
2. Защитена зона „Видима” BG0000618
3. Защитена зона “Централен Балкан - буфер” BG 0001493

II. Защитени зони по Директива 79/409/ЕИО на Съвета за опазване на дивите птици на територията на Община Априлци са:

1. Защитена зона “Централен Балкан” BG 0000494
2. Защитена зона “Априлци” BG 0002110
3. Защитена зона “Велчево” BG 0002111
4. Защитена зона “Централен Балкан - буфер” BG 0002128

Европейската екологичната мрежа НАТУРА 2000 представлява мрежа от защитени зони в Европа. Нейната цел е да осигури дългосрочно опазване в добро състояние на точно определени ценни растителни и животински видове, както и местата, които обитават.

Тя включва специални защитени райони, определени от страните-членки на Европейския съюз (ЕС), съгласно Директивата за запазване на природните местообитания и Директивата за защита на дивите птици. Обект на защита по двете директиви са около 140 природни местообитания и над 600 вида растения и животни със значение за ЕС. Страните членки установяват разпространението на тези местообитания и видове в своите територии и поставят част от тях под защита, както и осигурят механизми за тяхното управление с цел запазване и устойчиво ползване.

Всяка защитена зона се обявява със заповед на министъра на околната среда и водите, с която се определят нейните граници. Проектът на заповед за всяка защитена зона се подлага на обществено обсъждане. Той се публикува в поне един национален ежедневник и в едномесечен срок всяко заинтересовано лице може да изрази своето становище, но само по режимите и ограниченията, а не по границите.

Чрез екомрежата НАТУРА 2000 ще опазим нашата природа. Съхранената природа означава съхранени почви, води, въздух и природни ресурси.

Защитените територии и природните забележителности в общината не са достатъчно познати за посетителите и имат сериозен потенциал за развитие на екологичния туризъм в бъдеще.

5.7. Ландшафт. Зелена система

5.7.1 Ландшафт

Характеристиките на **ландшафтите** с техните физически, културни и естетико-емоционални измерения участват в характеристиката на ресурсния потенциал на територията, доколкото допринасят за качеството на жизнената среда и за инвестиционната привлекателност. Взаимодействието в течение на времето на територията на общината между природогеографските условия и дадености - климат, релеф, вода, почви, растителност в тяхното естествено развитие и човешката дейност е формирало части от територията със специфичен ландшафтен облик, с различни по големина пространствени измерения. Човешката намеса е изменила облика на природната среда в слаба степен на територията. По предварителна преценка комбинацията от естествени и създадени условия на територията на общината позволява идентифицирането на следните видове и разновидности ландшафти:

Селищни ландшафти

Селищната мрежа е добре развита, обусловена от вековни традиции. Населените места основно са разположени около поречията на реките или затворени долини. Те са с парцелна структура, с голям по площ стопански двор, повечето с изграден център в редки случаи с характерен архитектурно-градоустройствен образ. Въпреки общо взето еднообразния селищен ландшафт на селата, той е благоприятно повлиян от дворищното озеленяване.

Селскостопански ландшафти

Селскостопанските земи заемат малка част от територията на общината. Като ландшафт са носители на специфика, която ги отличава от всички останали селскостопански територии в страната. Макар и в не голям мащаб поземлените участъци, с наситените си цветове през всички сезони формират неповторим пейзаж. В процеса на възстановяване на поземлената собственост и свързаното с него „прекрояване” на поземлената структура, характерният пейзаж на селскостопанските земи прояви изключително висока устойчивост.

Горски ландшафти

Горските територии обхващат около половината от площта на общината. Горите са едно от много важните богатства и ресурс на общината. Те оказват съществено влияние за чистотата на въздуха, което е важен фактор и предимство за общината.

Едно от много ценните качества на горите е тяхното екологично и рекреационно въздействие .

Гората е подходящо място за развитие на различни видове и форми туризъм – туристически опознавателен, атракционен, ловен, селски и други.

Въпреки, че преобладаващи гори са със стопански функции, 7 % от тях попадат в групата „Рекреационни гори”, а към защитните – 19 %.

Защитените територии са с огромна площ – 3568 ха, от които най-голям дял заема Националният парк „Централен Балкан”.

Транспортен ландшафт

В общината транспортните ландшафти, които са свързани в мрежа и „прорязват” останалите ландшафти, се формират от републиканските, общинските и останалите местни пътища. Те имат две измерения – „вписване” в ландшафтите, през които преминават, и собствени технически, функционални характеристики. По отношение на първото измерение трябва да се отбележи, че транспортната инфраструктура е проведена съобразно природните дадености и нарушаването на ландшафтната цялост на територията е незначително. По отношение на второто картината е различна в различните части на територията и различните пътища. От гледна точка на техническо състояние и поддръжка като правило те се влошават с намаляването на класа на пътищата. Благоприятен фактор е широко приложеното крайпътно озеленяване. По отношение на крайпътното „обзавеждане” обаче има още много да се желае.

Защитени ландшафти са представени от защитените територии и защитените зони, описани в раздел „Биологично разнообразие и защитени територии.

Територията на общината предлага завидно ландшафтно разнообразие, като много от представените видове и разновидности се отличават с подчертана индивидуалност. Преобладаващата част от ландшафтите притежават добра устойчивост. Антропогенната намеса не е довела до неблагоприятни последици върху тях.

ОУП на общината ще изисква устройствените решения да бъдат насочени към формирането на устойчив и хармоничен ландшафт с изява на специфичните елементи:

- да прилага последователно ландшафтноустройствен подход, насочен към опазването и възстановяването на общите ландшафтни характеристики на територията;
- да проучи внимателно възможните варианти за провеждане на бъдещите транспортни и инфраструктурни мрежи и съоръжения и включване в плана на онези от тях, които в най-малка степен нарушават околната среда и ландшафтните ѝ характеристики;
- при реализирането на мерките за рекултивация на нарушените терени.

5.7.2. Зелена система

В този раздел като елементи на зелената система на общината се разглеждат следните, създадени или облагородени от човека, зелени площи в селищата и извън селищни територии:

- обществени паркове и градини;
- специализирани паркове и градини;
- санитарно-защитно озеленяване;

- транспортно озеленяване;
- озеленяване за ограничено ползване.

Горските територии, чиито средообразуващ ефект е от изключително значение за екологичната обстановка, са разгледани в друг раздел.

Обществени паркове и градини съществуват във всички населени места, но точни данни няма за площите, поради липса на застроителни планове (с изключение на гр. Априлци). Високата задоволеност се дължи от една страна на сериозното нарастване на обществените озеленени площи в селата през периода 1965-1994 г., когато са се оформили центровете на населените места, а от друга на намаляването на числеността на селското население. Специализирани паркове и градини няма, като се изключат гробищните паркове. Озеленяването на спортни обекти и спортни съоръжения е инцидентно и хаотично.

Община Априлци притежава значително и разнородно биоразнообразие – ценна флора и фауна, атрактивни природни феномени. Защитените територии и защитените зони по Natura 2000 покриват голяма част от територията. Селищата притежават като цяло добро обществено озеленяване, но то се отличава с незадоволително ниво на поддържане. Защитените територии са регламентирани по съответния ред, режими на ползване и защита.

6. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ

6.1. Демография

6.1.1. Брой и динамика на населението

За целите на ОУП на Община Априлци са изследвани количествените и качествени параметри на населението:

- ✓ Брой на населението и динамиката в неговото развитие за периода след 2001 г.
- ✓ Показателите за естественото и механичното движение на населението, оказващо влияние върху общия му брой и възрастовия състав;
- ✓ Основни демографски структури.

Териториалният аспект на анализите и оценките на посочените параметри е на ниво община и по населени места.

6.1.1.1. Брой на населението

Данните от текущата демографска статистика показват, че в Община Априлци към 2014 г. живеят 3114 д. , което съставлява 2.3% от населението на Област Ловеч, в чийто обхват е включена Община Априлци. Подобно на всички общини в областта и на

преобладаващата част от общините в страната, Община Априлци е с отрицателен прираст на населението (табл. 3, фиг. 1).

Средната гъстота на населението, поради значителните горски територии е ниска – 13.1 души/кв.км (2014 г.) (доста под средната гъстота на населението за страната – 64.9 души/кв.км, и под средната за СЗР – 35.9 души/кв.км и за Област Ловеч – 32.3 души/кв.км).

Таблица № 3

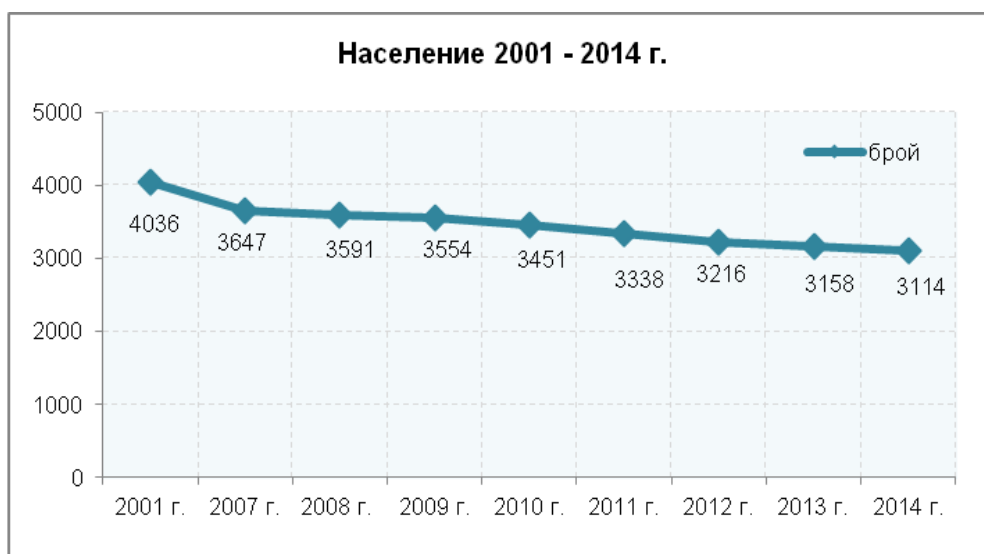
Население 2001-2014 г.

Населени места	2001 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	Прираст 2001-2014г.		
										общ брой	ср.годишен брой	%
	брой									брой	брой	%
Общ. Априлци	4036	3647	3591	3554	3451	3338	3216	3158	3114	-922	-102	-3.0
с. Велчево	256	207	197	179	165	169	160	162	152	-104	-12	-6.3
с. Драшкова поляна	87	106	107	101	97	86	77	76	79	-8	-1	-1.0
гр. Априлци	3608	3264	3221	3207	3121	3018	2913	2852	2813	-795	-88	-2.8
с. Скандалото	85	70	66	67	68	65	66	68	70	-15	-2	-2.4
Обл. Ловеч	167931	155468	153474	151153	147957	141422	137718	135580	133513	-34418	-3824	-2.6
В градовете	102253	95342	94732	93493	91857	87672	85962	84744	83597	-18656	-2073	-2.3
В селата	65678	60126	58742	57660	56100	53750	51756	50836	49916	-15762	-1751	-3.1

Източник: НСИ

Разпределението на населението по населени места, показва, че 90.3% (2813 души) от него живее в общинския център – гр. Априлци. Въпреки че броят на населението на гр. Априлци също да бележи тенденция на намаление, относителният дял на градското население бележи тенденция на нарастване (от 89.4% през 2001 г. на 89.5% през 2007 г. и 90.3% през 2014 г.). Това е индикатор за по-голямото намаление на населението на селата. По населени места броят на населението за периода 2001-2014 г. е представен в таблица 1.

Фиг.№ 1

За анализирания период 2001-2014 г. темповете на намаляване на броя на населението на Община Априлци са относително равномерни. През последните години е налице по-нисък интензитет на намаление на населението на общината и населените места, което се вижда и от фигура 1.

По данни на ГД „ГРАО” населението на Община Априлци по постоянен адрес към края на 2014 г. е 3093 души, а по настоящ адрес – 3232 души, а към 15.09.2015 г. – 3033 души по постоянен адрес и 3178 души – по настоящ адрес (*табл.4*). Различията между данните на ГРАО и данните на НСИ се дължат на методическия подход при *регистрирането* на населението и на временно отсъстващите лица (за срок повече от 1 година, които не се наблюдават от НСИ).

Таблица № 4

Население 2014-2015 г. (брой)

Населени места	15.12.2014 г.		15.09.2015 г.	
	Постоянен адрес	Настоящ адрес	Постоянен адрес	Настоящ адрес
Община Априлци	3093	3232	3033	3178
с. Велчево	129	166	123	163
с. Драшкова поляна	52	89	52	87
гр. Априлци	2860	2913	2808	2863
с. Скандалото	52	64	50	65
Обл. Ловеч	154533	143751	153252	142970

Източник: ГД "ГРАО"

Анализите на данните показват, че всички селища от общината се характеризират с намаление на населението.

Процесът на намаление на населението е резултат от негативно естествено и механично движение на населението.

По отношение на градоустройствената категоризация на населените места (по брой на населението) селищната мрежа на Община Априлци по данни за броя на населението към 2014 г. включва следните категории населени места:

- *Малък град* (с население до 10 хил. жители) – 1 бр. – гр. Априлци;
- *Много малки села* (с население до 250 жители) – 3-те села в общината – Велчево, Драшкова поляна и Скандалото.

В сравнителен план, мястото на гр. Априлци в групата на много малките градове показва, че по отношение на броя на населението, той заема 5-то място от общо 8 градове в Област Ловеч. По брой на населението гр. Априлци се нарежда пред градовете Ябланица, Летница и Угърчин.

6.1.1.2. Динамика на населението

Броят на населението и наличието на динамика по този показател, е резултат от естественото и механичното движение. Данните за естественото и механичното движение на населението и очертаните тенденции в развитието на тези демографски показатели се отчитат и при разработване на прогнозните варианти за броя на населението в периода на действие на ОУП на общината.

6.1.1.2.1. Естествено движение на населението

За демографската жизненост на населените места съществено значение има естественото движение на населението. То е резултат от развитието на раждаемостта и смъртността на населението.

Раждаемост. Характеристиката на естественото движение на населението на Община Априлци за периода 2007-2014 г. показва, че раждаемостта не би могла да компенсира повишената смъртност на населението. За анализирания период броят на родените лица в общината се движи в диапазона 14-26 д. годишно, като той е по-висок през 2012 г. *Коефициентът на раждаемост (%)* през 2014 г. е 5.4‰ (табл. 5, фиг. 2).

Броят на родените в разглеждания период естествено дава отражение и върху коефициента на раждаемост, който в отделните години от периода се движи в рамките от 4 до 8‰. Коефициентът на раждаемост в Община Априлци (5.4‰) е под средния за областта през 2014 г. (7.9‰).

Подобни данни за състоянието на раждаемостта по населени места и по години в периода 2007-2014 г. се съдържат в таблица 5.

Таблица № 5

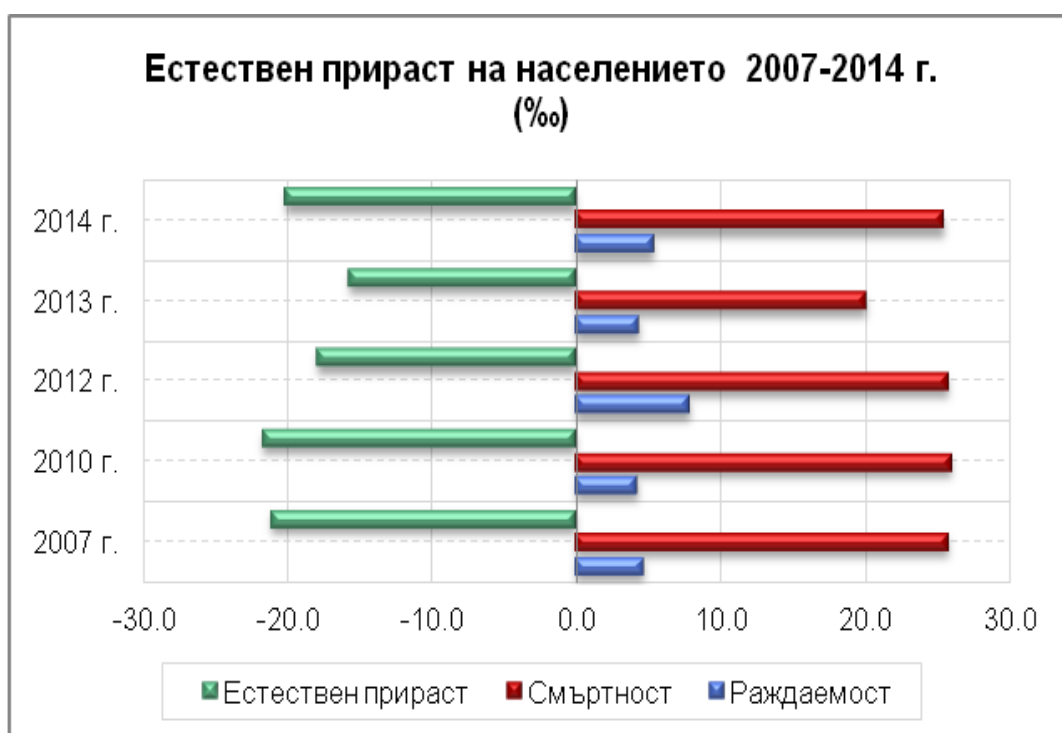
Естествен прираст на населението

Населени места	2007 г.			2010 г.			2012 г.			2013 г.			2014 г.		
	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст
	Брой														
Общ.Априлци	17	94	-77	15	91	-76	26	83	-57	14	64	-50	17	80	-63
с. Велчево	1	6	-5	2	14	-12	0	4	-4	1	0	1	0	8	-8
с. Драшкова поляна	1	7	-6	0	4	-4	0	3	-3	0	3	-3	2	2	0
гр. Априлци	15	77	-62	13	71	-58	26	73	-47	13	59	-46	13	67	-54
с. Скандалото	0	4	-4	0	2	-2	0	3	-3	0	2	-2	2	3	-1
Обл. Ловеч	1377	2851	-1474	1273	2665	-1392	1095	2611	-1516	1028	2425	-1397	1068	2570	-1502
	На 1000 души от населението - ‰														
Общ.Априлци	4.7	25.8	-21.1	4.3	26.0	-21.7	7.9	25.8	-17.9	4.4	20.1	-15.7	5.4	25.5	-20.1

Населени места	2007 г.			2010 г.			2012 г.			2013 г.			2014 г.		
	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст	Родени	Умрели	Естествен прираст
с. Велчево	4.8	29.0	-24.2	11.6	81.4	-69.8	0.0	25.0	-25.0	6.2	0.0	6.2	0.0	51.0	-51.0
с. Драшкава поляна	9.4	66.0	-56.6	0.0	40.4	-40.4	0.0	39.0	-39.0	0.0	39.2	-39.2	25.8	25.8	0.0
гр. Априлци	4.6	23.6	-19.0	4.1	22.4	-18.3	8.8	25.1	-16.3	4.5	20.5	-16.0	4.6	23.7	-19.1
с. Скандалото	0.0	57.1	-57.1	0.0	29.6	-29.6	0.0	45.5	-45.5	0.0	29.9	-29.9	29.0	43.5	-14.5
Обл. Ловеч	8.9	18.3	-9.4	8.5	17.8	-9.3	7.8	18.9	-11.1	7.5	17.7	-10.2	7.9	19.1	-11.2

Източник: НСИ

Фиг. № 2

Източник: НСИ

Раждаемостта в общината се формира главно от родените деца в град Априлци. В селата, където фертилните контингенти са ограничени или почти липсва население във фертилна възраст, тя е нулева или с единични раждания. Раждаемостта като цяло не може да осигури добри възможности за стабилно естествено възпроизводство на населението, тъй като по-негативно е влиянието на смъртността (фиг. 2).

Смъртността е другият основен показател за естественото възпроизводство на населението в Община Априлци. Аналогично на раждаемостта, която е в състояние на относително стационаране, смъртността също е с черти на стагнация с неголеми различия през отделните години на периода.

Анализът на статистическите данни показва, че за целия анализиран период в Община Априлци броят на умрелите лица възлиза на 60-90 души годишно. Този брой е

доста по-висок от броя на ражданията. Основната причина за по-високият брой на случаите на умирация се дължи на влошената възрастова структура на населението (застаряваща), което в комбинация със средната продължителност на живот води до по-висока смъртност.

Коефициентът на смъртност (брой умрели на 1000 д. от населението) е в диапазона 20-26‰, като през 2014 г. неговата стойност е 25.5‰ (табл. 3). За периода относително по-ниска смъртност е регистрирана през 2013 г.

По населени места, случаите на умрели лица и съответно на коефициента на смъртност, варира през различните години на периода. Средногодишният коефициент на смъртността за общинския център – гр. Априлци е по-нисък от средния за общината.

Подробни данни за състоянието на смъртността по населени места и по години за периода 2007-2014 г. се съдържат в таблица 3.

Естественият прираст, като резултат от стойностите на раждаемостта и смъртността е отрицателен. Това личи от данните в таблица 3. Средногодишните стойности на този коефициент варират от -16‰ до -21‰, като през 2014 г. неговата стойност е -20.1‰ (табл. 3). Най-малък отрицателен естествен прираст е регистриран през 2013 г. (15.7‰).

Посочените данни дават основание да се отбележи, че възможностите за естественото възпроизводство на населението в Община Априлци към момента са ограничени, т.е. липсват възможности за нарастване на броя на населението по естествен път. Тази констатация е валидна за всички населени места в общината, вкл. и за гр. Априлци. Неблагоприятните тенденции в естественото възпроизводство, които са характерни не само за анализирания 7 годишен период, а за по-дълъг ретроспективен времеви период, се отчитат и при разработване на отделните варианти на демографската прогноза.

Информация за динамиката на абсолютните стойности на естествения прираст и на коефициента на естествен прираст по населени места и по години в периода 2007-2014 г. също е представена в таблица 3.

6.11.2.2. Механично движение на населението

Механичното движение на населението, отразява случаите на заселване и на изселване както от отделните населени места, така и от общината и е другият фактор (заедно с естественото движение), оказващ влияние върху броя на населението.

Община Априлци е засегната от миграционни движения, както вътре в общината, така и извън границите. Отчетени са и миграционните движения, включващи както заселване на лица от други общини, така и изселване на собствено население извън общината. Тези процеси са естествени и до голяма степен зависят от състоянието на местната икономика, условията на живот и от поведенчески и други мотивации за заселване и изселване.

Заселвания. Статистическите данни показват, че в Община Априлци в периода 2007-2014 г. заселванията варират през отделните години, като през 2014 г. броят на заселените лица в общината е 71 души (табл. 4, фиг. 3).

Заселванията, като демографски процес са характерни за всички населени места в общината, като по-привлекателен се очертава общинският център.

Подробни данни за състоянието на заселванията по населени места и по години в периода 2007-2014 г. се съдържат в таблица 6.

Таблица № 6

Механичен прираст на населението (брой)

Населени места	2007 г.			2010 г.			2012 г.			2013 г.			2014 г.		
	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст
Общ.Априлци	89	106	-17	39	66	-27	36	48	-12	46	56	-10	71	52	19
с. Велчево	39	61	-22	3	5	-2	5	4	1	6	5	1	1	3	-2
с. Драшкова поляна	10	5	5	1	1	0	1	7	-6	3	1	2	4	1	3
гр. Априлци	37	40	-3	32	60	-28	27	36	-9	33	50	-17	63	48	15
с. Скандалото	3	0	3	3	0	3	3	1	2	4	0	4	3	0	3
Обл. Ловеч	3349	3814	-465	2376	4180	-1804	1807	2292	-485	1728	2469	-741	2101	2666	-565

Източник: НСИ

Изселванията от общината и от отделните населени места са другият показател за механичното движение на населението. Общината, както и областта и страната също е засегната от миграционните потоци. За периода 2007-2014 г. общият брой на изселените лица се движи в широк диапазон. Както личи от таблица 4 и фиг. 3 динамиката в броя на изселванията през отделните години е неравномерно изразена. През 2007 г. броят на изселените е значително по-висок от този през последващите години.

По населени места изселванията са характерни за всички селища. Това се вижда от данните в таблица 4.

Механичният прираст на населението за общината е отрицателен когато случаите на изселване превишават случаите на заселване (2007-2013 г.) и положителен когато заселванията са повече от изселванията (2014 г.). За гр. Априлци механичното движение на населението е с най-високи стойности, като през 2014 г. е положителен, което дава отражение на общия механичен прираст за общината, който също е положителен.

Източник: НСИ

6.1.2. Основни демографски структури

Някои от структурите на населението на Община Априлци (полова, възрастова) са представени чрез анализ на данни от текущата демографска статистика на НСИ, а други (образователна и етническа) са представени чрез данни от преброяването през 2011 година.

6.1.2.1. Структура на населението по пол

Половата структура на населението на Община Априлци е с пропорции, които са характерни за страната и областта. Към 2014 г., от общия брой на населението (3114 души), мъжете са 1515 души, а жените – 1599 души (табл. 7). На 100 мъже се падат 105 жени. По-високият дял на жените е обусловен от по-високата средна продължителност на живота при жените и съответно по-големият им дял в по-високите възрастови групи. Този процес е характерен и за населението на страната и Област Ловеч.

Таблица № 7

Структура на населението по пол 2007-2014 г.

Населени места	2001 г.			2007 г.			2011 г.			2013 г.			2014 г.		
	мъже	жени	бр. жени / 100 мъже	мъже	жени	бр. жени / 100 мъже	мъже	жени	бр. жени / 100 мъже	мъже	жени	бр. жени / 100 мъже	мъже	жени	бр. жени / 100 мъже
Общ. Априлци	1926	2110	109.6	1794	1853	103.3	1621	1717	105.9	1520	1638	107.8	1515	1599	105.5

Населени места	2001 г.			2007 г.			2011 г.			2013 г.			2014 г.		
	мъже	жени	ор. жени / 100 мъже	мъже	жени	ор. жени / 100 мъже	мъже	жени	ор. жени / 100 мъже	мъже	жени	100 мъже	мъже	жени	100 мъже
с. Велчево	122	134	109.8	99	108	109.1	84	85	101.2	83	79	95.2	78	74	94.9
с. Драшкова поляна	40	47	117.5	58	48	82.8	40	46	115.0	33	43	130.3	34	45	132.4
гр. Априлци	1726	1882	109.0	1604	1660	103.5	1465	1553	106.0	1372	1480	107.9	1369	1444	105.5
с. Скандалото	38	47	123.7	33	37	112.1	32	33	103.1	32	36	112.5	34	36	105.9
Обл. Ловеч	82397	85534	103.8	75978	79490	104.6	69326	72096	104.0	66401	69179	104.2	65340	68173	104.3

Източник: НСИ

6.1.2.2. Възрастова структура на населението

За целите на Общия устройствен план на Община Априлци е анализирана и възрастовата структура на населението. Обект на оценки и анализи са:

- Основните възрастови групи;
- Специфичните възрастови групи.

Основните възрастови групи имат отношение както към състоянието, така и към по-нататъшното развитие на броя на активното население, в т.ч. и на трудовия потенциал на общината.

Основните възрастови групи според изискванията на Евростат⁵ обхващат населението в следните възрастови контингенти: 0-14 години; 15-64 години; на 65 и повече години. Според българското законодателство се използват и възрастовите групи: подтрудоспособна възраст, в трудоспособна възраст; надтрудоспособна възраст, но контингентите във и съответно надтрудоспособна възраст се изменят ежегодно и не може да се установи динамиката в техния брой.

От общия брой на населението към 2014 г. – 3114 д., разпределението по основни възрастови групи (табл. 6, фиг.4) е както следва:

- 249 д. са във възрастовата група до 14 години, което е 8.0% от общия брой на населението;
- 1749 д. са във възрастовата група 15-64 години (56.2%);
- 1116 д. са на 65 и повече години в над трудоспособна възраст (35.8%).

Тенденциите в състоянието на възрастовата структура на населението на Община Априлци за анализирания период 2001-2007-2014 г. показват, че основната

⁵ Изискването дава възможност за сравняемост на показателя, тъй като населението под, във и над трудоспособна възраст е с различни възрастови граници за отделните страни и години.

възрастова структура на населението на общината търпи промени в абсолютния брой на лицата в трите групи възрасти в посока на застаряване, което е характерно и за населението на областта, СЗР и страната. Динамиката във възрастовата структура на населението на Община Априлци за периода е представена със статистическите данни в таблица 8.

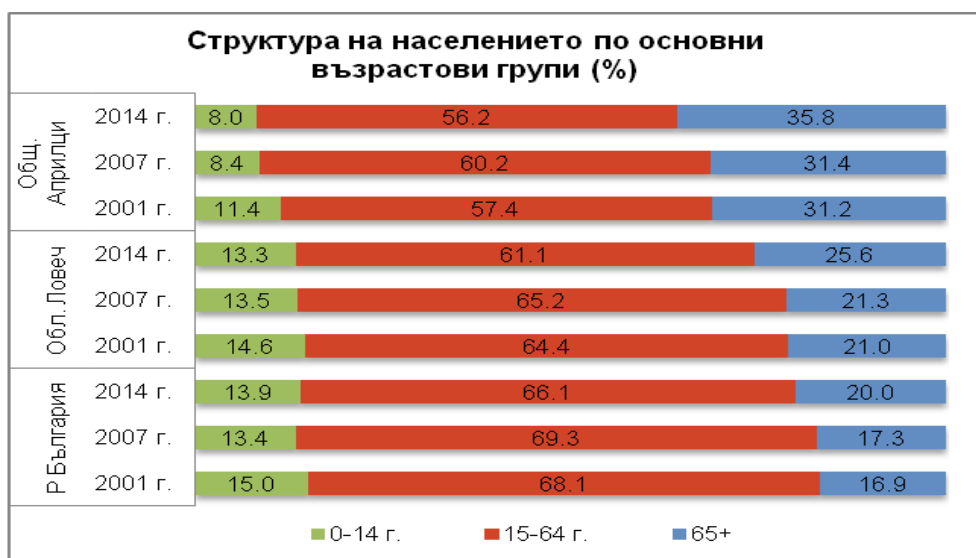
Таблица № 8

Структура на населението по основни възрастови групи 2001-2014 г.

Населени места	2001 г.			2007 г.			2011 г.			2013 г.			2014 г.		
	0-14г.	15-64г.	65+	0-14г.	15-64г.	65+	0-14г.	15-64г.	65+	0-14г.	15-64г.	65+	0-14г.	15-64г.	65+
	Брой														
Общ. Априлци	461	2314	1261	305	2196	1146	272	1950	1116	261	1784	1113	249	1749	1116
с. Велчево	9	115	132	8	84	115	3	77	89	4	63	95	4	59	89
с. Драшкова поляна	3	43	41	3	60	43	5	43	38	4	41	31	6	39	34
гр. Априлци	449	2121	1038	294	2027	943	264	1803	951	250	1659	943	234	1630	949
с. Скандалото	0	35	50	0	25	45	0	27	38	3	21	44	5	21	44
Обл. Ловеч	24507	108173	35251	20932	101382	33154	18495	89963	32964	18084	83619	33877	17751	81617	34145
	Относителен дял - %														
Общ. Априлци	11.4	57.4	31.2	8.4	60.2	31.4	8.1	58.5	33.4	8.3	56.5	35.2	8.0	56.2	35.8
с. Велчево	3.5	44.9	51.6	3.9	40.6	55.5	1.8	45.6	52.6	2.5	38.9	58.6	2.6	38.8	58.6
с. Драшкова поляна	3.4	49.5	47.1	2.8	56.6	40.6	5.8	50.0	44.2	5.3	53.9	40.8	7.6	49.4	43.0
гр. Априлци	12.4	58.8	28.8	9.0	62.1	28.9	8.7	59.8	31.5	8.8	58.2	33.0	8.4	57.9	33.7
с. Скандалото	0.0	41.2	58.8	0.0	35.7	64.3	0.0	41.5	58.5	4.4	30.9	64.7	7.1	30.0	62.9
Обл. Ловеч	14.6	64.4	21.0	13.5	65.2	21.3	13.1	63.6	23.3	13.3	61.7	25.0	13.3	61.1	25.6

Източник: НСИ

Фиг. № 4

Източник: НСИ

Поради намаляващия общ брой на населението на общината измененията в относителните дялове на трите възрастови групи са с определени граници. В това отношение се очертава следните изменения:

- Намаляване на делът на населението до 14 г. и 15-64 г., което е за сметка на нарастване на относителния дял на населението на 65 и повече години;
- Стабилизиране на относителните дялове отделните възрастови групи след 2011 г.

Разпределението на населението на общината, на градското и селското население по отношение на под, във и над трудоспособната възраст на фона на състоянието на възрастовия състав на населението на областта и страната през 2014 г. е представено в таблица 8.1.

Таблица № 8.1

Население под, във и над трудоспособна възраст - 2014 г.

Възрастови групи	Общо			В т.ч. в градовете			В т.ч. в селата		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
	Брой								
Община Априлци	3114	1515	1599	2813	1369	1444	301	146	155
Под трудоспособна възраст	273	147	126	258	139	119	15	8	7
В трудоспособна възраст	1596	886	710	1494	818	676	102	68	34
Над трудоспособна възраст	1245	482	763	1061	412	649	184	70	114
Област Ловеч	133513	65340	68173	83597	40877	42720	49916	24463	25453
Под трудоспособна възраст	19027	9752	9275	12194	6270	5924	6833	3482	3351
В трудоспособна възраст	74515	40190	34325	49832	26322	23510	24683	13868	10815
Над трудоспособна възраст	39971	15398	24573	21571	8285	13286	18400	7113	11287
Р България	7202198	3502015	3700183	5267480	2541532	2725948	1934718	960483	974235
Под трудоспособна възраст	1064735	547243	517492	784970	403196	381774	279765	144047	135718
В трудоспособна възраст	4403374	2310639	2092735	3341860	1724605	1617255	1061514	586034	475480
Над трудоспособна възраст	1734089	644133	1089956	1140650	413731	726919	593439	230402	363037
	Относителен дял - %								
Община Априлци	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	8.8	9.7	7.9	9.2	10.2	8.2	5.0	5.5	4.5
В трудоспособна възраст	51.3	58.5	44.4	53.1	59.7	46.9	33.9	46.6	22.0
Над трудоспособна възраст	39.9	31.8	47.7	37.7	30.1	44.9	61.1	47.9	73.5
Област Ловеч	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	14.3	14.9	13.6	14.6	15.3	13.9	13.7	14.2	13.2
В трудоспособна възраст	55.8	61.5	50.4	59.6	64.4	55.0	49.4	56.7	42.5
Над трудоспособна възраст	29.9	23.6	36.0	25.8	20.3	31.1	36.9	29.1	44.3
Р България	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	14.8	15.6	14.0	14.9	15.9	14.0	14.5	15.0	13.9

Възrastови групи	Общо			В т.ч. в градовете			В т.ч. в селата		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
В трудоспособна възраст	61.1	66.0	56.6	63.4	67.8	59.3	54.9	61.0	48.8
Над трудоспособна възраст	24.1	18.4	29.4	21.7	16.3	26.7	30.6	24.0	37.3

Източник: НСИ

Данните от таблицата показват, че подтрудоспособните генерации в общината са 273 д. (8.8%), трудоспособните контингенти наброяват 1596 д. (51.3%), а населението в надтрудоспособна възраст е 1245 д. (39.9%). За областта и страната също е характерен по-висок дял на възрастните хора в сравнение с младото население до 15 г., но структурата е нарушена в по-малка степен.

Фиг. № 5

Източник: НСИ

Възrastовата структура на населението на град Априлци – към 2014 г. се характеризира със следните съотношения според под, във и над трудоспособните контингенти: дялът на населението в под трудоспособна възраст е 9.2%, този на населението в трудоспособна – 53.1% и на населението в над трудоспособна възраст – 37.7% (фиг. 5). В селата населението в под трудоспособна възраст е 5.0%, лицата в трудоспособна възраст – 33.9%, а над трудоспособна възраст е с доста по-висок относителен дял – 61.1% (фиг. 5).

Оценките на посочените тенденции в развитието на възрастната структура на населението на Община Априлци (по основни възрастни групи) дава възможност да бъдат направени някои констатации:

- тенденцията на намаляване на контингента от население в трудоспособна възраст води до ограничаване и остаряване на активното население на общината и особено на селското население;

- тенденцията на стабилизиране на населението в под трудоспособна възраст е положителна, но контингентите с възпроизводствени възможности застаряват.

При оценките на възрастовата структура на населението се отчита и един важен индикатор, който е от значение за икономическата му функция – като работна сила. Това е *коэффициентът на възрастова зависимост*, който изразява съотношението между броя на лицата от населението в „зависимите” възрасти (населението под 15 и над 65 и повече години) на 100 лица от населението в „независимите” възрасти (от 15 до 64 години). За Община Априлци този коефициент за 2014 г. е 78.0%, в т.ч. за град Априлци той е 72.6%. За сравнение средният коефициент на възрастовата зависимост за страната за 2014 г. е 51.2%, а за Област Ловеч – 63.6%.

Специфичните възрастови групи са демографски фактор, отчитан основно при оразмеряване на потребностите от инфраструктура на образованието (включително на предучилищното обучение) и на някои дейности от детското здравеопазване. Те включват следните възрастови контингенти:

- 0 - 2 години;
- 3 – 6 години;
- 7 – 14 години;
- 15-18 години.

За периода 2001-2014 г. се наблюдава тенденция на намаляване на броя на населението в специфичните възрастови групи 3-6, 7-14 и 15-18 г. Това е резултат от очертаната тенденция на застаряване на населението от миграцията на семейства с деца от посочените възрастови групи. Измененията в броя на лицата в специфичните възрастови групи за посочения период са отразени в таблица 8.2 и фиг.6.

Таблица № 8.2

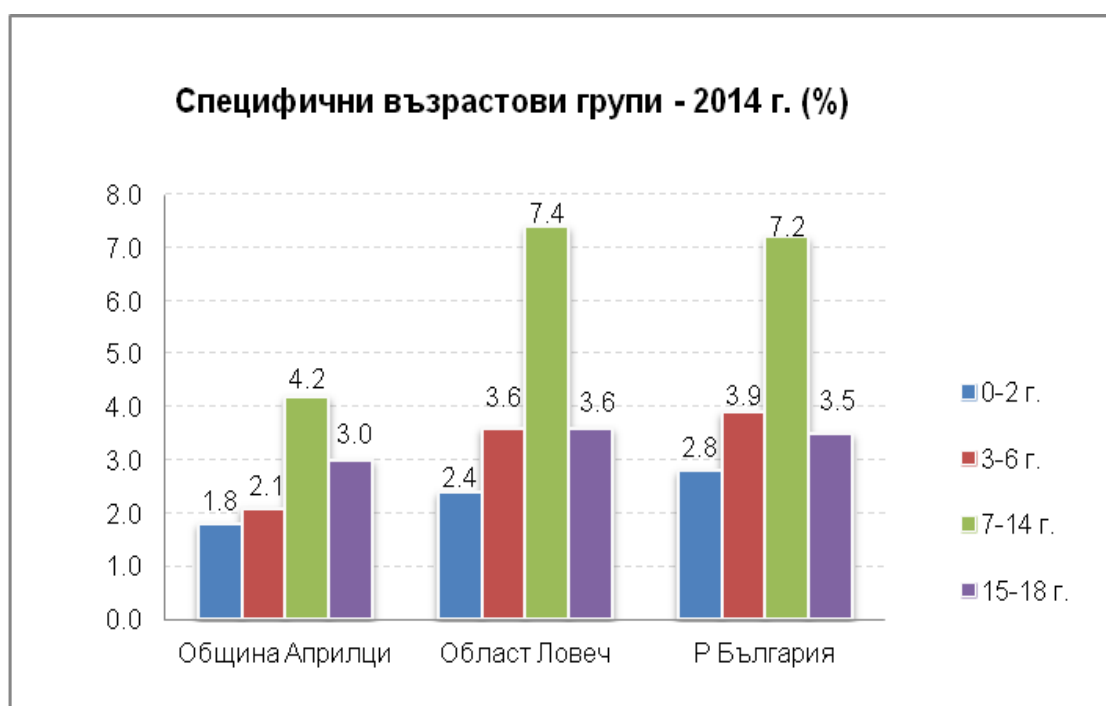
Структура на населението по специфични възрастови групи 2001-2014 г.

Населени места	Общо население	Възрастови групи							
		0-2	3-6	7-14	15-18	0-2	3-6	7-14	15-18
	Брой	Брой				Относителен дял - %			
	2001 г.								
Общ. Априлци	4036	55	98	308	154	1.4	2.4	7.6	3.8
с. Велчево	256	0	2	7	6	0.0	0.8	2.7	2.3
с. Драшкова поляна	87	0	1	2	5	0.0	1.1	2.3	5.7
гр. Априлци	3608	55	95	299	143	1.5	2.6	8.3	4.0
с. Скандалото	85	0	0	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0
	2014 г.								
Общ. Априлци	3114	55	64	130	94	1.8	2.1	4.2	3.0

Населени места	Общо население	Възrastови групи							
		0-2	3-6	7-14	15-18	0-2	3-6	7-14	15-18
	Брой	Брой				Относителен дял - %			
с. Велчево	152	1	1	2	0	0.7	0.7	1.3	0.0
с. Драшкава поляна	79	2	1	3	0	2.5	1.3	3.8	0.0
гр. Априлци	2813	50	60	124	94	1.8	2.1	4.4	3.3
с. Скандалото	70	2	2	1	0	2.9	2.9	1.4	0.0

Източник: НСИ

Фиг. № 6

Източник: НСИ

За целите на ОУП в сферата на устройствените решения на социалната инфраструктура („Образование”) е важно да бъдат анализирани специфичните възрастни структури по населени места. Статистическите данни показват, че към 2014 г. само в центъра на общината съществува собствен демографски ресурс (от самото населено място) за функциониране на детски заведения и на общообразователни училища.

6.1.2.3. Структура на населението по образование

Образователната структура на населението е един от важните качествени индикатори от гледна точка на оценката му като работна сила (образователна и квалификационна характеристика на трудовия ресурс). Данните за образователната

структура се наблюдават при преброяванията на населението и на жилищния фонд. При последното преброяване на населението, проведено през 2011 г., разпределението на населението на Община Априлци над 7 годишна възраст (3225 д.) по образователно равнище е следното (табл.9, фиг. 7):

- висше образование – 411 д., или 12.7% от населението над 7 годишна възраст;
- средно образование – 1572 д. (48.8%);
- основно образование – 960 д. (29.8%)
- начално и незавършено начално – 276 д. (8.6%)

В сравнение с 2001 г. е налице тенденция на нарастване на относителния дял на по-високообразованото население в общината (с висше и средно образование) от 44.7% на 61.5% за сметка на по-ниско образованото. Тази тенденция е характерна и за областта и страната. В град Априлци, както и в селата е най-висок дялът на населението със средно образование (табл. 9).

Таблица № 9

Структура на населението по образование - 2011 г.

Населени места	Население на 7 и повече години	Висше (университетско и колежанско)	Средно	Основно	Начално и незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете (до 7 години вкл., което още не посещава училище)
Брой							
Общ. Априлци	3225	411	1572	960	276	..	..
с. Велчево	166	14	75	67	8	..	-
с. Драшкова поляна	81	..	48	24	0	-	-
гр. Априлци	2913	376	1421	850	261	..	..
с. Скандалото	65	13	28	19	5	-	-
Обл. Ловеч	132959	20646	60629	32965	17099	1378	242
Относителен дял - %							
Общ. Априлци	99.8	12.7	48.8	29.8	8.6	..	..
с. Велчево	98.8	8.4	45.2	40.4	4.8	..	-
с. Драшкова поляна	88.9	..	59.3	29.6	0.0	-	-
гр. Априлци	99.8	12.9	48.8	29.2	9.0	..	..
с. Скандалото	100.0	20.0	43.1	29.2	7.7	-	-
Обл. Ловеч	100.0	15.5	45.6	24.8	12.9	1.0	0.2

.. Данните са анонимизирани в съответствие с чл. 25 от Закона за статистиката

- Няма случай

Източник: НСИ, преброяване на населението

Източник: НСИ, преброяване на населението

6.1.2.4. Структура на населението по етнически групи

Етническият състав се наблюдава от НСИ при преброяванията на населението. Преброяваните лица се самоопределят по отношение на етническата си принадлежност доброволно. *Българската етническа група* в Община Априлци, обхваща 3189 д., или 99.1% от лицата, доброволно декларирали етническото си самоопределение.

Към 1.02.2011 г. населението от *ромския (циганският) етнос* наброява 8 д., съсредоточени главно в гр. Априлци. Те представляват 0.2% от всички лица, доброволно декларирали етническото си самоопределение.

Таблица № 10

Население по етническа група - 2011 г.

Населени места	Брой лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност общо	Етническа група				Не се самоопределят
		българска	турска	ромска (циганска)	друга	
Брой						
Общ. Априлци	3218	3189	16	8	..	..
с. Велчево	168	167	..	..	..	..
с. Драшкова поляна	86	85	..	..	-	..
гр. Априлци	2899	2872	15	7	..	..
с. Скандалото	65	65	-	-	-	-
Обл. Ловеч	130180	118346	4337	5705	911	881
Относителен дял - %						

Населени места	Брой лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност общо	Етническа група				Не се самоопределят
		българска	турска	ромска (циганска)	друга	
Общ. Априлци	99.8	99.1	0.5	0.2	..	..
с. Велчево	99.4	99.4	..	..	..	..
с. Драшкова поляна	98.8	98.8	..	..	-	..
гр. Априлци	99.8	99.1	0.5	0.2	..	..
с. Скандалото	100.0	100.0	-	-	-	-
Обл. Ловеч	100.0	90.9	3.3	4.4	0.7	0.7

.. Данните са анонимизирани в съответствие с чл. 25 от Закона за статистиката

Източник: НСИ, преброяване на населението

Лицата от турската етническа група към 1.02.2011 г. са 16 д. според самоопределението им, с относителен дял 0.5%.

Етническата структура на населението е представена в таблица 10 от която се вижда, че в етническия състав на населението доминира българският етнос.

6.1.3. Основни изводи и тенденции в демографското развитие

- Демографското развитие на общината е подобно на повечето общини, разположени в селските и планински райони на страната.
- Броят на населението на общината е с тенденция на намаление, но с по-нисък интензитет през последните години.
- Очертаните тенденции в естественото движение на населението бележат възпроизводство с отрицателен естествен прираст (което е характерно и за областта, СЗР и страната, но с по-нисък интензитет).
- Налице е намаление на най-репродуктивната възрастова група на родилните контингенти (15-34 г.) (обща тенденция за страната и областта).
- Нето-миграцията е с намаляващ интензитет, като през 2014 г. е положителна, отбелязана е и миграция, свързана с пазара на труда (обща тенденция и за областта и СЗР).
- Структурата на населението по пол е сравнително балансирана.
- Наблюдава се тенденция на постепенно застаряване на населението на общината и в по-голяма степен на селата (характерна и за областта и страната).
- Възпроизводството на трудоспособното население е по-неблагоприятно от средното ниво за областта и страната – 100 лица излизаци от трудоспособна възраст се заместват от 40 д. (средно за областта – 59 д., за страната – 62 д.).

- Броят на лицата с висше и средно образование нараства, а намалява този на лицата с ниско образование за периода между последните две преброявания (2001-2011 г.). Образователното равнище е по-високо в общинския център – гр. Априлци.
- В етническата структура на населението основен етнос е българският, който обхваща 99% от населението според самоопределението му.

6.1.4. Икономическа активност и безработица

6.1.4.1 Икономически активно население

В категорията „икономически активно население“ попадат лицата във възрастовите групи над 15 години. В него се включват както заетите, така и безработните лица, т.е. работната сила в общината. За анализи и оценки на икономически активното население също се ползва информация от преброяването на населението през 2011 г., както и текущи данни за работната сила.

Данните за 2011 г. показват, че при населението над 15 години (3066 д.), общият брой на икономически активното население в Община Априлци е 1323 д., а на икономически неактивното – 1743 д.

Таблица № 11

Население на 15 и повече години по икономическа активност – 2011 г.

Населени места	Население на 15 и повече години	Икономически активни		Икономически неактивни	
	брой	брой	отн. дял - %	брой	отн. дял - %
Общ. Априлци	3066	1323	43.2	1743	56.8
с. Велчево	166	35	21.1	131	78.9
с. Драшкава поляна	81	32	39.5	49	60.5
гр. Априлци	2754	1245	45.2	1509	54.8
с. Скандалото	65	11	16.9	54	83.1
Обл. Ловеч	122927	56641	46.1	66286	53.9

Източник: НСИ, преброяване на населението

Коефициентът на икономическа активност за Община Априлци е 43.2% (табл. 9). По отношение на него град Априлци е с относително по- висок дял на икономически активно население (45.2%) в сравнение с този за общината. За сравнение коефициентът на икономическа активност за Област Ловеч е 46.1% (2011 г.), а за страната – 52.1%.

6.1.4.2. Структура на заетостта

Броят на *наетите лица* е един от индикаторите за състоянието на икономиката. В Община Априлци през 2013 г. в икономиката са наети общо 702 д.

В селското, горското и рибното стопанство са наети около 5% от общо наетите лица в общината. Наетите в преработващата промишленост съставляват 1/3 от общо наетите лица. В сферата на услугите с по-висок дял са наетите в търговията (11.3% от общо наетите), образованието (6.4%), здравеопазването и социалните дейности (3.3%).

Разпределението на наетите лица по икономически дейности в общината за годините 2008-2012 г. е показано в таблица 10.

Таблица № 12

Наети лица по икономически дейности в Община Априлци 2008-2012 г.

Икономически дейности	Наети лица*							
	2008 г.		2009 г.		2011 г.		2012 г.	
	Брой	%	Брой	%	Брой	%	Брой	%
Общо	975	100.0	811	100.0	764	89.4	733	68.6
Селско, горско и рибно стопанство	53	5.4	55	6.8	44	5.8	..	..
Добивна промишленост								
Преработваща промишленост	319	32.7	245	30.2	265	34.7	247	33.7
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	35	3.6	32	3.9	18	2.4	19	2.6
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	10	1.0	10	1.2	..	..	..	..
Строителство	71	7.3	50	6.2	54	7.1	27	3.7
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	81	8.3	89	11.0	80	10.5	83	11.3
Транспорт, складиране и пощи	123	12.6	91	11.2	84	11.0	8	1.1
Хотелиерство и ресторантьорство	44	4.5	36	4.4	30	3.9	22	3.0
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	0	0.0	6	0.7	..	..	5	0.7
Финансови и застрахователни дейности	4	0.4		0.0		..		..
Операции с недвижими имоти	5	0.5	6	0.7	4	0.5	3	0.4
Професионални дейности и научни изследвания	6	0.6	4	0.5	..	..	..	..
Административни и спомагателни дейности	35	3.6	33	4.1	..	..	..	..
Държавно управление	61	6.3	47	5.8	..	..	..	..
Образование	68	7.0	64	7.9	61	8.0	47	6.4
Хуманно здравеопазване и социална работа	24	2.5	22	2.7	26	3.4	24	3.3
Култура, спорт и развлечения	1	0.1	2	0.2	..	..	6	0.8
Други дейности	35	3.6	19	2.3	17	2.2	12	1.6

* Без работодатели и самонаети лица

.. Данните са конфиденциални

Източник: НСИ

За периода 2008-2013 г. броят на *наетите* лица в общинската икономика на Априлци бележи следното развитие:

- Общият брой на наетите лица вследствие на икономическата криза намалява от 975 д. през 2008 г. на 733 д. през 2012 г. предимно поради редуцирането на наетите в индустрията;
- В търговията се запазва броя на наетите лица (*табл. 12*).

6.1.4.3. Безработица

Информацията за безработицата се предоставя на ниво „община“. Поради тази причина анализите за броя на безработните лица, за равнището на безработица се отнасят за Община Априлци. Състоянието на безработицата в общината (за периода 2007-2014 г., средногодишни данни на Агенцията по заетостта) е представено в таблица 13 и фиг.8.

Таблица № 13

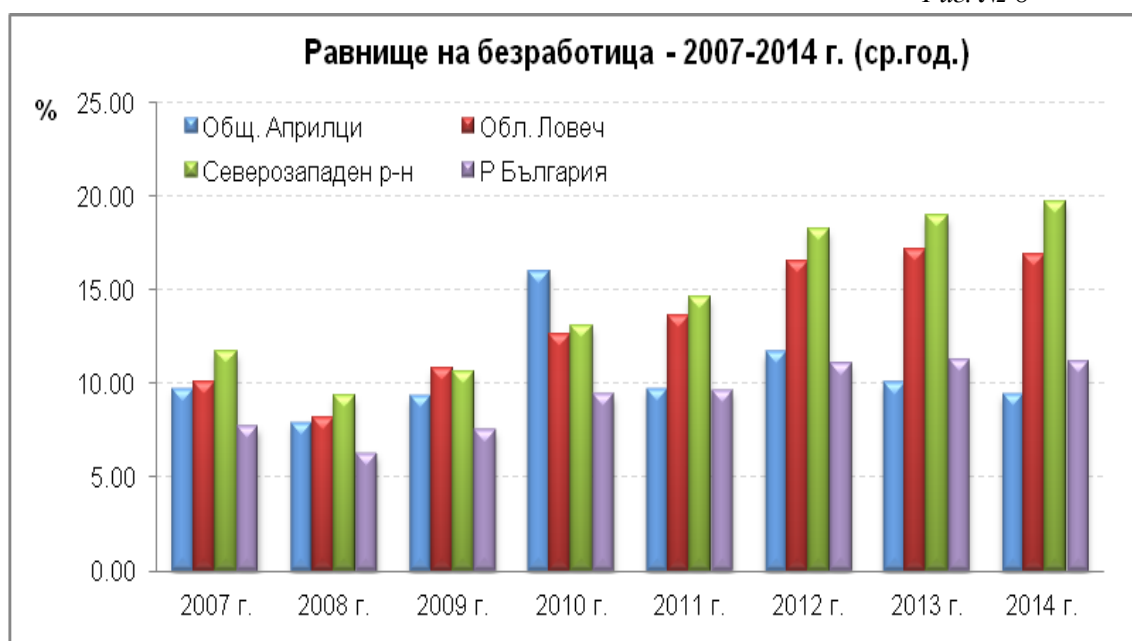
Равнище на безработица – 2007-2014 г. (ср.год.)

Териториално ниво	Иконом. активни	Регистр. безработни	Регистр.безработни до 29 г. вкл.		Регистр.безработни с регистрация над 1 г.		Равнище на безработица
	брой	брой	брой	%	брой	%	%
2007 г.							
Общ. Априлци	1689	164	21	12.8	82	50.0	9.72
Обл. Ловеч	77600	7787	1394	17.9	4806	61.7	10.04
Р България	3704336	286980	57883	20.2	165856	57.8	7.75
2008 г5							
Общ. Априлци	1689	134	16	11.9	53	39.6	7.94
Обл. Ловеч	77600	6316	1072	17.0	3300	52.2	8.14
Р България	3704336	233719	41657	17.8	115669	49.5	6.31
2009 г.							
Общ. Априлци	1689	158	25	15.8	36	22.8	9.34
Обл. Ловеч	77600	8372	1348	16.1	2508	30.0	10.79
Р България	3704336	280980	59628	21.2	82763	29.5	7.59
2010 г.							
Общ. Априлци	1689	577	86	14.9	204	35.4	16.01
Обл. Ловеч	77600	9821	1550	15.8	3726	37.9	12.66
Р България	3704336	350944	63500	18.1	110845	31.6	9.47
2011 г.							
Общ. Априлци	1441	140	18	12.9	50	35.7	9.73
Обл. Ловеч	63370	8623	1560	18.1	4002	46.4	13.61
Р България	3438920	332601	63690	19.1	118135	35.5	9.67
2012 г.							

Териториално ниво	Иконом. активни	Регистр. безработни	Регистр. безработни до 29 г. вкл.		Регистр. безработни с регистрация над 1 г.		Равнище на безработица
	брой	брой	брой	%	брой	%	%
Общ. Априлци	1311	153	26	17.0	31	20.3	11.70
Обл. Ловеч	55868	9249	1792	19.4	3589	38.8	16.56
Р България	3438920	364537	74779	20.5	118832	32.6	11.10
2013 г.							
Общ. Априлци	1311	132	22	16.7	19	14.4	10.07
Обл. Ловеч	55868	18433	3670	19.9	6517	35.4	17.12
Р България	3282740	371380	74720	20.1	121954	32.8	11.31
2014 г.							
Общ. Априлци	1311	125	17	13.6	28	22.4	9.50
Обл. Ловеч	55868	9440	1660	17.6	4023	42.6	16.90
Р България	3282740	367836	64449	17.5	137924	37.5	11.21

Източник: Агенцията по Заетостта

Фиг. № 8

Източник: Агенцията по Заетостта

Динамиката в броя на безработните лица и нарастването на равнището на безработица след 2009 г. е резултат от икономическата криза, засегнала страната, като през последните две години се наблюдава лек спад в нивото на безработица.

В структурата на безработните се констатира нарастване на броя на категориите лица, които са най-потърпевши на пазара на труда. На първо място това са лицата регистрирани като безработни повече от 1 година. Освен тях като най-уязвими на пазара на труда са лицата с ниско образование, ниска квалификация или без квалификация. Те са и най-застрашените категории лица от социално изключване.

По данни на Агенцията по заетостта към МТСП и бюро по труда – Община Априлци, състоянието на структурата на регистрираната безработица средногодишно за 2014 г. е съответно:

- Брой на регистрираните безработни лица 125 д;
- Регистрирани безработни до 29 год. възраст – 17 д.;
- Продължително безработни – с регистрация над 1 година – 28 д.;
- Равнище на безработица – 9.50%.

Нивото на безработица в общината е под средното за страната и областта, но следва да се има предвид, че данните на Агенцията по заетостта и на бюро по труда отразяват само безработните, които са регистрирани.

Към месец септември 2015 г. безработните лица в общината са 128 д. (9.76% равнище на безработица). Възрастовият състав на населението дава отражение и на структурата на безработните лица, в която по-голям дял имат по-високите възрастови групи.

6.1.5. Основни изводи и тенденции на развитие на пазара на труда

- Състоянието на пазара на труда е в пряка зависимост от социално-икономическото развитие на общината;
- Наетите лица в общината за периода 2008-2012 г. намаляват;
- Регистрираната безработицата се характеризира с динамика, като най-голямо е нейното ниво през 2010 г.
- Равнището на безработица за общината е по-ниско от средното за областта и страната (2014 г.);
- Равнището на безработица за общината е по-ниско от средното за областта и страната (2014 г.).

6.2. Икономически активности

6.2.1. Обща характеристика на икономическата база на Община Априлци

За икономическото развитие на община Априлци голяма роля имат секторите, свързани с природните ресурси. Икономическата криза доведе до изостряне на проблемите на икономическото развитие на общината като от 2009 г. е налице спад на заетите лица.

За периода 2010-2012 г. се наблюдава колебливост в нетните приходи от продажби на един жител, но тенденцията е към леко нарастване както за община Априлци, така също и за област Ловеч и страната (*табл. 12, фиг. 9*). В количествен

аспект нетните приходи от продажби за общината на един жител са твърде под средните за областта и страната.

Таблица № 14

Нетни приходи от продажби на един жител (хил. лв.)

	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Република България	25.11	28.46	30.22
Област Ловеч	11.12	13.19	13.73
Община Априлци	8.08	9.50	8.58

Източник: НСИ

Фиг. № 9

Източник: НСИ

Икономическата и инвестиционна активност в общината са повлияни от финансовата и икономическа криза в страната през анализирания период, като редица дейности бяха редуцирани. Общината се нуждае от привличане на външни инвестиции в подкрепа на икономическото развитие.

6.2.2. Отраслова и секторна структура

6.2.2.1. Селско и горско стопанство

6.2.2.1.1. Селско стопанство

От справката за селскостопанския сектор се вижда, че Община Априлци

разполага с поземлен фонд за развитие на **растениевъдството**, който се състои от имоти във всички землища в общината. Общинският поземлен фонд, собственост на Община Априлци е 6250 дка⁶.

Обработваемите земи заемат 59104 дка⁷, включващи: ниви (засети основно с картофи, царевица и др.) – 1640 дка; трайни насаждения (сливи, ябълки, малини, къпини, арония, смесени овощни градини и др.) – 8882 дка; естествени ливади – 48582 дка. Най-голям дял имат пасищата и мерите – 27594 дка и високопланинските пасища – 19380 дка. Природо-географските и почвено-климатични условия са предпоставка за отглеждането на трайни насаждения и фуражни култури. Зеленчуковите култури се отглеждат в частния сектор основно в личните натурални стопанства.

За отбелязване е наличието на обработваеми земи, които не се използват. Основни причини са раздробяването на земеползването, трудната достъпност поради стръмните терени, липсата на пътища, както и застаряването на населението, главно в планинските селища.

Селскостопанското производство в общината се осъществява от земеделски производители. На територията на общината не функционират земеделски кооперации, които да обработват земеделските земи. Само няколко арендатори обработват незначителни площи от общия размер на земеделската земя.

Големият дял от общия селскостопански фонд на общината, който заемат пасищата и мерите, както понастоящем, така и в миналото, предопределя основно ролята на **животновъдството** в аграрния сектор. Най-голям е дялът на овцете, козите едър рогат добитък (крави) и в по-малка степен - свине. Изграждането на ферми е важна предпоставка за ефективността на животновъдството. През последните години се наблюдава засилване на интереса към зайцевъдството, птицевъдството и пчеларството. Планинската част от общината предоставя възможности за използване на естествените пасища и ливади за производство на висококачествена, екологично чиста продукция – мляко (краве, овче, козе), месо, вълна, птици, мед (с висок коефициент за качество и чистота) и др.

Общият брой на земеделските стопанства в общината е 530⁸ (5.1% от земеделските стопанства в областта).

Относителният дял на използваната земеделска площ (ИЗП) е сравнително нисък, поради планинския и полупланински релеф, който заема около 2/3 от общата площ на областта.

---

⁶ След влизане в сила на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ) през 1992 г. на Община Априлци са възстановени 7343 дка земеделски земи. Не винаги начинът на трайно ползване на имотите, отразен в регистрите на Общинската служба по земеделие и гори, съответства на действителното фактическо състояние.

⁷ Данни на НСИ, баланс на територията

⁸ Данни на МЗХ

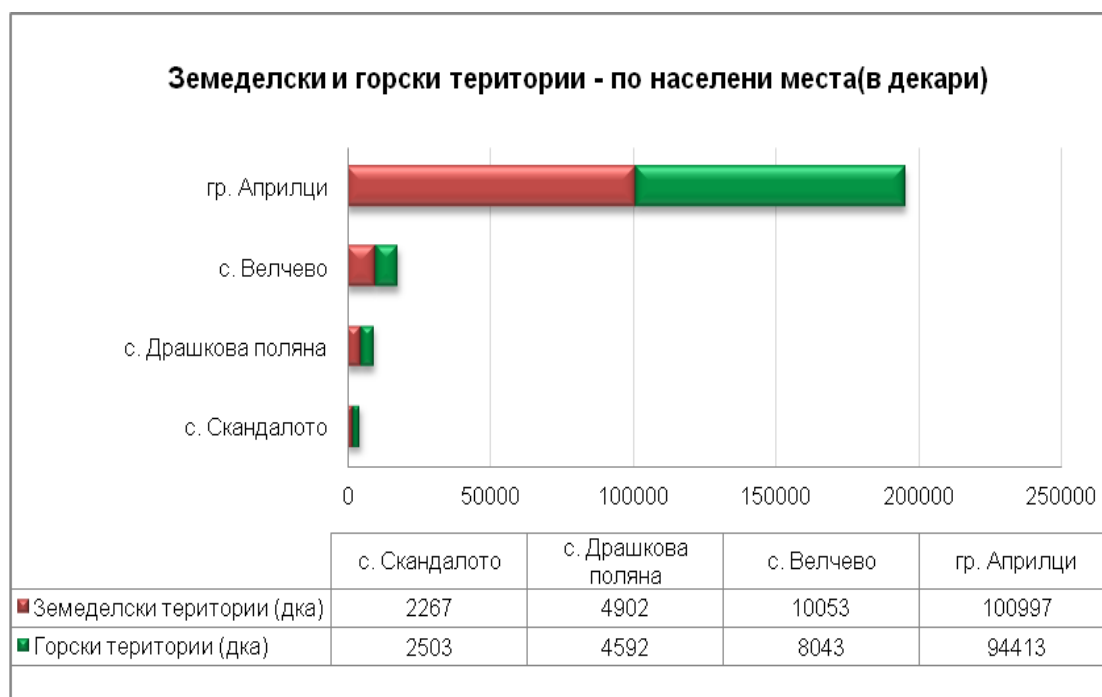
По данни на МЗХ земеделските стопанства, които обработват до 10 дка са 43.0% от стопанствата в общината, но обработват 5.2% от използваната земеделска земя; от 10 до 20 дка са 34.5% от стопанствата, обработващи 12.3% от ИЗП, от 20 до 100 дка са 20% от стопанствата с 15.5% от ИЗП. Стопанствата, които обработват над 100 дка ИЗП в общината са 2.5% и обхващат 2/3 от ИЗП на общината.

Средният размер на използваните земеделски площи⁹ (ИЗП) в общината е 41.7 дка¹⁰, което е под средното за Област Ловеч (81.5 дка) и за страната (101.3 дка).

Най-големи площи земеделски територии има в землището на град Априлци (100997 дка). В останалите населени места земеделските територии са съответно 10053 дка в землището на с. Велчево; 4902 дка – с. Скандалото; 2267 – с. Драшкова поляна.

Разпределението на земеделските и горските територии по населени места е представено на фиг.10.

Фиг. № 10

6.2.2.1.2. Горско стопанство

Горските територии на община Априлци се включват към Държавно ловно стопанство (ДЛС) „Русалка - Априлци“. Администрацията на ДЛС „Русалка“ се намира в гр. Априлци. В горскостопанско отношение ДЛС „Русалка“ се числи към РДГ гр. Ловеч от Северозападно държавно предприятие (с център Враца). Територията на ДЛС „Русалка“ попада изцяло в границите на Община Априлци, в която влизат включените в обхвата на общината населени места: град Априлци, и селата Велчево,

⁹ Използваната земеделска площ (ИЗП) на стопанствата включва обработваемата им земя, трайните насаждения, постоянно затревените площи и семейните градини.

¹⁰ Преброяване на земеделските стопанства през 2010 г., Област Ловеч – основни резултати

Скандало и Драшкова поляна. На територията на общината има много пръснати структури на населените места, които са в непосредствена близост до гората. В по-голямата си част горите образуват големи горски комплекси, разделени от реките Видима и Острешка и техните многобройни притоци.

Общата площ на *горските територии* е 109551 дка (46.0% от територията на общината). Преобладаващите дървесни видове са високостъблени вековни букови и дъбови гори.

Според предназначението си, 74% от всички горски територии (общински и частни гори, държавни горски територии) са „Гори и земи с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции”.

Включени в територията на НП „Централен Балкан” и защитените зони по „Натура 2000” са 34.7% от горите.

Общата площ на горите, възстановени по документи на Община Априлци и за които има извършен въвод във владение е 7529 дка. Разпределението на горския фонд, общинска собственост на Община Априлци¹¹ по населени места е както следва: гр. Априлци – общо 7344.720 дка, в това число: кв. Острец - 6 267.540 дка, кв. Видима – 0, кв. Зла река - 320.709 дка, кв. Център - 756.471 дка; с. Велчево - 122.001 дка; с. Драшкова поляна – 0; с. Скандалото – 0.

Община Априлци има утвърден лесоустройствен проект за собствените си гори. Общината извършва самостоятелно лесоустройство на общинския горски фонд, в териториалния обхват на дейност на ДЛС „Русалка-Априлци”. С лесоустройствения проект са лесоустроени горите и земите от общинския горския фонд - 832 ха, собственост на общината, от които залесена територия - 813.5 ха (97.8%), незалесена дървопроизводителна територия - 5.9 ха (0.7%) и недървопроизводителна територия - 12.5 ха (1.5%). Предвиденото ползване за десетгодишен период на лесоустройство е в размер на 30250 м³ стояща маса с клони, или по 3250 м³ за всяка една година.

Като недървесни природни ресурси със стопанско значение се определят лечебни растения, гъби, диви плодове, риба, дивеч. Голяма част от находищата на тези ресурси са от значение за местното население.

Планът за управление на ДЛС предвижда съвременно управление, без това да намалява стойността на териториите по отношение на възможностите за туризъм или значимостта на биоразнообразието в тях. Подобна практика ще осигури в дългосрочен план устойчиво развитие на ловното стопанство, дърводобив, странични ползвания и опазване на природните ресурси в общината.

Богатството на флората в Община Априлци е свързано с наличието на защитени територии на територията на общината и най-вече на Национален парк „Централен Балкан”, който опазва изключително флористично разнообразие.

---

¹¹ Данни на Община Априлци

Следва да се отбележи, че в Стратегическия план за развитие на горския сектор в страната (2014-2023 г.)¹² се препоръчва да се използват фондовете за развитие на селските райони, за да се допринесе за насърчаване на социалните функции на устойчивото управление на горите, повишаване на осведомеността, обучението и комуникацията между местните горски производители и органи; да се оценят и подобрят ефекта от мерките в областта на горското стопанство в рамките на политиката за развитие на селските райони; да се подобри извършването на остойностяване на ползите, които горите осигуряват на обществото, и чрез устойчиво управление на горите да се намери точния баланс между предоставянето на различните стоки и услуги. Горите и горските екосистеми са тези, които съхраняват най-голям дял от естественото биологично разнообразие.

Сред основните отрасли развити на територията на общината свързани с горите са: дърводобив; производство на греди, дъски и др.; производството на дограма, конструкции и детайли за строителството; разкрояване, рендосване и др. на дървени материали; производство на мебели; производство на столове и седалки; услуги свързани с дърводобива и др.

Съществуват изключително благоприятни условия и възможности за развитие на *ловното стопанство* в ДЛС и на *рибно стопанство* във водните пространства в общината (основно в речните басейни).

6.2.2.2. Промисленост

Основните структуроопределящи икономически отрасли и дейности на територията на Община Априлци в сферата на индустрията са свързани с производство на: електрическа енергия; дървен материал и изделия от него; месо и месни изделия; мляко и млечни продукти; пластмасови изделия; скрепителни елементи и пружини; металически касетки; керамични изделия; килими и килимени изделия; традиционно за района производство на занаятчийските изделия; строителство (предимно вили, къщи за почивка, туристически обекти и др.).

В резултат на извършените промени, индустрията в общината се реструктурира отраслово. Създадени са частни фирми, но в значително по-малки размери. В община Априлци са регистрирани фирми, представляващи главно малкия и средния бизнес. В тях са заети преобладаващо лица живеещи в общината. Част от тях са търговски фирми,

---

¹² На европейско ниво още от 1998 г. се прилага обща европейска стратегия за горското стопанство, която е израз на общите намерения на членуващите страни да постигнат добро управление на горските ресурси, устойчив и конкурентоспособен горски сектор. Акцент е поставен и на въздействието на другите свързани политики, които биха могли да имат ефект върху горите. Посочва се, че „устойчиво управление на горите“ означава ползването на горите и горските територии по начин и размер, чрез който да се поддържа тяхното биоразнообразие, продуктивност, капацитет за възстановяване, жизненост и потенциал да изпълняват, сега и за в бъдеще, съответните екологични, икономически и социални функции на местно, национално и световно ниво, и да не увреждат други екосистеми.

а друга част се занимават с производство. Индустриалният сектор е представен от различни отрасли на преработващата промишленост. Добивната промишленост не е развита.

Достъпът до подходящи висококачествени суровини, както и пазарът на продукцията, са едни от ключовите фактори за успех на промишленото производство. Все още не се използва рационално потенциалът и ресурсите на селското стопанство за развитие на сектора.

Водещо място в икономиката на общината заемат:

- ✓ производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели);
- ✓ производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини;
- ✓ производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване;
- ✓ производство на мебели;
- ✓ ремонт и инсталиране на машини и оборудване;
- ✓ производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива;
- ✓ и др.

Важен индикатор за състоянието на индустриалното развитие на Община Априлци е броят на трудово наетите лица. В отраслите от промишлеността на общината през 2012 г. са наети 293 души. Според броя на наетите лица, като основен отрасъл се утвърждава *производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване* (с над 1/3 от всички наети в индустрията). Въпреки, че по брой на работещите предприятия отраслите „Производство на изделия от каучук, пластмаси и минерални суровини” и „Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях” заемат първостепенно място, то по брой на наетите в тях лица изостават, като относителният дял на наетите лица е около 15%, което показва, че те осъществяват дейността си с по-малък наличен персонал.

Отрасъл „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване” заема водещо място и по признаците „нетни приходи от продажби” и „размер на дълготрайните материални активи”. Според реализираните приходи от продажби, изпреварва останалите сектори с относителен дял от общите продажби в границите между 30 и 43%. Другите два водещи отрасъла изостават по този признак като в отделните години не достигат дял, по-голям от 16%.

По размера на ДМА, отрасъл „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване” заема дял между 27 и 37% като всяка година е регистрирано увеличение. По този показател на второ място се нарежда „Производство

и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива”. Делът на отрасъла през годините се движи в диапазона между 23 и 29% с устойчива нарастваща тенденция.

През последните години общо за предприятията се наблюдава тенденция към увеличаване единствено на реализираните приходи от продажба. Средногодишното увеличение е близо 10%. За останалите показатели се отбелязва намаление (при броя на предприятията – с 4%, при броя на наетите лица и ДМА – с около 1-2%). С устойчива, нарастваща тенденция по всички показатели се откроява отрасълът „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване”. Въпреки, че броят на предприятията се колебае между 5 и 8, по отношение на броя на наетите лица се отбелязва средногодишен темп на прираст от 6%, на приходите от продажби –13%, на размера на ДМА – 11%.

Частният сектор е структуроопределящ в развитието на индустрията в общината. Индустрията се развива преди всичко на базата на наличие на суровини, традиции и предприемчивост на малкия и средния бизнес. Някои от производителите са завоювали позиции на пазара, други срещат сериозни затруднения. Усвояването на съвременните принципи на пазарната икономика, произвеждането на висококачествена продукция, отговаряща на европейските стандарти, иновации и модернизацията на производството, повишаване качеството на работната сила, завоюване на позиции на вътрешния и международните пазари са важни фактори към повишаване конкурентоспособността на продукцията, съобразена с изискванията на ЕС.

Строителството, разглеждано и оценявано като икономическа дейност, също изпитва последиците от преструктурирането на общинската икономика. Основните икономически параметри, които го характеризират, показват, че то се реализира основно на предприемачески принцип, като водещ е частният сектор. Като стопански субекти в сферата на строителството са регистрирани 13 фирми (6.8% от всички регистрирани фирми).

6.2.2.3. Туризм

Община Априлци е една от водещите общини в Ловешка област по отношение на туристическо развитие и развитието на отдиха. Наблюдава се тенденция към значително нарастване на ролята на туризма за социално-икономическото стабилизиране и развитие на общината.

Община Априлци е с богати природни и антропогенни ресурси и има значителен потенциал за развитие на различни видове туризм (ваканционен, културно-исторически, екологичен, здравен, селски, конгресен, ловен и др.). Територията на общината е с много добра екологична характеристика.

Районът на Община Априлци има ясно очертан туристически облик. Потокът на туристи е значителен. На територията на Община Априлци се намира част от Национален парк "Централен Балкан", наличието на значителна материално-техническа база и редица други фактори благоприятстват развитието на туризма в общината.

Туризмът се характеризира с изразена сезонност и териториална локализация. В структурата на ваканционните пътувания към Община Априлци преобладават семейните почивки. През последните години в Община Априлци се наблюдава нарастване на местата за настаняване - къщи за гости и стаи за гости, които към 2013 г. са представени в таблица 15. На територията на общината има достатъчно по вид и капацитет леглова база, която предоставя възможности за баланс в търсенето в близките години.

Таблица № 15

Брой и капацитет на категоризираната леглова база в Община Априлци - 2013 г.

№ по ред	Видове обекти	Брой	Капацитет - бр. легла	Категория			
				1 зв.	2 зв.	3 зв.	4 зв.
1	Хотели	1	52			1	-
2	Вилни селища	-	-	-	-		-
3	Пансиони	1	43	-		1	-
4	Почивни станции	8	348	3	5	-	-
5	Семейни хотели	9	301	-	4	5	-
6	Къщи за гости	24	317	2	13	9	-
7	Стаи за гости	57	1057	7	39	11	-
8	Бунгала-15 бр.	6	91	4	2	-	-
	Общо:	106	2209	16	78	27	-

Източник: Програма за развитието на туризма в Община Априлци - 2014-2020 г.

От таблицата се вижда, че през 2013 г. в общината функционират 98 места за настаняване (почивни станции, семейни хотели, къщи и самостоятелни стаи за гости). Легловата база възлиза на 2023 легла. Средствата за подслон (хотели, пансиони, други вилни селища, къмпинги) са 8, които разполагат със 186 легла.

Броят на реализираните нощувки в Община Априлци през периода 2007 – 2012 г. в категоризираните места за настаняване са:

- 2007 г. - 13990
- 2008 г. - 20957
- 2009 г. - 18951
- 2010 г. - 13869
- 2011 г. - 16755
- 2012 г. - 18815

Данните показват, че независимо от динамиката, тенденцията е към нарастване на реализираните нощувки в категоризираните места за настаняване. Реализираните нощувки през 2012 г. са 18815 нощувки.

Съпътстващата техническа и социална инфраструктура също така дават добри възможности за туристически услуги (табл. № 16).

Таблица № 16

Брой и капацитет на категоризираните заведения за хранене и развлечения -2013 г.

Заведения за хранене и развлечения	Брой	Места
Ресторанти	13	955
Заведения за бързо обслужване	10	504
Питейни заведения	12	229
Кафе-сладкарници	3	98
Барове	5	186
Общо:	43	1972

Източник: Програма за развитието на туризма в Община Априлци - 2014-2020 г.

На територията на общината са категоризирани общо 43 заведения за хранене и развлечения с общ капацитет 1972 места (2013 г.).

В Община Априлци освен националният парк „Централен Балкан” има и други защитени територии, природни забележителности и културно-исторически паметници. Запазената природа, археологическите, културно-историческите и религиозни паметници, редките растителни и животински видове, предоставят възможност за научни изследвания и развитие на устойчив алтернативен туризъм, разнообразяване на туристическите дейности – еко- туризъм, приключенски туризъм, културно-познавателен, поклоннически туризъм, селски. Това ще стимулира развитието на други свързани с него отрасли на икономиката, и по-конкретно на търговията, транспорта, съобщенията, производството на стоки за бита и др. и ще генерира по-висока заетост и доходи на местното население. Предлагането на допълнителни дейности за свободното време като плувни басейни, тенис кортове, детски площадки и фитнес центрове в общината също бележи увеличение. Предлага се и конна езда и услуги, свързани с тази дейност.

В рамките на проект „Слънчева котловина в сърцето на Балкана”, бюджетна линия „Развитие на българския еко – туризъм”, програма ФАР на ЕС са изградени 5 еко- пътеки – 1 за конна езда, 2 за екстремн туризъм на територията на НП „Централен Балкан” и 2 за пешеходен туризъм в гр. Априлци.

Извършен е ремонт на девически манастир „Св. Троица”. Църквите в кварталите Видима, Ново село и Острец са ремонтирани с финансовата подкрепа на ПРСР 2007- 2013 г., което допринесе за подобряване облика

на населеното място и дава възможност за развитие на религиозния и културно-историческия туризъм.

В общината има разработена и приета от Общински съвет - Априлци Програма за развитие на туризма в Община Априлци през периода 2014 - 2020 година.

6.2.2.4. Сектор услуги

В сектора на услугите няма отрасъл с ясно подчертано и доминиращо значение.

Обектите в отраслите и подотраслите в областта на търговията и услугите в общината са предимно магазините на Районната потребителна кооперация във всеки квартал на града, в селата и в някои махали, десетките еднолични търговци, част от които наемат персонал, малките семейни фирми (с 1-2 заети, като в редица случаи те са от домакинството) и др. На територията на общината има над 50 обекта с предмет на дейност търговия и услуги.

В гр. Априлци са съсредоточени по-голямата част от магазините и павилионите и по-малка част – в селата. Неравномерното разпределение на търговските обекти по населени места и квартали се обуславя от числеността на постоянното население, временно пребиваващите във своите вили и къщи за почивка, броя на туристите, финансовите възможности на собствениците на търговски обекти, подходящото местоположение на обекта, търговска активност и други фактори.

Сред основните отрасли и подотрасли в областта на търговията са: търговия на дребно в неспециализирани магазини предимно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия; търговия на едро и дребно със строителни материали и санитарно оборудване; търговия на дребно в специализирани магазини с железария, бои, плоско стъкло, огледала и др.; търговия на дребно в неспециализирани магазини предимно с хляб, хлебни изделия, пакетирани хранителни стоки, сладкарски изделия; търговия на едро и дребно със зърно, семена и фуражи; търговия на едро и дребно с течни и газообразни горива и техните производни продукти; търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали; търговия на дребно в специализирани магазини с фармацевтични стоки; търговия на едро и дребно в специализирани магазини с алкохол и безалкохолни напитки; търговия на дребно в неспециализирани магазини с разнообразни стоки; търговия на дребно с употребявани стоки; търговия на дребно с плодове и зеленчуци; търговия на дребно с месо и месни продукти; друга търговия на едро и дребно; неделен пазар; други услуги на населението и т.н.

6.2.3. Изводи и тенденции в развитието на икономическия сектор

- Селскостопанското производство е основно натурално, с минимална пазарна ориентация;
- Трайните насаждения, за които в общината има природо-климатични условия, е скъпо струваща инвестиция;

- Планинският характер на територията на общината е благоприятна предпоставка за развитие на животновъдството;
- Заетостта в селското стопанство е ниска и със сезонен характер;
- Наличие на голям размер изоставени необработваеми земеделски земи;
- В общината са налице добри възможности за производство на екологично чиста растениевъдна и животновъдна продукция;
- В по-голямата си част горите на територията на общината образуват големи горски комплекси, разделени от реките Видима и Острешка и техните многобройни притоци;
- Горското стопанство е важен ресурс за развитието на туризма и отрасли на индустрията, свързани с дърводобива и дървообработването, производството на мебели и др.;
- Наличие на лесоустройствен проект, определящ вида и обема на необходимите лесоустройствени работи за период от десет години на общинските горски територии;
- Като недървесни природни ресурси със стопанско значение се определят лечебни растения, гъби, диви плодове, риба, дивеч. Голяма част от находищата на тези ресурси са от значение за местното население;
- Някои от структуроопределящите производства в общината през последните години са продуктово преструктурирани с оглед повишаване на конкурентоспособността им;
- В общината има добре изградена материално-техническа база за развитието на туризма. Голяма част от тази база са реновирани бивши ведомствени почивни станции и стари къщи. Изградени са редица нови туристически обекти, отговарящи на съвременните извиквания;
- Многообразието от природни и антропогенни ресурси е предпоставка за устойчиво развитие на всички видове и форми туризъм;
- Наличие на Професионална гимназия по туризъм „Иван Марангозов“ обучаваща кадри в сферата на туризма;
- Трудна достъпност до някои природни забележителности и недостатъчна популярност;
- Наличие на добра съпътстваща техническа и социална инфраструктура за развитие на туризма в общината;
- В сектора на услугите важно място заемат търговията, хотелиерството и ресторантьорството, операциите с недвижими имоти, образованието, здравеопазването и социалните дейности.

6.3. Социални дейности и социална инфраструктура

Анализът на състоянието на социалната инфраструктура в община Априлци има за цел да установи до каква степен са развити обслужващите функции, както и териториалната организация на обслужващите обекти със социално предназначение. За целите на ОУП на община Априлци са анализирани състоянието и са очертани тенденциите и проблемите, отнасящи се до социалните услуги: образование, здравеопазване, социални грижи и социално подпомагане, култура, спорт.

6.3.1. Образование

6.3.1.1. Анализ и териториално разположение на обектите на образованието

За образованието в общината е характерно, че то е основно с публичен характер. Към момента няма учебни институции, които се финансират от частния сектор. Образованието в община Априлци включва:

- *предучилищно обучение* и свързаната с него инфраструктура;
- *общо образование*, реализирано в общообразователно училище;
- *професионално образование*, реализирано в професионална гимназия по туризъм.

Функционалната характеристика на образованието в община Априлци се определя от контингентите от лица в съответната възраст (подлежащи на предучилищно обучение и в училищна възраст) и степента на развитост на обслужващите функции на общината.

Предучилищно обучение

Предучилищното обучение в община Априлци се реализира в ЦДГ „Априлче” в град Априлци с филиали в кварталите. Инфраструктурата на предучилищното обучение е в зависимост от броя на децата от 3 до 6 годишна възраст. През последните години се провежда политика за постигане на по-висок нетен коефициент на обхват на децата от този възрастов контингент.

През учебната 2014/2015 г. на територията на община Априлци са обхванати общо 86 деца. В таблица 17 са показани данните за промените в броя на обхванатите деца в детските заведения за периода 2008-2015 година.

Таблица № 17

Детски градини, деца, педагогически персонал, места и групи в детските градини в Община Априлци

Учебни години	Детски градини (брой)	Деца (брой)	Места (брой)	Места на 100 деца	Детски учители (брой)	Детски групи (брой)
---------------	-----------------------	-------------	--------------	-------------------	-----------------------	---------------------

Учебни години	Детски градини (брой)	Деца (брой)	Места (брой)	Места на 100 деца	Детски учители (брой)	Детски групи (брой)
2008 / 2009	2	74	90	122	8	4
2009 / 2010	2	73	90	123	8	4
2010 / 2011	2	68	90	132	8	4
2011 / 2012	2	71	90	123	8	4
2012 / 2013	2	74	90	122	8	4
2013 / 2014	1	73	92	126	8	4
2014 / 2015	1	86	100	116	8	4
<i>Източник: НСИ</i>						

Анализът на данните от таблицата показва, че боят на обхванатите деца в отделните учебни години се изменя в неголям диапазон. Това е така и при броя на формираните групи – те се запазват. Средната пълняемост на групите – около 20 деца в група е в рамките на действащите нормативи. Групите са представени от 4 групи.

В общината съществуващата изградена мрежа от детски градини е с осигурен организиран превоз на децата до и от детските градини с микробус. По този начин се обхващат от услугата всички деца на възраст от 3 до 6 години и се улесняват техните родители с придвижването им до обучителните заведения.

Не се предоставят услуги в детски ясли, детска млечна кухни и др.

Изпълнен е проект „Прилагане на мерки за енергийна ефективност на сградите на ЦДГ „Априлче”, включващ енергоефективно саниране на сградите, изграждане/ремонт на отоплителни инсталации, подмяна на дограма.

Общо образование

Общото образование в община Априлци е представено от 1 основно общообразователно училище ОУ „Васил Левски” в град Априлци. Училището е основано през 1812 г. като килийно училище. През 1850 г. става класно, а през 1923 г. – основно училище. Сградният фонд и дворното място се нуждаят от ремонт и мерки за енергийна ефективност.

Поради липса на необходимия по нормативи брой ученици са закрити основните оздравителни училища (общо три - в с. Велчево, в гр. Априлци - кв. Видима и в кв. Острец).

Професионално образование

Професионалното образование в общината е представено от Професионална гимназия по туризъм ПГ „Иван Марангозов”, създадена през 1993 г. В нея се обучават ученици в дневна форма на обучение с прием след 8^{-ми} клас с 4 годишен срок в професионално направление „Хотелиерство, ресторантьорство и кетъринг”, професия „Ресторантьор”, специалност „Производство и обслужване в заведенията за хранене и развлечения”. Гимназията разполага със съвременно обзаведено общежитие,

библиотека с читалня и модерно оборудвани компютърен кабинет и фитнес зала. Сградният фонд се нуждае от ремонт.

Динамиката в броя на учениците в общото и професионално образование в Община Априлци за периода 2008-2015 г. по учебни години е представена в таблица 18.

Таблица № 18

Учащи в учебните заведения в Община Априлци по учебни години

Учебни години	Общо		Общообразователно училище (I-VIII кл.)		Професионална гимназия (IX-XII клас)	
	Учащи	Паралелки	Учащи	Паралелки	Учащи	Паралелки
2008 / 2009	275	13	173	8	102	5
2009 / 2010	311	14	184	8	127	6
2010 / 2011	295	14	163	8	132	6
2011 / 2012	233	12	159	8	74	4
2012 / 2013	229	12	155	8	74	4
2013 / 2014	215	12	156	8	59	4
2014 / 2015	226	13	139	8	87	5

Източник: НСИ

6.3.1.2. Изводи за състоянието на образованието

- Изградена мрежа от обекти на образованието;
- Тенденцията на намаление на учениците е съпътствана с наличието на маломерни паралелки;
- Осигурен превоз на децата от детските градини;
- Физическите качества на материалната база на учебните заведения изисква реновация и подобряване на материално-техническата база.

6.3.2. Здравеопазване и социални дейности

6.3.2.1. Здравеопазване

Доболнична лечебна помощ

Доболничната лечебна помощ, организирана на територията на Община Априлци е съобразена основно с броя на населението на общината и със средната заболяемост. Тя се извършва от общопрактикуващи лекари и стоматолози и от лекари специалисти. Лечебните структури за доболнична помощ включват *първична* медицинска и дентална помощ и *специализирана* медицинска помощ:

Индивидуална практика за първична медицинска помощ (ИППМП) – 3 общопрактикуващи лекари;

- Индивидуална практика за първична дентална помощ (ИППДП) – 2 бр.

В годините, преди прехода към пазарна икономика, на територията на общината бяха изградени 4 здравни пункта - в кварталите Видима, Зла река и Острец и в с. Велчево. След структурната промяна по отношение на собствеността, те се запазиха като общинска собственост, но неизползваеми или частично използваеми за нуждите на медицинска помощ – от медицинските сестри към образованието, периодично от външни лекари специалисти или от местни фелдшери. По-голяма част от този сграден фонд се нуждае от ремонти. Общината извършва частични ремонти, но финансовите средства са ограничени, необходимо е допълнително финансиране за извършването на основен ремонт.

Поликлиниката в гр. Априлци е общинска собственост, в която преди прехода към пазарна икономика работеше медицински персонал на общински бюджет, а сега работят под наем частно практикуващи лекари и стоматолози.

Старата болница на общината е преустановила функционирането си като такава. Направен бе основен ремонт и е с променено предназначението. С помощта на дарението тя е преустроена в Дом за стари хора. В социалното заведение има 30 места за настаняване, които предлагат добри условия за живеене на хора в пенсионна възраст.

На територията на общината функционира една аптека и две дрогерии частна собственост - в кв. Ново село и кв. Острец.

6.3.2.2. Социални дейности

Социалните дейности в общината се осъществяват в следните направления:

- Изградена е нова база общинска собственост, в която ще бъде разкрит като държавна дейност Дневен център за възрастни хора и хора с увреждания с капацитет 20 места;
- Дом за стари хора „Ганка и Георги Събчеви”, която социална институция е държавна дейност, предоставяща услуги на нуждаещи се лица - самотни стари хора, хора с различни заболявания, възрастни хора, чиито близки са в невъзможност да им осигуряват грижи и подкрепа. Към настоящия момент материалната база е подобрена, предлагат се услуги на 30 бр. възрастни и хора с увреждания;
- Социалната услуга „обществена трапезария”. С подкрепата на фондация „Априлци” е изградена модерна кухня, която предоставя услугата приготвяне на топла храна и доставка по домовете. Услугата е местна дейност на територията на цялата община, с възможност за разширяване на капацитета;

- Социалната услуга „Личен асистент” на 37 жители на общината с висока степен на трайни увреждания с подкрепата на ЕСФ - ОПРЧР по проект „Подкрепа за достоен живот”;
- Предоставяне на пакети с храна за нуждаещи се самотни възрастни хора от фондация „Априлци”;
- Клубове на пенсионера – поддържане на социални контакти.

6.3.2.3. Изводи и тенденции в развитието на здравеопазването и социалните дейности

- Здравното обслужване е затруднено от: отдалечеността на някои малки махали и планинския характер на територията;
- Необходимо е и подобряване на съществуващата материална база с цел предоставяне по-качествена медицинска помощ;
- На територията на община Априлци се наблюдава ниска осигуреност със специализирана извънболнична медицинска помощ. Тя се оказва само през определени дни и само за ограничен вид заболявания;
- Поради пръснатата структура на населените места от общината закупуването на лекарства от болните, и особено от възрастните хора е затруднено;
- За териториалната структура в областта на социалното подпомагане е осигурена материална база с подходящи условия, която е общинска собственост, предоставена за определен срок за безвъзмездно ползване;
- През последните години акцентът в дейността на социалните институции е поставен върху разкриване на социални услуги от т.нар. „резидентен” тип, т.е. в среда, близка до семейната.

6.3.3. Култура и спорт

6.3.3.1. Култура

Културните дейности, които са представени в Община Априлци са в сферата на няколко основни културни направления. Те включват:

Паметници на недвижимото културно наследство с национално и местно значение:

- Националният паметник - гробищна църква „Света Параскева”;
- Новоселският девически манастир „Св. Троица”;
- Църковния храм „Св. Георги”;

- Многобройни паметници, построени в памет на загиналите в най-голямото в Северна България Новоселско Априлско въстание през 1876 г.;
- Множество паметници посветени на исторически събития, в т. ч. на загиналите във войните (вече построени и новоизграждащи се);
- Музейна сбирка посветена на Новоселското въстание, етнографска сбирка и много други;
- На територията на общината има останки от римско и тракийско време (пътища, могили, кули и др.), които не са проучени достатъчно и твърде малко са познати на туристите, но тяхното проучване и експониране е важен потенциал за развитието на туризма в това направление

Комплексната културна дейност в община Априлци е свързана с функциите на читалищата, които са най-масово представените културни институции. На територията на общината функционират 5 читалища (по едно във всеки квартал на гр. Априлци и едно в с. Велчево). Читалищата развиват разнообразна културна дейност – активно работещи фолклорни групи, танцови състави и др., които печелят награди от различни тържества, събори и международни фестивали. В читалищата се организират изложби и се работи съвместно с образователните институции в общината – основно училище, детска градина и професионална гимназия по туризъм. В културните календари на читалищата са намерили място много християнски празници. Сформирани са кръжоци по керамика, художествено бронзолеене, фотокръжок, туристически групи. В НЧ „Светлина” - гр. Априлци, кв. Центъра се намира занаятчийски базар и галерия, където се представят местни занаяти и творби на изобразителното изкуство. В сградата на читалище „Светлина” се помещава историческа музейна сбирка.

Броят на библиотеките е общо 5, по една в кварталите на гр. Априлци и една в читалището в с. Велчево.

Празниците за общината са свързани най-вече с традициите от миналото и почитане на исторически дати. Освен традиционните общински празници се провежда Тодоров ден, съпроводен с конни надбягвания.

Общината съхранява и поддържа богатата материална и духовна култура, българските традиции, обичаи и занаяти. За това свидетелстват организирането на фолклорния фестивал „Искри от миналото”¹³, фолклорен фестивал в кв. Острец (финансиран и организиран от общината и читалището); картинна галерия с картини от организираните от общината пленери на художници (в процес на изграждане).

6.3.3.2. Спорт

---

¹³ Фестивалът стартира чрез защитен проект на Общински форум - Априлци, финансиран първоначално от Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество - ШАРС, а в последствие продължаващ с устойчив ефект и финансовата подкрепа на общината, читалището и донори.

В община Априлци към настоящия момент са ограничени възможностите за развитие на спорта, основно поради липсата на разнообразна спортна инфраструктура.

В центъра на гр.Априлци има налична спортна база – градски стадион, публична общинска собственост, който не е в достатъчно добро състояние за развитие на спорта.

През периода 2012 - 2013 г. бяха изградени 4 детски площадки на територията на община Априлци, като три от тях с безвъзмездна финансова помощ от ПУДООС.

Няма изградени спортни площадки, а наличните в образователните институции ОУ „Васил Левски" и ЦДГ „Априлче" са в лошо състояние. Професионалната гимназия по туризъм „Иван Марангозов” разполага с модерен физкултурен салон и реализира проекта „Успех”, по който е създадена секция „Да успеем заедно във футбола и волейбола”.

За създаване на условия за пълноценно използване на свободното време на младите хора е необходимо стимулиране развитието на младежки дейности извън читалищата на територията на общината и създаването на нови спортни клубове.

7. ЖИЛИЩЕН ФОНД И ОБИТАВАНЕ

7.1. Обща характеристика и структура на жилищния фонд

По данни на НСИ към 2014 г. в Община Априлци са изградени 3498 жилища със 240.8 хил.кв.м полезна площ и 185.8 хил.кв.м жилищна площ. 79.4% (2778 бр.) от жилищата в общината са изградени в общинския център – град Априлци.

Таблица № 19

Полезна площ на жилищата към 31.12.2014 г.

(кв.метри)

	Полезна площ				Полезна площ на човек от населението	Жилищна площ на човек от населението	Спомагателна площ на човек от населението	Средна полезна площ на едно жилище
	Общо	Жилищна	Спомагателна	Площ на кухни				
Общ.Априлци	240751	185772	35068	19911	77.3	59.7	11.3	68.8
В гр. Априлци	199706	152143	29351	18212	71.0	54.1	10.4	71.9
В селата	41045	33629	5717	1699	136.4	111.7	19.0	57.0

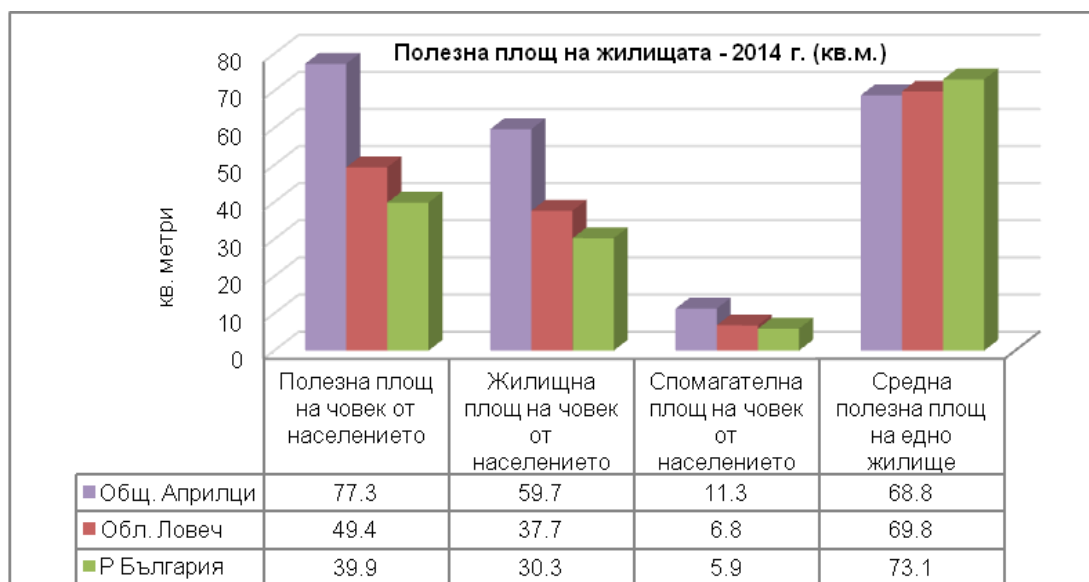
Източник: НСИ

На човек от населението в общината се пада 59.7 кв.м жилищна площ и 11.3 кв.м – спомагателна площ (табл. 19, фиг. 11). От таблицата се вижда, че в град Априлци стойностите на показателите са по-ниски в сравнение с тези в селата, поради по-високите темпове на намаление на числеността на селското население. Жилищната площ на човек от населението в град Априлци е 54.1 кв.м, а в селата на общината – 111.7 кв.м; спомагателната площ в града на човек от населението е 10.4, докато за селата тя е 19.0 кв.м.

Средната полезната площ на едно жилище в общината е 68.8 кв.м.

Обитаваните жилища в общината са 39.9% (средно за Област Ловеч 59.3% от жилищата са обитавани).

Фиг. 11

7.2. Жилищни сгради по години на построяване

Повече от половината от жилищния фонд (жилища) е изграден в периода до 1960 г. (51.5%) (табл. 20, фиг.12). Годишите от втората половина на 20 в. (1960-1990) са добавили втория по големина дял – 39.8%.

Възпроизводството на жилищата след началото на прехода (1990-2000 г.) е значително по-малко (4.6%) в сравнение с предходния период. След 2000 г., към фонда са добавени 4.1%.

За град Априлци е характерно, че до 1960 г. са изградени 48.5% от жилищата, през 1960-1990 г. – 42.5%, през последното десетилетие на миналия век (1990-2000 г.) са изградени 4.6% от жилищата в града и след 2000 г. – 4.4%.

В селата ситуацията е по-различна, т.е жилищният фонд е по-стар.

Около 2/3 (63.1,%) от жилищата са изградени до 1960 г., 29.4% са изградени в периода 1960-1990 г., 4.6% през 1990-2000 г. и 2.9% от жилищата в селата са изградени след 2000 г.

Таблица № 20

Жилища към 31.12.2014 г. по периоди на построяване

	Жилища - общо	Периоди на построяване								
		до 1918 г.	1919 - 1945 г.	1946 - 1960 г.	1961 - 1970 г.	1971 - 1980 г.	1981 - 1990 г.	1991 - 2000 г.	2001 - 2010 г.	от нач. на 2011 г.
		Брой								
Общ. Априлци	3498	153	1031	617	525	504	362	162	126	18
В гр. Априлци	2778	123	769	455	478	421	280	129	106	17
В селата	720	30	262	162	47	83	82	33	20	1
		Относителен дял - %								
Общ. Априлци	100.0	4.4	29.5	17.6	15.0	14.4	10.3	4.6	3.6	0.5
В гр. Априлци	100.0	4.4	27.7	16.4	17.2	15.2	10.1	4.6	3.8	0.6
В селата	100.0	4.2	36.4	22.5	6.5	11.5	11.4	4.6	2.8	0.1

Източник: НСИ

Фиг. № 12

Източник: НСИ

7.3. Жилищни сгради по брой на етажите

По-голяма част от всички жилищни сгради в общината са двуетажни – 1785 бр. – 51.0% (при средно за Област Ловеч - 42.7%). Едноетажните жилищни сгради в общината са 47.5% (табл. 21). За сравнение средно за Ловешка област едноетажните

жилищни сгради са 32.8%, поради по-малкият им брой в областния град и другите градски центрове в областта. Триетажните жилищни сгради в общината са 1.2%, като 2/3 от тях са изградени в град Априлци. Четириетажните жилищни сгради са 9 бр., изградени в град Априлци.

Таблица № 21

Жилища към 31.12.2014 г. по етажност на сградите

	Жилища - общо	Етажност на сградите			
		едно- етажни	дву- етажни	три- етажни	четири- етажни
		Брой			
Общ. Априлци	3498	1663	1785	41	9
В гр. Априлци	2778	1411	1331	27	9
В селата	720	252	454	14	0
		Относителен дял - %			
Общ. Априлци	100.0	47.5	51.0	1.2	0.3
В гр. Априлци	100.0	50.8	47.9	1.0	0.3
В селата	100.0	35.0	63.1	1.9	0.0

Източник: НСИ

7.4. Структура на жилищата по форма на собственост

Данните от таблица 22 показват, че 98.6% от жилищата в общината са частни на физически лица. За отбелязване е, че преобладаващата част от жилищата в Област Ловеч и в страната също са частни на физически лица – съответно 98.5% за Област Ловеч и 96.2% средно за страната. (табл. 22).

Таблица № 22

Жилища към 31.12.2014 г. по форма на собственост

	Жилища - общо		Държавни или общински		Частни юридически лица		Частни на физически лица	
	брой	%	брой	%	брой	%	брой	%
Общ. Априлци	3498	100.0	27	0.8	21	0.6	3450	98.6
В гр. Априлци	2778	100.0	25	0.9	20	0.7	2733	98.4
В селата	720	100.0	2	0.3	1	0.1	717	99.6

Източник: НСИ

7.5. Структура на жилищните сгради според конструкцията

По вида на *конструкцията*, жилищният фонд към 2014 г. е представен в четири обобщени категории – панели, стоманобетон, тухлени с бетонна плоча и тухлени с гредоред. Панелните жилища са 0.8% (28 бр.), изградени основно в град Априлци. Стоманобетонните са 2.3% (81 бр.). Категорията „тухлени с бетонна плоча” имат дял 27.0% от всички жилищни сгради (с най-голям дял в град Априлци) (*табл. 23, фиг. 13*). Най-масовият вид са тухлените жилищни сгради с гредоред – 53.9%, като техният дял е по-висок в селата (67.5%), докато в град Априлци той е 50.3%. С друг вид конструкция са 16.0% от жилищните сгради в общината.

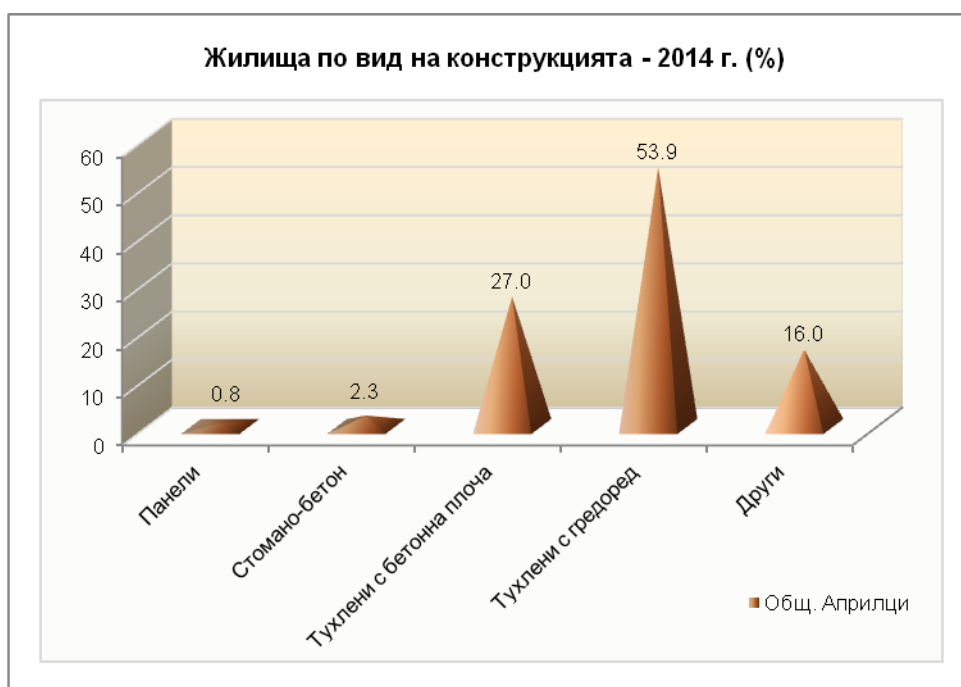
Таблица № 23

Жилища към 31.12.2014 г. по вид на конструкцията

	Жилища - общо	Панели	Стомано- бетон	Тухлени с бетон на плоча	Тухлени с гредоред	Други
Брой						
Общ. Априлци	3498	28	81	943	1884	562
В гр. Априлци	2778	21	75	774	1398	510
В селата	720	7	6	169	486	52
Относителен дял - %						
Общ. Априлци	100.0	0.8	2.3	27.0	53.9	16.0
В гр. Априлци	100.0	0.8	2.7	27.9	50.3	18.3
В селата	100.0	1.0	0.8	23.5	67.5	7.2

Източник: НСИ

Фиг. № 13

Източник: НСИ

7.6. Жилища по брой на стаите

Важността на структурата на жилищния фонд по стайност се определя от съответствието между структурата на обитателите и пазарното търсене. От общия брой на жилищата в общината близо 2/3 са тристайни и четиристайни, което дава косвена информация за предпочитанията и възможностите на сегашните им обитатели. Двустайните жилища в общината съставляват 16.2% от общия им брой; тези с 5 стаи – 11.7%, а тези с 6 и повече стаи – 6.6%. Едностайните жилища са само 1.3% от общия брой жилища в общината (табл. 24, фиг. 14).

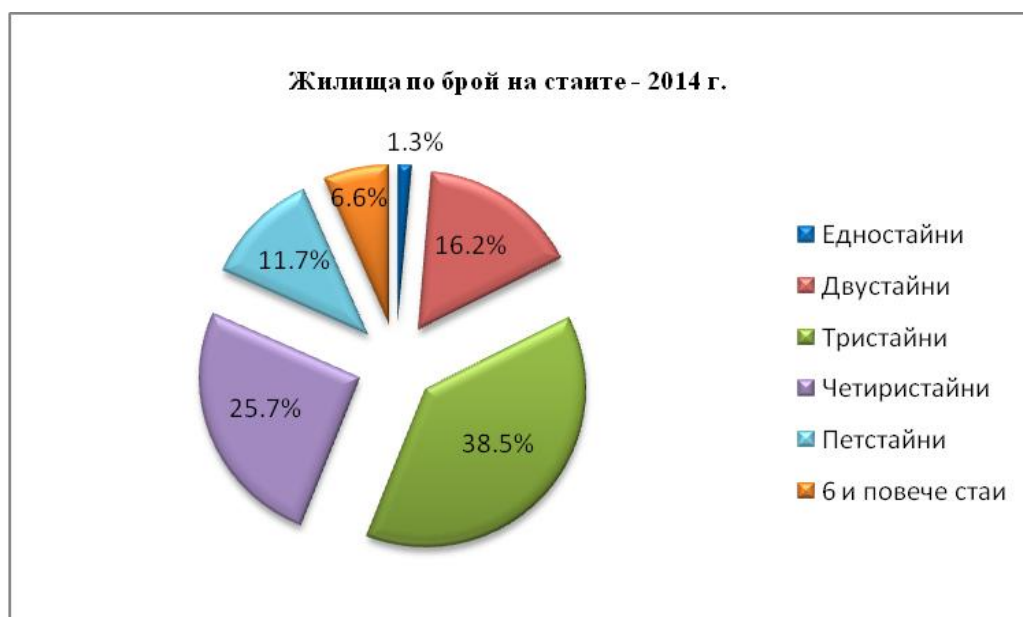
Таблица № 24

Жилища към 31.12.2014 г. по броя на стаите

	Жилища - общо	Жилища по броя на стаите						Жилища на 1000 човека от населението	Среден брой лица на 1 жилище
		едно - стайни	дву - стайни	три - стайни	четири - стайни	пет - стайни	шест и повече		
	Брой								
Общ.Априлци	3498	45	566	1349	897	409	232	1123	0.9
В гр. Априлци	2778	39	480	1098	659	310	192	988	1.0
В селата	720	6	86	251	238	99	40	2392	0.4
	Относителен дял - %								
Общ.Априлци	100.0	1.3	16.2	38.6	25.6	11.7	6.6		
В гр. Априлци	100.0	1.4	17.3	39.5	23.7	11.2	6.9		
В селата	100.0	0.8	11.9	34.9	33.1	13.8	5.6		

Източник: НСИ

Фиг. № 14

Източник: НСИ

На 1000 човека от населението в Община Априлци се падат 1123 жилища (708 за Област Ловеч и 545 за страната), в т.ч. за град Априлци – 988, а за селата 2392, но една част от жилищата в селата са необитаеми. Средно в едно жилище в Община Априлци живеят 0.9 души (1.4 за Област Ловеч и 1.8 за страната).

7.7. Благоустроеност на жилищата

Статистическите данни показват, че: 70.8% от жилищата в общината имат като съвкупност електрически ток, водопровод, канализация (локална и септични ями за по-голяма част от жилищата); 12.2% имат като съвкупност електрически ток, водопровод, канализация (локална и септични ями за по-голяма част от жилищата), централно/местно отопление; 12.5% имат само ел.ток и водопровод; 3.9% - само ел.ток; 0.1% (4 бр.) от жилищата нямат благоустроеност (табл. 25).

Таблица № 25

Жилища към 31.12.2014 г. по благоустроеност

	Жилища общо	Благоустроеност				
		ел. ток, водопровод, канализация, централно, местно отопление	ел. ток, водопровод, канализация	ел. ток, водопровод	ел. ток	без благоустр.
		Брой				
Общ. Априлци	3498	360	2475	365	294	4
В гр. Априлци	2778	339	1981	347	108	3
В селата	720	21	494	18	186	1
		Относителен дял - %				
Общ. Априлци	100.0	10.3	70.8	10.4	8.4	0.1
В гр. Априлци	100.0	12.2	71.3	12.5	3.9	0.1
В селата	100.0	2.9	68.7	2.5	25.8	0.1

Източник: НСИ

Данните за наличие на компютър и достъп до интернет показват, че 29.7% от обитаемите жилища в общината имат компютър (средно за областта 33.9%), а с достъп до интернет са 25.9%¹⁴ (средно за областта 32.1%), т.е почти всички жилища, които имат компютър са свързани с интернет.

¹⁴ НСИ, преброяване на населението и жилищния фонд, 2011 г.

8. ПРОГНОЗИ ЗА ДЕМОГРАФСКО И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО И ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ

8.1. Прогноза за демографско развитие 2014-2035 г.

8.1.1. Варианти на прогнозата

Прогнозата на населението на Община Априлци е изработена в два варианта: песимистичен и реалистичен, отчитайки степента на влияние на факторите за развитието на населението в перспектива.

Като цяло, прогнозите и по двата варианта са с хипотетичен характер и отчитат динамиката на естественото възпроизводство и механичното движение на населението, очакваните тенденции в раждаемостта, смъртността, а също така и предвижданията за фертилността, заселванията и изселванията.

При двата варианта на демографската прогноза въздействие имат както стимулиращите, така също и задържащите фактори за развитието на населението. Тяхното влияние е с различна степен на проявление при отделните варианти. Следва да се има предвид при демографската прогноза за Община Априлци, е че тя е съобразена с тенденциите в очакваното развитие на населението както на страната, така също и на Област Ловеч.

Възпроизводството на населението на Община Априлци е процес, който по своята същност е икономически и социално обусловен, но в основата си има демографски дадености:

- Фертилни контингенти и фертилното им поведение в семейството¹⁵. Жените в детеродна възраст, тяхната численост и относителен дял спрямо общото население, както и възрастовата им структура са много важни параметри на възпроизводствения потенциал;
- Обща и повъзrastова смъртност на населението, свързана с процесите на застаряване на населението;
- Механично движение на населението.

В съответствие с възприетия методически подход, прогнозните разчети за демографското развитие на Община Априлци до 2035 г. се предлагат по определените два варианта, а именно:

- *Песимистичен вариант*, базиран на очакваното влияние на фактори, свързани с относително неблагоприятно развитие на демографските процеси;

---

¹⁵ За отбелязване е, че в страните с ниска фертилност около 90% от родените деца са от майки на възраст от 15 до 34 години. Поради това останалата част от жените в детеродна възраст, тази от 35 до 49 годишна възраст имат съвсем слабо значение за раждаемостта.

- *Реалистичен вариант (умерено оптимистичен)*, при който е заложено стабилизиране на демографското развитие на Община Априлци, повишаване качествените параметри на възпроизводството на населението като основен компонент в прогнозата за демографско развитие на общината. Презумпцията тук е, че по-високообразованата работна сила е и по-производителна (при равни други условия). Предполага се също така, че по-добрите здравни грижи и осигуреността със здравни специалисти и лечебни заведения влияят положително върху трудоспособността на населението. По отношение на демографските променливи се изхожда от презумпцията, че населението в трудоспособна възраст е фактор за привличането на инвестиции и за развитието на местната икономика.

Важна особеност на демографската прогноза за Община Априлци (и по двата варианта) е, че се залагат не много различаващи се прогнозни предвиждания за стойностите на коефициента на фертилност (определя се от контингента жени в детеродна възраст), брачността, броя на живородени момичета и др. Съображенията за това са, че в прогнозния период няма обективни основания да се счита, че в контингента жени във фертилна възраст ще настъпят съществени промени. Очакванията са коефициентът на интегрална фертилност да се стабилизира.

Както бе отбелязано, като сравнителни ориентири в демографската прогноза на общината са приети прогнозните разчети в демографските прогнози на страната и на Област Ловеч.

По отделните варианти на демографската прогнозата, като основни изходни параметри на хипотезата за демографското развитие средно за общината се възприемат следните стойности на:

- Репродуктивни очаквания за среден брой деца в семейството: песимистичен вариант – 1.65-1.70; реалистичен вариант – 1.80-1.90;
- Обща раждаемост: песимистичен вариант – 6.0-7.0‰; реалистичен вариант – 7.0-8.5‰;
- Коефициент на фертилност: песимистичен вариант – 1.55-1.60; реалистичен вариант – 1.65-1.75;
- Обща смъртност на населението – по трите варианта – 15.0-17.0‰;
- Средна продължителност на живота – по трите варианта около 73 -74 години;
- Механичен прираст – приема се хипотезата, че ще се осъществява балансирано проявление на заселванията и изселванията.

8.2. Прогноза за броя на населението по варианти

8.2.1. Прогноза за броя на населението

По принцип демографските прогнози са многовариантни, като реалистичният вариант се счита за най-вероятностен за сбъждане. Според прогнозните разчети на НСИ (за страната, районите и областите) песимистичният вариант е свързан с относително забавяне на демографското развитие, а реалистичният е при хипотези за ковергентност.

Чрез прилагане на прогнозните стойности на по-горепосочените демографски показатели е определена и прогнозата за общия брой на населението на Община Априлци по двата варианта, посочена в таблица 26.

Таблица № 26

Прогноза за броя на населението в Община Априлци по периоди

(по варианти на прогнозата)

Община Априлци	2014 г.	Варианти					
		Песимистичен			Реалистичен (Умерено оптимистичен)		
		2020 г.	2025 г.	2035 г.	2020 г.	2025 г.	2035 г.
Общо	3114	2900	2800	2600	2950	2840	2700

При *песимистичния вариант* се очаква населението на общината да продължи постепенно да намалява с по-малък интензитет, като към края на прогнозния период (2035 г.) да достигне 2600 д. По-нататъшното намаляване и остаряване на населението е резултат от продължителното действие на общи и специфични тенденции. Социално-икономическите промени през последните 2 десетилетия също допринесоха за неблагоприятните процеси във възпроизводството на населението.

Реалистичният (умерено оптимистичен) вариант на прогнозата е по-благоприятен за развитие на населението в общината. При реалистичния вариант се предвижда също намаление на числеността на населението (2700 д. – 2035 г.) от естествено възпроизводство, но с подкрепа на нето-миграцията в резултат на приемане на постоянно местожителство на хора на средна и по-напреднала възраст с предпочитания към местните условия на живот. С натрупването на положителни въздействия и подобряването на средата за живот може да се очаква, че демографските процеси ще се стабилизират. Проблемите, свързани с развитието на населението, не са само демографски, те са главно социално-икономически. Ще се запази структурата в териториалното разпределение на населението на общината по населени места. Важно значение (според демографската стратегия на страната) придобива образованието, способностите, уменията и здравословното състояние на хората, т. е. човешкият капитал. Особено важно е дългосрочният характер на демографските и социално-икономическите въздействия за постигането на устойчиви резултати.

Социологическите изследвания показват, че трудовата реализация, осигуряването на по-добър жизнен стандарт и обучение имат съществено значение за демографското поведение. Търсенето на решения на демографските проблеми на всички нива е свързано с икономическото развитие и заетостта¹⁶. Може да се очаква, че бъдещите благоприятни изменения в средата ще водят до благоприятни изменения във възпроизводствените процеси на населението.

8.2.2. Прогноза на населението по възрастови групи

Процесът на застаряване на населението на общината ще продължи и в перспектива. Разпределението на населението на общината във възрастовите групи под, във и над трудоспособна възраст през 2014 г. по данни на НСИ е както следва: 273 д. – 8.77% (под трудоспособна възраст), 1596 д. – 51.25% (в трудоспособна възраст) и 1245 д. – 39.98% (над трудоспособна възраст) (табл. 2). В сравнение с областта и страната различията са в по-ниският относителен дял на под и във трудоспособните контингенти и по-високият дял на населението в надтрудоспособна възраст.

Прогнозните разчети за основните възрастови групи в Община Априлци са следните:

Таблица № 27

Община Априлци - Прогноза на населението по възрастови групи 2014-2035 г.

Варианти на прогнозата	Общ брой	Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст	%	Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст
2014	3114	273	1596	1245	100.0%	8.77%	51.25%	39.98%
Песимистичен	2600	227	1330	1043	100.0%	8.73%	51.15%	40.12%
Реалистичен (Умерено оптимистичен)	2700	236	1382	1082	100.0%	8.74%	51.19%	40.07%

Прогнозните разчети за възрастовата структура на населението и по двата варианта на прогнозата за Община Априлци се основават на хипотезата, че броят на населението в трите основни възрастови групи ще намалява, поради общото намаление на населението, но като относителен дял няма да настъпят съществени промени. (табл. 27).

За целите на образователната инфраструктура и за планирането на потребността от детски и учебни заведения се представят и прогнозни разчети за специфичните

¹⁶ В много страни от ЕС семейната политика е ориентирана и свързана с политиката по заетостта.

възрастови групи, които за прогнозния период не се очертава да имат съществени изменения (табл. 28).

Таблица № 28

Прогноза за броя на населението по основни възрастови групи в Община Априлци - 2035 г. (по варианти на прогнозата)

	2014 г.	Варианти					
		Песимистичен			Реалистичен		
		2020 г.	2025 г.	2035 г.	2020 г.	2025 г.	2035 г.
Общо	3114	2900	2800	2600	2950	2840	2700
0-14 г.	249	232	223	205	236	225	215
15-64 г.	1749	1630	1570	1458	1656	1595	1515
65+	1116	1038	1007	937	1058	1020	970
0-2 г.	55	50	48	45	52	50	47
3-6 г.	64	60	57	53	60	58	55
7-14 г.	130	122	118	107	124	117	113
15-18 г.	94	88	84	78	90	85	80

8.2.3. Прогноза за населението по населени места

За целите на ОУП демографската прогноза е диференцирана по населени места. По населени места прогнозата на населението на общината е представена в следващата таблица 29.

Таблица № 29

Прогноза на населението по населени места в Община Априлци 2014-2035 г. (реалистичен вариант) (брой)

Населени места	2014 г.	Реалистичен вариант		
		2020 г.	2025 г.	2035 г.
Общ. Априлци	3114	2950	2840	2700
с.Велчево	152	145	140	130
с.Драшкова поляна	79	70	60	50
гр.Априлци	2813	2670	2580	2475
с. Скандалото	70	65	60	45

От таблицата се вижда, че за перспективния период не се очертават съществени изменения и териториално преразпределение на населението в отделните населени места, поради голямата инерционност на демографските процеси.

По отношение на естествените възпроизводствени процеси може да се отбележи, че почти всички генерации живородени момичета, които ще формират фертилните контингенти до 2020 г., са вече родени и числеността им е известна. Около половината от тях също са родени, включващи се в състава до 2035 г. При това положение оценките за очакваната численост на най-фертилната група на фертилния контингент на населението на общината и населените места са валидни с голяма вероятност. Различията между отделните варианти и параметрите на възпроизводство са в зависимост от множество други фактори, в т.ч. от миграционните процеси, фертилността и социално-икономическото развитие.

8.3. Прогноза за икономически активното население

В основата на прогнозните разчети за икономически активното население на общината се залагат прогнозите за очаквания брой на населението и прогнозните предвиждания за коефициентите на заетост и безработица.

Следва да се отбележи, че Община Априлци се характеризира с коефициент на икономическа активност 45.8% (2014 г.), като броят на икономически активните лица е 1311 души. За сравнение за страната стойностите на показателя са съответно 54.1% (икономически активни лица от населението на 15 и повече години) и 45.9% (икономически неактивни лица), а за Област Ловеч – 48.3 и 51.7%.

През 2014 г. икономически неактивните лица (лицата извън работната сила) на 15 и повече навършени години в Община Априлци са 1554, или 54.2% от населението на тази възраст. Част от тях се отнасят към групата на „обезкуражените лица”. Те желаят да работят, но не търсят активно работа, тъй като смятат, че няма да намерят такава. Основните причини, за неактивност са ограничените работни места, липсата на квалификация, умения или трудов опит и др. Обезкуражените лица са част от населението извън работната сила, които в условията на икономическо развитие и подобрена ситуация на пазара на труда могат отново да започнат да търсят активно работа. Активното поведение на пазара на труда на тези хора зависи от комплекс от фактори – икономическа ситуация, предлагане на труд, осигурителна и данъчна тежест, адекватна политика за активиране и др.

Неактивните лица са потенциал за увеличаване на предлагането на труд. Промяната в статута на обезкуражените също така ограничава нерегламентираната заетост, което също увеличава икономически активното население. Активирането на продължително безработните и на неактивните лица е важен приоритет на политиката на пазара на труда и се обуславя, както от необходимостта от увеличаване на работната сила за поддържане на икономическия растеж, така и от гледна точка на социалното включване. Една от групите, към които през следващите години следва да се провежда

активната политика на пазара на труда, е приоритетно насочена към групата на неактивните лица.

Таблица № 30

Прогноза за броя на икономически активното население на Община Априлци по варианти на демографската прогноза за периода 2014 - 2035 г.

Показатели /варианти	2014 г.	Прогнозна стойност към:		
		2020 г.	2025 г.	2035 г.
	състояние	прогноза	прогноза	прогноза
		<i>Песимистичен вариант</i>		
Коефициент на безработица (%)	9.5	9.8	9.9	10.0
Коефициент на заетост (%)	58.3	58.0	57.8	57.5
Коефициент на иконом. активност (%)	45.8	45.6	45.5	45.3
Икономически активно население (брой)	1311	1300	1250	1200
		<i>Реалистичен вариант</i>		
Коефициент на безработица (%)	9.5	9.4	9.2	9.0
Коефициент на заетост (%)	58.3	58.6	59.0	60.0
Коефициент на иконом. активност (%)	45.8	45.8	46.0	46.5
Икономически активно население (брой)	1311	1300	1320	1320

В настоящата прогноза се приема като предпоставка възможността да се провеждат подходящи политики, насочени към неактивните, с цел тези лица да бъдат включени в заетост, като се насърчи тяхната активност и се повиши мотивацията им за заетост. Въпреки това, заложеният коефициент за икономическа активност към края на прогнозния период и по двата варианта на прогнозните разчети остава по-нисък от очаквания среден коефициент за страната, който се прогнозира в рамките на 66-68%. Още веднъж следва да се подчертае, че той се планира при условия на повишена заетост и намалена безработица, както и активни политики по отношение на групата на икономически неактивни лица в общината.

8.4. Прогнози за социално-икономическо и пространствено развитие

8.4.1 Мотивация на целевата концепция за социално-икономическо и пространствено развитие и на общината в дългосрочна перспектива

Рамката на целевата концепция за развитие на община Априлци формират стратегическите планови документи за национално, регионално и местно развитие.

В **Областната стратегия за развитие на област Ловеч** са определени следните стратегически цели:

- Повишаване на териториалната свързаност и устойчивост за подобряване качеството на живот в област Ловеч.
- Развитие на човешкия капитал и местните общности.
- Устойчиво икономическо развитие и повишаване конкурентоспособността на местната икономика.

Те са намерили съответно място в **Общинския план за развитие (ОПР)**, но той има за цел да развие и целенасочи развитието на общината според специфичните местни ресурси и потенциали.

Визията за развитие на общината в ОПР на община Априлци е:

„Община Априлци – атрактивна туристическа дестинация със съхранено природно богатство и културно-историческо наследство, с устойчиво развитие и висок жизнен стандарт, основани на привлечени инвестиции и използване на собствения потенциал за развитие на местната икономика.“

Стратегическите цели на ОПР 2014-2020 г. са:

1. Развитие на конкурентоспособна икономика чрез ефективно използване на ресурсите и възможностите на европейските фондове за насърчаване на инвестициите, прилагане на иновативни решения за интелигентен и устойчив растеж, съчетано с ефективно развитие на туризма;
2. Балансирано териториално развитие, чрез комплексно подобряване състоянието на инфраструктурата и жизнената среда, съхраняване и опазване на природното богатство и културно-историческо наследство;
3. Съхранение и развитие на човешкия капитал, ограничаване на демографската криза, подобряване качеството и стандарта на живот.

Програмата за развитие на туризма в община Априлци за периода 2014-2020 г. залага като визия за развитие:

„Община Априлци да се превърне в привлекателна, лесно разпознаваема и конкурентноспособна туристическа дестинация на регионално, национално и международно ниво с развит целогодишен, устойчив туризъм в различните му алтернативни форми – природен, еко, селски, културно-исторически, спортен и други видове туризъм“.

Целите на програмата визират осъществяване на мерки и проекти, които да допринесат за разнообразяване на туристическите атракции, подобряване на туристическата инфраструктура, ефективен маркетинг на туристическите продукти и услуги и др.

8.4.2. Сценарии/хипотези за развитие на икономиката и система “Труд”

За целите на ОУП на община Априлци разработените прогнози имат вариантен характер. Представени са два варианта – тенденциален /реалистичен/ и умерено оптимистичен /целеви/.

Основа на вариантите е динамиката и характера на досега протичащите процеси, както и общите тенденции и поставените стратегически цели в развитието на националната, регионалната и общинската икономика. Отчитат се и предвижданията на целевите прогнози за развитието на националната икономика, доколкото възстановяването на икономическия растеж в страната ще окаже влияние върху растежа на общинската икономика.

Вариантите се базират на следните хипотези:

- Първият, до голяма степен тенденциален или реалистичен вариант на прогнозата, отчита оценката на досега протичащите процеси и тенденции в развитието на икономиката и заетостта. При този вариант основната хипотеза е реализиране на умерен икономически растеж за целия прогнозен период на основата на усвояване на потенциалите на общината, подкрепа от страна на общинската администрация за подобряване на всички видове инфраструктура, бизнес услугите, насърчаване на икономическите субекти активно да усвояват средства по европейски и национални програми, поява на нови малки и средни предприятия и диверсификация на местната икономика и преди всичко устойчиво и динамично развитие на туризма в общината.
- Вторият (умерено оптимистичен или целеви) вариант отчита тенденциите в развитието на икономиката и заетостта в общината, но той се базира на вероятностното доминиращо влияние на фактори, които ще оказват благоприятно въздействие върху развитието на икономиката, по-оптимистична прогноза за цялостното икономическо развитие на страната, целева подкрепа за развитие на икономическите единици, обвързване на предприемаческата среда с всички видове елементи на техническата инфраструктура (удобен транспортен достъп, качество на съобщителните комуникации), удобен достъп до различните елементи на туристическата система и повишаване на тяхното качество, по-добро използване на поземлените ресурси в аграрния сектор, инвестиционна активност от страна на общинската администрация и бизнеса.

И по двата сценария развитието на система “Труд” се характеризира с динамично развитие. Липсва хипотеза, която да води до негативни предвиждания за развитието на тази подсистема.

8.4.3. Прогноза за динамиката и структурата на икономиката на община Априлци

Работната хипотеза за прогнозната секторно-отраслова структура на икономическия комплекс на община Априлци отчита насоките, определящи мястото и значимостта на отделните сектори в икономическата и социална база на общината. Тя следва да води до реализиране на основния приоритет на ОПР Априлци - Развитие на конкурентноспособна и динамична местна икономика, реализираща местните потенциали и сравнителни предимства. Това включва:

- ✓ развитие на туризъм, “стъпил” върху културното и природно наследство;
- ✓ развитие на конкурентен аграрен сектор и хранително-вкусова промишленост, възможност за развитие на биологично земеделие и животновъдство;
- ✓ запазване и стабилизиране на съществуващите проидводства и диверсификация на местната икономика в подкрепа за индустрия, реализираща местните сравнителни предимства с повишена ефективност и конкурентоспособност.

Това напълно съответства на записаните в областта на икономическото мерки в ОПР, визиращи *стимулиране на икономическото развитие, насърчаване на предприемачеството и привличане на инвестиции в сферата на туризма, селското стопанство и биологичните производства.*

Прогнозните разчети общо за икономическия сектор на община Априлци се разработват на базата на средногодишни темпове, заложиени в стратегически и планови документи на национално ниво, както и с потенциалите на общината. Структурните особености в залаганите темпове на растеж по оптимистичния вариант на прогнозата отчитат заложените хипотези за мястото и значимостта на отделните сектори в социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на община Априлци, а именно – водещо място на вторичния и третичния сектор (индустрия, туризъм, услуги).

Основните параметри на прогнозните разчети за динамиката и секторната структура на икономиката са представени в Таблица 31.

Таблица 31: Средногодишни темпове на нарастване на икономиката на община Априлци по показателя „Произведена продукция”

	2015-2025 г.		2025-2035 г.	
	Тенденция-лен/ реалистичен	Целеви (умерено оптимистичен)	Тенденция-лен / реалистичен	Целеви (умерено оптимистичен)
Социално-икономически комплекс на общината, в т.ч.	2.85%	3.2%	2.95%	3.4%

Селско, горско и рибно стопанство	2.7%	2.9%	2.5%	3.0%
Индустрия (промишленост и строителство)	2.8%	3.1%	3.0%	3.2%
Услуги	3.0%	3.3%	3.1%	3.5%

Първият, тенденциален вариант на прогнозата, предвижда средногодишни темпове на растеж 2.8-3% през целия прогнозен период. По отношение на структурата на производството тенденциалният вариант се доближава до една рационална структура, доколкото се предполага, че пазарът сам ще насочи икономическото развитие в тази посока.

Вторият (целев и умерено оптимистичен) вариант характеризира темповете и структурата на производството, необходими за постигане на едно сравнително по-високо равнище на развитие. Той е разработен при условие на преобладаващо действие на фактори със стимулиращо въздействие върху развитието на общинската икономика. Реализацията на втория вариант предполага наличие на целенасочени управляващи въздействия. Предвидените средногодишни темпове по този вариант са в рамките на 3.2-3.4% средногодишен растеж.

8.4.4. Прогнозиране на заетостта

Прогнозата на заетостта се основава на:

- прогнозите за броя на икономически активното население на общината;
- броя на заетите лица в социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на общината през периода 2007 г.–2014 г. Представената от НСИ база е 800 души заети лица (от които 740 наети) в общината през 2014 г.;
- прогнозите за динамиката и структурата за развитие на икономическия комплекс на общината;
- очакваното увеличаване на пенсионната възраст на работната сила в периода до 2020 г.;
- заложената тенденция за намаляване на броя на безработните лица и равнището на безработица от 13.4% (2014 г.) в рамките на 18 - 24 % (2020 г.), и 11.8 - 12.8% (2025 г.) и 11.5 - 10.0% (2035 г.) от работната сила, което е в реалистични рамки на равнища на безработица за общината.

Конкретните прогнозни разчети за броя на заетите лице в община Априлци по двата варианта към 2020 г., 2025 г. и 2035 г. са представени в таблици 32.

Таблица 32. Прогноза за броя на заетите лица в община Априлци

Показатели /варианти	Прогнозна стойност към:		
	2014 г. състояние	2025 г. прогноза	2035 г. прогноза
Тенденциален (реалистичен) вариант			
Икономически активно население (брой)	1311	1250	1200
Заети лица	800	750	700
Коефициент на заетост	58.3	58.0	57.8
Умерено оптимистичен (целев) вариант			
Икономически активно население (брой)	1311	1300	1300
Заети лица	800	790	795
Коефициент на заетост	58.6	59.0	60.0

Забележка. Прогнозирана е само заетостта в рамките на общината, като за базови данни са използвани данни за заетите лица на НСИ.

Както се вижда, маржът между отделните варианти не е голям (съответно 700-795 заети) и е изчислен при коефициент на заетост в общината в рамките на 58-60%. И при двата варианта общината е изправена пред предизвикателството активно да привлича инвестиции и разкрива нови работни места. Това би дало възможност да се привлече работна сила и от съседни общини.

Прогнозната структура на икономиката на община Априлци по основни сектори на икономиката по показателя Заети лица е показана в долната таблица.

Таблица 33: Прогнозна структура на икономиката на община Априлци по основни сектори по показателя Заети лица

Сектори	2013 г.	2020 г.	2025 г.	2035 г.
Тенденциален/реалистичен	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Селско, горско и рибно стопанство	5.50%	5.60%	5.80%	5.70%
Промисленост и строителство	54.20%	48.90%	48.40%	46.30%
Услуги	40.30%	45.50%	45.80%	48.00%
Целеви (умерено оптимистичен)	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Селско и горско стопанство	5.50%	5.70%	5.00%	5.80%
Промисленост	54.20%	43.80%	44.20%	43.60%
Услуги	40.30%	50.50%	50.80%	50.60%

Следва да се отбележи, че прогнозната структура по двата варианта на прогнозните разчети не се отличава съществено, доколкото тя се предопределя от факторите и условията, характерни за общината, като местни ресурси и икономически и инфраструктурен потенциал. Според прогнозните оценки и по двата варианта не се наблюдават съществени структурни промени, а се залага ускорена динамика на сега съществуващите сектори, които са с потенциал за ново динамично развитие. Услугите и туризмът увеличават своя дял в структурата на заетостта.

В структурата на промишленото производство ще преобладава дялът на малките и микропредприятията. В преобладаващата си част сега те се характеризират с нисък размер на добавената стойност. Необходими са мерки, които да доведат до повишаване на тяхната ефективност.

8.4.5. Прогнози и мерки за икономическо и пространствено развитие по сектори

- **Методически подход**

Възприетият методически подход за разработване на прогнозата включва:

- Формулиране на работни хипотези за стратегическите насоки и устройствените изисквания в развитието на икономиката и подсистема „Труд“. Основата на хипотезите са формулираните цели и мерки за перспективното развитие на отделните сектори и отрасли в плановете и стратегически документи (Регионален план за развитие на Северозападен район 2014-2020 г., Областна стратегия за развитие на област Ловеч – 2014-2020 г. г. и Общински план за развитие на община Априлци - 2014-2020 г.), приетото Планово задание за разработване на ОУПО Априлци, както и вижданията и предложенията на заинтересованите страни, включително представители на общинската администрация и кметствата и на проектантския екип.
- Съчетаване на отрасловите с териториалните виждания за развитие на икономическия комплекс на общината и подсистема „Труд“.

Като основа за разработване на проектните предвиждания са възприети следните обективни ограничители и стимулатори, представени в най-обобщен вид:

- *Фактори, предполагащи ограничаване, а в определени случаи и забрана на урбанизационна намеса и строителство:*

В резултат на режими на особена териториално-устройствена защита:

- Режими на природозащита по Закона за защитените територии и по Закона за биологичното разнообразие и Натура 2000 - съгласно регламентите на законите, на заповедите за обявяването, на действащите плановете за управление, респ. стандартните формуляри.
- Режимите за културно-историческа защита по Закона за културно наследство.

- Санитарно-охранителни зони на находища и водоземни съоръжения на питейни и на минерални води.

Естествени ограничители:

- Територии, предназначени за земеделие с по-висококатегорийна земя, трайни насаждения и/или значителни капиталовложения (иригационни съоръжения, противоерозионни дейности); пасища и ливади.
- Залесени територии–специални и защитни горски територии, полезащитни горски пояси и друго мелиоративно озеленяване, ефективни дървопроизводителни масиви.
- Водни течения и площи с прилежащите им територии.
- Локални инженерно-геоложки и хидрогеоложки условия.
- *Фактори, стимулиращи устройственото и строително усвояване на територията:*

За развитие на различните разновидности на *производствени и други бизнес територии и съпътстващите ги складови и други обслужващи дейности:*

- Наличие на инфраструктура със сходно предназначение, напр. бивш стопански двор; складова база; преработващо предприятие.
- Удобна връзка с транспортна инфраструктура.

За развитие на *инфраструктурата на туристическите атракции отдиха и спорта:*

- Благоприятно съчетание на природо-географски и антропогенни дадености – обекти на природното и културното наследство, специални горски територии, атрактивни естествени ландшафти, съществуващи водни тела, подходящо разположение и връзки с общинския център, опорните центрове и другите населени места, както и с пътни артерии с транзитни потоци.
- Установени традиции в развитието на сходни дейности по места, разработени туристически маршрути, изградена инфраструктура.

В общината има разработена и приета от Общински съвет - Априлци Програма за развитие на туризма в Община Априлци през периода 2014 - 2020 година. Програмата за развитие на туризма в общината предвижда: развитие на интегриран туристически продукт на база културно-историческо наследство и природни дадености на общината; създаване на предпоставки за утвърждаване на Община Априлци като притегателен туристически център; използване на природните и културно-историческите забележителности на територията на общината за устойчиво развитие на туризма; изграждане на нова и поддържане на съществуващата техническа и туристическа инфраструктура. И в бъдеще туризмът в общината ще продължи да бъде приоритетен отрасъл и да привлича нови инвестиции.

8.4.5.1 Първичен сектор (селско, горско и рибно стопанство)

Територията на общината притежава определен невисок потенциал (физико-географски и икономически) за развитие на определени подотрасли на селското стопанство, но структурата на стопанисваната земя предопределя ограничени възможности за развитие на високостокково земеделие. Това се определя от нейния планински характер.

Резултатите от целевия анализ разкриват наличие на подходящи ресурси за целенасочена подкрепа за развитие на отрасъла, като се подчертава потенциалът на територията за специализация в сферата на биологичното земеделие и животновъдство.

Хипотезата за развитие на аграрния сектор се гради върху допусканията за реализиране на следните мерки в перспектива:

- Развитие на биологично земеделие и животновъдство, като се работи за запознаване на производителите с технологията на производството и с нормативната база, както и с научните постижения. Формиране на нова производствена структура в отрасъла, където екологичната сигурност и качество на храните при производството ще имат водещо значение;
- Развитие на нови трайни насаждения. Създаване на нови земеделски стопанства за отглеждане на трайни насаждения;
- Развитие на традиционни производства – сливи, малини, арония и др.;
- Спиране на негативната тенденция на увеличаване необработваемите и пустеещи земи. Създаване на условия за развитие на изоставените територии. Редуциране дела на обработваеми земи, които не се използват;
- Стимулиране на вертикалните интеграционни процеси между интензивните производства и съответните преработващи единици с цел затваряне на веригата “земя-краен продукт”, особено в областта на лозарството и винопроизводството;
- Подобряване на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура в общината, свързана със селското стопанство. В максимална степен следва да се използват стопанските дворове на бившите ТКЗС и ДЗС, доколкото още не са изчерпани резервите им.
- Максимално използване на възможностите за развитие на отрасъла, които дават фондовете на Европейския съюз, кандидатстване с подходящи проекти, както и субсидиране на земеделските стопани при кандидатстване по различни мерки от ПРСР. Внедряване европейски стандарти за качеството на земеделската продукция;

Мерките за развитието на животновъдството в общината предвиждат:

- Създаване, модернизация и разширяване на животновъдни обекти; - Внедряване на стандарти за качество и изисквания за хуманно отглеждане на животните;

- Създаване на подходящи условия за производство на екологично чисти продукти от животновъдството;
- Развитие на традиционното планинско пасищно животновъдство на базата на значителния размер пасища, както и на добива на сено от естествените ливади;
- Създаване и инвестиране в бази за преработка на продукцията, изграждане на малки мандри и млекосъбирателни пунктове
- Подобряване на научно-техническото, информационното, организационното и пазарното обслужване на местните селскостопански производители.

Горското стопанство е с перспективи да съхрани и разшири функциите си, в т.ч. в дърводобива.

В тази връзка концепцията за развитие на отрасъла предвижда следните мерки:

- Подобряване на превантивните дейности за борба с горски пожари. Превенция на пожарите в горите чрез въвеждане на системи за ранно предупреждение;
- Развитие на дърводобива, разширяване и стимулиране на дървопреработвателната промишленост;
- Подобряване икономическата стойност на горите, включително инвестиции за оборудване и дърводобив;
- Създаване на ловни бази за развитие на ловното стопанство, реализиране на проекти за развитие на ловния туризъм;
- Прилагане на специфични лесовъдски методи с цел опазване на горския фонд и производство на висококачествена дървесина.
- Възстановяване на горите върху обезлесените територии, особено върху тези засегнати и унищожени от пожари, съхнене, паша, незаконни сечи.
- Насърчаване на залесяването в земеделски територии, включително и за производство на биомаса.
- Ефективно управление и устойчиво ползване на териториите от НЕМ НАТУРА 2000.

8.4.5.2. Вторичен сектор

Анализите и оценките на стопанските субекти, на информацията за броя на заетите, както и на другите икономически показатели дава възможност да се определи профила на вторичния сектор на територията на община Априлци. Неговата специализация е главно в отраслите „Производство на изделия от каучук, пластмаси и

минерални суровини”, „Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях” и „Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване”.

Прогнозите за развитие на вторичния сектор, отчитани в работната хипотеза, са свързани с реализирането на мерки за:

- диверсификация на промишлените дейности чрез изграждане на нови малки и микро-предприятия в различни отрасли в зависимост от пазарното търсене;

Строителството е с перспективи и показатели за развитие, което се обосновава с възможностите за изграждане на нова инфраструктура на туризма и отдиха, транспортно и комунално строителство, производствени обекти.

8.4.5.2. Третичен сектор

От гледна точка на методическите изисквания, третичният сектор като елемент на социално - икономическата база на община Априлци се разглежда в два аспекта - като:

- икономически и социални дейности;
- мрежа от обекти с инфраструктурен характер - от гледна точка на присъщите им обслужващи (социални, пазарни, институционални, туристически и др.) функции на отраслите и дейностите, попадащи в обхвата на третичния сектор.

Степента на развитост на третичния сектор е индикатор и степента на изявеност на обслужващите функции на община Априлци.

Отраслите и дейностите с обслужващ характер формират и някои от основните функционални системи и проблемни направления на ОУПО – основно „Обслужване” и „Отдих” и могат да бъдат диференцирани на: „Социална инфраструктура” (Образование, Здравеопазване, Култура, Спорт, Социално подпомагане) и туристическа инфраструктура, свързани с развитието на отдиха и туризма.

Развитието на социалната инфраструктура е разгледано в т. 1.3.

8.2.5.3. Прогноза и мерки за развитие на туризма

Общината има активно отношение към развитието на туризма и го определя като много важен приоритет на своята дейност с цел превръщането му в структуроопределящ отрасъл на местната икономика.

Основните направления, свързани с развитието на туризма в общината, ще се базират на потенциала (природно и културно наследство), с който разполага, като разнообразни и алтернативни туристически продукти и услуги” продуктовата диверсификация ще се осъществи чрез разработването на нови продукти.

Комбинирането на природни с културни и исторически забележителности дава възможности за предлагане на туристически продукт с по-висока добавена стойност.

Перспективите за развитие на туризма са обвързани почти изцяло с формите на:

- Туризм, базиран на природен потенциал (спортен- лов, риболов, зимен туризм) – резерват „Северен Джендем” в НП „Централен Балкан”, еко - пътеки „Видимско пръскало”, „Водните дупки”, „Свети Илия”, „Мануилите”, „По пътя на балканджиите”, конен маршрут и други.
- Туризм, базиран на културно - исторически потенциал – свързва се с посещение на паметници на културното и историческо наследство, занаятчийски център, базар и културни събития;
- Еко / селски туризм.

Условия за развитие на туризма, са:

- Развитие на транспортната инфраструктура: Рехабилитация и ремонт на общински пътища и улици на територията на цялата община - ремонт на земеделски пътища и др.;
- Развитие на съобщителната инфраструктура: - наличие на качествена мобилна връзка; - осигуряване на интернет достъп;
- Подобряване на водоснабдяването и изграждане и развитие на система за отвеждане и очистване на отпадните води

За поддържане и доизграждане на туристическата инфраструктура в община Априлци се предвиждат следните мерки:

- Изграждане на нови атракции и съоръжения; поддържане на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура – еко, туристически и колоездачни пътеки и други;
- Подобряване достъпа до природни и културно – исторически забележителности и атракции;
- Търсене на възможности за изграждане на панорамни пътища: кв. Ново село – с. Скандалото през панорамната и атрактивна местност Черни връх; кв. Видима – кв. Острец, продължение на велопътека, реконструкция и изграждане на общински път кв. Център – м. Йочевци –м. Пипери;
- Модернизиране и повишаване на ефективността на съществуващия Туристически информационен център;
- Създаване на посетителски демонстрационен център в сградата на НЧ „Светлина” – кв. Център в гр. Априлци;
- Създаване на демонстрационен център на занаятите;
- Експониране на местното етнографско, културно – историческо и

природно наследство на община Априлци чрез създаването на дигитални музеи, художествени постери и архиви, които по съвременен начин ще представят историята и красивата природа на община Априлци;

- Поставяне на информационни табла – билбордове, информационни и указателни табели на ключови места от гледна точка на посещаемост на територията на цялата община;
- Поддържане на изградените еко и туристически пътеки - Изграждане на нови туристически и еко-пътеки, атракции обозначени и маркирани със съответните указателни и информационни табели във всички населени места на ;
- Изграждане и до изграждане на колоезачна пътека в гр. Априлци;
- Обособяване на места за бивакуване и изграждане на къмпинги, ремонт на туристически хижи;
- Изграждане на места за спорт и отдих в община Априлци - Реконструкция и модернизация на стадион, изграждане на спортна зала и плувен басейн в община Априлци;
- Подобряване прилежащите пространства и достъпа до културно – исторически забележителности и атракции;
- Възстановяване на църква „Св. Параскева” като обект на културния туризъм в община Априлци;
- Ремонт и обновяване на читалищните сгради в община Априлци.

Важността на отрасъла за развитието на общината и превръщането му в структуроопределящ стратегически сектор на местната икономика се подчертава и от приетата от Общинския съвет *Програма за развитие на туризма в община Априлци 2014-2020 г.* Основна стратегическа цел на Програмата е устойчиво развитие на туризма в Община Априлци, намаляване на моноструктурността и сезонността, увеличаване на броя на туристите и дните на престой и получаване на повече приходи с висока добавена стойност, чрез интегриране на разнообразни природни и антропогенни ресурси.

Устройствените решения следват Техническото задание за изработване на общия устройствен план и Общинския план за развитие 2014-2020 г., и набелязаната стратегия за развитие на туризма в Програмата за развитие на туризма в община Априлци 2014-2020 г., които са определили видовете туризъм в общината и основните изисквания към неговото развитие.

8.5. Прогнози и мерки за развитие на системата на социалната инфраструктура

Стратегическата целева рамка за разработване на прогнозите за развитие на социалната инфраструктура са посочените стратегически и планови документи. Основните параметри са дефинираните в Общинския план за развитие на Община Априлци 2014-2020 г. и др. планови и стратегически документи на общината, които отчитат специфичните местни особености и са насочени към подобряване на основните услуги за населението, така че да се осигури подходящ достъп до образование, здравеопазване, култура, развлечения и спорт, туризъм, услуги за уязвимите групи, както и за подобряване на благоустройството на населените места чрез обновяване на сградния фонд на социалния сервиз, улиците, парковете, културни и исторически сгради.

В основата на прогнозите за развитие на социалните дейности в периода на действие на ОУП на Община Априлци се залагат съответните хипотези за развитието и устройственото планиране на социалната инфраструктура, необходима за нормалното функциониране на тези дейности.

Действащата нормативна уредба (Наредба № 7 и Наредба № 8 на Министерство на регионалното развитие и благоустройството), както и практиката по изработване на ОУП на общината, показват, че при прогнозиране на социалната инфраструктура в срока на действие на ОУП се предлага нормативният подход. Той се използва за параметриране на основните показатели, характеризиращи отделните подсистеми на социалната инфраструктура – образование, здравеопазване, социални дейности, култура, спорт и др. Като важен фактор за определяне на бъдещите потребности от различните видове инфраструктура е прогнозният брой на населението, което е основният потребител на услугите с подчертан социален характер, както и временното население, свързано с туристическата функция на общината.

Прогнозните проучвания за развитието на социални дейности като Образование, Здравеопазване, Социално подпомагане и др. се основават на:

- Алтернативни хипотези за функционално-пространственото прогнозно развитие на съответните социални дейности;
- Прогнозни разчети, разработени на базата на действащите норми и нормативи за потребности.
- Предложения за териториална насоченост на потребностите от нова социална инфраструктура.

Използваните в прогнозите норми, нормативи и стандарти, се диференцират на две основни групи:

- задължителни, регламентирани в действащата нормативна уредба по ТСУ;
- ориентировъчни нормативи, използвани в комбинация с други методи на

прогнозиране и отчитащи спецификата във функциите на територията.

Нормите и нормативите за образователната инфраструктура (предучилищно обучение), използвани за прогнозата са следните:

- нормата за пълняемост на 1 група в детските градини – от 18 до 22 деца;
- норматив за обхват на децата (в % от 100 деца от 3 до 6 годишна възраст).

За училищата действащи са следните нормативи, определени със Закона за народната просвета, с правилника за неговото приложение и с конкретни наредби:

- Нормативно определен минимум за броя на учениците в една паралелка – 8 ученика;
- Нормативно определен минимум за броя на децата в една група в детските заведения – 12 деца;
- Стандарти за държавни дейности (за численост на персонала и за издръжка на делегирани от държавата дейности), в т.ч. и за годишна издръжка на 1 ученик и на едно дете, диференцирани по видове и степени училища и детски градини. Числовите величини на тези финансови по своя характер нормативи се определят ежегодно и централизирано с акт на Министерския съвет.

В стратегическите и планови документи за развитието на системата „Образование” е заложен стандартът за осигуряване на „класна стая за всяка отделна паралелка”.

От нормативите в сферата на *здравеопазването*, като потребности от лекари и стоматолози в извънболничната медицинска помощ, е приет този за задължителните нормативи за обхват (пациентска листа на един общопрактикуващ лекар и стоматолог):

- Обхват на пациентите, обслужвани от един лекар (пациентска листа) – долна граница – 800 д.;
- Минимално време за извършване на прегледите – 20 минути;
- Стандарт за бърза и неотложна медицинска помощ – до 30 мин. след заявката.

В сферата на *социалните дейности* е приета нормата за брой от 50 самотни възрастни хора, изявили желание за разкриване на звено за домашен социален патронаж.

8.5.1. Прогноза за потребността от инфраструктура на образованието

Броят и капацитетът на заведенията за предучилищно обучение и на общообразователните училища са функция от броя на лицата в съответните възрастови групи и нормативите за пълняемост на група в детските заведения и на паралелка в училищата.

Прогнозите за лицата в съответните възрастови групи и по двата варианта не променят съществено техния брой в прогнозния хоризонт. При норматив за реален обхват за децата, подлежащи на предучилищно обучение (коефициент 0.95) и на ученици в общото основно образование – коефициент 0.95-0.98) и в общото средно образование (коефициент 0.83-0.85), очакваният брой на децата в детските заведения и на учениците (по реалистичния вариант) към 2035 г. ще бъде сходен с този през базисната година с неголеми отклонения, като за целта се работи с реалистичния вариант на демографската прогноза.

- до 2 годишна възраст – 55 - 47 д.;
- от 3 до 6 годишна възраст – 63 - 55 д.;
- от 7 до 14 годишна възраст – 130 - 113 д.;
- от 15 до 18 годишна възраст – 94 - 80 д.

Необходимо е създаване на възможности за поддържане, модернизиране и обновяване на обектите на обучение и образование. Прогнозните разчети показват, че има необходимост от осъвременяване, поддържане, подновяване и подобряване на МТБ, изпълнение на проекти за топлотехническа ефективност и ремонт на отоплителните инсталации, което да гарантира благоприятна среда за обучение и възпитание на децата и учениците и да осигури намаляване разходите за издръжка в сектора.

Изграждането на профилакториум за деца с белодробни проблеми в Община Априлци ще позволи да се използват природо-климатичните дадености на общината за подобряване на здравословния статус на нуждаещи се деца от общината и от др. общини.

Довършването на училището за народни и художествени занаяти за младежи в неравностойно положение - ремонт на съществуващи сгради, ще създаде възможности за тяхното интегриране.

В сферата на образованието се открояват следните приоритети и мерки:

- Осигуряване на равен достъп до качествено образование на всички ученици, подлежащи на задължително обучение;
- Подобряване на материално-техническата база чрез извършване на основни и текущи ремонти. Изпълнението на тези дейности може да бъде осигурено чрез включването в програми за финансиране и съфинансиране на проекти на училища и детски градини със средства от ЕС и националния бюджет;
- Стимулиране обучението на местни кадри за нуждите на туризма.

8.5.2. Прогноза за необходимостта от инфраструктура на здравеопазването

Прогнозата за необходимостта от лекари и стоматолози в общината се обосновава с възприетите нормативи за минималния и максималния брой на пациентската листа. И по двата варианта на прогнозата наличният брой на общопрактикуващите лекари и стоматолози е в рамките на действащите нормативи за удовлетворяване на необходимостите на населението от първична извънболнична помощ. Проблем е осигуряването на специализирана медицинска помощ.

При усреднен норматив за брой на пациентска листа 1400 д. (при нормален относителен дял на здравноосигурените лица) необходимостите от общопрактикуващи лекари на територията на Община Априлци по отделните варианти не се различава съществено. Причината за това е, че прогнозният брой на населението по отделните варианти варира в не много широки граници, което на практика не дава съществено отражение върху броя на общопрактикуващите лекари. Към хоризонта на действие на ОУП на Община Априлци прогнозният брой на общопрактикуващите лекари в голяма степен ще зависи от здравния статус на населението.

През прогнозния период е необходимо поддържане и подобряване на материално-техническата база на здравните заведения и на достъпа до за качествено здравеопазване и здравни услуги особено в отдалечени селищни структури на населените места от общината.

8.5.3. Прогноза за необходимостта от инфраструктура на социалното подпомагане

Акцент в прогнозата за развитието на социалните дейности се поставя на бъдещите потребности от социална инфраструктура предназначена за задоволяване на специфични потребности на т.нар. социални рискови контингенти от населението – (възрастни хора; инвалиди и лица с други увреждания и др.).

Прогнозните разчети към 2035 г., базирани на възприетите нормативи показват, че прогнозните потребности от инфраструктура на социалните дейности до голяма степен са реализирани и необходимостите от нови обекти не са големи.

За по-доброто задоволяване на необходимостите от инфраструктура свързана със социалното подпомагане е обоснована необходимостта от:

- Увеличаване капацитета на домашния социален патронаж в общината;
- Разширяване на дневния център за възрастни хора с увреждания в гр. Априлци;
- Разширяване обхвата на обществените трапезарии в общината;
- Разкриване на „Център за обществена подкрепа” в гр. Априлци;
- Изграждане на достъпна обществена среда и среда близка до семейната.

8.5.4. Прогноза за необходимостта от инфраструктура на културата и спорта

Проблемите в областта на културата произтичат от недостига на финансови средства, както за поддръжка на многото паметници на културата и базите на културните институции, така и за тяхната издръжка и обезпечаването на богатия културен календар.

Насоките за развитие на инфраструктурата на културата и спорта са свързани с:

- Развитието на културните институции изисква финансови ресурси за тяхното поддържане, както и експониране и опазване на културното наследство. Предвид системния недостиг на средства във фокуса са сградите и съоръженията на читалищата - ремонт и реновиране на читалищните сгради и прилежащите пространства;
- Във връзка с развитието на алтернативни форми на туризъм и разширяване на спектъра от дейности е подходящо изграждане на нов етнографски комплекс;
- Реконструкция и реставрация на националния паметник на културата - църквата „Света Параскева“;
- Извършване на ремонт на църквите в кв. Зла река и в с. Скандалото;
- Реализация на работен проект за изграждане на демонстрационен център на занаятите в центъра на гр. Априлци;
- Реконструкция, реставрация и поддържане на историческите обекти;
- Ремонт и обновяване на прилежащите пространства около обекти с културна, историческа, обществена и туристическа значимост – гр. Априлци, кв. Центъра;
- Реконструкция, доизграждане и оборудване на базата за спорт и отдих - изграждане на спортна зала и реконструкция и оборудване на стадиона в гр. Априлци;
- Доизграждане на игрище за мини-футбол в гр. Априлци, кв. Зла река;
- Рехабилитация на поземлен имот в кв. Острец и превръщането му в спортен център – спортна площадка за организиране на три вида спортни игри (игрище за футбол на малки вратички, игрище за бадмингтон, игрище за волейбол);
- Подобряване на откритата и закритата спортна инфраструктура;
- Развитие на публичното пространство – на цялата територия на общината е необходимо поддържане и допълване на отделни благоустройствени елементи с цел осигуряване на достъпна среда за всички жители и посетители, осигуряване на равни възможности на населението в общината.

9. ТЕРИТОРИАЛНА СТРУКТУРА И БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА

Община Априлци е разположена на площ от 238000 декара. Структурата на територията е разпределена както следва:

- земеделски територии - 97025 дка
- горски територии - 125449 дка
- населени места и урбанизирани територии - 10468 дка
- водни течения и водни площи - 2267 дка
- територии за транспорт и инфраструктура - 3001 дка

Анализът на структурата показва разнообразния характер на територията на общината, като с най-голям дял са земите от горският и земеделският фонд.

Таблица 34:

Баланс на територията по населени места за основните видове терени:

гр. Априлци	бр. имоти	площ в дка
Селско стопанство	21570	101645,914
Горско стопанство	4730	93274,868
Населени места	4426	6227,218
Повърхностни води	100	1417,268
Транспорт	72	432,659
Общо:	30898	202997,927
с. Драшкова поляна	бр. имоти	площ в дка
Селско стопанство	1235	2363,498
Горско стопанство	531	2403,084
Населени места	300	430,040
Повърхностни води	8	75,194
Транспорт	21	53,456
<i>Общо:</i>	<i>2095</i>	<i>5325,272</i>
с. Велчево	бр. имоти	площ в дка
Селско стопанство	3905 1	0541,436
Горско стопанство	1401	7467,890
Населени места	602	494,642
Повърхностни води	16	346,152
Транспорт	9	58,754
Общо:	2095	8908,874
с. Скандалото	бр. имоти	площ в дка
Селско стопанство	1658	4893,523
Горско стопанство	703	4588,319
Населени места	510	802,722

Повърхностни води	14	276,041
Транспорт	3	31,383
<i>Общо:</i>	2888	10591,988

Балансът на територията по начин на трайно ползване за отделните населени места и техните земи е следния:

Баланс по начин на трайно ползване на гр.АПРИЛЦИ

ЕКАТТЕ 52218, община АПРИЛЦИ, област ЛОВЕЧ

Номер	Наименование на начин на трайно ползване	Брой имоти	Общо площ в дка
0		1	0.743
1000	Ниско застрояване (до 10 м)	2792	3272.540
1010	Средно застрояване (от 10 до 15 м)	16	83.300
1020	Високо застрояване (над 15 м)	3	13.813
1030	Комплексно застрояване	10	28.623
1040	Незастроен имот за жилищни нужди	993	1279.799
1050	За друг вид застрояване	233	400.923
1100	За обект комплекс за здравеопазване	2	11.958
1110	За обект комплекс за образование	3	14.354
1120	За обект комплекс за култура и изкуство	1	5.112
1150	За обект за детско заведение	1	2.902
1160	За търговски обект, комплекс	17	13.013
1170	За обект комплекс за битово обслужване	1	0.149
1190	За култова религиозна сграда, комплекс	4	8.964
1210	За друг обществен обект, комплекс	8	19.142
1300	Обществен селищен парк, градина	4	38.636
1350	Гробищен парк	4	39.857
1360	За защитно и изолационно озеленяване	1	4.183
1370	За друг вид озеленени площи	50	94.267
1400	Стадион	1	12.593
1490	Незастроен имот за спортен обект	1	1.510
1620	За почивен лагер	2	17.536
1630	За туристическа база, хижа	8	43.954
1650	За курортен хотел, почивен дом	24	134.681
1670	Незастроен имот за курортно-рекреационен обект	5	32.482
1680	За друг курортно-рекреационен обект	1	1.010
1700	За електроенергийното производство	17	33.531
1720	За друго производство на продукта от нефт,въглища,газ,шисти	1	0.431
1740	За машиностроителната и машиннообработващата промишленост	1	6.312
1830	За хранително-вкусовата промишленост	4	35.046
1850	За складова база	11	29.827
1880	За стопански двор	36	178.462
1890	За животновъден комплекс	1	1.500
1900	За животновъдна ферма	6	22.616
1910	Незастроен имот за производствен, складов обект	6	7.892
1920	За друг вид производствен, складов обект	39	2286.883
2000	За археологически паметник на културата	12	1.208
2020	За исторически паметник, историческо място	1	0.139
2100	За първостепенна улица	19	111.889
2110	За второстепенна улица	232	439.140
2120	За алея	2	0.541
2130	За кръстовище	2	0.820
2140	За площад	2	0.231

Номер	Наименование на начин на трайно ползване	Брой имоти	Общо площ в дка
2150	За паркинг	2	0.515
2210	За път от републиканската пътна мрежа	11	89.426
2220	За местен път	62	320.480
2230	За селскостопански, горски, ведомствен път	801	1241.874
2250	За бензиностанция, газостанция	4	4.021
2260	За летище, аерогара	1	46.441
2310	За друг поземлен имот за движение и транспорт	22	20.814
2400	За съоръжение на водопровод	9	8.596
2420	За съоръжение на електропровод	2	0.297
2500	Нива	848	1015.762
2510	Зеленчукова градина	8	8.187
2540	Дивечова нива	1	4.641
2560	Изоставена орна земя	3	4.126
2570	Друг вид нива	1	0.849
2600	Овощна градина	3166	6018.955
2650	Изоставено трайно насаждение	377	3170.249
2660	Друг вид трайно насаждение	182	498.876
2700	Ливада	12170	36009.344
2710	Неизползвана ливада	13	19.217
2720	Изоставена ливада	262	530.201
2730	Друг вид ливада	1	3.356
2800	Пасище	2429	32660.511
2810	Мера	22	20.628
2830	Друг вид земеделска земя	318	1115.002
2840	Гори и храсти в земеделска земя	613	8818.553
2900	Иглолистна гора	123	455.380
2910	Широколистна гора	117	2064.611
2950	Друг вид дървопроизводителна гора	4454	63998.050
3010	Поляна	3	23.112
3020	Просека	19	47.652
3040	Друг вид недървопроизводителна горска площ	2	54.862
3060	Горски разсадник	2	50.230
3100	Водно течение, река	67	1189.535
3110	Езеро	1	0.700
3140	Язовир	12	17.397
3150	Водоем	17	18.967
3160	Рибарник	6	15.145
3200	Отводнителен канал	3	0.697
3240	За водностопанско, хидромелиоративно съоръжение	3	10.152
3250	За друг вид водно течение, водна площ, съоръжение	28	303.135
3400	Резерват	22	8917.613
3410	Природна забележителност	4	0.562
3460	За друг вид естествен ресурс за превантивна защита	114	24909.643
3670	Насип, насипище	2	7.330
3700	Деградирала орна земя	1	0.295
3810	За друг вид имот със специално предназначение и ползване	1	0.821
3900	Скали	1	1.173
3930	Дере	139	489.544
3960	Друг вид поземлен имот без определено стопан. предназначение	5	9.370
4000	Поземлен имот със смесен начин на трайно ползване	1	1.440
4100	Поземлен имот с недефиниран начин на трайно ползване	3	2.105
	Общо:	31056	202952.952

Баланс по начин на трайно ползване на с.СКАНДАЛОТО

ЕКАТТЕ 66771, община АПРИЛЦИ, област ЛОВЕЧ

Номер	Наименование на начин на трайно ползване	Брой имоти	Общо площ в дка
1000	Ниско застрояване (до 10 м)	283	324.561
1040	Незастроен имот за жилищни нужди	145	327.727
1050	За друг вид застрояване	46	88.321
1210	За друг обществен обект, комплекс	3	1.415
1350	Гробищен парк	1	7.199
1620	За почивен лагер	6	9.583
2000	За археологически паметник на културата	1	1.100
2110	За второстепенна улица	27	46.122
2120	За алея	1	0.110
2210	За път от републиканската пътна мрежа	2	19.963
2220	За местен път	1	11.414
2230	За селскостопански, горски, ведомствен път	81	116.545
2500	Нива	9	8.652
2570	Друг вид нива	121	182.395
2600	Овощна градина	125	238.388
2650	Изоставено трайно насаждение	14	20.347
2700	Ливада	58	83.143
2720	Изоставена ливада	2	5.556
2730	Друг вид ливада	740	1679.007
2800	Пасище	378	1560.612
2830	Друг вид земеделска земя	25	156.024
2840	Гори и храсти в земеделска земя	74	756.660
2900	Иглолистна гора	3	8.136
2910	Широколистна гора	25	79.797
2950	Друг вид дървопроизводителна гора	684	4515.812
3100	Водно течение, река	10	273.823
3150	Водоем	2	0.677
3250	За друг вид водно течение, водна площ, съоръжение	3	2.041
3930	Дере	22	64.650
Общо:		2892	10589.779

Баланс по начин на трайно ползване на с.ДРАШКОВА ПОЛЯНА

ЕКАТТЕ 23621, община АПРИЛЦИ, област ЛОВЕЧ

Номер	Наименование на начин на трайно ползване	Брой имоти	Общо площ в дка
1000	Ниско застрояване (до 10 м)	253	338.816
1040	Незастроен имот за жилищни нужди	7	8.463
1050	За друг вид застрояване	4	4.931
1110	За обект комплекс за образование	1	4.299
1160	За търговски обект, комплекс	1	0.300
1190	За култова религиозна сграда, комплекс	1	0.283
1300	Обществен селищен парк, градина	4	6.250
1310	Обществен извънселищен парк, горски парк	2	1.366
1350	Гробищен парк	2	5.018
1370	За друг вид озеленени площи	9	8.379
1420	Спортно игрище	1	2.657
1650	За курортен хотел, почивен дом	2	1.561
1700	За електроенергийното производство	1	0.110
1900	За животновъдна ферма	1	0.801
2110	За второстепенна улица	3	1.115
2210	За път от републиканската пътна мрежа	9	58.243
2220	За местен път	29	47.971
2230	За селскостопански, горски, ведомствен път	54	52.487
2310	За друг поземлен имот за движение и транспорт	1	0.142
2500	Нива	16	24.847
2560	Изоставена орна земя	23	51.179
2570	Друг вид нива	69	106.628
2600	Овощна градина	368	632.006
2650	Изоставено трайно насаждение	2	1.200
2660	Друг вид трайно насаждение	23	44.970
2700	Ливада	112	297.420
2720	Изоставена ливада	6	6.586
2730	Друг вид ливада	543	1103.260
2800	Пасище	17	60.896
2830	Друг вид земеделска земя	5	7.015
2840	Гори и храсти в земеделска земя	3	8.502
2900	Иглолистна гора	253	720.752
2910	Широколистна гора	223	905.194
2950	Друг вид дървопроизводителна гора	3	44.557
3020	Просека	1	0.560
3050	Друг вид горски имот	236	689.761
3100	Водно течение, река	7	74.952
3150	Водоем	2	0.726
Общо:		2297	5324.203

Баланс по начин на трайно ползване на с.ВЕЛЧЕВО

ЕКАТТЕ 10567, община АПРИЛЦИ, област ЛОВЕЧ

Номер	Наименование на начин на трайно ползване	Брой имоти	Общо площ в дка
1000	Ниско застрояване (до 10 м)	258	337.009
1040	Незастроен имот за жилищни нужди	309	376.172
1050	За друг вид застрояване	21	30.385
1110	За обект комплекс за образование	2	26.169
1120	За обект комплекс за култура и изкуство	1	3.752
1140	За административна сграда комплекс	1	2.684
1200	Незастроен имот за обществена сграда, комплекс	1	2.843
1350	Гобищен парк	4	11.657
1630	За туристическа база, хижа	4	21.527
1700	За електроенергийното производство	1	0.174
1760	За дърводобивната и дървообработващата промишленост	1	1.694
1880	За стопански двор	2	26.134
1920	За друг вид производствен, складов обект	1	11.629
2100	За първостепенна улица	2	8.633
2110	За второстепенна улица	10	27.948
2210	За път от републиканската пътна мрежа	1	24.103
2220	За местен път	22	49.187
2230	За селскостопански, горски, ведомствен път	177	255.524
2460	За съоръжение на съобщителен провод	1	0.515
2500	Нива	133	166.645
2570	Друг вид нива	147	145.546
2600	Овощна градина	226	463.612
2650	Изоставено трайно насаждение	15	115.076
2700	Ливада	383	981.662
2720	Изоставена ливада	4	4.579
2730	Друг вид ливада	2238	4423.553
2800	Пасище	362	2559.376
2810	Мера	1	5.783
2830	Друг вид земеделска земя	46	222.286
2840	Гори и храсти в земеделска земя	101	1106.918
2900	Иглолистна гора	456	1941.109
2910	Широколистна гора	816	3529.015
2920	Смесена гора	4	85.319
2930	Нискостъблена гора	16	40.957
2950	Друг вид дървопроизводителна гора	36	316.623
3000	Голина	2	17.183
3010	Поляна	2	10.122
3050	Друг вид горски имот	129	1633.214
3100	Водно течение, река	23	355.705
3150	Водоем	3	2.170
3250	За друг вид водно течение, водна площ, съоръжение	5	0.870
3650	Депозит за битови отпадъци (сметище)	1	7.018
3930	Дере	7	11.981
	Общо:	5975	19364.060

Въпреки че релефът е предимно планински, както и слабата инвестиционна активност в последните години, се наблюдава интерес за промяна на предназначението на земеделските земи за неземеделски нужди.

Наименование на териториалния елемент	Площ на съществуващи елементи		Площ на проектни елементи	
	ха	%	ха	%

ТЕРИТОРИИ С НАЙ-ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

1. Населени места и др. урбанизирани територии	1046.87	4.4	1065.77	4.5
1.1. Жилищни терени	692,83	2,9	697,64	2,9
1.2. Общественообслужващи терени	11,28	0,0	9.78	0,0
1.3. Терени за курортна дейност	55,10	0,2	70.7	0.3
1.4. Производствени и складови терени	241.35	1.0	239.35	1.0
1.5. Стопански терени	22.95	0.1	22.95	0.1
1.6. Терени за озеленяване, паркове и градини	16.98	0.1	17.98	0.1
1.7. Гробища	6.37	0.0	7.37	0.0
2. Земеделски територии, в т.ч.:	9702.51	40.7	9676.41	40.6
2.1. обработваеми земи - ниви	276.63	1.2	269.6	1.1
2.2. обработваеми земи - трайни насаждения	829.03	3.5	823.83	3.5
2.3. мери и пасища	8203.78	34.4	8198.77	34.4
2.4. Необработваеми земи	393.06	1.6	384.21	1.6
3. Горски територии	7738,91	32,5	7746,51	32,5
4. Национален парк „Централен Балкан“	4806,02	20,2	4806,02	20,2
5. Територии за културно-истор. наследство	1.17	0.0	2.27	0.0
6. Водни течения и водни площи	226.67	1.0	226.67	1.0
7. Територии за рекултивация	0.70	0.0	0.00	0.0
8. Територии за транспорт и инфраструктура	300.11	1.3	299.01	1.3
ОБЩА ПЛОЩ НА ОБЩИНАТА:	23522.96	100.0	23822.96	100.0

в това число

ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ

А) Защитени зони от Natura 2000				
1. Защитена зона "Централен балкан" - BG0000494	4806.02		4806.02	
2. Защитена зона "Видима" - BG0000618	341.38		341.38	
3. Защитена зона "Централен балкан - буфер" - BG0001493	5557.15		5557.15	
4. Защитена зона "Априлци" - BG0002110	1907.37		1907.37	
4. Защитена зона "Велчево" - BG0002111	912.30		912.30	
4. Защитена зона "Централен балкан - буфер" - BG0002128	561.91		561.91	
Б) Защитени Територии				
1. Национален парк "Централен балкан"	4806.02		4806.02	
2. Резерват "Северен джандем"	1610,0		1610,0	
3. Защитена местност "Злиевци"	3,1		3,1	

Анализът на територията на общината показва висока лесонаситеност и наличието на раздробената структура на земеделските земи с увеличаваща се тенденция за запустяване на голяма част от тях.

Възможен е инвестиционен интерес към съхранение и преработка на земеделска продукция, като допълнение към основния, свързан с отдиха и туризма.

С ОУП се предвижда незначителна промяна в структурата на територията.

По-долу е показан балансът на общината по вид на територия – съществуващо и проектно положение:

10. ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И УСТРОЙСТВО НА ИЗВЪНСЕЛИЩНИТЕ ТЕРИТОРИИ

10.1. Земеползване и устройство на териториите със земеделски земи

Селското стопанство, което основно е свързано със земеползването, е изключително важен отрасъл на българската икономика, който през последните години формира положително външнотърговско салдо. За периода на членство на България в ЕС износьт на селскостопански стоки отбелязва стабилен темп на нарастване. Селското стопанство изпълнява основни функции, заложи в европейската секторна политика - осигуряване на продоволствена сигурност на населението (жизнеспособно производство на храни), поддържане на заетост и постигане на балансирано териториално развитие.

Различията в природо-климатичните условия, почвите и релефа на територията на област Ловеч определят различната структура на селското стопанство в отделните общини. Относителният дял на използваната земеделска площ (ИЗП) е сравнително нисък, поради планинския и полупланински релеф, който заема около 2/3 от общата площ на областта. Въпреки този факт, през 2010 г. община Априлци попада в групата на общините с високо равнище (над 4 дка.) на използване на земеделската площ (ИЗП) на човек от населението с 6,41 дка., макар по дял на ИЗП (9,28%) в общата територия на общината да попада в групата на общините с нисък дял (под 15%). Селскостопанското производство в областта се осъществява от земеделски производители - арендатори, наематели, кооперации и ползватели на земеделска земя, регистрирани по Наредба №3/29.01.1999 год. за създаване и поддържане на Регистър на земеделските производители. Според делът на стопанствата в общината (0,15%) в стопанствата за България, община Априлци се отнася в групата на общините със среден дял (0,10-0,40%).

Преходът към пазарна икономика на територията на общината беше свързан с: превръщането на основната част от ливадите от обработваема земя (в т.ч. до най - отдалечените махали) в пустееща (доближаваща вече територията на населените места в регулация); превръщането на немалка част от трайни насаждения от обработваеми (засаждане, окопаване, торене, защита от заболявания, прибиране на значителна

реколта и др.) в изоставени (неокопани, ненаторени, без растителна защита, заболели, съхнеци, обрасли, неокастри, неокосени около тях и т.н.); ликвидирането на огромни масиви засети от бившото ТКЗС (АПК) с малини и касис; продажба, а в следствие и изоставянето или пълното ликвидиране на сушилните за сливи; разпродажба на селскостопанската техника; намаляване на произвежданата продукция; намаляване на средните добиви и др.

Поради планинския характер на релефа в община Априлци не се засаждаат площи с основни земеделски култури – пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед. В условията на пазарна икономика се създадоха някои нови трайни насаждения, само от няколко арендатори на земя и частни земеделски стопани. Част от новозасажените трайни насаждения с малини в следствие са изкоренени, а други са изоставени, твърде малко са останали плододаващи насаждения. Положителна тенденция е само, че все повече частни собственици се стремят да засаждаат нови дръвчета, да обработват, макар и на ограничени размери трайни насаждения. В резултат на извършените промени, растениевъдство в общината е реструктурирано от предишната организация на кооперативни предприятия (ТКЗС и АПК) в частни собственици.

Един от значителните проблеми, който се породи в условията на прехода, е че заети в растениевъдството почти няма (има само сезонна работа за прибиране предимно на малини и др.). Занимават се с растениевъдство частни стопани, предимно като допълваща дейност с цел производство продукция за собствени нужди, а не за пазара. Поради почти пълната ликвидация на подотрасъл “Растениевъдство”, част от работната сила се пренасочи в други отрасли. Някои останаха без работа, други се пенсионираха. Твърде малко са лицата, които имат възможност за доходи от работна заплата от растениевъдството.

Другият основен проблем е опазването на растениевъдната продукция от унищожаване от диви животни: картофа – от глиганите; трайните насаждения – от сърни, елени и др. Ограждането на големи масиви е твърде скъпо. Поради ограничените финансови възможности, то или не се осъществява или се прави в повечето случаи примитивно и то на ограничени участъци.

В общия размер на обработваемата земя в общината се включват:

- трайни насаждения, предимно сливи, ябълки, малини, арония и др.;
- ливади за производство на сено;
- ниви – в ограничени размери засети основно с картоф, царевица и др., преди всичко за домашно ползване и т.н.

На територията на общината не функционират земеделски кооперации, които да обработват земеделските земи. Само няколко арендатори обработват незначително количество от общия размер на земеделската земя.

За общината традиционно е създаването и използването на продукцията от трайните насаждения. След възстановяването на земята на собствениците, голяма част от трайните насаждения са почти изоставени по отношение на тяхната обработка –

торене, окопаване, растителна защита, кастрене и др. Сравнително добре се обработват незначителна част от трайните насаждения. Някои собственици проявяват интерес само по отношение прибиране на реколтата. Голяма част от трайните насаждения са заболели и постепенно съхнат. Това се явява един много съществен проблем за общината, тъй като в перспектива, ако сега съществуващите трайни насаждения изсъхнат, а няма засети нови на тези терени, същите ще се превърнат в пустеещи земи. През последните няколко години някои стопански субекти и физически лица проявяват интерес към създаване на нови трайни насаждения: малини, сливи, арония, орехи, смесени овощни градини и др. Като резултат се наблюдават както успехи, така и отказване от намеренията. Основни причини за изоставянето им е скъпо струващата обработка и поддържане, сравнителни ниските приходи от получаваната продукция, кражбите на посадъчен материал, необходимостта от ограждения, унищожаването или повреждането на насажденията и продукцията от дивеч и домашни селскостопански животни и др. Липсата на хладилни бази за замразяване на плодовете също така създава проблеми пред производителите преди всичко на малини. Зеленчуковите култури се отглеждат в частния сектор основно за домашно ползване.

Продължава тенденцията на нарастване на площите с млади овощни насаждения, което е свързано с мерките по ПРСР 2007-2013 г., като основна роля имат инвестиционните проекти по I-ва Ос. Поради изградената мрежа от изкупвачи, трайно се повишава делът на ягодоплодните култури – малини и къпини.

Други широко разпространени култури са сливи и ябълки, а останали овощни видове се отглеждат ограничено. Интересна е тенденцията да се възстановяват стари плододавачи овощни градини, предимно сливови, поради възможността да се получат допълнителни агроекологични плащания. Възможностите, предоставяни по линия на Общата селскостопанска политика на ЕС, имат важна роля за развитието на отрасъла, в това число и директните плащания от ДФ „Земеделие”.

Изплатените директни плащания за подпомагане на земеделските производители в община Априлци и област Ловеч през периода 2007-2010 г. са с тенденция към намаляване както на абсолютните суми на осъществените плащания, така също и на относителния дял от плащанията в областта.

При така анализиранияте потенциали и основни проблеми на досегашното развитие на селското стопанство, могат да бъдат формулирани някои основни изводи за неговите потенциали и насоки за перспективно развитие :

- В планинските землища условията са неблагоприятни за интензивно земеделие, но съществуват възможности за развитие на планинско пасищно животновъдство на базата на значителния размер пасища, както и на добива на сено от естествените ливади.
- Значителен размер обработваеми земи не се използват. Основни причини са раздробяването на земеползването, трудната достъпност поради стръмните терени, липсата на пътища, както и застаряването на населението, главно в планинските селища.

- Наложителни са промени във формата на стопанисване, които да доведат до създаване на по-едри съвременни стопанства. Това може да се осъществи чрез стимули за агрофирми, арендатори или земеделски кооперации, които да имат интерес, поемайки рисковете, да наемат, купуват или организират използването на по-нископродуктивни земи.
- При внедряване на подходящи форми на стопанисване и технологии, съществуват условия за производство на екологично чисти продукти.

10.2. Земеползване и устройство на горските територии

В общината горските територии обхващат около половината от територията ѝ. Горите са едно от изключително важните богатства и ресурс на общината. Те имат важно стопанско значение за дърводобивната промишленост, за дървопреработвателната и мебелната промишленост; за производство на билки, гъби, диворастващи плодове и др. Те оказват съществено влияние за чистотата на въздуха, което е богатство и предимство на общината, за наличието на друго богатство на общината – водата, достатъчна в количествено отношение и качествена като питейна вода. Гората е среда за местообитаване на голямо по количество и разнообразни по видове диви животни. Това от своя страна е ресурс за осъществяване на лов. Развитието на ловния туризъм на територията на общината, особено на чуждестранния ловен туризъм носи значителни финансови приходи. Едно от много ценните качества на горите е тяхното екологично и рекреационно въздействие. Гората е подходящо място за развитие на различни форми и видове туризъм. Наличието на значителни по площ горски масиви е предпоставка за възникване на големи горски пожари. Терените са трудно достъпни за хора и техника и от там идва и големия размер на щетите. Горските територии се стопанисват от ДЛС „Русалка“ – гр. Априлци, Дирекция на НП „Централен Балкан“ и Община Априлци.

Бъдещото развитие на дърводобива, дървообработващата и мебелна промишленост освен от лесоустройствените планове ще зависи от физическите и юридическите лица, на които е възстановена собствеността на горите. При дърводобива в сегашните условия възникват редица проблеми: незаконна сеч; на мястото на голата сеч, не винаги се провежда залесяване; прокарването на временни горски пътища и преминаването по тях на тежкотоварни трактори увеличава ерозията на горските почви и др. Извозването на добитата дървесина с тежкотоварна техника също така води до някои негативни последици като разрушаване на пътищата, преминаващи през земеделските земи, горските пътища, местните пътища и др.

Сред основните отрасли развити на територията на общината свързани и горите са: дърводобив; производство на греди, дъски и др.; производството на дограма, конструкции и детайли за строителството; разкрояване, рендосване и др. на дървени материали; производство на мебели; производство на столове и седалки; услуги свързани с дърводобива и др.

Малко над половината от горските територии към 31.12.2011 г. е държавна собственост, 23% от горите са частни, а общински – малко над 8%. Около 14% са временно стопанисваните от общината, със статут на съществуваща собственост преди възстановяване. Около половин процент са собственост на юридически лица.

Съобразно функциите им 74% от горските територии на общината са причислени към групата “Гори и земи с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции”. Към групата “Рекреационни гори и земи” са включени 7% от горските територии, а към защитните – 19%. Защитените територии по „Натура 2000” са 3568 ха, от които залесени са 3551 ха. Най-голяма част от защитените територии заема Националният парк “Централен Балкан”.

Лесоустройствените проекти на ловното стопанство осигуряват добри предпоставки за стопанисване и ползване на горските територии. Основните насоки на организация на горските територии в общината, предвидени в лесоустройствените проекти, са съобразени с поставената цел по групи гори и земи съобразно функциите им.

В горите и земите с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции организацията на стопанисването е насочена преди всичко към разширеното възпроизводство на главния продукт – дървесината. Проектирани са подходящи залесявания, реконструкция на насажденията, сечи и други мероприятия, изцяло съобразени с екологичните условия на района. Направлението на стопанисването в защитните и рекреационните гори и земи има за цел непрекъснато подобряване и увеличаване на особените им функции. Така в защитните гори (противоерозионни и мелиоративни) основната цел е запазване на съществуващата растителност и почвата, както и ограничаване на ерозионните процеси, чрез подходящи мероприятия, запазване на инженерните съоръжения и подобряване на ландшафта около тях. В курортните гори, лесопарковете и зелената зона е дадено предимство на техните здравно-украшни функции и създаване на подходящи условия за краткотраен отдих на населението.

При така актуализираните потенциали и проблеми, свързани с горските територии, могат да се направят следните изводи:

- Горските територии на общината са стратегически резерв за развитието на туризма, дърводобива и дървопреработването, лов и риболов, рационално и екологосъобразно ползване на диворастващите билки, горски плодове и гъби и т.н.
- Залесена е 98,7% от площта на горските територии на общината.
- 54% от наличните горски територии са държавна собственост.
- Нараства общият запас от дървесина.
- 74% от всички горски територии (общински и частни гори, държавни горски територии) са “Гори и земи с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции”, а 34,7% са гори включени в територията на НП „Централен Балкан” и защитените зони по „Натура 2000”.

11. РАЗВИТИЕ НА УРБАНИЗИРАНИТЕ ТЕРИТОРИИ

11.1. Селищна мрежа

11.1.1. Историческо развитие и структура на селищната мрежа

Историческата наука показва, че тук е имало селище още през неолита - останките му са открити на връх Острец. В по-късно време земите са населявани от траките. За това говорят множеството могили (над 150) и калетата в с. Скандолото и с. Велчево, в местността Иван Дял и връх Острец. Запазили са се останки от крепости както в котловината, така и на превала на Русалийския проход, в района на местност Табите. През време на римското владичество през Новоселската котловина, днес град Априлци е минавал важен път, свързващ земите на провинциите Мизия и Тракия. За защитата му римляните издигат крепости на връх Острец и на Русалийския проход. Братя Шкорпил пишат: "През прохода Марагидик минавала планинска пътека, която според римския обичай била снабдена с балканска порта, чиито развалини се виждали в северния склон на балканския гребен до изворите на река Острешка. Като подпорка и начало на тая пътека откъм север служели градът и крепостта на връх Острец. Значението му е било оценено не само от римляните, но и от турците, които до старата римска крепост изградили укрепление, дало името на местността Табите.

Крепостите по долината на р. Видима край селата Градница и Дебнево и на връх Голям Острец, последната е била възстановена по време на Втората българска държава вероятно са служели като преден пост в отбраната на столицата Търново.

Няма съмнение, че в Новоселската котловина след падането на Търново в 1393 г. много българи от Севлиевския и Търновския край и Търновград, между които и няколко боляри, намират спасение от турския ятаган в слабо заселените планински дебри по най-горното поречие на р. Видима и нейните притоци в Новоселската котловина. В продължение на 4 века - от XV до XIX век - бегълци от разни краища на поробената българска земя намират спасение в тоя горист планински край. Заселват се покрай реки и долини, по горски поляни и земите наоколо, разкопават ливади и поляни и ги засяват с различни земеделски култури.

През епохата на Възраждането, благодарение на доброто си географско положение Ново село се издига като занаятчийско-търговски и културно- просветен център на котловината и съседните села. То поддържа икономически връзки с Троян, Ловеч, Севлиево, Габрово и Калофер. Историческите данни сочат град Априлци като град създаден по случай сто годишнината от Априлското въстание в Ново село с Указ №704 на Държавния съвет на НРБ от 20 Май 1976 г чрез сливането на 4 големи села, които понастоящем са негови квартали: Ново село, Зла река, Видима и Острец. Името Априлци е избрано в чест на героичното участие на хората от района в Априлското въстание.

11.1.2. Структура на селищната мрежа

Анализът на пространствената характеристика на селищната мрежа в община Априлци показва една специфична особеност. По-голямата част от селищата са оформили с характерна линейна структура по протежение теченията на реките Видима и Острешка река (кв. Видима, кв. Острец, кв. Ново село, кв. Зла река, с. Велчево и с. Скандалото). Линеарността, характерна за този район е резултат от специфичните геоложки и хидрогеоложки условия, наличието на питейна вода, както и по-лесното прокарване на пътища по протежение на речните долини.

Малко встрани от гореописаните са с. Драшкова поляна и множеството махали разпръснати по склоновете на Стара планина и Предбалкана.

Групирането на населените места, по степента на развитост на селищните им функции, показва, че те попадат в следните категории (функционални типове, съобразно действащата в страната функционална категоризация на административно-териториалните единици и населени места). Община Априлци е от категория 5. Населените места са както следва: от тип (категория) 4 е общинският център – гр. Априлци, от тип 7 е с. Велчево от тип 8 са с. Драшкова поляна и с. Скандалото.

11.2. Градоустройствена характеристика на населените места

Градоустройствената характеристика на населените места в община Априлци се определя от следните фактори:

- Природните условия на територията;
- Производствената характеристика на селищата, развила се главно на базата на занаятчийството, дърводобива, животновъдството и свързаната с тях преработвателна лека промишленост;
- Градоустройствените характеристики могат да се дефинират със следните особености:

Селищата са с два основни типа структура, характерни за населените места, исторически развили се върху подобен релеф: линейна и компактна.

По начин на застрояване селищните територии са с почти 100% свободно застрояване. Сградите са разположени по периферията на имотите предимно към прилежащата улица – характерен подход в селищното устройство за периода между двете световни войни на XX век, когато на практика се е осъществило урегулирането и подмяната на застрояването в тези селища. Изключение правят някои сгради по централните улици, които са в режим на свързано застрояване, рядко в повече от два имота.

Всички населени места са с действащи планове за регулация и застрояване с изключение на централната част на кв. Острец в гр. Априлци, за който липсва планът за застрояване. В по-голямата си част регулацията е приложена. Поради специфичният

терен предпланински и планински уличните мрежи са с доста неправилни форми, което е предпоставка за по-усложнено благоустрояване.

През втората половина на XX век във всички селища е осъществена реконструкция на централните зони и оформяне на площадно пространство с обществен характер и разполагане на основните обществени сгради около него.

През този период са изградени нови училищни сгради, библиотеки и детски заведения, обособени са спортни терени и малки зелени площи с публичен характер.

В периферията на селищата и в извънселищните граници по време на социалистическия период на развитие и кооперирано селско стопанство са изградени стопански дворове и животновъдни ферми, които в не малка част са разграбени, разрушени и изоставени. Част от тях са приватизирани и функционират със същото или частично променено предназначение.

По отношение характеристиката на селищната мрежа се налагат следните изводи:

- Селищната мрежа е относително стабилизирана, т.е. обхваща 4 населени места, които имат своите функционални и административни характеристики. Групирането на по-голямата част от населението на общината в общинския център гр. Априлци определя и ситуирането на водещи административни и социално-битови функции в него. Заstraшени от обезлюдяване са останалите три населени места;
- Поради специфичния терен селищата са със сравнително разпокъсана структура;
- В голяма част сградният фонд е в лошо състояние, поради спецификата на използваните строителни материали – непечени тухли (кирпич), дърво и каменни покриви и силното им влияние от атмосферните въздействия, както и от факта, че през последните 20 години голяма част от сградният фонд е обезлюден.

Както беше посочено, селищната мрежа в община Априлци е стабилизирана и някакви съществени промени в нея не се очакват.

Поради силно намаления брой на обитателите в населените места на общината възниква въпросът за използването, стопанисването и поддържането на съществуващия жилищен фонд, една значителна част от който е в критично състояние.

Необходимо е създаването на устройствени предпоставки, за да се привлекат нови икономически субекти, способни да диверсифицират икономическата база на селищата в общината.

В урбанистичното развитие на общината, акцентите следва да бъдат:

- Селищното развитие на общинския център като действителен опорен център в селищната мрежа на общината, като се отчитат тенденциите в демографското развитие, развитие на социалната и техническата инфраструктура, инвестиционната активност и др;
- Създаване на устройствени правила за регулиране на инвестиционния интерес за ново строителство в населените места и за урбанизация на прилежащите им територии за обитаване и други функции – производствени, рекреационни и т.н;
- Намиране на решение на проблемите, свързани с рушация се жилищен фонд;
- Усвояване за нови функции на изоставените обществени сгради в селищните центрове;
- Развиване на системата за социална инфраструктура в съответствие с актуалните потребности на населението;
- Екологосъобразни трансформации на урбанизираните територии.

11.3. Развитие и устройство на населените места

Новият общ устройствен план на общината предвижда запазване на строителните граници на населените места и особено на селищните образувания.

За някои от кварталите на гр. Априлци, селата и махалите се предвиждат корекции, свързани със следните предпоставки :

- Несъответствие между кадастралните карти и реалните граници по действащите регулационни граници;
- В други населени места извън регулационните граници съществуват жилищни сгради, включително с постоянно обитавани, както и стопански постройки. В този случай, от кадастралните планове, върху които са правени регулационните, външните регулационни граници на населеното място са коригирани нееднократно по силата на различни постановления;
- В част от населените места извън регулацията се намират много имоти, които са били обитавани през годините, а в момента изпълняват стопански или жилищни функции, като някои от тях са със сграден фонд и само формално се водят като обработваеми земеделски земи или пасища и мери;
- Най-често разширяването на строителните граници се налага за създаване на възможност за развитие на отдиха и туризма. Същото се отнася и за жилищните структури, които не са с регламентирани строителни граници.

За по-голяма прегледност, развитието на населените места и селищни образувания, ще бъде разгледано в следния йерархичен вид:

- квартали на гр. Априлци – махали – селищни образувания;
- села – махали – селищни образувания.

11.3.1. гр. Априлци

Градът е развит линейно в две силно издължени структури по поречията на реките Острешка и Видима, едната от които е дълга 10 км, а другата – 8,5 км. Той обхваща четири квартала, от които функцията на общественно-обслужващия от по-високо ниво е:

11.3.1.1. кв. Ново село

Той стои по средата спрямо двете структури, като се разсича от живописната река Острешка. Издължен е в посоката на реката Северозапад – Югоизток с дължина 3 км и с макс. широчина 1 км и средна 400 м.

Територията, която в строителните си граници е с площ 101,27 ха обхваща предимно жилищни терени. Освен тях, тук се намират обслужващите обекти от общинско ниво, курортни обекти, водна площ, зелени площи, складово-производствени терени и други.

Извън строителните граници се намират жилищни терени в северните и южните части на града, част от които са застроени, складово - производствени терени, част от гробищата, стадиона и други.

За отбелязване е, че в някои части строителната граница преминава така, че отсича част от жилищни, курортни производствени и водни площи.

Тези територии са функционално свързани с кв. Ново село, като голямата част от тях са застроени, имат изградена инженерно-техническа инфраструктура и само формално стоят извън строителните граници на квартала.

С ОУП се предвижда разширение на строителните граници, така че голяма част от тях да бъдат включени в нея. По новите граници, общата територия на квартала нараства с 16,8 ха, като обхваща:

- жилищни терени	- 5,7 ха;
- производствен терен	- 5,4 ха;
- спортен терен	- 2 ха;
- гробища	- 0,4 ха;
- земеделски земи	- 2,5 ха;
- улици, пътища и др	- 0,8 ха;
- Всичко	- 16,8 ха.

От строителните граници се изключват малки участъци от горски фонд и земеделска земя с обща площ 0,2 ха.

След включването и изключването на терени, общата площ на територията в новите строителни граници на кв. Ново село е 118,07 ха или в повече с 16,8 ха.

Гравитиращи към кв. Ново село са 9 броя махали, разположени ветрилообразно в североизточна посока. Те са свързани комуникационно с Ново село чрез общински пътища и ще бъдат разгледани поотделно.

- **Махала Свинова поляна**

Тя отстои на север от кв. Ново село и с е свързва с нея чрез общински път IV-3007, който е с дължина 1800 м. Тя се състои от две части на отстояние 100 м, от които западната е значително по-голяма.

В строителните си граници Свинова махала, обхваща площ от 14,60 ха, в които се включват предимно жилищни терени, част от които застроени и земеделска земя.

С новият план се предлага включване на всички жилищни терени и изключване на частите обработваема земя, които са 0,2 ха. По този начин в новите очертания на строителните граници се включва територия с площ 18,9 ха или с 4,1 ха в повече.

Теренът в североизточната част остава извън регулация – за стопански терен и животновъдни ферми.

- **Махала Долни Шоляци**

Намира се на 250 м от Свинова поляна и на 1600 м, северно от кв. Ново село.

В строителните си граници обхваща жилищни терени с площ 0,9 ха, като извън нея остават застроени и незастроени жилищни имоти с площ 1,2 ха.

Новите строителни граници включват тези имоти, а изключват малка част земеделска земя с площ 0,1 ха, като територията на махалата нараства на 2,0 ха.

- **Махала Горни Шоляци**

Отстои на 400 м източно от Долни Шоляци.

Извън строителните ѝ граници остават няколко застроени жилищни имоти с площ 0,55 ха, които се приобщават. Същевременно в границите съществуват земеделски земи с площ 0,35 ха, които се изключват.

При тази трансформация, площта на махалата нараства незначително от 5,2 ха на 5,4 ха.

- **Махала Добревци**

Тя се намира до кв. Ново село – на 300 м в североизточна посока и на практика може да се приеме като квартал на квартала.

Тук проблемът е идентичен – наличие на жилищни терени извън регулация с площ 1,6 ха и на земеделски земи в регулация с площ 0,1 ха.

В плана строителната граница е почти изцяло променена и преминава по външния контур на жилищните имоти.

Площта на територията в новите строителни граници е 5,6 ха, докато в старите е 4,1 ха или увеличение с 1,5 ха.

- **Махала Йочевци**

Тя се състои от четири отделни части, разположени една до друга. Всички части са утвърдени със строителни полигони, общата площ на които е 2,2 ха. Същите по ОУП запазват своите очертания.

- **Махала Пиперите**

Тя се свързва с Априлци чрез общински път LOV 3004, като отстоянието е 4 км.

В строителните граници се обхващат жилищни терени с площ 3,2 ха. Извън тях остават жилищни имоти с площ 0,2 ха, които се намират в южната част на махалата и в някои от които има изградени масивни жилищни сгради.

Планът предвижда тяхното включване така, че площта на махалата става 3,4 ха.

- **Махала Паздерите**

Тя стои на североизток от кв. Ново село, с когото се свързва чрез общински път с дължина 3 км., а с кв. Острец с друг път с дължина 2 км. Махалата е разположена около кръстовището, което се образува от двата общински пътя, като значително по-голяма и по-застроена е източната му част.

В строителните граници не са включени застроени жилищни имоти в южната й част, както и част от бивш стопански терен, като същевременно присъства участък от обработваема земеделска земя с площ 0,2 ха, които са предложени за изключване.

С плана се предлага включване в регулация на застроени жилищни имоти с площ 0,2 ха, части от земеделска земя с площ 0,5 ха и част от бивш стопански терен с площ 0,7 ха, като той е с променени функции – за жилищно застрояване

С новият план се разширяват строителните граници на махалата от 6,7 ха на 7,9 ха.

Включва се част от бившия стопански терен и се отрежда за жилищно застрояване, както и застроените жилищни имоти в южната част. Изключва се участъка от земеделска земя.

- **Махала Татарлии**

Стои източно от кв. Ново село. Тя има издължена структура около общинския път.

Състои се от 5 части, които по регулация са откъснати една от друга, но са свързани с жилищни терени извън регулация

Първите жилищни имоти са на 0,8 км от квартала и се намират от северната страна на пътя, а след остър десен завой – от южната му страна.

Съществуващите строителни граници обхващат площ от 4,4 ха, в които са включени само част от застроените имоти. Много жилищни имоти със сгради са извън регулация, като тяхната площ надвишава площта на включените. В новите строителни граници на махалата са приобщени всички жилищни имоти с площ 6,3 ха, както и малки участъци земеделска земя с площ 1,6 ха, така че проектната площ става 12,3 ха.

В близост до кв. Ново село и до гравитиращите около него осем махали се намират 42 броя селищни образувания, част от които са урегулирани със строителни граници, а останалите със строителен полигон.

Тяхното местоположение е следното:

- **Кв. Ново село**

На юг 5 броя с № 29, 30, 38, 39, 40, като три от тях са със строителен полигон, а другите със строителни граници. На север – 1 брой, който се състои от шест обединени части в едно с № 41. Това селищно образувание е с най-голяма площ – 2,9 ха. На югозапад има още 1 бр – №42.

- **Махала Свинова поляна**

На север 5 броя с № 01, 02, 03, 04,05, а на запад 1 брой с № 06.

- **Махала Горни Шоляци**

На запад – 1 брой с № 7 и на изток 6 броя с № 8, 9, 10, 11,12 и 13.

- **Махала Пиперите**

Северно от нея се намират най-много селищни образувания – осем броя с номера 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 и 21, които включват местностите Кривошиите, Гатовци, Недювци, Шенювци и Вълковци. На запад има 3 броя селищни образувания с № 35, 36 и 37.

- **Махала Йочевци**

На юг 2 броя с № 22 и 23.

- **Махала Добревци**

На север – три селищни образувания, които са утвърдени със строителни граници и са с № 24, 25 и 26

- **Махала Паздерите**

На изток се намират шест броя с № 27, 28, 29, 30, 31 и 32.

- **Махала Татарлии**

На изток 1 брой с № 33 и на запад 1 брой с № 34.

От всичките 40 броя селищни образувания 17 са с установени строителни граници, 14 броя са със строителен полигон и 9 броя са съставени от две части – строителен полигон и строителна граница.

С плана, строителните полигони са третираны като строителни граници, съществуващи и проектни.

11.3.1.2. Квартал Острец

Поради специфичните теренни условия, той се е развил в две посоки:

- надлъжна, по поречието на река Острешка с дължина 5 км и средна широчина 220 м;
- напречна, с дължина 2 км и средна широчина 350 м.

В пресечната на тези две структури се намират повечето обществено – обслужващи обекти. Тук е построен мост, който свързва застроените терени, разположени от двете страни на реката. Втори мост се намира на 1200 м на юг от него.

Третокласният път, преминаващ през кв. Острец е един от основните подходи към Национален парк „Централен Балкан” включително и към населените места от южната страна на Стара планина.

В северната част на квартала са разположени складово-производствени терени, една част от които са извън строителните граници. Извън границите са и жилищни имоти като някои от тях са застроени. В южната част също има такива.

Съществуващата площ на територията в регулация е 172,4 ха.

С ОУП се предвижда приобщаване към квартала на следните територии:

- Жилищни терени с площ 3,4 ха, от които 2,5 ха са урбанизирани територии, а 0,9 ха са земеделски земи;
- Производствени терени с площ 1,2 ха;
- Улици (пътища) с площ 0,6 ха.
- Земя за курортна дейност с площ 4,9 ха, от които 1,7 ха са земеделски.

По този начин площта в новите строителни граници става 183,8 ха.

Към кв. Острец са приобщени три махали:

- **Махала Минковци**

Намира се непосредствено до квартала на 300 м източно от него.

Той е урегулиран чрез строителен полигон. Не се предвижда разширение на махалата. Тази махала също може да се разглежда като квартал на квартала.

- **Махала Боголонта**

Тя е на 200 м източно от Минковци и се намира в аграрна среда.

Строителните граници обхващат точно външните регулационни линии на урегулираните имоти, с изключение на северозападната част.

Тук, извън регулация са жилищни имоти, по-голямата част от които са застроени.

Предложено е разширение границите на махалата на северозапад, така че тези имоти да бъдат обхванати.

Съществуващата площ на територията в регулация е 18,9 ха, а проектната - 22,9 ха.

- **Махала Маришница**

Тя отстои западно на 500 м (по въздушна линия) от кв. Острец.

Тя е тясна и издължена структура от двете страни на река Маришница, като в северната си част е компактна, а в южната е леко разкъсана.

В компактната част жилищните терени попадат точно в строителните граници.

В южната част всички 18 групи имоти са със строителни полигони. Навсякъде в тях има построени жилищни сгради.

Проектът предвижда 14 от тези групи, обща площ 7,6 ха да се обхванат от строителните граници на махалата, а останалите да останат регламентирани като селищни образувания. Включени са и четири малки участъци земеделска земя с обща площ 1,8 ха. Така, по проектните очертания на строителните граници, територията ще нарасне от 12,2 до 21,6 ха.

Общо за зоната на влияние на кв. Острец, със строителни граници ще останат следните селищни образувания :

- **Кв. Острец**

На север – 01, 02, 03 и 04, на изток – 10 бр №; 11, 12, 13,14, 15, 16 и 17. На запад № 21, 22, 27, 28 и 31.

- **Махала Боголонта**

На северозапад -2 броя – 04 и 05. На североизток също 2 броя 07 и 08, както и 09 и 10, които са по-отдалечени.

- **Махала Маришница** – на север – 2 бр. 29 и 30; на юг – 4 бр. 23, 24, 25 и 26.

11.3.1.3.Квартал Зла река

Намира се непосредствено на запад от основния квартал Ново село, като отстоянието между двете строителни граници е само 70 м.

Той също е с издължена структура с дължина 2,8 км, като лежи непосредствено и изцяло на запад от река Видима.

Съществуващите строителни граници обхващат площ от 102 ха, в които освен жилищни терени има също обществено-обслужващи, курортни, складово-производствени и зелени площи. В този обхват влиза и мах. Злиевци.

Извън нея остават терени за жилищна зона, някои от които са застроени. Те се намират на запад и юг, непосредствено до квартала.

С проектната строителна граница към квартала се приобщават терени за :

- Жилищна зона с площ 3,3 ха от които 1,1 ха са земеделска земя;
- Съществуваща складово-производствена зона, заедно с предвиденото ѝ разширение на изток – 2 ха;
- Терени за курортна дейност с площ 4,3 ха, от които 1,7 са земеделска земя.

Така общата площ става 111,6 ха;

По продължение на третокласния път от кв. Видима към с. Скандалото, на 300 м западно от квартала се намира:

- **Махала Салапите**

Тя се намира от западната страна на пътя и прилежащата на р. Видима и по правило има издължена структура с дължина 1,1 км и средна широчина 110 м.

Площта в строителните граници е 11,9 ха. Към нея се включва незначителна площ от няколко застроени жилищни имота. Същевременно се изключват малки участъци земеделска земя, за която не е сменено предназначението.

Проектната площ възлиза на 13,2 ха.

Във функционално отношение към квартала и махалата гравитират следните селищни образувания, формирани със строителен полигон.

- **Кв. Зла река**

На изток 1 брой с № 28. На запад 8 броя с № 22, 23, 24, 25, 26, 27 и 29

- **Махала Салапите**

Около махалата има 4 селищни образувания – 01, 02, 03 и 04.

Те са разположени на запад около приток на р. Видима.

Южно от мах.Злиевци, около друг приток на р.Видима функционират 17 бр. селищни образувания – 05, 06, 07, 08, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 и 21.

11.3.1.4 Квартал Видима

Структурата му е изцяло линейна, първоначално от западната страна на р.Видима, а в следствие се разклонява по двата притока на реката. В областта на сливането, тази част от квартала е компактна и в нея са разположени обслужващите терени и обекти.

На юг от центъра на Видима се намира **махала Чолаците**, която е разположена между двете надлъжни структури и регулационно е свързана с тях, правейки връзка между двете.

Дължината на цялата структура е 5,6 км, като постепенно изтънява на юг към планината. Между двете структури и махала Чолаците, като остров остават земеделски земи с площ около 32 ха.

Площта в строителните граници на квартала (заедно с Чолаците) е 109,6 ха.

Преобладаващата част е заета от жилищни имоти, следват курортни структури, складово-производствени, обществено-обслужващи и зелени площи, гробища и други.

С ОУП се предвиждат промени, както във функцията на съществуващите терени, така и в строителната граница.

В средата на компактната част, теренът за малък складово-производствен обект се преотрежда за жилищна зона. Пак там, терен за курортна зона намиращ се на брега на реката се преотрежда също за жилищен.

В новите строителни граници влизат територии с обща площ 122,6 ха.

Това нарастване се дължи преди всичко на включените урбанизирани жилищни терени извън регулация. Те се намират в северната, западната и южна част на квартала и са с площ 5,1 ха. Преобладаващата част от тях са застроени с масивни жилищни сгради.

Включени са и малки участъци земеделска земя, която се намира между жилищните имоти, с обща площ 1,5 ха.

Поради много добрите условия за развитието на отдиха в тази част от общината са проектирани три малки зони за курортна дейност: в най северната част, в най-южната от квартала и южната от махала Чолаците с обща площ 5,5 ха, от които 4,3 ха са земеделска земя.

По новият ОУП, проектната площ в строителните граници на кв. Видима е 122,6 ха.

- **Махала Габровница**

Отстои на 500 м западно от квартала и заема площ по регулация от 4,5 ха.

С плана се предлага включване на застроените жилищни имоти, в южната част на махалата с обща площ 1,2 ха.

От друга страна се изключват два имота в северната периферия и част от имот в южната страна. Същите са свободни и без жилищни функции и площта им е общо 0,4 ха.

С ОУП урегулираната площ на имота става 5,3 ха, при съществуваща 4,5 ха. В зоната на влияние на кв. Видима има 7 броя селищни образувания.

Съществуващите селищни образувания около кв. Видима са следните:

- **кв Видима**

2 броя в северната част – № 1 и № 2. Североизточно от махала Чолаците – 4 броя № 03, 05, 06 и 07. Южно от квартала са 7 бр. – № 08, 09, 10, 11, 12, 13 и 14.

- **Махала Габровница**

Североизточно от нея – единно селищно образувание № 27.

С ОУП всички селищни образувания запазват териториите си както са по строителни граници или полигони.

11.3.2 Село Скандалото

Селото се намира на 3 км западно от кв. Зла река на гр. Априлци. Развито е покрай река Видима и третокласния път, който го разсича. На запад граничи непосредствено до с. Велчево, от което го отделя малък приток на р. Видима. Дълго е 2,2 км със средна широчина 450 м и спрямо повечето от останалите квартали на гр. Априлци е със сравнително компактна структура. Територията му преимуществено е заета от жилищни терени.

Една част от западните имоти са отредени за курортни бази.

В югоизточна посока до реката съществуват обширни площи за озеленяване, тук са и гробищата.

Малки обслужващи обекти и автобусна спирка има в южната част.

Съществуващата площ по строителните граници е 86,4 ха.

Проектната граница обхваща допълнителни терени с площ 3,7 ха, които са съществуващи имоти за жилищно застрояване и се намират в северната централна част. В югозападните квартали в регулацията има тясна ивица земеделска земя с площ 0,1 ха, която се изключва.

Новите строителни граници обхващат площ от 90 ха.

На 400 м в южна посока, до реката има туристически къмпинг, който се запазва като извънселищна урбанизирана територия. Югоизточно от селото се намират две селищни образувания с № 03 и 04, на изток едно с №02 и на североизток едно с №01.

11.3.3 Село Велчево

То е непосредствено на запад от с. Скандалото и е развито покрай третокласния път, който прави десен завой и след моста на р. Видима продължава на север към с. Дебнево, общ. Троян и първокласния път I - 4 София – Варна.

Издължената част на селото в посока изток – запад е с дължина 2 км и средна широчина 220 м, а тази в посока север – юг започва след моста и продължава 900 м при средна широчина 70 м.

В строителните граници с площ 47,5 ха са обхванати почти всички урбанизирани територии.

И тук преобладават жилищните терени, а след тях курортните бази за отдих. В центъра срещу църквата са кметството, читалище, поща и малък парк. В северозападната част на основната структура са стопански терени, а в северната част на издължената структура – складово-производствени площи.

В проектно отношение се предлагат незначителни промени – в североизточния край терен за складово-производствена дейност се трансформира в жилищен и заедно с прилежащата малка част земеделска земя с площ 2,4 ха се включват към регулацията. В североизточния край се включват съществуващи жилищни имоти с площ 0,7 ха.

Така по новите строителни граници, площта на селото става 50,6 ха.

Около с. Велчево гравитират пет махали – три на север и две на юг.

- **Махала Джокари**

Тя е развита от двете страни на третокласния път на 900 м от най-северния квартал на с. Велчево.

В строителните ѝ граници влизат освен жилищни имоти и голям участък горски фонд, както и малко земеделска земя.

Извън регулация остават жилищни имоти в северния и западния край.

В проекта границите се променят така, че включват съществуващите жилищни имоти с площ 2,9 ха и малък участък земеделска земя (в южната част) с площ 0,4 ха.

Изключва се източната част на махалата, която представлява горска територия и е с площ 2,4 ха.

Така площта в новите строителни граници спрямо старите се променя от 7,2 ха на 8,1 ха.

- **Махала Горни Джокари**

Тя стои на по-висока кота и до нея отвежда черен път. Махалата е разположена от двете страни на пътя, който завършва малко след нея. В някои части опира на общинска граница. Чупките на махалата следват чупките на пътя и затова тя е издължена в посока запад – изток.

Очертанията ѝ са утвърдени със строителен полигон, който с ОУП се запазва.

- **Махала Мачковци**

Разположена е на 1 км северно от с. Велчево, но заради реката, пътят към центъра преминава 500 м на запад до третокласния път в северната издължена структура на селото.

Махалата е развита като традиционно издължена структура непосредствено на север, до приток на р. Видима. Дължината ѝ е 1800 м, на запад е по-компактна, а на изток изтънява до широчина 60 м.

В строителните граници съществуват земеделски земи и горски фонд, които заемат централно място в махалата.

От друга страна, извън регулация са жилищни имоти в западната част, повечето от които застроени.

Новата строителна граница на Мачковци претърпява сериозна промяна, като се запазва само източната издължена структура на изток, а останалата територия се разделя на четири отделни части.

В нея са включени всички жилищни терени, които са с обща площ 21,9 ха.

Изключват се големи участъци горски фонд с площ 3,0 ха и земеделски земи с площ 1,4 ха. Включени са жилищни имоти извън регулация с площ 3,6 ха.

По този начин площта на територията в строителните граници на община Мачковци се променя от 21,9 ха на 21,1ха.

- **Махала Черневото**

Тя е на 400 м южно от селото, от западната страна на три потока, отвеждащи към р. Видима.

В съществуващите граници площта е 12,6 ха като освен жилищни имоти, които преобладават се включват и горски територии с площ 2,4 ха.

В новият ОУП терените с горски фонд се изключват, при което в новите строителни граници площта се променя на 10,2 ха.

- **Махала Йорговци**

Стои югозападно от с. Велчево като с центъра на селото я свързва път с дължина 1700 м. Тя е формирана с полигон и е една от най-слабо застроените.

По плана очертанията, които обхващат площ от 3,5 ха се запазват.

В зоната на влияние на с. Велчево има три селищни образувания:

- Мачковци – 2 броя в североизточна посока - № 01 и 02;
- Черневото – на запад 1 брой № 03 и на изток 1 брой № 04.

- **11.3.4 Село Драшкова поляна**

Селото и прилежащите към него махали се намират в северозападния край на общината, на границата с община Троян.

Селото и махалите имат някои общи характеристики, от които най-изявено е сходството, че извън строителните им граници няма жилищни имоти и сгради.

Драшкова поляна е полегнала издължено с 1,7 км около третокласния път за Троян, а по средата се намира и нейния обществен център, състоящ се от кметство, магазин и спирка.

В южна посока е прикачена една компактна структура 350/350 м, където освен жилищни имоти има и малка курортна база в югоизточния ѝ край, с открита гледка към планинския хребет.

Наличието на незастроени жилищни имоти е налице. Не се налага промяна на строителните граници на селото, които обхващат 31,6 ха

- **Махала Събевци**

Тя е една от най-малките махали в общината, като заема площ от 1,8 ха.

Отдалечена е на 1,9 км от центъра на селото и се свързва с него чрез неподдържан общински път, който се закачва за Ш-607 преди влизането му в селото.

Не се предвижда промяна в строителните ѝ граници.

- **Махала Балинцово**

Връзката ѝ със селото е с 300 м по-къса от тази на Събевци.

Жилищната ѝ зона, освен малка по площ е и слабо застроена. В югозападната част на махалата се включва и горски фонд с площ 0,3 ха.

С ОУП тази площ се изключва, при което площта на махалата намалява от 2,0 ха на 1,7 ха.

- **Махала Липова могила**

Тя е най-отдалечената от с. Драшкова поляна – по пътя е на 1,9 км от центъра му.

Този път с ОУП също е регламентиран като общински.

Тази махала, която е с площ 5,1 ха също е слабо застроена. С плана тя включва малки жилищни имоти, така общата площ се променя от 5,8 ха на 6,5 ха.

11.4. Развитие и устройство на урбанизираните територии извън населените места

Наличието на защитени зони и територии в община Априлци, както и красивата и на места величествена природа са възпиращи фактори за по-нататъшно урбанизиране на територии. Защото природата е най-голямото богатство на общината.

Друга предпоставка за това е възможността на населените места, махали и селищни образувания да поемат още значителен брой, както постоянни обитатели, така и обитатели за временен или сезонен отдиш.

Още повече, че с ОУП се предвижда всички урбанизирани и застроени територии да бъдат приобщени към строителните граници.

Терените, предвидени с ОУП за урбанизация са незначителни и наложени поради тяхната необходимост, а именно:

- В землището на кв. Острец, северно от махала Боголонта съществува ловна хижа, разположена върху терен – необработваеми земеделски земи. С плана се създава възможност за оформяне на екстериорно пространство и бъдещо разширение на ловната база, като площта ѝ нараства на 0,47 ха.
- На изток от махала Боголонта съществува малък складово-производствен терен. Планът предвижда промяна на функцията му за курортна дейност. Не се засяга земеделска земя;
- Предвижда се разширение с 0,31 ха на гробищата на кв. Острец в югозападна посока, поради изчерпване капацитета на съществуващите;
- Третокласният път, преминаващ на юг през кв. Острец отвежда до територии, които представляват голям интерес за посетителите. В момента колите се паркират хаотично и без да са подsigурени условия за това. Добра възможност предоставя наличието на общински терен с площ 7,05 ха. След смяна на предназначението тук ще се изгради къмпинг с малка административна сграда за охрана и спасител, паркинг и малко заведение с тоалетни. На това място и сега има създадена т.нар. „въжена градина”, която е атрактивна и привлича любителите, заедно с цялата красива околна среда. Тук е един от изходните пунктове за изкачване билото на планината.
- Теренът на съществуващия хотел северно на махала Чолаците (до реката) се предвижда да се разшири с 1 ха, с оглед перспективите за неговото развитие;
- Предвижда се увеличаване на съществуващите гробища на кв. Видима, като се придава терен на север от тях с площ 0,33 ха;
- Гробищата на кв. Зла река също са разширени в южна посока с 0,36 ха;
- Съществуващият къмпинг между с. Скандалото и махала Салапите с плана се устройва като база за отдиш с площ 0,38 ха.

12. КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО. ОБЕКТИ И ТЕРИТОРИИ С РЕЖИМ НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКА ЗАЩИТА ПО ЗАКОНА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО (ЗКН)

12.1. Кратка историческа справка

Територията на общината е населявана през неолита. По-късно тракийското племе трибали изгражда своя пътна и селищна мрежа, пазена от крепости и калета (Калето на вр. Острец, проучвано през 1953г.). В Новоселската котловина са намерени 15 селищни могили, две от тях в м. „Чуклата” са разкопавани и датирани IV-III в.пр. Хр. Предполага се, че траките са се заселили по горното поречие на реките Видима и Росица и са добивали злато при изворите на Семова река.

В античността през територията минава важен римски път през прохода Марагидик, свързващ провинциите Мизия и Тракия, около който се изграждат пътни станции и охранителни крепости (крепостите на връх Голям Острец и Русалийски проход. Граднишка крепост).

През средновековието възобновените крепости са служели за защитата на столицата Търново.

В резултат на турското нашествие много българи от близките селища, включително и търновски боляри, търсят убежище в полите на предбалкана, като създават множество махали в близост до реките (от там идват названията на местностите „Болярското” и „Царево лозе”). С преселението и на градско население, селото добива занаятчийски облик и се създават еснафски традиции.

Турците също оценяват стратегическото положение на прохода и изграждат там своите укрепления.

За началото на с. Острец има данни, че първоначално се е състояло от 9 къщи, разположени в подножието на връх Острец. „На път за Пловдив през него минала свитата на цар Иван Шишман и сестра му, която трябвало да бъде предадена за жена на султан Мурад. Свитата на принцеса Мара преминала през прохода и в нейна чест върхът бил кръстен Мара Гидти (в превод Мара преминала). С течение на времето името станало Марагидик. След това събитие тук се преселили търновски боляри от свитата на Мара и се образували махалите Барбулите, Балавурите, Йоновци, Кантари и други, които съществуват и до днес. Първият официален документ, с който Острец е признат за село, датира от 1430 година”. В турска данъчна книга от 1659г. е вписано като Кичук Остерич (Малък Острец). В средата на XIX век махала „Чакъров камък”, наричана тогава „Варуша”, постепенно се оформя като център на бъдещото село Острец с чаршия, дюкяни и бакалници. Първото училище в Острец е построено през 1870 година. През 1892 година селото е наброявало 1534 души, със собствена църква и община.

През XVIIIв. нова вълна българи от севлиевско, търновско и Тракия, гонени от кърджалийските нашествия, се преселват в полите на Предбалкана.

От времето на турското робство водите на реките са били използвани от множество воденици, тепавици и стружни, откъдето идва и първото име на селището – Тахтаджикьой (Дъскарско село). Селото било нападнато, опустушено и опожарено, хората, които успели да се спасят след време се завърнали и възстановявайки селището го нарекли Еникьой – Ново село.

През епохата на Възраждането, благодарение на географското си положение и търговските и икономически контакти с големите население места, Ново село се издига като занаягчийско-търговски и културно- просветен център на котловината и съседните села.

Първото килийно училище е открито през 1812г., а през 1850г. - и първото светско.

През 1872г. Васил Левски организира таен революционен комитет, който през 1876г. вдига масово населението на бунт и е обявена Новоселската република, героично просъществувала от 2 до 9 май. Въстанието е жестоко потушено от многобройно превъзхождащата ги турска войска, избити са над 150 българи, опожарени са селата, а голяма част от оцелялото население се изселва. На 8-ми август в Ново село пристигат членовете на Европейската комисия и намират жителите му в крайно бедно и окаяно състояние, единият от тях отбелязва; „Ново село с колибите от хиляда и четиристотин къщи, седемстотин седемдесет и две изгорени”.

С Указ №704 на Държавния съвет на НРБ от 20 Май 1976г. чрез сливането на селата Ново село, Зла река, Видима и Острец е създаден град Априлци по случай годишнината от Априлското въстание.

12.2. Типология на недвижимите културни ценности

Недвижимите културни ценности се класифицират въз основа на тяхната принадлежност към определен исторически период, научната и културната област, към която се отнасят, пространствената им структура и териториален обхват и степента на застрашеност.

За община Априлци НКЦ спрямо тяхната времева принадлежност са разпределени по следния начин:

ОБЩИНА АПРИЛЦИ				
период	брой НКЦ			
	гр.Априлци	с.Велчево	с. Драшкова поляна	с. Скандалото
Праисторически	/	/	/	/
Антични	28 по АКБ	1 по АКБ	/	6 по АКБ
Средновековни	2	1	/	/
Възрожденски	117	45	9	21
От ново време	/	/	/	/

Като архитектурно-строителни недвижими културно ценности от Античността и Средновековието по списъка на НИИКН са:

1. Средновековна крепост „Русалийски проход”
2. Средновековна крепост . вр. „Голям Острец”
3. Средновековна крепост м. „Чучура”

Всички 35 обекта, регистрирани в АКБ са тракийски могили.

Според научната и културната област, към която се отнасят, недвижимите културни ценности са: археологически, исторически, архитектурно-строителни, художествени, урбанистични, културен ландшафт, парково и градинско изкуство, етнографски и културен маршрут и за територията на общината са разпределени по следния начин:

ОБЩИНА АПРИЛЦИ	
научна и културна област	брой НКН
Археологически	35 по АКБ
Исторически	11
Архитектурно-строителни	185
Художествени	5
Урбанистични	/
Културен Ландшафт	/
Парково и град. изкуство	/
Етнографски	4
Културен маршрут	/

Историческите НКЦ в община Априлци са:

1. Място на сажение и лобно място, северозападно на левия бряг на р. Видима и Дебневския боаз, кв. Зла река
2. Чешма-паметник на Колю Годоров – ковача (майстор на ковани саби, съсечен в м. „Тотина поляна”
3. Гробищна църква „Света Параскева” в кв.Ново село
4. Девически манастир „Света Троица”, кв. Ново село
5. Къщата на Поп Петко (заклинател на Новоселските въстаници), кв. Ново село
6. Историческо място и паметник на Цанко Дюстабанов, м.”Бунарят”, в подножието на вр. „Мара Гидик”
7. Паметник на загиналите 1912-1918г. в центъра на кв. Острец
8. Паметна плоча на загиналите остречани в Отечествената война 1944-1945г.
9. Църква „Рождество Богородично”, кв. Острец
10. Паметник на Велчо Ночев (герой на Новоселското въстание), с. Велчево
11. Църква „Архангел Михаил”, с.Скандалото

Художествени НКЦ в общината, означени в списъка на НИНКН са:

1. Църква „Свети Димитър”, с. Видима
2. Църква „Свети Георги Победоносец”, кв. Ново село
3. Гробищна църква „Света Параскева” в кв.Ново село
4. Църква „Рождество Богородично”, кв. Острец
5. Църква „Архангел Михаил”, с.Скандалото

Етнографските обекти, включени в списъците с ПК са:

1. Кантарска воденица, кв. Острец
2. Дражевска воденица, кв. Острец
3. Банюва воденица, кв. Острец
4. Пеновска воденица, кв. Острец

Основният брой паметници са архитектурно-строителните единични недвижими културни ценности. Възрожденската архитектура на територията на общината е представена от множество жилищни сгради, 5 църкви и един манастир, 4 воденици, мостове и др.

На територията има само 11 обявени архитектурно-строителни, художествени и исторически паметници на културата.

Според пространствената структура и териториалния обхват недвижимите културни ценности са единични и групови, не са отбелязани групови:

ОБЩИНА АПРИЛЦИ	
Пространствена структура и териториален обхват	брой НКН
Единични	195+35(АКБ)
Групови	/
Ансамбъл	/
Комплекс	/
Историческо селище	/
Археологически резерват	/

По смисъла на чл.146 от ЗКН, ал.3 археологическите обекти имат статут на културни ценности с категория национално значение до установяването им като такива по реда на този закон. В АКБ разгледаните могили са означени като ПК, съгласно ПМС № 1711/22.10.1962г. с висока културно-историческа стойност - национално значение.

Обектите с национално значение според списъкът на НИИКН са:

1. Място на сражение и лобно място, северозападно на левия бряг на р. Видима и Дебневския боаз
2. Гробищна църква „Света Параскева” в кв.Ново село
3. Историческо място и паметник на Цанко Дюстабанов, м.”Бунарят”, в подножието на вр. „Мара Гидик”

Недвижимите културни ценности, обявени като такива с местно значение са:

1. Къща на Петко Попниколов
2. Храм-паметник „Свети Георги Победоносец”, кв. Ново село
3. Девически манастир „Света Троица”, кв. Ново село
4. Къща на Ангелина Попска
5. Средновековна крепост „Русалийски проход”
6. Средновековна крепост . вр. „Голям Острец”
7. Средновековна крепост м. „Чучура”

Единствената недвижима културна ценност с ансамблово значение на територията на общината е къщата на Михаил Попски в кв. Ново Село.

Архитектурно-строителните паметници основно са свързани с разцвета на селищата през Възраждането. В църквите прекрасните стенописи и дърворезби ги определят и като художествени паметници. Културен ландшафт може да бъде определен в някои от махалите, където архитектура хармонично се вписва в балканската природа. Има достатъчно предпоставки за определяне на културни маршрути – по религиозна тематика, по архитектурно-строителни и етнографски характеристики, по съхранени етнография и фолклор. Възможен културен и екопешоден маршрут е трасето на старият римски път.

Някои от по-изявените архелогически недвижими културни ценности са:

- **Антична и средновековна пътна станция „Манастира”**, от чиято крепостна стена има запазени останки в източната част, достигащи до 1.1 m, изградени от ломен камък, споен с хоросан, със средна широчина 0.7 m. Имала е две помещения, силно разрушени в източната и южната част. Съоръжението е съществувало през 4- 6 век и 12- 14 век. През средновековието към западния зид е бил построен прикрепен зид от ломени камъни, споени с кал, с разкрита дължина над 9 m. Бил е част от по- голяма постройка, унищожена при построяването на мандрата в посочената местност.(не е обявена за НКЦ)
- **Тракийска, антична и късноантична крепост източно от кв. Острец на гр. Априлци**, на извисяващия се куполообразен връх „Острец“. В билната част на върха през V-III в.пр.н.е. е била построена тракийска крепост. През IV-VI век на крепостното съоръжение е направено преустройство, като са

издигнати нови стени. Първоначално крепостната стена е била изградена от ломени камъни без спойка. При траките крепостта е била с неправилна форма, а при римляните във вид на квадрат. От север и запад тя е била естествено защитена от множество стръмни скали. Следи от укрепване се намират от югоизточната страна където се забелязват основите на 3 малки кули. Югоизточно от цитаделата са запазени останки от градежи с квадратна и правоъгълна форма. Височината на най- запазените зидове достига 0.6-0.7 m. Стените са градени от камъни без спойка. Крепостната стена е била широка 2.4-2.9 m. Входът е бил тесен и е бил защитен от кула с размери 2.4-2.9 m. При сондажни разкопки в тази крепост са открити следи от пожари и разрушени жилища. Открито е водохранилище. На съседния, по- нисък връх от масива е имало правоъгълна кула с размери 7/5 m. Местността се нарича „Соколов връх“. Според проф. Ат. Милчев, проучвал крепостите, и двете укрепления са разрушени в началото на III в.пр.н.е. от келтите. По- късно, през римската епоха, те частично са възстановени. Тракийската крепост на Острец е имала визуална връзка на юг с укрепленията и станцията в „Русалийски проход“; на северозапад с легендарната крепост „Зелени град“ на връх „Черни връх“ и към крепостта над село Скандалото и на запад с калето над река „Зла река“.

- **Османска табия** североизточно от хижа Гъжа. Табията е служила за охрана на Русалийския проход по времето на Руско- турската война. Приблизителните и размери са 90x50 m. Има неправилна форма и фронт насочен на запад- северозапад. Има отлична позиция за артилерийско обстрелване на пътя както от северната страна на билото, така и от южната.(не е обявена за НКЦ)
- Преградна стена в Русалийски проход е Късноантична и средновековна. Русалийският проход е разположен в Троянско- Калоферския дял на планината, източно от връх "Марагидик" (Русалка). Той е най- високият проход пресичащ Централна Стара планина. Крепостите от двете страни- на река Боазка и река Острешка, са служели за охрана на пътя. Стената и е права, дълга 111 m и дебела 2 m. Построена е в посока североизток- югозапад. От югозападната страна е свързана със скала, а в североизточната завършва с кула. Точно където пътя пресича стената, е разположена втора кула с размери 12x8 m. Възможно е там да е имало врата за затварянето на прохода. Зидарията е от ломен камък, споен с бял хоросан. Пътят е бил настлан с големи плочести камъни.
- **Тракийска крепост "Зелени град"** се намира на връх "Черни връх", северно от центъра на град Априлци.(не е обявена за НКЦ)
- **Средновековна крепост има в местността „Чучура“**, източно от село Велчево

- **Тракийска крепост "Калето"** се намира източно от село на билната част на хребета Ослар. Представлява площадка със стръмни склонове на север, запад и юг. Крепостта е обградена със зидове почти от всички страни. Запазената височина на зидовете е 1 m, а дебелината до 1.2 m. От изток където е бил предполагаемия вход, през 1996 г. все още са се забелязвали 6 стъпала, водещи към вътрешността на укреплението. Вероятно крепостта е временно или сезонно обитавана и е служила за защита на тракийското население. В ниската част на стръмните северни склонове се забелязват следите на широк път, водещ към нея. (Не е обявена за НКЦ)

Тракийските могили, регистрирани в АКБ, не са археологически проувани, част от тях са унищожени от земеделска дейност, строителство или иманярство. (Приложение 4).

Християнските сгради – манастир и църкви, са в сравнително добро състояние, регистрираните като недвижими културни ценности са:

- **Девическият манастир „Света Троица“** - построен през 1830г. по инициатива на новоселеца Петър Йончев, който оставил дъщеря си като послушница в него. Манастирът е играл много активна роля по време на въстанието, като там се шиели дрехи и се осигурявали храни за въстаниците. При разгрома на въстанието манастирът е разрушен и подпален, църквата била ограбена, а скрилите се в него монахини и миряни – измъчвани и зверски убити. В изградения „Дом паметник“ на новоселското въстание и костницата, съхраняваща останките на избитите монахини (канонизирани) е показана историята и героизма на въстанието. Храмовият празник се чества на Света Петдесетница.
- **Църква „Свети Архангел Михаил“**, с. Скандалото е построена през 1870г. и представлява трикорабна адноапсидна псевдобазилика с оригинални стенописи и интересна каменна пластика по фасадата.
- **Църква „Свети Димитър“**, кв. Видима на гр. Априлци е построена през 1895г. и представлява голям трикорабен храм с купол над трансепта, нартекс и камбанария над него.
- **Църква „Свети вмч. Георги Победоносец“**, кв. „Ново село“, гр. Априлци е с храмов празник 6 май – Гергьовден. Храмът е построен в памет на загиналите в Априлското въстание с държавни средства – 15000 златни лева, отпуснати през 1895 от правителството на Стефан Стамболов (1887-1895г.). Строителството се ръководи от известния строител от Трявна Къньо Денев, под надзора на главна техн. служба гр. Плевен – инж. Никола Дреновски и продължава 9 години с помощта на местното население. На Гергьовден 1904г. храмът е осветен от Скопския Митрополит Максим. Основен ремонт и ново изографисване на храма се извършва през 1976г. по случай 100-годишнината от Априлското въстание.
- **Църква „Рождество Богородично“**, кв. Острец, гр. Априлци е осветена на 08.09.1881г. (Малка Богородица) от търновския митрополит Климент (Васил

Друмев). Главният майстор е уста Минко Петров Георгиев, ученик на Кольо Фичето.

- **Гробищна църква „Света Параскева”**, кв. Ново село, гр. Априлци на платото над р. Кална в непосредствена близост до площада е построена през 1814г. Тя е част от църковно-училищен възрожденски комплекс, включващ и построеното през 1850 година училище, заобиколени от здрава каменна ограда с оформена в северозападната ѝ част масивна дъбова порта. Представлява трикорабна едноапсидна псевдобазилика почти изцяло вкопана в земята, с мъжко и женско отделение. Частично е преустроена през 1845-1850г. и след Чирпанското земетресение 1930г. Според стиловите особености и използваните декоративни мотиви, каменната пластика, описана от експедиция на Музеят на народните художествени занаяти и приложните изкуства в град Троян, е подобна на тази в църквите „Света Богородица” от Троянския манастир, „Света параскева” в Троян и „Свети Николай Летни” в с. Гумощник – Троянско – характерна за период, в който се създават условията за възраждане на традицията на фасадната архитектурно-декоративна украса на църковните сгради. Към момента липсват част от стенописите, част от иконите са унищожени или изнесени, каменните свещници са разрушени, липсват и двата капители с каменна пластика.

Значителна част от възрожденските къщи са изгорени при разгрома на новоселското въстание, след което някои майстори изработват готови сглобяеми скелетни конструкции за цял етаж, които да се монтират върху запазените каменни основи на приземието. Такива образци са къщите на Ангелина Попска и ратайската къща в Девическия манастир „Света Троица” (недвижими културни ценности – декларирани). Феликс Каниц описва местната архитектура по следния начин: "В Ново село къщите са особено характерни. Напомнят нашите алпийски. Главният материал е дърво, от което се прави скелета на къщата с отворите за врати и прозорци, които после се запълват, и накрая е солидният, широко излизащ напред покрив, който завършва с изкусно оформен комин от варовикови плочи. В цялото село не видях остъклени прозорци. За защита служат капаци, движещи се по улеи и железни или дървени решетки. При оброчването на отворите, които носят етажите, често се среща забележителен усет за орнаментика. В Ново село са се родили такива резбари..., чиито изкуство е направило името им известно до Одрин и по-далече".

Характерно за местните къщи е, че приземният каменен етаж е полувкопан и не е с жилищни функции, а вторият (жилищен) е с дървено-паянтов скелет, запълван първоначално с плет и глина, а впоследствие с кирпич и тухли. В него се влиза през дървен балкон, обърнат към улицата. Традиционното покривно покритие е каменни тикли, впоследствие сменени с цигли.

Историческата памет се пази и чрез паметниците и паметните плочи, които според Списък на намиращите се възпоменателни знаци, издигнати по повод участието

на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 години на територията на Община Априлци (*Приложение 3*), предоставен от Ловешкия музей са:

- Паметна плоча в кв. „Зла река“, град Априлци.
- Паметник в кв. „Острец“, град Априлци - ПК
- Паметник на загиналите във войните от кв. „Видима, град Априлци.
- Паметна плоча на загиналите в Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война от с. Велчево, община Априлци.
- Възпоменателна плоча на загиналите в Балканските войни и Първата световна война – с. Видима

12.3. Ценностни характеристики и пространствено разположение

Голяма част от възрожденските къщи са загубили своя архитектурно-исторически контекст, тъй като са разпръснати в старите квартали на селищата и нямат силна визуална връзка помежду си. Частично ансамблово къщи и стопански постройки с характерни старо-архитектурни белези има запазени в кв. Видима при стария мост и при църквата, по протежението на реките.

Все още има запазени образци на балканската къща, чиято съхранена автентична структура показва майсторството и традициите в строителството и бита на населението на територията от края на XIX век.

Някои от къщите и манастирът имат значимост и като свидетели на важни исторически събития от Освободителните борби на българския народ.

Поради факта, че не са извършвани археологически разкопки в голяма част от тях могилиите и крепостите, не може да се даде точна характеристика на тяхната значимост и научна стойност. Значимостта на калетата може да бъде разглеждана и в контекста им като част от цялата отбранителна система, както и като свидетелство за многовековното историческо развитие на територията.

Пространствено разположение

Археологическите обекти са разположени неравномерно извън урбанизираната територия като крепостите са на високите върхове, контролиращи проходите.

Възрожденските сгради са в по-компактни ансамбли в селата, като за някои от тях до голяма сепен са запазени автентичните характеристики на тяхната среда.

По-голямата част от селищата са се оформили с характерна линейна структура като гръбнак са реките Видима и Острешка река (кв. Видима, кв. Острец, кв. Ново село, кв. Зла река, с. Велчево и с. Скандалото). Другият вид селище – махалите, са малки и пръснати в полите на Балкана и Предбалкана поради историческите фактори.

12.4. Състояние

Археологическите обекти са в общо лошо състояние. Те не са били консервирани или реставрирани, не са социализирани, липсва проучвателна дейност. По много от тях иманярската намеса е нанесла непоправими щети.

Къщите, недвижими културни ценности, са в голямата си част в лошо състояние, някои от тях вече срутени. Съвременната намеса, наложила се от експлоатационна необходимост, в повечето случаи е неадекватна за автентичната структура и е понижила ценностните стойности на архитектурно-строителният паметник. *(Прил.4 – снимков материал, показващ състоянието на част от декларираните НКЦ)*

Недвижимото културно наследство на територията на общината е в общо лошо състояние – липсват проучвателни дейности, които да дадат насоката за по-нататъчни консервационно-реставрационни такива, старите къщи са изоставени и саморазрушаващи се, в по-голямата си част вече унищожени. Изключение правят църквите и манастирът „Света Троица”, за които се полагат периодични грижи.

12.5. Места и зони на въздействия от природни и антропогенни фактори, които представляват риск за увреждането на НКЦ и на експозиционната им среда.

Вредното въздействие от атмосферни и природни влияния, стареене на материалите и изчерпване на техния жизнен цикъл оказват особено негативно влияние върху крехките археологически структури, кирпичените и дървените елементи на старите къщи.

Сериозен риск за възрожденските сгради и тяхната среда са инвестиционните и строителни инициативи, при които се подменя автентичната структура с изцяло нов градеж или се предприемат ремонтни дейности, които не са съобразени с изискванията за опазване на недвижимата културна ценност.

Археологическите обекти на територията на общината са застрашени от вандализъм, разпад на оригиналната субстанция, водеща до сериозна промяна в структурата, загуба на автентичния си вид. Антропогенен фактор, който нанася съществени вреди на културното наследство е иманярството.

За обектите, разположени в близост до речните корита, рискът от наводнение е съществен.

12.6. Връзка със средата и останалите функционални системи в общината

Недвижимото културно наследство на Община Априлци има незадоволителна обвързаност с останалите функционални системи в общината – жилищна, отдих и туризъм, култура, образование.

Част от обектите на недвижимото културно наследство от Възраждането – архитектурно-строителни и художествени ценности – къщи, църкви, манастир, мостове

- продължават да осъществяват своите предишни функции и да са поддържат пълноценна връзка между системата на КИИ и другите функционални системи чрез континуитета и жизнеността на функцията си. Повечето от къщите, декларирани като паметници на културата в началото на осемдесетте години на XX век вече са изоставени и разрушени. Археологическото наследство не е социализирано и не участва адекватно в културния, образователни и туристическият сектор в общината.

Връзката на културното наследство в региона със заобикалящата го природна среда е неразривна, структуро-определяща (формирането на типа къща поради спецификите и ограниченията на мястото, крепостите, вида на селищата/махалите и др.) и неизменна. Благодарение на тази силна връзка за някои от махалите има достатъчно предпоставки за определянето на културен ландшафт.

Археологическото наследство в общината в извънселищните територии до голяма степен е съхранило връзката си със заобикалящата го среда.

Възрожденските къщи в някои от махалите са запазени като ансамбли с характерното градоустройство, дори липса на благоустрояване. В повечето от населените места след петдесетте, особено шестдесетте години на XX век е изграден нов жилищен фонд, който е изменил фоновата рамка на старите къщи, но е спазил етажността и е осигурил сравнително благоприятно интегриране на старите сгради в съвременните селища.

Потенциалът на НКЦ в общината не е напълно разгърнат, множество археологически обекти с научен и туристически потенциал не са проучени и социализирани.

12.7. Взаимовръзка с движимото и нематериалното културно наследство

Движимото и нематериалното и историческо културно наследство е представено в музейните експозиции в НЧ „Светлина – 1895” и в Девическия манастир „Света Троица“ в квартал Ново село, където параклисът зад черквата съхранява костите на избитите монахини.

Музейната сбирка в читалището в централния квартал на гр. Априлци показва подготовката, избухването и потушаването на Новоселското въстание – най-масовото в северна България. Представени са макети на къщата, в която Васил Левски организира Първия революционен комитет в Ново село и чаршията на селището след Освобождението.

Според ЗКН нематериално културно наследство са:

1. устни традиции и форми на изразяване, включително и езикът като носител на нематериално културно наследство;
2. художествено-изпълнителско изкуство;
3. социални обичаи, обреди и празненства;
4. знания и обичаи, които се отнасят до природата и вселената;

5. знания и умения, свързани с традиционните занаяти.

Съчетанието на материално и нематериално културно предоставя големи възможности за изявяване на цялостното културно богатство на разглежданата територия.

Средищата, в които се пази и предава фолклорът, традициите, краеведческата дейност и културната идентичност, са читалищата, като на територията на Общината те са пет и са с активна читалищна дейност

НЧ „Светлина - 1895” – гр. Априлци, кв. Център

Към читалището работят следните групи:

- Компютърна грамотност, индивидуални обучения по ИКТ
- Кръжок родолюбие и краезнание
- Женски хор за народно пеене и квартет
- Детски танцови формации за начинаещи и за напреднали
- Детска вокална група
- Женска танцова формация „Росна Росица”
- Камерна танцова формация „Балкан”
- Група за хумор и сатира
- Литературен клуб „Рицари на светлината”
- Клуб за изучаване на български народни хора

Към НЧ „Бъдеще 1894”- гр. Априлци, кв. Острец функционират:

- Фолклорна група „Бъдеще”
- Вокална група „Острец” - Мъжко дуо „Острец”
- Самодеен театрален състав
- Женска танцова формация
- Клуб за изучаване на български народни хора
- Кръжочна дейност
- Фотокръжок
- Кръжок по художествено бронзолеене
- Кръжок „Опознай родината за да я обикнеш”
- Кръжок „Керамика”
- Кръжок по изобразително изкуство
- Фен клуб „Втора младост”
- Спортен клуб „Тенис на маса”
- Клуб за екотуризъм

- Комедиен клуб

Към НЧ „Петър Берон - 1927” – гр. Априлци, кв. Зла река функционират:

- Фолклорна група за автентичен и изворен фолклор, стари градски песни
- Мъжка певческа формация
- Детски танцови състави: } Първа група – за начинаещи } Втора група – за
напреднали
- Женска танцова формация
- Театрален самодееен състав
- Група за художествено слово
- Комедиен клуб

Към НЧ „Просвета -1927”- гр. Априлци , кв. Видима функционират:

- Фолклорна група
- Детска вокална група
- Клуб за народни хора „Балканджий”
- Фен клуб „Втора младост”
- Танцов състав
- Кръжочна дейност – курс по руски език в ЦДГ „Априлче” кв. Видима

Към НЧ „Св. Св. Кирил и Методий - 1902” с. Велчево функционират следните състави:

- Вокална група
- Самодееен театрален състав
- Клуб за екотуризъм
- Спортен клуб „Тенис на маса”
- Кръжок по изобразително изкуство

Общината има богат празничен календар, в който са включени всички големи православни и национални празници и чествания в памет на бележити личности.

Традиционно празниците са били свързани с главния поминък на населението - скотовъдство и земеделие

В общината се почитат Сирни и Месни Заговезни, които се празнуват с характерни за региона особености. На Сирни Заговезни роднините се събират и помладите взимат прошка от по-възрастните, съхранен е езически обичай „уруглюване”. На Месни Заговезни се отбелязва кулинарен Празник на сланината и гряната ракия.

Друг характерен обичай е Полязване / Игнажден/.

Отбелязват се Лазаровден, (ден преди Връбница, Цветница, в Априлци се прави Малък Лазар) и Цветница.

Характерен обичай – молебен за дъжд е „Пеперуда”

19.02 – Годишнина от обесването на Васил Левски (Квартал Център / Ново село).

28.02 - Тодоровден – с организирани конни надбягвания (кушии)

01.03 – Ден на самодееца – отбелязва се с художествена програма от самодейните състави на територията на Общината.

03.03 – Ден на Освобождението.

08.03 – Честване международния ден на жената.

22.03 – Първи ден на пролетта и Ден на овощаря. На този ден се чества съборът на Острец с кукерски танци. Празникът се отбелязва като се зарязват сливови дървета за плодородие

30.04. – Годишнина от Балканската война

09.05. – Ден за почит към Новоселските новомъченици от Априлското въстание .

01.11. – Ден на народните будители

06.12. - Никулден е един от най-тачените зимни празници на балканджиите

Петковден - един от най-уважаваните празници в Ново село, свързан със светицата Св. Параскева (Света Петка Българска).

Един от най-почитаните християнски празници в общината е Коледа. Предният ден се нарича Малка Коледа и на този ден се коли прасето.

Организиран се Балкански събор на българската песен и Фолклорен фестивал „Искри от миналото“ (Квартал Център / Ново село), където участват фолклорни състави и групи за автентичен фолклор от цялата страна.

Обичаите, които се пазят и пресъздават са „Коледуване”, „Седянка”, „Дайлада”, „Годеж”, „Плетенки”, „Сватосване”, „Вземане на булката”, „Ялова сватба” и други, съхраняват се автентични носии и пособия.

ЗАНАЯТИ

В момента съществува Сдружение на народните занаяти в Община Априлци. Развити са: грънчарството, оръжейното майсторство, медникарството, дърворезбарството, тъкачеството и други.

В миналото на територията на общината са били развити най-вече следните занаяти:

Дървообработващи занаяти:

Горянство - груба обработка на дървения материал, изрязван на стружните (гатерите) на талпи (дебели дъски) и педаври (тънки дъски).

Копаничарство - направа на груби, но здрави дървени съдове, лъжици, геги, кутели (големи чаши с дръжка за вода и мляко), солнички, копанки и др. Някои от тях украсявани с релефна резба, понякога и със скулптирани триизмерни фигури на животни и птици.

Стругарство - Масивно водно колело привежда в движение изцяло дървената конструкция на струга, на който се струговат сравнително големи предмети - чутури, софри, гаванки, главини за колела и др. В края на XVIII и началото на XIX век по планинските реки в района на днешния град Априлцисе строят множество стружни и водни стругове.

Кацарство, бѣднарство

Дърворезба - Овчарската (пастирска) дърворезба е непосредствено свързана с всекидневния бит, използвана при направата и украсата на лъжици, геги, свирки, копанки, кобилици и др. Църковна дърворезба - сложни художествени композиции на тавани и църковни иконостаси, владишки тронове и др.

Пирография - или „рисуването с огън“ е използвано за украсяване на дървени предмети чрез обгаряне още от горяните и овчарите. Мотивите използвани при пирографирането на бѣклици, тарелки, солници, мускали и други най-често са взаимствани от украсата на народните тъкани, везби и облекла.

Коларо-железарство - възниква през двадесетте години на миналия век след обединяването на двата отделни занаята – коларския и ковашкия.

Тѣкачество:

- Черги
- Китеници
- Пешкири (кърпи)
- Месали
- Възглавници

Металообработващи:

- Златарство
- Бакърджийство (медникарство)
- Ковачество
- Плетиво

12.8. Анализ на предходното устройствено и инвестиционно проектиране и реализации с оглед диагностициране на произтеклите от тези намеси (или липсата на намеси) проблеми за недвижимото културно наследство

В периода между двете световни войни в общината се осъществява урегулирането на по-голямата част от селищата, като начина на свободно застрояване

се запазва. Във всички населени места има действащи планове за регулация и застрояване с изключение на централната част на кв. Острец в гр. Априлци, като след петдесетте години на XX век във всички селища е са реконструирани централните зони и площади и са изгради най-важните обществени сгради. Като цяло градоустройствената намеса е била съобразена с особеностите на терена и установеният сграден фонд и не се е отразила негативно върху културното наследство.

Основният гръбнак, по който се образували и развивали селищата и махалите на територията на общината, са били реките. Съвременното градоустройство е изместило тази ос към пътно-комуникационната артерия, често успоредна на реката, като така се е осигурило безклонфликтно селищно развитие по отношение на запазване на старите структури.

12.9. Проблеми:

1. Обезлюдяването на селата, най-вече на махалите и изоставянето на сградния фонд води до неговото разрушаване, постепенно се унищожават автентичните жилищни сгради поради тяхното неподдържане и тяхната уязвимост.
2. Съществен проблем от правно естество е неуредената собственост за голяма част от археологическите обекти (много от могилите са в частни имоти), както и частната собственост на много от архитектурно-строителните недвижими културни ценности в населените места, където големият брой наследници създава допълнителни усложнения.
3. Много от археологическите обекти се намират на територията на горски фонд или земеделска земя, за извършване на дейностите по опазването им е необходимо да се процедира промяна на предназначението на земята.
4. Съществува документална неуреденост относно културното наследство, която изисква актуализиране на списъците с недвижими културни ценности, синхронизиране с Археологическата карта на България, както и нейното актуализиране. В АКБ са означени 35 могили по данни от преди около 20 години, липсват крепости и други обекти.
5. Само 11 от обектите, недвижима културна ценност в списъка на НИНКН, са обявени. Необходимо е списъкът да бъде актуализиран (последните данни са от 1982г.). За 35 години повечето от къщите са се срутили или са изгубили своя автентичен облик. Малкото запазени са в лошо състояние (с изключение на църквите, мостовете и паметниците), повечето почти неспасяеми.

6. Липсва адекватно документиране в съвременния смисъл на технологичните възможности на недвижимото културно наследство.
7. По-голямата част от археологическите обекти все още не са проучени, не са изследвани от археолозите, не е установена тяхната същност и потенциал.
8. Липсва целенасочено археологическо изследване в границите на общината.
9. Археологическите обекти не са социализирани, не е изявен техния потенциал, не са предприемани дейности по консервация, реставрация и експониране на повечето от установените археологически структури (крепостите).
10. Многобройните иманярски намеси са унищожили частично или цялостно археологическите структури.
11. С изключение на църквите, по останалите недвижими културни ценности не са предприемани дейности по консервация и реставрация.
12. Съвременните намеси по къщите – недвижими културни ценности, наложени от експлоатационна необходимост, до голяма степен са неадекватни на автентичната структура и са понижали стойностните характеристики на паметника на културата.
13. За описаните обектите на недвижимото културно наследство липсват данни за определените режими за опазване по смисъла на чл.79, ал.1 и ал.2 от ЗКН, което възпрепятства изпълнението на разпоредбите на чл.80 от ЗКН;
14. Не са вземани мерки за определяне на устройствените параметри, защитата и опазването на КН и неговата експозиционна среда;
15. Структурите на обектите на недвижимото културно наследство не са стабилно укрепени, консервирани, реставрирани и експонирани, като за доста от тях липсва достъп, информационни и указателни табели, както и оформена експозиционна среда;
16. Земеделската дейност не е отчитала наличието на археологически недвижими културни ценности на територията на Общината, в резултат на което голяма част от тях са увредени или унищожени-заличаване на могили и селища;

12.10. Необходимост от създаване на устройствени предпоставки за опазване на цялостни културни ландшафти по смисъла на чл. 47, т. 6 от Закона за културното наследство (ЗКН).

Културен ландшафт по смисъла на чл 47, т.6 от ЗКН представлява съвкупността от пространствено обособени устойчиви културни напластявания, резултат от взаимодействие на човека и природната среда, характеризиращи културната идентичност на дадена територия. Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство определя културните пейзажи като "комбинирано произведение на човека и природата". Ориентациите за приложение на Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство (ЮНЕСКО, 2005) допълват това определение: Културните пейзажи отразяват развитието на човешкото общество и поселения през времето, под влиянието на физическите ограничения и/или възможности, предоставени от природната среда, както и последващите социални, икономически и културни сили, както външни, така и вътрешни". Културните пейзажи може да отразяват и специфична обработка на земята, традиционни умения, специфични традиции, описания на пейзажа в художествени творби и исторически събития, т.е. среда, наситена с материални и/или нематериални следи от взаимодействието на природни и антропогенни фактори.

На територията на община Априлци съществуват устройствени предпоставки за дефинирането на такъв вид интегрално наследство като категория недвижима културна ценност. Защитена територия на културен пейзаж може да бъде обособена около махалата Кованджиите на с. Скандалото, където антропогенната среда е запазила своите ценностни характеристики и на фона на специфичните природни дадености формира уникален ландшафт, наситен с материални и нематериални културни следи.

Има възможност за развитието на локални културни маршрути, които имат етнографска и архитектурна насоченост и свързват селища с висока степен на съхраненост на градоустройствена структура и характерна архитектура, съчетани с прекрасна природна среда.

12.11. Насоки за опазване, експониране и социализиране

1. Засилване на регионалното сътрудничество с другите съседни общини и създаването на общ съвместен продукт с използването на ресурсите им.
2. Развитие на частната инициатива за реставрацията, реконструкцията и поддържането на възрожденските сгради и използването им за нуждите на туризма.
3. Стимулиране на нови алтернативни източници на финансиране на дейностите по опазване на културните ценности.
4. Подобряване на общинската техническа инфраструктура – основно пътища.

5. Необходимо е да се продължат дейностите по проучване и изследване, маркиране и приобщаване към системата на отдиха и туризма на археологическите и възрожденските обекти.
6. След проучването им, на археологическите обекти трябва да бъдат определени охранителни зони и режими за тяхното опазване, да се усъвършенства юридическата защита за всички НКЦ в общината.
7. Обектите, представляващи научна и обществена ценност, трябва да бъдат консервирани, реставрирани и удачно експонирани.
8. При проучване, консервация, реставрация и социализация на някои от археологическите обекти в общината може да се създаде допълнителна система от вътрешни културни маршрути.
9. Да се стимулира привличането на общесвеността, НПО, подрастващите и младите в изучаването, опазването, поддържането и популяризирането на културно-историческото наследство.
10. Като се отчете културно-историческия потенциал, в системата „Отдих и туризъм” да се заложи развитие, свързано с опознавателния и културно-исторически туризъм, развитие на легловата база.
11. Да се наблегне на разнообразието на съществуващите туристически продукти, използващи нови технологии за интерактивност и излагане на културното наследство чрез съвременни информационни технологии и сценичното изкуство, с цел постигне по-голяма атрактивност.
12. Развитие на нови алтернативни форми на туризъм (селски, екологичен, приключенски). Използване по-пълноценно на природния и антропогенния ресурс, материално и нематериално културно наследство.
13. Оптимизиране на връзките между структурите Култура и Туризъм
14. Създаване на атрактивен календар със събития, свързани с нематериалното наследство, традиции, ритуали и използващи рамката на недвижимите културни ценности, организиране на местни и интернационални пленери и фестивали.

13. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

13.1. Транспортна инфраструктура

Транспортният достъп “от” и “до” община Априлци е от значение за устройственото планиране от гледна точка на условията за реализиране на външните (входящи и изходящи) връзки със съседните общини и основните национални пътни артерии.

Основните транспортно – комуникационни пътни връзки на територията на община Априлци са следните:

- **Републикански път III-607** (О.п. Калофер – Априлци – Велчево – /III-357/) от км. 36+000 до км. 75+000 с дължина 39,000 км. - клас трети. От км. 36+000 до км. 53+000 пътят е без настилка. Трасето на пътя през гр. Априлци минава по следните улици „Росалийски проход“, „Цанко Дюстабанов“, „Васил Левски“, „Зора“, „Салапийска“.

Състояние на настилка към 01.01.2014 г.:

От км. 36+000 до км. 53+000 – без настилка;

От км. 53+000 до км. 56+587 – средно;

От км. 56+587 до км. 75+000 – добро.

Този път има изключително важно значение за управлението на Национален парк „Централен Балкан“, развитието на туризма и на екологосъобразен поминък на населението. В тази връзка се предвижда да бъде извършена рехабилитация на пътя. С извършването на ремонта той ще се превърне в най-краткия път в транспортната мрежа север – юг, свързващ Северна и Южна България през община Априлци – хижа “Тъжа”.

- **Републикански път III-3505** (/II-35/ – Казачево – Стефаново – Дебнево – Велчево /III-607/) от км. 27+724 до км. 30+385 с дължина 2,661 км.

Състояние на настилка към 01.01.2014г.

От км. 27+724 до км. 29+670 – средно;

От км. 29+000 до км. 29+780 – лошо;

От км. 29+780 до км. 30+385 – средно.

- **Републикански път III-6072** (/III-607/ кв. Острец - Кръвеник) от км. 0+000 до км. 4+766 с дължина 4,766 км. Трасето на пътя минава през гр. Априлци по ул. „Соколска“.

Състояние на настилка към 01.01.2014 г. – лошо.

- **Общински пътища**

Общинските пътища на територията на община Априлци са с обща дължина 33,400 км. и са със следните отсечки:

LOV 1001 Зла река – Видима – ВЕЦ Видима -9 км;

LOV 1002 Острец – Паздери – 2 км;

GAB 1165 Боаза – Паздери - Маришница 7,2 км;

LOV 3006 – кв. Ново село – махала Свинова поляна – 2,5 км;

LOV 2003 – Острец - Маришница – 3 км;
LOV 3007 – LOV 3006– Шоляци – 3 км;
LOV 3005 – кв. Ново село – Йочевци - Пиперите – 2,5 км;
LOV 3004 – Паздерите – Пиперите – 1,2 км;
LOV 3015 – III 607- с.Скандало- м.Павлово - 1,5 км;
LOV 3016 – III 3505 –Велчево –Мачковци - 3,2 км;
LOV 3505 - III 3505- Велчево – Джокари-1,5 км;
GAB 1165 – Пиперите 1,2 км.

За съществуващото състояние на пътната инфраструктура могат да се направят следните обобщения:

- Територията на община Априлци е сравнително добре подсигурана в транспортно – комуникационно отношение въпреки периферното разположение на общината спрямо главната транспортно-комуникационна мрежа на страната.
- На територията на общината преминават три пътя от републиканската пътна мрежа и единадесет общински пътя.
- Общото състояние на пътищата е средно, а рехабилитацията на участъците с лошо състояние е отложена за периода 2014 – 2020 г.

С общия устройствен план на общ. Априлци се предвижда увеличаване на общинските пътища.

Целта е да се осигури достъп до всички 22 махали на общината. В момента, пътищата отвеждащи до някои махали са тесни и с пътна настилка в много лошо състояние. С издигането им като общински пътища, шансовете за тяхното подобряване нарастват. Това са следните отсечки:

- с. Драшкова поляна – Липова махала	– 1 км;
- с. Драшкова поляна - мах. Балинцово – Събевци	– 1 км;
- с. Велчево – мах. Йорговци	-1,1 км;
- с. Велчево – мах. Черневото	- 0,7 км;
- кв. Видима – мах. Габровница	- 0,9 км;
- LOV 3005 - мах. Добревци – Йочевци	- 0,3 км;
- кв. Острец - мах. Минковци – Боголонта	- 1,1, км.

Общата дължина на тези къси трасета е около 6,5 км, но за обитателите на тези махали това има важно значение.

Проектирана е пътна отсечка, която да свързва кв.Острец с кв.Видима.

Първоначално тя минава по съществуващия общински път LOV2003 , който е между кв.Острец и мах.Маришница. Останалата част между мах.Маришница кв.Видима е проектиран върху съществуващ черен път с дължина 2,5 км.

Масовият обществен пътнически транспорт се осъществява от фирма „Екотранс” ООД, която поддържа линията Априлци – Троян и градския транспорт. Има пряка автобусна връзка със София, Ловеч и Севлиево.

Общината разполага с три училищни автобуса, които превозват учениците от населените места до средните училища.п

През територията на община Априлци не минава ж.п. линия от националната ж.п. инфраструктура. Най – близката ж.п. линия е обслужващата трасето Троян – Ловеч – Летница – Левски с най-близка ж.п. гара Троян.

Проектирана е площадка за хеликоптери за нуждите на противопожарната служба. Тя е ситуирана върху парцела на старото летище, североизточно от кв.Видима.

13.2 Водоснабдяване и канализация

13.2.1 Водоснабдяване

Обща част. Съществуващо положение

Град Априлци и селата Скандалото и Велчево са централно водоснабдени от водоснабдителна група „Априлци, а с. Драшкова поляна се водоснабдява с вода от водоснабдителна група „Черни Осъм” през мрежата на с. Орешак (община Троян) чрез помпена станция „Раков дол” (стопанисвана от В и К "Стенето" ЕООД гр.Троян).

Отделни махали в състава на гр. Априлци (м. Боголанта) и с. Велчево (м. Черневото) са водоснабдени от местни водоизточници, стопанисвани от дружеството, – каптажи „Цоневското”, „Бъджев чучур, „Курията” и „Дановската къща”.

Застроени имоти в махали от състава на гр. Априлци (м. Пандуците, м. Горнени, м. Маришница, м. Ковачите, м. Безергени и м. Пъздери) са водоснабдени от магистрален водопровод „Видима – ПСПВ Стоките”, стопанисван от В и К "Бяла" ЕООД гр.Севлиево и захранван с вода от речно водохващане „Видима”.

Отделни махали в състава на с. Велчево (м. Джокери и м. Мачковци) не са централно водоснабдени, както и някои махали в състава на останалите населени места.

Водоснабдителна група „Априлци” довежда питейна вода до гр. Априлци, с. Скандалото, с. Велчево и с. Гумощник (община Троян). Групата включва:

- водоизточници – каптажи „Бъзов дял”, „Пеньови дупки”, „Глиганови дупки” с общ капацитет 52л/сек и „Глогът” с капацитет 5 л/с. При недостиг системата получава вода от три отклонения от магистрален водопровод "Видима – ПСПВ

Стоките", стопанисван от "Бяла" ЕООД гр.Севлиево.

- Хлораторни станции – 2 броя: хлораторна станция, работеща с хлор-газ за водата от каптаж „Бъзов дял” и хлораторна станция, работеща с дозираща помпа и натриев хипохлорит за водите от каптажи „Пеньови дупки”, „Глиганови дупки” и „Глогът”
- Довеждащ (магистрален) водопровод с обща дължина 32 км, изграден от стоманени тръби Ø200, Ø150, Ø80 и етернитови тръби Ø200, Ø150, Ø100.

Местни водоизточници – каптажи Цоневското”, „Бъджев чучур, „Курията” и „Дановската къща”. Първите два каптажа водоснабдяват м. Боголанта (гр. Априлци), а вторите два – м. Черневото (с. Велчево)

Общия дебит на водоизточниците варира в широки граници според сезона от 50 до 8 л/с.

Средногодишното водопотребление е около 143 л/жит/ден, от което около 93 л/жит/ден битово ползване от населението в жилищни сгради (частни домове).

Подаваните за питейно – битово водоснабдяване природни води не се пречистват (поради липса на ПСПВ), а само се обеззаразяват. Качеството на питейната вода отговаря на всички изисквания на Наредба №9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели по физико-химични, радиологични и микробиологични показатели. В много редки случаи, обикновено при обилни валежи във водосбора на водоизточниците – карстови извори, добиваните водни количества са с повишена мътност, която не може да бъде отстранена поради липса на подходящи съоръжения.

Водопроводната мрежа (магистрална и разпределителна) е с обща дължина 146 км. – основно изградено от АЦ тръби с диаметри от ф60 до ф200 през периода 1955 – 1985 год. Общото състояние на водопроводната мрежа се характеризира с повишена аварийност и скрити течове вследствие на физическа амортизация на материала и връзките на етернитовите тръби. Средния размер на загубите се оценява на около 50 % от общо подаваното водно количество.

Оценка на водоснабдителната система

Качеството на питейната вода в община Априлци е на ниво, напълно отговарящо на българския държавен стандарт. Необходими са инвестиции в поддръжката на водопроводната мрежа. Тези инвестиции ще доведат до намаляване на загубите и осигуряване на ефективност и устойчивост на водоснабдителната система. Необходимо е да се обърне специално внимание на санитарно охранителните зони на наличните съоръжения. На някои места липсват такива , а на други те се нуждаят от съответните средства за поддръжка и ремонт. Част от разрешителните за водоползване са с изтекъл или изтичащ срок. Налага се да бъдат приведени в съответствие с нормативната уредба

13.2.2 Канализация

В централната градска част на квартал „Център“ в гр.Априлци е изградена канализационна мрежа, която се състои от Гл.колектор I, Колектор 66, Колектор 67, Колектор 67а и Колектор 68а. Те събират отпадъчните води от централната градска част и ги отвеждат до ПСБОВ. Тръбите са полиетиленови гофрирани с обща дължина 1056 м. и диаметри $\Phi 400$ и $\Phi 1000$. Сградните канализационни отклонения са 34 бр.

За пречиствателното съоръжение за битови отпадъчни води в гр. Априлци е избран модулен тип съоръжение за пречистване. То е съставено от един първичен утайтел, който изпълнява функциите и на изгивател, и два биофилтъра. Генерираните в процеса на пречистване утайки се отстраняват периодично и се транспортират с каналочистачни машини до по-голяма пречиствателна станция.

Проектни водни количества:

$$Q_{\text{ср. ден}} = 21.1 \text{ м}^3/\text{ден}$$

$$Q_{\text{max час}} = 3.1 \text{ м}^3/\text{час}$$

Проектни максимални товари:

$$\text{БПК}_5 = 8.64 \text{ кг/д} = 409.5 \text{ мг/л};$$

$$\text{НВ} = 10.4 \text{ кг/д} = 492.9 \text{ мг/л};$$

$$\text{Общ азот} = 1.28 \text{ кг/д} = 60.7 \text{ мг/л};$$

$$\text{Общ фосфор} = .53 \text{ кг/д} = 25 \text{ мг/л}.$$

Пределно допустими концентрации на основните замърсители в пречистените отпадъчни води, преди заустването във водоприемника:

$$\text{Активна реакция рН} = 6-8.5;$$

$$\text{Неразтворени вещества} = 35 \text{ мг/л};$$

$$\text{БПК}_5 = 25 \text{ мг/л};$$

$$\text{ХПК} = 125 \text{ мг/л}.$$

Оценка на канализационната система

С изключение на центъра на град Априлци ,в общината няма изградена канализационна мрежа. Изграждането на надеждна и отговаряща на съвременните изисквания канализационна система е важно условие за подобряване на качеството на живот на местното население и възможност за повишаване на атрактивността на община Априлци като добро място за инвестиции. В повечето случаи се използват септични и попивни ями или отпадъчните води свободно се изпускат в деретата, което води до замърсяване на подземните води и провокира свлачищни процеси. Дъждовната вода се оттича по асфалтовото покритие на пътищата и го руши. Като приоритет е необходимо да се изгради канализационна мрежа за битови води в град Априлци и околните села, като може да се проучи възможността за изграждане на общи

пречиствателни станции , които да обслужват по няколко населени места в общината. Това ще доведе до непосредствено намаляне на замързяването на почвата и повърхностните водни басейни. Като дългосрочна перспектива трябва да си изградят отводнителни канали за дъждовни води. В общия устройствен план са отредени парцели за 4 площадки за изграждане на локални пречиствателни станции за отпадъчни води. Предложени са и примерни трасета за главни канализационни колектори. Целта е при бъдещо изграждане на съответните ЛПСОВ да бъде обхванато максимално населението на общината. Наличието на отредени парцели за няколко площадки , ще даде възможност в бъдеще , да бъде разработен проект , в който да бъде обследвана възможността за една централизирана или няколко локални пречиствателни станции.

13.3. Енергийна система. Електроразпределение.

13.3.1. Изграждане и развитие на системата.

Енергийната система за захранване на Община Априлци е включена в националния енергиен пръстен. На територията на Общината няма изградена подстанция 110/20 kV, а се използва подстанцията на ВЕЦ „Видима” за износ на ел. енергия”. Основното захранване е на 20 kV с резервна връзка към П/ст „Троян 1-110/20 kV”

Източници от регионално и Републиканско ниво.

Основен източник на захранване на Общината е Републиканската енергийна мрежа на 110 kV.

На територията на Общината са разположени следните енергийни обекти за пренос на електрическа енергия стопанисвани от „ЕСО“ ЕАД МЕР Плевен:

- Въздушна електропроводна линия 110 kV „Острец“ - връзка между подстанция „Троян 1“ и подстанция „Балкан“ с трасе през землищата на с. Драшкова поляна, Велчево, Скандалото и гр. Априлци.
- Въздушна електропроводна линия 110 kV „Отклонение 1“ на ЕП „Острец“ до стълб №74 – връзка към ВЕЦ „Видима“ с трасе през землището на гр. Априлци.

Източник на ел. енергия за задоволяване потребностите на Общината е трансформаторна подстанция „ВЕЦ „Видима“ гр. Априлци” 110/20kV. и с въздушни ел. проводи 20 kV се електрозахранват всички населени места.

По поречието на реките “Видима” и “Зла река” има изградени 5 броя ВЕЦ с регионално значение.

- ВЕЦ „Видима“ гр. Априлци, кв. Видима – 3300kW

- ВЕЦ „Зла река“ гр. Априлци, кв. Зла река – 300kW
- ВЕЦ „Зора“ гр. Априлци, кв. Зла река – 500kW
- МВЕЦ „Априлци“ гр. Априлци – 575kW
- МВЕЦ „Стърна“ гр. Априлци, кв. Видима – 580kW

13.3.2 Електропреносна и разпределителна мрежа

Електропроводи и кабелни линии 20kV

Основното захранване на селищата в Община „Априлци” се осъществява с два електропровода 20 kV „Зла река” от П/ст ВЕЦ „Видима” - 110/20 kV и аварийна връзка с подстанция “Троян”1- 110/20 kV и „Водохващане” 20 kV.

Електропроводите /въздушни и кабелни/ 20kV за захранване на селищата в Община „Априлци”, около и в „Априлци” са изградени така, че не се реализират пръстени с цел резервираност, както на битовите потребители така също и на промишлените.

Въздушните електропроводи 20kV създават ограничения със сервитутите си в урегулираните територии и подлежат на постепенно кабелиране.

Съществуващата мрежа е амортизирана, което води до чести аварии и прекъсване на електрозахранването за продължително време. Недостатъчна е мощността на съществуващите трансформаторни постове.

Авариите по електропроводните линии 20kV основно се дължат на остаряла изолация и амортизирани стълбове. Електроразпределителното дружество ежегодно следва да почиства просеките и извършва върхови ревизии на ВЕЛ.

Развитието на мрежа средно напрежение да се предвижда с използване на кабели 20kV. Трасетата на кабелните и въздушни линии се определят с техническите проекти по реда на ЗУТ.

Сервитутите на далекопроводите са определени както следва:

За 110 kV:

- Извън населени места – 48 м.
- В населени места – 16 м.

За 20 kV:

- Извън населени места – 22 м.
- В населени места – 9 м.

Трансформаторни постове и Възлови станции

На територията на „Априлци” и околностите са изградени зидани трафопостове в самостоятелни УПИ, вградени трафопостове, КТП, БКТП и мачтови трафопостове.

На територията на Общината функционират 46 бр. ТП и ВС собственост на Електроразпределителното дружество и 26 броя частна собственост.

Голяма част от трафопостовете са оборудвани с физически и морално остаряла апаратура средно напрежение и се налага тяхната реконструкция.

С развитието на селищните системи ще се налага изграждане на нови трафопостове за осигуряване на мощности за нарастващото с всеки ден потребление съгласно Закон за енергетиката и Наредба №6 за присъединяване на производители и потребители.

Ел. мрежа 0,4kV

Електрическата мрежа ниско напрежение в населените места е въздушна. За разлика от останалите нива на мрежите, мрежа 0,4kV е с най-голям обем като дължини и брой съоръжения. Това е и причината тя да бъде изключително морално и физически остаряла и изисква огромни инвестиции за реконструкции, подмяна и рехабилитация. Недоброто състояние на мрежа НН води до влошаване качеството на доставената ел. енергия.

Като разпределителни табла се използват метални шкафове, които подлежат на корозия. В тази връзка напоследък навлязоха в експлоатация полимерните разпределителни кутии.

Важен проблем е уличното осветление на населените места в общината. Цялата улична осветителна мрежа на територията на общината е в лошо техническо състояние и на места липсва.

13.3.3 Изводи и препоръки

От ел. схемата се вижда, че захранването на Общината е ориентирано към 20 kV. Има връзка с енергийната система с два електропровода 20 kV от една подстанция 110/20 kV с което е осигурена трета категория по сигурност на електрозахранването.

Като отчетем разрастването на селищните системи следва да се работи по включване на нови мощности на страна 20kV след сключване на договори с електроразпределителното дружество.

Селищната система и за в бъдеще ще се развива като селскостопански район и по ОУП не се предвиждат големи територии за развитие. Изграждането на нови съоръжения за развитие на електроснабдителната мрежа е съгласно наредбата за присъединяване на потребители и производители на ел. енергия след сключване на Договор с Електроснабдителното предприятие.

В региона няма мощности за обосноваване изграждане на нова подстанция 110/20kV. При необходимост от нови мощности има техническа възможност за

развитие на уредби СН 20kV. развитието на мрежи СН е желателно да се изпълнява с кабели 20kV с използване на общински пътища за прокарване.

За подобряване на електрозахранването на Общината да се рехабилитират въздушните електропроводи и обновят трансформаторните постове с монтиране на съвременно оборудване.

Не се препоръчва вграждане на трафопостове в жилищни сгради или да се вземат мерки за избягване на шума от трансформаторите.

Електроразпределителната мрежа 20kV има възможност за присъединяване на производители на ел. енергия от възобновяеми източници като малки соларни инсталации и биогазови инсталации с използване на биомаса.

Електроразпределителната мрежа 0,4kV да се обновява с използване на усукани проводници с достатъчна проводимост за доставка на качествена ел. енергия на потребителите.

Общината следва да разработи програма за енергийна ефективност, в която да се включва саниране на сградния фонд и използването на осветителни тела за уличното осветление с ниска консумация на ел. енергия.

Соларното осветление е една от най-новите и икономични технологии, които събират енергия дори и при облачно време и се включват автоматично. Осветителните тела имат дълъг експлоатационен период, не съдържат токсични вещества и не оказват вредно въздействие на околната среда, с която се намаляват и вредните въглеродни емисии.

При разработването на ПУР, ПУП-ПРЗ по райони да се определят терени за изграждане на трафопостове и прокарване на електропроводни линии / кабелни или въздушни/.

За сега новите технологии за производство на алтернативна енергия преминава през електроенергия, което изисква развитието на разпределителната мрежа, която е собственост на Електроснабдителното дружество.

Електроснабдяването на Община „Априлци” следва и за в бъдеще да се разглежда свързано с развитието на съседните общини като цяло.

14. ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Тези правила и нормативи за прилагане на Общия устройствен план на община Априлци (ОУПО), наричани нататък за краткост “ПРАВИЛА И

НОРМАТИВИ”, определят изискванията и ограниченията при устройственото планиране на територията в административните граници на община Априлци.

Чл. 2. Целта на ОУПО и ПРАВИЛАТА И НОРМАТИВИТЕ е да осигурят необходимите условия за по-нататъшното комплексно и устойчиво развитие и ефективно функциониране на общинската територия и за опазване на природното и културно наследство, като и да създадат основа за подобряване качеството на средите за обитаване, труд и отдих на жителите и гостите на община Априлци.

Чл. 3. (1) В съответствие с целта по чл. 2, ПРАВИЛАТА И НОРМАТИВИТЕ конкретизират разпоредбите на Наредба № 7/2003 г. (Обн., ДВ, бр. 3 от 2004 г.) на МРРБ за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони (наричана по-нататък “Наредба № 7”), съобразно конкретните условия, процеси и потребности за устройството на отделните части от общинската територия.

(2) ПРАВИЛАТА И НОРМАТИВИТЕ:

1. допълват номенклатурата на видовете и разновидностите на устройствените зони, определени с Наредба № 7 и адаптират съдържанието им към конкретните условия;
2. определят режим на превантивна устройствена защита по чл. 10, ал. 3 от Закона за устройство на територията за определени части от територията, за които се изисква запазване на фактическото ползване без влошаване на качествата;
3. обособяват части от териториите, регламентирани като самостоятелни терени с устройствен режим по чл. 6, ал. 2 от Наредба № 7, чието устройство и застрояване се подчинява на правила, различни от тези на зоната/територията, в която попадат;
4. конкретизират пределните стойности на нормативите за устройство и застрояване на устройствените зони по Наредба № 7;
5. регламентират задължителни изисквания към последващото подробно устройствено планиране;
6. установяват правила за наблюдение, поддържане и отчитане на прилагането и изменение на общия устройствен план на общината;
7. посочват други административни действия, необходими за прилагането на плана и постигането на неговите цели.

Чл. 4. (1) Териториалният обхват на населените места, устройствените зони, на териториите с особена териториалноустройствена защита, както и разположението на самостоятелните терени с устройствен режим са показани на графичните материали към ОУПО.

- (2) Границите на новопредвидените територии за урбанизация се конкретизират поимотно с последващите цялостни подробни устройствени планове по чл. 34.

(3) Всяка разновидност на устройствените зони е обозначена с буквен идентификационен код.

Глава втора

УСТРОЙСТВЕНИ ЗОНИ И ТЕРЕНИ

Раздел I

Общи положения

Чл. 5. С ОУПО общинската територия се разпределя на видове територии с основно предназначение, видове и разновидности устройствени зони и самостоятелни терени с устройствен режим.

Чл. 6. (1) Териториите с основно предназначение са:

1. урбанизирани територии (населени места и селищни образувания);
2. земеделски територии;
3. горски територии;
4. защитени територии;
5. нарушени територии за възстановяване;
6. територии, заети от води и водни обекти;
7. територии на транспорта.

(2) Жилищните устройствени зони са с:

1. преобладаващо застрояване с малка височина, означена с Жм;

(3) Производствените устройствени зони са със следната разновидност:

1. „Предимно производствена зона”, означена с Пп.

(4) Рекреационните устройствени зони включват следните видове:

1. „Курортна зона – хотели и почивни бази“, означена с Кз;

(5) Териториите за активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия са без разновидности и могат да бъдат:

1. земеделски територии;
2. горски територии;
3. нарушени територии.

(6) Териториите с режим на превантивна устройствена защита могат да бъдат:

1. земеделски територии;

2. горски територии.

Чл. 7. В териториите с основно предназначение и в устройствените зони се обособяват самостоятелни терени с устройствен режим, предназначени за:

1. обслужващи дейности;
2. производствено-складови дейности и инфраструктура, обслужваща селското стопанство;
3. техническа инфраструктура;
4. транспортна инфраструктура;
5. недвижими културни ценности;
6. озеленени площи за широко обществено ползване и озеленени площи със специфично предназначение.

Раздел II

Режим на устройство и застрояване на устройствените зони

- **Жилищни устройствени зони**

Чл. 8. (1) Жилищните устройствени зони с преобладаващо застрояване с малка височина, означени с Жм, се прилагат за устройство на жилищните територии във всички населени места в общината, включително жилищните квартали и махали.

(5) Жилищните устройствени зони се устройват съгласно чл.17 и 18 на Наредба № 7.

(6) Жилищните устройствени зони се застрояват при спазване на следните нормативи и правила:

Наименование на зоната	Код	Пзастр. макс. (%)	Кинт макс.	Позел. мин. (%)	Н макс. (етажи)	Други правила и бележки
Жилищна устройствена зона за застрояване с малка височина	Жм	60	1,2	40	10, (3 ет.)	Минимум 1/3 от озел. площ – дървесна растителност.

- **Производствени устройствени зони**

Чл. 9. (1) Производствените устройствени зони се разполагат в и извън границите на населените места и включват разновидността Пп – Предимно производствена зона.

(2) Устройство на зони по ал.1 се устройват съгласно чл. 24, ал. 1 и 2 на Наредба № 7.

(3) Устройствените зони по ал. 1 се застрояват при спазване на следните нормативи:

Наименование на устройствената зона	Код	Макс. Плътност на застр (%)	Макс. Кинг	Мин. озел. площ (%)	Н макс. (етажи)	Други правила и бележки
Предимно производствена зона	Пп	80	2,4	20	15м (3ет.)	Н мах. не се отнася за съоръжения.

(4) При наличие на инвестиционна инициатива, в границите на предимно производствените зони с подробен устройствен план могат да бъдат обособени територии за „високотехнологична производствена зона”, която се устройва и застроява в съответствие с разпоредбите на чл. 26 от Наредба №7.

Чл. 10. (1) Устройствените зони „Курортна зона” (Кз) се устройват в съответствие с разпоредбите на чл. 28, ал. 1 от Наредба №7.

(2) Устройствените зони „Курортна зона” се застрояват при спазване на следните правила и нормативи:

Наименование на устройствената зона	Код	Макс. Плътност на застр (%)	Макс. Кинг	Мин. озел. площ (%)	Н макс. (етажи)	Други правила и бележки
Курорт	Кз	30	1,5	50	15 м (3 ет.)	Минимум ½ от озел. площ – дървесна растителност

- **Устройствени зони за озеленени територии**

Чл. 11. (1) Устройствените зони „Озеленени територии за широко обществено ползване в населените места” са предназначени за изграждане на озеленени площи за широко обществено ползване (паркове и градини), за нуждите на ежедневния и седмичен отдих, както и за спортни и културни развлечения и забави и тихи занимания.

(2) Зоните по ал 1 се устройват в съответствие с чл. 32 от Наредба № 7.

Чл. 12. (1) Устройствените зони „Озеленени територии за широко обществено ползване извън населените места” са предназначени за устройване на извънселищни паркове в естествена природна среда за седмичен отдих, масов спорт и атракции.

(2) Зоните по ал. 1 се устройват в съответствие с чл. 32 от Наредба № 7, като в зависимост от конкретните природни условия и дадености в тях могат да се разполагат ботанически и зоокътове, съоръжения за екстремни спортове и игри, водни атракционни и др., както и да бъдат експонирани обекти на недвижимото културно наследство с необходимата приемна, информационна и охранителна инфраструктура.

(3) При устройването на зоните по ал. 1:

1. се осигурява максимално съхраняване на естественото едроразмерно озеленяване, пасищата и ливадите и други елементи на околната среда;

2. благоустройствените работи се изпълняват само с естествени материали.

(4) В зони по ал. 1, попадащи в границите на защитени зони по Закона за биологичното разнообразие могат да се разполагат само преместваеми обекти и не се допуска:

1. изграждане на концертни естради, летни амфитеатри и спортни съоръжения по чл. 32, ал.1., т. 3 от Наредба № 7, които представляват или включват непреместваеми съоръжения, трайни настилки и други обекти, които изменят трайно субстанцията на земята, върху която са поставени.

2. изграждане на трайни настилки по алейната мрежа, детските и спортните площадки, местата за почивка и др.

Чл. 13. (1) Устройство зони „Озеленени територии за широко обществено ползване - горски парк” са извънселищни, в т.ч. и горски паркове, предназначени за ежедневен и седмичен отдих, туризъм, масов спорт и развлечения.

(2) Зоните по ал. 1 се устройват в съответствие с чл. 32, ал. 1, т. 1, 2, 4, 5 и 6 от Наредба № 7, като в зависимост от конкретните природни условия и дадености в тях могат да се разполагат ботанически и зоокътове, съоръжения за екстремни спортове и игри, както и да бъдат експонирани обекти на недвижимото културно наследство с необходимата приемна, информационна и охранителна инфраструктура.

(3) При устройването на зоните по ал. 1:

1. се осигурява максимално съхраняване на естественото озеленяване и другите компоненти на природната среда;

2. благоустройствените работи се изпълняват само с естествени материали.

(4) В зони по ал. 1, попадащи в границите на защитени зони по Закона за биологичното разнообразие могат да се разполагат само преместваеми обекти.

Чл. 14. (1) Устройство зони „Озеленена територия за спорт и развлечения” са предназначени за изграждане предимно на спортни съоръжения или комплекси и озеленяване.

(2) В зоните по ал. 1 се допуска още изграждане на:

1. мрежи и съоръжения на транспорта, движението и друга техническата инфраструктура;

2. обекти за настаняване и подслон, за хранене, за търговия, за културни развлечения и забави;

3. детски площадки

(2) В устройствените зони по ал. 1 минималната озеленена площ е 20%.

Чл. 15. (1) Устройствовите зони „Изоляционно озеленяване”, са озеленени площи със специфично предназначение - част от зелената система на общината. Те са предназначени за осигуряване на благоприятна екологическа обстановка и комфорт на обитаването в населените места и селищните образувания.

(2) Зони по ал. 1 се устройват между урбанизирани територии за обитаване и такива за производствени и животновъдни дейности, както и покрай участъци от трасета на пътната инфраструктура. (3) В устройствените зони по ал. 1 се изпълнява озеленяване с подходяща едроразмерна растителност на база дендрологичен проект. Те се стопанисват и поддържат, като част от зелената система на съответното населено място.

(4) С цел преодоляване на снегонавяването на пътищата, на необходимите места се разполагат ветрозащитни пояси.

• Устройство на земеделските територии

Чл. 16 (1) С ОУПО се установява режим на превантивна защита, с който се запазва фактическото им ползване, без да се влошават техните качества, за следните земеделски територии:

1. земеделските земи от I-ва до V-та бонитетна категория включително, заедно с прилежащите полезащитни горски пояси;

2. земеделските земи с трайни насаждения;

3. земеделски земи с изградени напоителни системи;

4. земите, заети от ливади, пасища и мери;

5. земеделски земи за зеленчукопроизводство;

6. земеделски земи, попадащи в границите на защитени зони по Закона за биологичното разнообразие.

(2) Режимът не се отнася за земеделските земи, предоставени на граждани по силата на актове на Президиума на Народното събрание, на Държавния съвет и на Министерския съвет (по § 4 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи).

(3) Промяна на предназначението на поземлени имоти в териториите по ал. 1 се допуска по изключение за:

1. изграждане на крайпътни обслужващи обекти;

2. създаване или разширяване на озеленени площи за широко обществено ползване – извънселищни паркове, както и за открити спортни обекти – игрища и тенис-кортове със затревен терен;

3. изграждане на обекти на транспортна и друга техническа инфраструктура и на

комуналното стопанство, включително хидромелиоративни мрежи и съоръжения, свързани с тяхната експлоатация;

4. изграждането на логистични бази, обществено-обслужващи и складово-производствени обекти.

5. разширение на гробищни паркове или за нови гробищни паркове;

- **Изпълнение на дейности и строителство, свързани с опазването и експонирането на обекти на недвижимото културно наследство.**

(4) За обектите по ал. 3, т. 1, промяна на предназначението на земеделски земи по ал. 1 се допуска само в случаите, когато теренът граничи с път от републиканската пътна мрежа или от общинската мрежа - най-малко бивш IV клас. В тези случаи промяната на предназначението може да обхване площ, не по-голяма от три декара. Когато поземленият имот е с по-голяма площ, промяната се извършва само за част от него с размер до 3 (три) дка. В тези случаи устройството и застрояването на имотите с променено предназначение се извършва съгласно долните показатели:

Макс. Пзастр (%)	Макс. Кинт	Н мах. (етажи)	Други правила и бележки
60	1,2	10 м (3)	Н не се отнася за съоръжения. Допуска се изграждане и на жилище за собственика и за охраната. Задължително осигуряване необходимите паркоместа за посетителите в границите на УПИ

(5) За обектите по ал. 2, т. 6, териториалният обхват на промяната на предназначението на земеделски земи и последващото им устройство и застрояване се определят на база специализирани проучвания и документация към подробните устройствени планове, съгласно чл. 52 от Наредба № 8 / 2001 г. за обема и съдържанието на устройствените планове на МРРБ, съгласувани от компетентния орган по Закона за културното наследство.

(6) Допусканията по ал. 3 за земеделски територии, попадащи в обхвата на защитени зони по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) са приложими, доколкото не противоречат на плана за управление на съответната защитена зона, респ. на заповедта за обявяване и стандартния формуляр.

- **Устройство на горските територии**

Чл. 17. (1) С ОУПО се установява режим на превантивна защита, с който се запазва фактическото им ползване, без да се влошават техните качества, на защитните и специалните горски територии по чл. 5, ал. 2 и ал. 3 от Закона за горите.

(2) В териториите по ал.1. не се допуска строителство, с изключение на елементи

от техническата инфраструктура и хидротехнически съоръжения, както и на обектите по чл. 153, ал. 1 от Закона за горите, чието изграждане не се смята за строителство.

(3) Провеждането на пътища и проводи на техническата инфраструктура през териториите по ал. 1 да се планира и осъществява с минимално нарушаване на средата, включително природната среда между местообитанията и при задължително осигуряване на свободно преминаване през тях на всички представени в зоната животински видове.

(4) Опазването и устройството на специалните горски територии по чл. 5, ал. 3, т. 1 от Закона за горите се осъществява съобразно плановете за управление, съответно заповедите за обявяване и стандартните формуляри.

(5) Изключенията по ал. 2 за горски територии, попадащи в обхвата на защитени зони по Закона за биологичното разнообразие са приложими, доколкото не противоречат на плана за управление на съответната защитена зона, респ. на заповедта за обявяване и стандартния формуляр.

8. Устройство на нарушени територии

Чл. 18. (1) На техническа и биологическа рекултивация подлежат:

1. всички изоставени бивши кариери или освободени площи от кариери, както и площите на всички кариери след приключване на експлоатацията им;
2. регламентирани и нерегламентирани сметища и други депа за отпадъци (след приключване на експлоатацията, съответно след разчистването им);
3. свлачища, срутища и други земи с нарушен почвен профил;
4. строителни площадки на точкови и линейни обекти (след приключване на строителството).

(2) В случаите, когато с ОУПО не е определено друго конкретно предназначение, на териториите по ал. 1, т. 1 и т. 2 се извършва рекултивация за последващо ползване, съобразно това на прилежащите територии – земеделски или горски.

(3) Териториите и обектите по ал. 1, т. 3 и т. 4 се рекултивират за използване по основния за тях начин на трайно ползване.

• Териториите за активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия

Чл. 19. (1) Територии за активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия са:

1. горските територии;
2. озеленени територии около водни обекти;

3. естествено и изкуствено залесените земеделски земи;
4. новоизгражданите и реконструирани пътища;
5. урбанизирани ландшафти;
6. селищни ландшафти.

(2) Опазването на ландшафта и необходимите ландшафтноустройствени мероприятия за горските територии се осъществяват, както следва:

1. за защитени територии по Закона за защитените територии и защитени зони по Закона за биологичното разнообразие, обхващащи земеделски и горски територии – по силата на планове за управление, респективно заповедите за обявяване и режимите на дейности.

2. за защитните и специалните горски територии – чрез прилагане на режим на превантивна устройствена защита, съгласно чл. 21, ал. 1;

3. за всички горски територии се изисква при оформяне на крайнините на горите, както и покрай преминаващите през тях пътища, да се прилага свободно очертаване, като се следват гънките на терена и естествената конфигурация на масива и се избягват правите редове.

(3) Всички естествени обраствания - зелени структури извън населените места в обхвата на принадлежащите земи на реките, вкл. суходолията, подлежат на опазване, поддържане и възстановяване, доколкото не нарушават проводимостта на речното легло. На опазване, поддържане и възстановяване подлежат и естествените обраствания по крайбрежията на останалите естествени и изкуствени повърхностни водни тела. При подмяна на съществуващото или при ново озеленяване да се ползват растителни видове, идентични с естествените за мястото.

(4) Естественото и изкуствено залесяване в обхвата на земеделските земи, на първо място - полезащитните горски пояси, се оценява като качество на „ценен културен ландшафт” и не се допуска унищожаването му.

(5) При проектирането и изпълнението на рекултивационни мероприятия да се съобразяват специфичните ландшафтни характеристики на средата, в която попада съответната територия за рекултивация.

(6) Трасетата на новоизгражданите пътища и други линейни обекти на техническата инфраструктура следва да нарушават във възможно най-малка степен ценните и характерни елементи на ландшафта – земни форми, съществуващо естествено или изкуствено едроразмерно озеленяване.

(7) За осигуряване непрекъснатост на природните ареали и по-хармонично вписване на антропогенните елементи в естествения ландшафт, с подробните планове на новоурбанизираните територии по възможност следва да се прилага принципът на „прекъснатата урбанизация”, като се запазват територии без застрояване – „зелени клинове” - в границите на селищните образувания и между тях. В „зелените клинове”

се включват пасища и ливади и гори, намиращи се на съответната територия. Изключения правят териториите със сложен релеф, които не позволяват възможността за природна непрекъснатост.

(8) С последващите подробни планове се съхраняват характеристиките на селищните ландшафти, като с устройствените правила и нормативи се запазват характерните за мястото начин и характер на застрояване, разполагане на основното застрояване в границите на урегулираните поземлени имоти, както и специфични изисквания, отнасящи се за максимална застроена площ на обектите от основното застрояване в урегулирани поземлени имоти с големи размери, за вида на озеленяването, за опазване на исторически формирани структури и тяхната среда и др.

• Устройство на защитените територии за недвижимото културно наследство и за дефиниране на специфични устройствени режими за тях към общия устройствен план на община

Чл. 20. С ОУПО се установява режим на превантивна защита на археологически недвижими културни ценности:

(1) Опазването на недвижимите археологически културни ценности (НАКЦ) да бъде изцяло съобразено с изискванията на ЗКН и границите и режимите им, определени от МК по реда на ЗКН.

(2) За археологическите обекти, които се намират в земеделски територии се прилагат изискванията на глава 9, чл.35 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ – забранява се риголване на почвата и дълбочинна обработка на повече от 25см дълбочина, както и засаждане на дървета и култури с дълбока коренова система. Забраняват се всички строителни, добивни, мелиоративни и други дейности, които увреждат могилния насип.

(3) Преди издаване на виза за проектиране на застрояване в имоти, попадащи в зона с НАКЦ, да се извършат предварителни археологически проучвания.

(4) За устройството и опазването на териториите на селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове – всички искания за намеси в недвижимите културни ценности се съгласуват по реда на ЗКН.

(5) Забранява се всякаква добивна дейност на територията на НАКЦ.

Чл. 21. Устройство и опазване на територията на НАКЦ:

1. Разрешава се археологическо проучване, консервация, реставрация, експониране и социализация на НАКЦ

2. Обектите на ниско и подземно застрояване се съгласуват с МК

3. При възникване на инвестиционна инициатива предварително трябва да бъдат извършени пълни археологически проучвания в границите на имота и след определянето на статута и специфичните правила за опазването на културната ценност

от комисията, назначена от Министъра на културата, проектът да се съгласува с МК.

Чл. 22. Режимът на ползване на охранителната зона включва инвестиционните проекти за обектите на ниско и подземно строителство се съгласуват с МК.

Чл. 23. Устройство на архитектурно-строителни недвижими културни ценности в населените места

1. Устройство на ПИ, съдържащи единични недвижими културни ценности:

(1) Допускат се дейности по консервация, реставрация, реконструкция, адаптация и социализация, които се извършват въз основа на виза за проектиране по чл.140, ал.3 от ЗУТ и инвестиционен проект, съгласувани МК по реда на ЗКН.

2. Устройство на ПИ, които не съдържат ЕНКЦ, но попадат в охранителната зона на единични недвижими културни ценности:

(1) При възникване на инвестиционна инициатива задължително се изготвят ПУП и РУП, които да обхващат най-малко непосредствено прилежащите и срещулежащите през улицата имоти и се съгласуват с НИНКН и МК

(2) За имотите, които са непосредствено прилежащи до УПИ, съдържащо ЕНКЦ, за издаване на разрешение за строеж е необходимо съгласуване с МК и на проекта по част „Архитектура”.

Чл. 24. Необходимост от създаване на устройствени предпоставки за опазване на цялостни културни ландшафти по смисъла на чл. 47, т. 6 от Закона за културното наследство (ЗКН)

На територията на община Априлци няма обявени културни ландшафти, но възможни културни пейзажи са обект на проучване и обявяване.

Чл. 25. Необходимост от разработване на ПОУ по чл. 78 и чл.81от ЗКН за определени обекти и територии

В общината няма обявени групови паметници, но такива могат да бъдат проучени. Няма необходимост от разработване на план за опазване и управление на определени обекти, ако за археологическите обекти бъдат изготвени протоколи, които да определят границите, статута и правилата за опазването на културните ценности по реда на ЗКН.

• Специални изисквания при устройството и застрояването на територията

Чл. 26. (1) Не се допуска промяна на предназначението на поземлените имоти на водни обекти и строителство в тях, освен на водностопански и хидротехнически системи и съоръжения.

(2) При урбанизиране на територии около водни обекти, в подробните устройствени планове се включват отреждания за регулация на речните корита и

изграждане на необходимите защитни съоръжения.

(3) До изграждането на съоръженията по ал. 2, в обхвата на крайбрежните заливаеми ивици и в сервитута на хидротехническите съоръжения не се допуска капитално застрояване и извършване на дейностите по чл. 134 от Закона за водите, освен изграждане на водностопански и хидротехнически системи и съоръжения. Не се допуска засаждане на дървета в най-ниската разливна крайречна тераса (в зависимост от хидроложки проучвания за високи води с обезпеченост веднъж на 50 години).

(4) Във всички случаи на урбанизиране на територии край реки и дерета, и - в т.ч. суходолия, се осигурява възможност за достъп за почистване, укрепване и поддържане на речното корито, дерето или суходолието.

Чл. 27. (1) При изработването на нови подробни устройствени планове на населените места или изменение на планове за части от населени места да се предвиждат мерки за рехабилитация, реконструкция и/или доизграждане на водопроводните системи, включително подмяна на амортизираните водопроводи, с оглед преодоляване загубите на питейни води.

(2) В плановете по ал. 1, както и цялостните подробни устройствени планове на селищните образувания задължително се предвижда изграждане на разделна канализация за атмосферните и отпадъчните води и отвеждане на последните в пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) или локална пречиствателна станция за отпадъчни води (ЛПСОВ). До изграждане на канализацията, отпадъчните води се заустват в индивидуални съоръжения за отвеждане и пречистване на водите (водоплътни изгребни ями), които отговарят на техническите и санитарно-хигиенните изисквания.

(3) Едновременно с изграждането на нови производствени предприятия и животновъдни ферми се изграждат и необходимите ЛПСОВ.

Чл. 28. (1) По съществуващи и нови комуникационни артерии (пътища и улици) през или в близост до населени места и селищни образувания с шумово натоварване над граничните стойности на нивата на шума по Наредба № 6/2006 г. на МЗ и МОСВ за показателите за шум в околната среда, с подробните устройствени планове в зависимост от конкретните условия се предвижда шумозащитно озеленяване в необходимия обхват и ширина или изграждането на изкуствени шумозащитни екрани, при спазване разпоредбите на Закона за пътищата.

(2) При липса на теренни или други условия за изграждане на шумозащитните съоръжения по ал. 1, в правилата за прилагането на подробните устройствени планове се включва изискване за задължително реализиране на защитно озеленяване в границите на урегулираните поземлени имоти, прилежащи на пътя.

(3) Източниците на производствен шум се локализируют по начин, който да осигурява необходимия защитен сервитут в обхвата на промишленото съсредоточие, респ. производствената зона.

Чл. 29. (1) При изработване на цялостните подробни устройствени планове за новоурбанизираните територии, елементите на уличната мрежа да се планират с минимална ширина 12 м., като се предвиди двустранно едроразмерно озеленяване, с възможност за паркиране между дърветата.

(2) Общо изискване към подробните устройствени планове, в т.ч. и плановете за устройство на парковете по чл. 62, ал. 1 от Закона за устройство на територията, както и проектните решения, отнасящи се за благоустрояването на публичните пространства, е да бъдат съобразени с нормативните изисквания за достъпна среда.

Раздел III

Устройствен режим на обособените самостоятелни терени

Чл. 30. Самостоятелните терени за обслужващи дейности, се устройват и застрояват в съответствие с разпоредбите на чл. 39 от Наредба № 7 и при спазване на приложимите разпоредби от настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ.

Чл. 31. Самостоятелните терени за производствено-складови дейности и инфраструктура, обслужваща селското стопанство, се устройват и застрояват съобразно съответните технологични и санитарно-хигиенни изисквания, в съответствие с разпоредбите на чл. 25 от Наредба № 7 и при спазване на приложимите разпоредби от настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ.

Чл. 32. (1) Самостоятелните терени за техническа инфраструктура, включват площите, необходими за изграждането на съответните площни и линейни обекти на техническата инфраструктура и на комуналното стопанство, както и нормативно определените предпазни и сервитутни площи (ивици) с ограничителен режим на застрояване и/или изпълнение на мелиоративно (изолационно) озеленяване.

(2) Разположението и необходимите площи на терените по ал. 1 за разширение на съществуващи и изграждане на нови обекти се определят със специални технико-икономически проучвания. Окончателното местоположение и обхват, определени с подробните устройствени планове, се отразяват на „дежурната карта” по чл. 36, ал.2.

(3) Площадките за разполагане на съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъци се устройват и застрояват в съответствие с изискванията Наредба № 7/2004 г. на МОСВ, МРРБ, МЗГ и МЗ за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци и Програмата за управление на отпадъците на община Априлци.

(4) Собствениците на земеделски стопанства и животновъдни ферми осъществяват управлението на отпадъците от селскостопанската си дейност при съблюдаване нормативната уредба на Министерството на земеделието и храните

(5) Не се допуска въвеждане в експлоатация на обекти, за които се изискват пояси от мелиоративно (изолационно) озеленяване, преди последните да бъдат

изпълнени в съответствие с нормативните изисквания и съответните проекти.

Чл. 33. (1) В самостоятелни терени за транспортна инфраструктура са включени:

1. съществуващите и проектните трасета и съоръжения на пътната инфраструктура, включително за автомобилно, пешеходно и велосипедно движение;
2. съществуващите и проектни обществени паркинги и паркинг-гаражи;
3. средства за алтернативен масов обществен пътнически транспорт.

(2) За терените по ал. 1, т.1, отнасящи се за проектни трасета и съоръжения, които в ОУПО са с приблизителното местоположение, окончателното местоположение се определя с подробен устройствен план на база специализирани проучвания и се отразява на „дежурната карта” по чл. 36, ал.2. При определянето на нови трасета в максималната възможна степен се ползват трасетата на съществуващи полски и горски пътища.

(3) При изграждане на нови пътища или реконструкция на участъци от съществуващи, в обхвата на пътя се включват велосипедни алеи, в съответствие с чл. 5, ал. 6а от Закона за пътищата.

(4) На основание разрешение по чл. 26, ал. 3. от Закона за пътищата, в обхвата на съществуващите, както и при реконструкция на нови пътища се извършват специализирани проучвания, проектиране и изпълнение на саниране на съществуващо и изпълнение на ново крайпътно озеленяване, при съблюдаване на утвърдените изисквания.

Чл. 34. (1) В самостоятелни терени за недвижими културни ценности, са включени защитените територии за опазване на недвижимото културно наследство по смисъла на чл. 79, ал. 5 от Закона за културното наследство, разположени извън урбанизираните територии.

(2) Терените по ал. 1 са предназначени за дейности, насочени към опазването и социализация на недвижимите културни ценности и се устройват в съответствие с режимите за опазване, респ. документите и процедурите, регламентирани в раздел V. „Териториалноустройствена защита” от Закона за културното наследство.

(3) В терените по ал. 1 за археологически недвижими културни ценности се прилагат разпоредбите на чл. 35 от Наредба № 7. На основание съответни санкции на компетентните органи по Закона за културното наследство, в тях се допускат:

1. специализирани проучвателни и консервационно-реставрационни работи;
2. строителство, свързано с опазването, социализацията и охраната на недвижимите културни ценности, благоустройствени работи, озеленяване и изграждане на съоръжения на техническата и транспортна, в т.ч. довеждаща инфраструктура.

Чл. 35. (1) Озеленените площи за широко обществено ползване – паркове, градини и улично озеленяване по регулация, както и линейното едроразмерно улично

озеленяване, се устройват, поддържат и ползват като самостоятелни терени в съответствие с предвижданията на действащите подробни устройствени планове, Наредба № 7 и съответните общински наредби.

(2) Не се допуска намаляване обхвата на терените на зеленените площи за широко обществено ползване с последващи подробни устройствени планове. Предвижда се доразвитие на линейното озеленяване със зелени ивици и дървета по протежение на основните улици, като при последващото планиране строителната линия към улицата се съобразява с растежните изисквания на съответните видове.

(3) При измененията на действащите или изработване на нови подробни устройствени планове на селата, съществуващите залесени територии в техните граници да се запазват като елементи на зелената система по регулация.

(4) Не се допуска намаляване обхвата на терените на зеленените площи със специфично предназначение с последващи подробни устройствени планове.

(5) Озеленените площи със специфично предназначение – съществуващи гробищни паркове и терени, предвидени за тяхното разширение, се устройват в съответствие с Наредба № 2/2011 г. на МЗ за здравните изисквания към гробищните паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници.

Чл. 36. (1) При развитието на аграрния сектор да се спазват следните изисквания:

- Възстановяване на напоителните системи и напоителните полета;
- Създаване на масиви от трайни насаждения, възстановяване на зеленчукопроизводството;
- Изграждане на съвременни животновъдни ферми;
- Изграждане на друга инфраструктура: за обслужване на селскостопанските дейности, за преработка и за реализацията на продукцията;
- Интегриране на аграрния сектор с туризма (като част от познавателен туризъм по специални интереси и рекреация).
- Доизграждане на мрежата от защитни горски пояси и изолационно озеленяване;
- Рекултивация на нарушените терени и определяне на подходящите за земеделско ползване;
- Изграждане на локални пречиствателни съоръжения за отпадните води към съществуващите и новопредвидените обекти на животновъдството и преработката на животинска продукция в устройствените зони, в които е допустимо разполагането им;
- Развитие на базата на хранително-вкусовата промишленост;

- Търсене на инвестиционна активност за изграждане на инфраструктура за енергодобив от възобновяеми източници.

Чл. 37. Специфични правила и нормативи за устройство на защитените територии за недвижимото културно наследство и за дефиниране на специфични устройствени режими за тях към общия устройствен план на община Априлци.

(1) Зона с концентрация на съхранени автентични градоустройствена структура и характеристики на средата

- Всички проекти, третиращи обекти ЕНКЦ и охранителната им зона се съгласуват с МК.
- Изисква се запазване на автентичната улична регулация и традиционният начин на застрояване.
- Новото строителство да се подчинява на възрожденската традиция по отношение на мащаба, пропорциите и материалите, като се допуска осъвременяване на детайла.

(2) Устройство на ПИ, съдържащи единични недвижими културни ценности:

- Допустимостта за надстрояване, пристрояване и допълващо застрояване се доказват с предварителни обемно-пространствени проучвания със силуетни планове, на база на които се изготвят ПУП и РУП, които да обхващат най-малко непосредствено прилежащите и срещулежащите през улицата имоти и подлежат на съгласуване с МК.
- Намеси по сгради, недвижими културни ценности, се извършват въз основа на виза за проектиране по чл.140, ал.3 от ЗУТ и инвестиционен проект, съгласувани с МК по реда на ЗКН.

(3) Устройство на ПИ, които не съдържат ЕНКЦ, но попадат в охранителната зона на единични недвижими културни ценности:

- Задължително се изготвят ПУП и РУП, които да обхващат най-малко непосредствено прилежащите и срещулежащите през улицата имоти и подлежат на съгласуване с МК.
- За имотите, които са непосредствено прилежащи до УПИ, съдържащо ЕНКЦ, за издаване на разрешение за строеж е необходимо съгласуване с МК на проекта по част „Архитектура”.

(4) Археологическо културно наследство

1. Опазването на недвижимите археологически културни ценности (НАКЦ) да бъде изцяло съобразено с изискванията на ЗКН и границите и режимите им, определени от МК по реда на ЗКН.

2. За археологическите обекти, които се намират в земеделски територии се прилагат изискванията на глава 9, чл.35 от Наредба 7 за ПНУОВТУЗ – забранява се риголване на почвата и дълбочинна обработка на повече от 25см дълбочина, както и засаждане на дървета и култури с дълбока коренова система. Забраняват се всички строителни, добивни, мелиоративни и други дейности, които увреждат могилния насип.
3. Преди издаване на виза за проектиране на застрояване в имоти, попадащи в зона с НАКЦ, да се извършат предварителни археологически проучвания.
4. За устройството и опазването на териториите на селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове – всички искания за намеси в недвижимите културни ценности се съгласуват по реда на ЗКН.

(5) Устройство и опазване на територията на НАКЦ:

- Разрешава се археологическо проучване, консервация, реставрация, експониране и социализация на НАКЦ.
- Разрешава се промяна на предназначението на земята, проектиране и строителство, свързано с охрана, проучване, експониране и социализиране на обекта.
- При възникване на инвестиционна инициатива предварително трябва да бъдат извършени археологически проучвания в границите на имота. При наличие на археологически структури се назначава комисия от Министъра на културата, която определя статут и специфични правила за опазване културната ценност.
- Визи за проектиране и инвестиционни проекти за строителство (включително и подземно) се съгласуват с МК.

(6) Режим на ползване на охранителната зона:

- Инвестиционните проекти за обектите на строителството се съгласуват с МК

Глава трета

ПОСЛЕДВАЩО ПОДРОБНО УСТРОЙСТВЕНО ПЛАНИРАНЕ

Чл. 38. (1) Общият устройствен план на общината се прилага чрез предимно цялостни подробни устройствени планове на урбанизираните територии и на структурни елементи на извънселищната територия.

(2) Цялостни подробни устройствени планове се изработват и одобряват

задължително за:

1. населените места в случаите, когато анализът по § 1 от Преходните и заключителни разпоредби е показал, че действащата им планова основа не може да бъде приведена в съответствие със съвременните нужди чрез частично изменение;

2. териториите, предвидени за разширение на съществуващи населени места;

3. съществуващите селищни образувания без подробни планове и новосъздаваните селищни образувания за рекреационни, производствено-складови, обслужващи дейности, както и със смесено предназначение, вкл. разположените върху бивши стопански дворове на АПК;

4. за териториите за озеленяване, спорт и развлечения – подробни устройствени планове по чл. 62 от Закона за устройство на територията;

5. за специалните горски територии с рекреационно значение, териториите за активно прилагане на ландшафтноустройствени мероприятия нарушени територии за възстановяване - специализирани подробни устройствени планове по чл.111 от Закона за устройство на територията.

Чл. 39. Всички планове по чл. 34, ал. 2 се изработват в съответствие със следните общи изисквания:

1. за територии с неурегулирани поземлени имоти, както и за територии с неприложена първа регулация по предходен устройствен план да се прилагат разпоредбите на чл.16 от Закона за устройство на територията;

2. за прилагане на принципа за осигуряване на пространствена непрекъснатост на природната среда и протичащите в нея процеси и прекъснатост на убанизацията, с изключение на специфични територии;

3. за разработване, в зависимост от конкретните условия, на екологически и икономически целесъобразни решения за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчните води, както и на атмосферните води;

4. за запазване, при заявено желание на собствениците, на имоти без промяна на предназначението – за земеделско ползване в границите на планираните територии. При наличие на повече от един такива имоти, същите се групират в ядра за земеделско ползване.

Чл. 40. Необходимост от разработване на ПОУ по чл. 78 и чл.81от ЗКН за определени обекти и територии.

1. За територията на общината няма необходимост от разработване на ПОУ за определена недвижима културна ценност.

Чл. 41. Да бъдат дефинирани критерии за изменение на оупо по отношение на последващото проектиране във връзка с опазването, защитата, експонирането и социализацията на обектите на нкн.

(1) Всяко последващо ниво и проектиране, касаещо ПИ с недвижима културна ценност или попадащо в охранителната ѝ зона се съобразява с предвижданията на ОУП, като се следват изискванията на чл.103. (4) и чл.104. (1) от ЗУТ и подлежи на съгласуване с МК съгласно ЗКН.

(2) Когато изменението на подробния устройствен план налага изменение на общият устройствен план, съгласно чл. 134. (3) от ЗУТ първо се изменя общият устройствен план, като в случаите, когато се касаят имоти с НКЦ или такива в охранителните им зони, изменението се съгласува с МК.

КРИТЕРИИ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ОУПО ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПОСЛЕДВАЩОТО ПРОЕКТИРАНЕ ВЪВ ВРЪЗКА С ОПАЗВАНЕТО, ЗАЩИТАТА, ЕКСПОНИРАНЕТО И СОЦИАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЕКТИТЕ НА НКН

Чл. 42. Всяко последващо ниво и проектиране, касаещо ПИ с недвижима културна ценност или попадащо в охранителната ѝ зона се съобразява с предвижданията на ОУП, като се следват изискванията на чл.103. (4) и чл.104. (1) от ЗУТ и подлежи на съгласуване с МК съгласно ЗКН.

(1) Когато изменението на подробния устройствен план налага изменение на общият устройствен план, съгласно чл. 134. (3) от ЗУТ първо се изменя общият устройствен план, като в случаите, когато се касаят имоти с НКЦ или такива в охранителните им зони, изменението се съгласува с МК.

Чл. 43. Критерии за изменение на ОУПО във връзка със защитата, опазването, експонирането и социализацията на НКН на територията на Община Априлци:

- във връзка с осигуряване на устройствени мерки за защита на НКЦ и на експозиционната им среда от рискови фактори - преки и косвени, свързани с ново строителство за предотвратяване на разрушения в границите им или в охранителните им зони;
- във връзка с отменяне по реда на ЗУТ и на ЗКН на проектни разработки по предходни устройствени планове и инвестиционни проекти, които предпоставят риск за опазването и експонирането на структурите на НКН, нарушават характеристиките на културния и исторически ландшафт;
- във връзка с осигуряване на комуникация или съоръжение за достъп до НКЦ;
- във връзка с провеждане на магистрални и локални инфраструктурни проводни и мрежи;
- във връзка с предвиждане на комплекс от устройствени мерки по разширяване на ценностния контекст и на свързаността на структурите на локалното КН с тези на регионалното, за развитие на туристическата инфраструктура на територията на общината.

Глава четвърта

НАБЛЮДЕНИЕ, ОТЧИТАНЕ ПРИЛАГАНЕТО И ИЗМЕНЕНИЕ НА ОУПО

Чл. 44. (1) С оглед на системното наблюдение и оценяване степента на прилагане на общия устройствен план на общината, кметът на община Априлци вписва в регистъра по чл. 5, ал. 5 от Закона за устройство на територията:

1. всички възложени, респ. допуснати/разрешени за изработване подробни устройствени планове;
3. всички влезли в сила подробни устройствени планове, както и техните изменения.

(2) Специализираната общинска администрация (техническата служба) отразява върху дежурна карта (копие от плана или дигитално изображение) и документира по подходящ начин:

1. всички заявени от заинтересованите лица инвестиционни инициативи, изискващи или не промяна на предназначението на поземлени имоти в земеделски или горски територии;
2. всички решения за променено предназначение на земеделски земи или гори;
3. всички одобрени планове за управление на защитени територии по Закона за защитените територии и защитени зони по Закона за биологичното разнообразие, респективно определените в тях режими;
4. режимите за опазване на недвижими културни ценности (границы, охранителни зони, предписания за опазване), определени по реда на Закона за културното наследство.

(3) Въз основа на анализа на информацията по ал. 1 и ал. 2, на основание чл. 127, ал. 9 от ЗУТ, кметът на общината представя за приемане от Общинския съвет ежегоден доклад за изпълнението на ОУПО и прави предложения за изменение на плана, ако такова се налага.

Чл. 45. Община Априлци създава и поддържа архив на записите на уличните видео камери за проследяване на промените в транспортната обстановка и за нуждите на транспортното планиране и проектиране.

Глава пета

УСЛОВИЯ ПРИ КОИТО МОЖЕ ДА СЕ ИЗМЕНЯ ОБЩИЯТ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН

Чл. 46. (1) Измененията на общия устройствен план могат да стават при следните условия:

1. Общият устройствен план на община Априлци може да се изменя само когато съществуват предпоставките, определени в чл.134, ал.1. от ЗУТ.

2. При наличие на някое от основанията по чл. 134, ал. 1, кметът на общината може да нареди служебно с мотивирано предписание да се изработи проект за изменение на действащия общ устройствен план на общината.
3. Изработването на изменението може да се възложи и на външен изпълнител след решение на Общинския съвет, когато проектът се финансира от общинския бюджет.
4. Изменението на Общия устройствен план спира неговото прилагане в частта, за която то се отнася.
5. Кметът на общината налага строителна забрана за частта от Общия устройствен план, за която се отнася изменението.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) Влезлите в сила или одобрените до датата на обнародването на заповедта за одобряването на Общия устройствен план подробни устройствени планове за територията на община Априлци запазват действието си.

(2) В едномесечен срок от влизането в сила на настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ Техническата служба на община Априлци извършва преглед и анализ на непроцедирани проекти за подробни устройствени планове на земеделски и горски имоти, предназначени за промяна на предназначението им, от гледна точка на съответствието им с предвижданията на ОУПО и настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ и издава съответни предписания за тяхното привеждане в съответствие.

(3) В шестмесечен срок от влизането в сила на настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ Техническата служба на община Априлци извършва преглед и анализ на действащите подробни устройствени планове на населените места по отношение тяхната приложимост, с оглед прилагането на ЗУТ и подзаконовата нормативна уредба и на ОУПО.

(4) В зависимост от резултатите от анализа по ал. 3 се определят:

1. плановете, чието действие се потвърждава;
2. плановете, чието действие следва да бъде спряно по съответния ред и за съответните населени места се изработят нови цялостни устройствени планове.
3. плановете с неприложени части, което подлежат на изменение за привеждане в съответствие с актуалната обстановка и нормативна уредба.

(5) На основание изпълнението на дейностите по ал. 3 и ал. 4, Техническата служба съставя програма за актуализацията на плановете основа на населените места и за изработване на цялостни подробни устройствени планове на териториите, предвидени за урбанизация в ОУПО.

§2 (1) В Заданието по чл. 125 от ЗУТ за изработване на цялостен подробен план на територията, попадаща в Жилищни устройствени зони за застрояване с малка височина се включват правилата и нормативите по чл. 8, ал. 2, 6 и 7 и следните изисквания:

1. да се предвиди свободно застрояване и по изключение – свързано застрояване в до два съседни УПИ;

2. застрояването във всеки УПИ да се определи със ограничителни линии на застрояване и задължителна височина (етажност);

(2) Към заданието по ал. 1 се прилагат режимите за опазване на обекти и територии на недвижимото културно наследство, попадащи в зоната, определени от компетентния орган по Закона за културното наследство

§3 (1) На основание чл.17, ал.1 от Закона за културното наследство (ЗКН), Кметът на община Априлци инициира пред компетентния орган и оказва съдействие за изпълнението на процедури по ЗКН за окончателна класификация и категоризация на недвижимите културни ценности в общината и определяне на конкретни режими за опазването им.

(2) На основание чл.17, ал. 2 от ЗКН, след изпълнението на процедурите по ал.1 Общинският съвет приема Стратегия за опазване на културното наследство на територията на община Априлци.

(3) До изпълнението на процедурите по ал. 1 за опазване на археологическите ценности извън населените места и селищните образувания да се прилагат режимите по чл. 35 от Наредба № 7, съгласно т. 11.5.3. от Обяснителната записка към ОУПО.

§6. (1) Настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ са изработени на основание чл. 104, ал. 2. от Закона за устройство на територията и са неразделна част от Общия устройствен план на община Априлци и се одобряват едновременно с него.

(2) За неуредените с настоящите ПРАВИЛА И НОРМАТИВИ въпроси, свързани с устройството и застрояването на територията и опазването на околната среда и на природното и културно наследство на община Априлци, се прилагат разпоредбите на действащите закони и подзаконовни нормативни документи.

БИБЛИОГРАФСКА СПРАВКА:

Планови документи и стратегии

Общински план за развитие на община Априлци 2014-2020 г.

Задание за изработване на Общ устройствен план на община Априлци

Програма за развитие на туризма в община Априлци 2014-3020 г.

Областна стратегия за развитие на област Ловеч 2014-3020 г.

Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.

Литературни източници:

Христов, И. **Антични и средновековни крепости в Централна Стара планина.** В. Търново, 2007 г.

Милчев, А. **Габрово и неговия окръг през праисторическата и античната епоха.** София, 1979 г.

Попов, А. **Крепости и укрепителни съоръжения в Крънската средновековна област.** София, 1982

Деведжиев Марин - **Кратка история на селищното развитие по българските земи,** Издателство на отечествения фронт 1979г.

Велков, Мирослав - **Културните пейзажи – вид интегрално наследство,**

Бербенлиев, Пейо – **Архитектурното наследство по българските земи,** Държавно издателство „Септември” София, 1987г

Бояджиев, Стефан и колектив - **Българската архитектура през вековете,** Държавно издателство „Техника” софия, 1982г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1.

СПИСЪК НА НКЦ ЗА ОБЩИНА АПРИЛЦИ ОТ НИНКН

- 3 -

3. Взагледна се възможностите комитети да свързват /градоци/ народни съвети до участие в Министерството на образованието и културата - съставно на Института за българските народни съвети, съставно на Министерството на земеделието. Главното управление на горите при Министерския съвет и Българската академия на науките до края на 1964 година да обхващат с всички свои звена всички в детайлни насоки и отговорностите за тях.

Изпълнението на разпоредбата се взема в Института за българските народни съвети, Министерството на земеделието, Българската академия на науките, Главното управление на горите при Министерския съвет и всички свързани народни съвети.

София, октомври 1962 година

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

 НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА НЕДВИЖИМО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО
София 1125, кв.Изток, ул."Лъчезар Станчев" № 7, тел.: 02/4484811, E-mail: pinki-saf@ninkn.bg

Изм. № 0800-519/ 10.11 2015 г.

Вх. № 0800-519/03.11.2015 г.

ОБЩИНА АПРИЛЦИ

Вх. № 2787/13.11.15

ДО

г-жа СТЕЛА ДРАГАНОВА

ИД КМЕТ НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

обл. АПРИЛЦИ 5641

ул."Васил Левски" № 109

обл.ЛОВЕЧ

На Ваш изх.№ 1766/29.10.2015 г.

ОТНОСПО: Предоставяне на информация за недвижимите културни ценности /НКЦ/ на територията на община Априлци във връзка с изработване на Общ устройствен план на община Априлци

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДРАГАНОВА,

В отговор на Вашето искане приложено Ви изпращам извадка от справочника за недвижимото културно-историческо наследство в област Ловеч, съдържаща списък на обектите на територията на община Априлци със статут на недвижими паметници на културата по смисъла на чл.12 от ЗПКМ /отм./, които съгласно §10, ал.1 и §12, ал.1 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за културното наследство /ЗКН/ /ДВ бр.19 от 2009 г., изм. ДВ бр. 92 от 2009г. и бр. 54 от притежател статут на НКЦ. /Приложение № 1/.

Копие на Списъка на НКЦ на територията на община Априлци, Ви изпращам на посочения от Вас е-майл адрес.

Техническите данни за недвижимите културни ценности – адрес, квартал, планоснимачни номера и др. са към датата на придобиване на статута им, поради което моля за тяхното актуализиране към днешна дата, което може да се извърши на място.

Съгласно § 120. (1) от ЗКН "В двугодишен срок от влизането в сила на този закон общините предоставят на Националния институт за недвижимо културно наследство актуалните адреси и идентификаторите по Закона за кадастъра и имотния регистър на заварените обявени и декларираните недвижими паметници на културата, разположени на територията на съответната община".

Обектите са придобили статут на недвижими културни ценности по реда на действащата в годините нормативна уредба, без определени режими за опазването им - териториален обхват и предписания за опазване.

Информирам Ви, че съгласно чл.146, ал.3 от ЗКН недвижимите археологически обекти притежават статут на НКЦ с категория "национално значение" до установяването им като такива по реда на този закон.

С Разпореждане на МС № 1711 от 22.10.1962 г. всички селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове са обявени за паметници на културата, по реда на чл. 4, ал. 1 от ЗПКМ /отм./, и съгласно §10, ал.1 от ЗКН притежават статут на НКЦ с категория "национално значение" /Приложение № 2/.

Информация за обектите, които съгласно РМС № 1711 от 22.10.1962 г. на МС и чл.146, ал.3 от ЗКН притежават статут на недвижими археологически недвижими културни ценности с категория "национално значение" на територията на община Априлици, регистрирани в Автоматизираната информационна система "Археологическа карта на България", може да получите от ЦАИМ – БАН или РИМ – Ловеч, които са съответно национален и регионален координатор според Наредба № Н-2 от 6.04.2011 г. за създаване, поддържане и предоставяне на информацията от автоматизирана информационна система "Археологическа карта на България". Картоните, до които НИПКИ има служебен достъп, не са окомплектовани с картен материал и координати. От тези учреждения може да получите и актуална информация за недвижимите културни ценности, които са в процес на проучване.

С писмо № 4349 от 04.12.1992 г. на НИПК всички възпоменателни знаци, издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 години са декларирани като исторически паметници на културата по смисъла на чл.12 от ЗПКМ /отм./, и съгласно §12, ал.1 от ЗКН притежават статут на НКЦ /Приложение № 3/.

Обектите, които съгласно писмо № 4349 от 04.12.1992 г. на НИПК притежават статут на исторически недвижими културни ценности /исторически паметници на културата/, съгласно чл.4 от Закона за военните паметници /ЗВП/ /ДВ бр.13 от 2008 г. с изм. и доп./ притежават статут и на военни паметници. Съгласно чл.10 от ЗВП в Министерството на отбраната се води Национален регистър на военните паметници и картотекса, които са публични.

Съгласно ЗКН искания за намеси в недвижимите културни ценности се съгласуват от министъра на културата или от оправомощени от него длъжностни лица след писмено становище на НИПКИ.

Уведомявам Ви, че НИПКИ не е провеждал дейности по актуализация на списъка на НКЦ на територията на общината и в института не са постъпвали предложения от общинската администрация за реализиране на такава дейност. Дейностите по актуализация на списъка включват актуализирана оценка на културната и научна стойност на обектите, на състоянието им, определяне на режими за опазването им, както и идентифициране на нови обекти с потенциал на НКЦ. Въз основа на проведените дейности НИПКИ предлага на министъра на културата определяне на режими на опазване и актуализация на списъка на НКЦ /отписване на обекти, които са загубили стойността си на НКЦ и евентуално деклариране на нови идентифицирани обекти. Редът за провеждане на дейности по идентифициране на НКЦ, въз основа на които се актуализира

ОБЩИНА АПРИЛИЦИ

ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

№ по ред	Населено място	квартал/макзала	ОБЕКТ /адрес, локализация/	Кадастрални данни			Декларация с писмо/списък на НИПК	Обявен: ДВ бр./год. / протокол на НСОПК	Категория	Вид
				кв. и.	пар. №	пл. №				
1	гр. Априлици		Къща на Петко Попимиров, собствено на Димитър Трибовов Петков, сегга на ГНС	25	XI	281		ДВ бр. 52 от 1977г.	местно строителен	архитектур строителен
2	гр. Априлици	кв. Видима, махала "Телинци" към старо Дуневци	Къща на Митко Петков "Совети"				Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектур строителен
3	гр. Априлици	кв. Видима, махала "Телинци" към старо Дуневци	Къща на Марин Пенков Игичев				Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектур строителен
4	гр. Априлици	кв. Видима (център)	Къща на Петър Янков Попов				Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектур строителен
5	гр. Априлици	кв. Видима, махала "Пандуците"	Къща на Еремия Стоилов				Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектур строителен
6	гр. Априлици	кв. Видима, махала "Пандуците"	Къща на Неша Николова Давидова				Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектур строителен
7	гр. Априлици	кв. Видима, махала "Пандуците"	Къща на Марко Йонков Пенков				Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектур строителен
8	гр. Априлици	кв. Видима, махала "Пандуците"	Къща на наследниците Митко Василев				Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектур строителен
9	гр. Априлици	кв. Видима, махала "Пандуците"	Къща на Мария Дончева Янева				Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектур строителен

Триповичеве
16/1

ОБЩИНА АГРИШЦИ

ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

10	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Пандуците"	Къща на Ана Иванова Донкова и Елена Илиева Донкова	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
11	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Пандуците"	Къща на Тота Иванов, Илиева	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
12	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Пандуците"	Къща на Донко Иванов	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
13	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Пандуците"	Къща на Нешо Петров	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
14	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Пандуците"	Къща на Пена Тодорова	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
15	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Курлеза"	Къща на Лазар Иванов, Вълков	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
16	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Курлеза"	Къща на Елена Христова Иванова	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
17	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Курлеза"	Къща на Стоянка Иванова	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
18	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Горняците"	Къща на Стою Петков Горняцки	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
19	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Старна река"	Къща на Маринка Денкова Петкова и Радка Коева	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
20	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Старна река"	Къща на Събчо Петров Събчев	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
21	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Старна река"	Къща на Кольо Далев Каслака	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
22	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Старна река"	Къща на Христо Далев	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
23	гр. Агришци	кв. Видима, махала "Старна река"	Воденица "Маралджийка" на Дана Пенкова	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен

ОБЩИНА АПРИЛИЦИ		ОБЛАСТ ПОВЕЧ			
24	зр. Априлици	кв. Видима, махала "Матевци"	Къща на Цонко Минков	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
25	зр. Априлици	кв. Видима, махала "Матевци"	Къща и преграда на Мария Йонкова Кучукова	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
26	зр. Априлици	кв. Видима, махала "Габровница"	Къща на Георги Метрев, Цветанов	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
27	зр. Априлици	кв. Видима, махала "Габровница"	Къща на Панко Пенков	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
28	зр. Априлици	кв. Видима, махала "Габровница"	Къща на Вълко Георгиев	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
29	зр. Априлици	кв. Видима, махала "Габровница"	Къща на Коста Милев	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
30	зр. Априлици	кв. Видима, махала "Габровница"	Къща на Цоню Георгиев	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
31	зр. Априлици	кв. Видима, махала "Габровница"	Къща на Тодю Петров /Мария Тотева Патева/	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
32	зр. Априлици	кв. Видима, махала "Габровница"	Къща на Петър Денков	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
33	зр. Априлици	кв. Видима, махала "Габровница"	Къща на Йонко Георгиев Маринчев	Писмо №2535 от 06.09.1982г.	архитектурно-строителен
34	зр. Априлици	кв. Видима	Църквата Царява "Св. Димитър"	Списък от 04.11.1972г.	архитектурно-строителен
35	зр. Априлици	кв. Видима	Къща на Лукан Попов, в двора на детската градина	Списък от 26.09.1979г.	художествен
				Писмо №1128 от 01.04.1991г.	архитектурно-строителен

ОБЩИНА АПРИЛИЦИ		ОБЛАСТ ЛОВЕЧ							
36	гр. Априлици	кв. 3/3 ля река	Място на сражение и побино място, обектосападно на левия бряг на р. Видима в Дебелевския бозак				РЗ 75 от 1979г.	национално	исторически
37	гр. Априлици	кв. 3/а река, махала "Велчевска"	"Щаца на наследниците" Мерица Цюлева	Писмо №1904 от 28.05.1981г.					архитектурно-строителен
38	гр. Априлици	кв. 3/а река, махала "Велчевска"	"Щаца на наследниците" Стоян Маринова Велчева, с пристройката	Писмо №1904 от 28.05.1981г.					архитектурно-строителен
39	гр. Априлици	кв. 3/а река, махала "Велчевска"	"Щаца на наследниците" Васил Далева Велчевски	Писмо №1904 от 28.05.1981г.					архитектурно-строителен
40	гр. Априлици	кв. 3/а река, махала "Велчевска"	Телавицата, 300 м източно от центъра Телавица и бара (вдъгвицата) на АПК	Списък от 15.04.1971г. Писмо №1904 от 28.05.1981г.					етнографски архитектурно-строителен
41	гр. Априлици	кв. 3/а река, махала "Велчевска"	Бара на Дядо Христо, на площадта улица	Писмо №1904 от 28.05.1981г.					архитектурно-строителен
42	гр. Априлици	кв. 3/а река, махала "Велчевска"	Къща на Рада Костова	Писмо №1904 от 28.05.1981г.					архитектурно-строителен
43	гр. Априлици	кв. 3/а река, махала "Велчевска"	Къща на наследниците Михаил Стоянов	Писмо №1904 от 28.05.1981г.					архитектурно-строителен
44	гр. Априлици	кв. 3/а река, махала "Салпастрите"	Къща на мартин Стефанов, сала на Иван Власимов Маанов	Писмо №1904 от 28.05.1981г.					архитектурно-строителен

ОБЩИНА АПРИЛИЦИ

ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

45	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Салатиците"	Къща на Петко Кръстьевски	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
46	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Салатиците"	Къща ана наследници Никола Кънчев	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
47	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Каракумеве"	Къща на Петко Тодоров	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
48	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Дурбанците"	Къща на Цвета Дурбанска	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
49	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Стро. село"	Къща на Страто Петков	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
50	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Стро. село"	Къща на Верно Колтов	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
51	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Каменино бърдо"	Къща на наследници Стефан Христов Данков	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
52	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Каменино бърдо"	Къща на наследници Верно Минков Ночевски	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
53	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Каменино бърдо"	Къща на наследници Петко Колев Ночевски	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
54	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Каменино бърдо"	Къща на Цветко Бочев Ночевски	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
55	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Каменино бърдо"	Къща на наследници Цонко Кънчев Кръстьевски	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
56	гр. Априлици	кв. Зле река, махала "Каменино бърдо"	Къща на наследници Йонко Кънчев Кръстьевски	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен

ОБЩИНА АПРИЛИЦИ		ОБЛАСТ ЛОВЕЧ			
57	гр. Априлици	ка. Зла река, махала "Каменио Бърдо"	Къща на наследниците Стойко Пенчев Кръстевски	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
58	гр. Априлици	ка. Зла река, махала "Стопанство" ка. Зла река, махала "Диняка"	Къща на баба Йоко Стоилева	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
59	гр. Априлици	ка. Зла река, махала "Стопанство" ка. Зла река, махала "Диняка"	Къща на Елена Шкопанева	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
60	гр. Априлици	ка. Зла река, махала "Стопанство" ка. Зла река, махала "Диняка"	Къща на Мирин Троянчев	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
61	гр. Априлици	ка. Зла река, махала "Диняка"	Къща на Сабьо Миланова	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
62	гр. Априлици	ка. Зла река, махала "Диняка"	Къща на набогденци Събоо Христов Милански	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
63	гр. Априлици	ка. Зла река, махала "Диняка"	Къща на Минкан Георгиева Миланова	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
64	гр. Априлици	ка. Зла река, махала "Диняка"	Къща на Петър Милан Топалов	Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
65	гр. Априлици	пов. ка. Зла река	Чешма-паметник на Като Тодорова-ковача (мандатор на ковали сами, съвсечени в м. "Тотина плана")	Списък от 15.04.1971г.	исторически
66	гр. Априлици	пов. ка. Зла река	Църква "Св. Георги"	Списък от 26.09.1978г.	художествен

Б от 77

ОБЩИНА АПРИЛИЦИ		ОБЛАСТ ЛОВЕЧ							
69	гр. Априлици	Аула Ново село Центъра	Къща на Ангелина Петкова	X	001	Списък от 15.04.1971г. Списък от 14.12.1971г.	ДВ Бр. 52 от 1977г.	местно	архитектурно-строителен
70	гр. Априлици	с. Лука Ново село	Къща на Минаил Попови	X	283		ДВ Бр. 52 от 1977г.	р.самб. л.ово	архитектурно-строителен
71	гр. Априлици	с. Лука Ново село Центъра, махала "Касалиците"	Къща на Сави Вилин, плевната и портата			Списък №1904 от 25.05.1981г.			архитектурно-строителен
72	гр. Априлици	с. Лука Ново село Центъра, махала "Касалиците"	Къща на Сави Стефанов			Списък №1904 от 25.05.1981г.			архитектурно-строителен
73	гр. Априлици	с. Лука Ново село, Центъра	Къщата на поп Петко Казимирател на новоремонтир. в.ст.галици!			Списък от 14.12.1971г.			архитектурно-строителен
74	гр. Априлици	с. Лука Ново село, махала "Горобинци"	Къщата на хица бив. Тома Ма Цончева!			Списък от 15.04.1971г. Списък от 14.12.1971г.			архитектурно-строителен
75	гр. Априлици	кв.с. Лустрец	Историческо място и паметник на Цанко Дикотаканов М. "Бунарат", в подножието на гр. "Мара Гидик", южно 7км				ДВ Бр. 75 от 1978г.	национално	исторически
76	гр. Априлици	кв.с.с.Османци	Паметник на загиналите 1912-1918г., центъра			Списък от 15.04.1971г.			исторически

ОБЩИНА АПРИЛИ		ОБЛАСТ ЛОВЕЧ				
77	архитектурни паметници	Паметна плоча на загиналите борци във Отечествената война 1944-1945г.	Списък от 15.04.1977г.			исторически
78	архитектурни паметници	Кантароката - роденица на десния бряг на реката	Списък от 15.04.1977г.			етнографски
79	архитектурни паметници	Дражковската воденица, под м. "Койнов аязък"	Списък от 15.04.1977г.			етнографски
80	архитектурни паметници	Средновековна пролет "Русалиския проход, 12 километра"	ДВ бр. 75 от 1987г.	местно		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
81	архитектурни паметници	Средновековна църква, впр. "Голям Острец", 5-6 км източно	ДВ бр. 75 от 1987г.	местно		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
82	архитектурни паметници	Каша на наследниците на Пейко Кънев и на Васил Борисов на главния площад	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
		Църква "Рождество Богородично"	Списък от 26.08.1978г.			художествен

ОБЩИНА АПРИЛИЦИ

ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

83	гр. Априлици	кв. Ю. Острец	Църква "Рождество Пресвета Богородица", Центъра	Списък от 15.04.1971 г.			исторически
84	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Къща на Пенко Тодоров Пенков	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
85	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Къща на Гана Иванова Тодорова	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
86	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Къща на Борис Димитров Николов	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
87	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Къща на действителен г-н Ферди Анастас	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
88	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Къща на Астонас Михаил Ковачки	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
89	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Къща на Пенко Михаил Ковачки	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
90	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Къща на Пенко Михаил Ковачки	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
91	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Къща на Иван Янков	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
92	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Къща на действителен г-н Свбдо Далева	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
93	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Къща на наследник г-н Далева Кольо	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
94	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Къща и плевня на Радка Ненова	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен
95	гр. Априлици	кв. Ю. Острец, махала "Сръбскома"	Бившето училище и д-р. Димитрова работилница (до Радка Ненова)	Писмо №2535 от 06.08.1982г.			архитектурно-строителен

ОБЩИНА АПРИЛЦИ		ОБЛАСТ ЛОВЕЧ					
96	зр. Априлци	кв. № 1/Острец, махала "Маришница"	Къща на наследници Васил Бочев			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
97	зр. Априлци	кв. № 1/Острец, махала "Маришница"	Къща на Георги Борисов			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
98	зр. Априлци	кв. № 1/Острец, махала "Маришница"	Къща на наследници Пенко Събев			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
99	зр. Априлци	кв. № 1/Острец, махала "Маришница"	Къща на Васил Георгиев			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
100	зр. Априлци	кв. № 1/Острец, махала "Маришница"	Къща на Томир Колев Тодоров			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
101	зр. Априлци	кв. № 1/Острец, махала "Маджа"	Къща на наследници Сръбчо Матев			Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
102	зр. Априлци	кв. № 1/Острец, махала "Маджа"	Къща на наследници Матко Христов Цоневски			Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
103	зр. Априлци	кв. № 1/Острец, махала "Маджа"	Къща на наследници Алекси Петров/сега на Георги Малешков/			Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
104	зр. Априлци	кв. № 1/Острец, махала "Боголонта"	Къща на наследници Христо Витанов			Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
105	зр. Априлци	кв. № 1/Острец, махала "Боголонта"	Къща на наследници Стефан Панков Илиев			Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
106	зр. Априлци	кв. № 1/Острец, махала "Боголонта"	Къща на наследници Петър и Георги Христови Тодорови			Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен

ОБЩИНА АПРИЛИЦИ		ОБЛАСТ ЛОВЕЧ				
107	<i>гр. Априлици</i>	кв. № 10/Острец, махала "Барбули"	Къща на наследници Тихо Събчев		Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
108	<i>гр. Априлици</i>	кв. № 10/Острец, махала "Барбули"	Къща на наследници Радка и Петко Събчеви		Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
108	<i>гр. Априлици</i>	кв. № 10/Острец, махала "Барбули"	Къща на Гана Димитрова /"Каловска"		Писмо №1904 от 28.05.1981г.	архитектурно-строителен
110	<i>гр. Априлици</i>	кв. № 10/Острец, махала "Дражевка"	Банковата воденица		Списък от 15.04.1971г.	етнографски
111	<i>гр. Априлици</i>	кв. № 10/Острец, махала "Дражевка"	Къщата на Иван Дражевски		Списък от 15.04.1971г.	архитектурно-строителен
112	<i>гр. Априлици</i>	кв. № 10/Острец, махала "Мануилите"	Къщата на Михо Ръков		Списък от 15.04.1971г.	архитектурно-строителен
113	<i>гр. Априлици</i>	кв. № 10/Острец, махала "Теневска"	Пеновската воденица		Списък от 15.04.1971г.	етнографски
114	<i>гр. Априлици</i>	махала "Йочевци"	Къща на наследници Кольо Христов /"Памука" и два певни		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
115	<i>гр. Априлици</i>	махала "Йочевци"	Къща на Христо Йонков Йочевски, с певня		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
116	<i>гр. Априлици</i>	махала "Йочевци"	Две къщи на Пенко Христов Йонков		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
117	<i>гр. Априлици</i>	махала "Йочевци"	Къща на Тота Петкова Цочева		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
118	<i>гр. Априлици</i>	махала "Йочевци"	Къща на Димитър Йонков Вълев		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен

ОБЩИНА АПРИЛИЦИ

ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

119	с.Априлици	махала "Йочевци"	Мост на р. Видима при разклона за кв. Видима, при хижа "Зора" по шосето за гр. Троян			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
1	с.Велчево	махала "Джокари"	Къща, плевня и навес на Кънбо Христов Драганов			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
2	с.Велчево	махала "Джокари"	Къща на Димитър Христов Драганов-старата			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
3	с.Велчево	махала "Джокари"	Къща на Минко Драганов			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
4	с.Велчево	махала "Джокари"	Къща на наследници Василко Михов			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
5	с.Велчево	махала "Джокари"	Къща на Василко Стойчев			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
6	с.Велчево	махала "Джокари"	Къща на Димитър Маринов Димитров			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
7	с.Велчево	махала "Джокари"	Къща на Марин Нанков Станев			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
8	с.Велчево	махала "Мачковици"	Къща на Енчо Бенев Геровски			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
9	с.Велчево	махала "Мачковици"	Къща на Петър Ганков			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
10	с.Велчево	махала "Мачковици"	Къща на Енчо Бочев			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
11	с.Велчево	махала "Мачковици"	Къща на Цюю Геровски			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
12	с.Велчево	махала "Мачковици"	Къща на Иван Доневски			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен

ОБЩИНА АПРИЛИЦИ		ОБЛАСТ ЛОВЕЧ				
13	с. Велчево	махаля "Мачковици"	Къща на Нешо Ганков Узунов		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
14	с. Велчево	махаля "Мачковици"	Къща на Иван Димитров Михов		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
15	с. Велчево	махаля "Мачковици"	Къща на Нанко Иванов Василков		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
16	с. Велчево	махаля "Мачковици"	Къща на Вълко Иванов		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
17	с. Велчево	махаля "Мачковици"	Къща на Беньо Берков Бенев		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
18	с. Велчево	махаля "Бранево"	Къща на Иван Павлев Йотов		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
19	с. Велчево	махаля "Бранево"	Къща на Спас Нанков Йотов		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
20	с. Велчево	махаля "Бранево"	Къща на Иван Берков Ванев /бреди на Спас Йотов/		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
21	с. Велчево	махаля "Бранево"	Втора къща на Иван Берков		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
22	с. Велчево	махаля "Бранево"	Къща на Иван Колев Минилов Пенков		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
23	с. Велчево	махаля "Бранево"	Къща на Йонко Пенков Йотов		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
24	с. Велчево	махаля "Бранево"	Къща на Кольо Йонков Велев		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
25	с. Велчево	махаля "Чернево" /"Чернево то"/	Къща на Мария Цочева		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
26	с. Велчево	махаля "Чернево" /"Чернево то"/	Къща на Марин Пенков		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
27	с. Велчево	махаля "Чернево" /"Чернево то"/	Къща на Малина Андрузева Райковска		Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен

ОБЩИНА АПРИЛЦИ

ОБЛАСТ ЛОВЕН

28	с. Велчево	махаля "Чернево" /"Черневото"/	Къща на Христо Тодоров Йонков			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно- строителен
29	с. Велчево	махаля "Чернево" /"Черневото"/	Къща на наследници Марин Бочев с портата			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно- строителен
30	с. Велчево	махаля "Чернево" /"Черневото"/	Къща на Кръстьо Стоянов			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно- строителен
31	с. Велчево	махаля "Чернево" /"Черневото"/	Къща на наследници Минко Марков			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно- строителен
32	с. Велчево	махаля "Чернево" /"Черневото"/	Къща на Марин Йонков Конански			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно- строителен
33	с. Велчево	махаля "Чернево" /"Черневото"/	Къща на Стефан Минков Пенков			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно- строителен
34	с. Велчево	махаля "Врабците"	Къща на Иван Стратевна Аньо Иванов Стратев			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно- строителен
35	с. Велчево	махаля "Врабците"	Къща на Енчо Копев/преди на Йонко Попов- войводаца/			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно- строителен
36	с. Велчево	махаля "Стоянци" /"Стоевци"/	Къща на Пенчо Маринов, със столански стради			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно- строителен
37	с. Велчево	махаля "Стоянци" /"Стоевци"/	Къща на наследници Стратев Кръстев			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно- строителен
38	с. Велчево	махаля "Стоянци" /"Стоевци"/	Къща на Стою Кръстев			Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно- строителен
39	с. Велчево	махаля "Стоянци" /"Стоевци"/	Къща на наследници Лазар Маринов Нешев			Писмо №3805 от 13.10.1980г.	архитектурно- строителен

ОБЩИНА АПРИЛЦИ

ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

40	с. Велчево	махаля "Стоювци" /"Стоевци"/	Къща на Пенчо Маринов Нешев			Писмо №3805 от 13.10.1980г.		архитектурно- строителен
41	с. Велчево	махаля "Стоювци" /"Стоевци"/	Къща на Стою Димитров Стоев			Писмо №3805 от 13.10.1980г.		архитектурно- строителен
42	с. Велчево	махаля "Стоювци" /"Стоевци"/	Къща на Стратю Кръстев Стоев			Писмо №3805 от 13.10.1980г.		архитектурно- строителен
43	с. Велчево	махаля "Мариното"	Къща на Иван Ралков			Писмо №2535 от 06.08.1982г.		архитектурно- строителен
44	с. Велчево		Средновековна крепост, м. "Чучура", 6 км източно				ДВ бр. 75 от 1967г.	архитектурно- строителен от Античността и Средновековието
45	с. Велчево		Къща на наследници Стоян Бочев Стоянов			Писмо №3112 от 13.08.1980г.		архитектурно- строителен
46	с. Велчево		Паметник на Велчо Ночев /герой от Новоселското въстание/, в центъра на селото			Списък от 15.04.1971г.		исторически
1	с. Драшковца /Дражкова/ поляна	махаля "Драшковца поляна"	Къща на наследници Нено Петров			Писмо №2535 от 06.08.1982г.		архитектурно- строителен
2	с. Драшковца /Дражкова/ поляна	махаля "Драшковца поляна"	Къща на наследници Цочо Петков			Писмо №2535 от 06.08.1982г.		архитектурно- строителен
3	с. Драшковца /Дражкова/ поляна	махаля "Драшковца поляна"	Къща и ковалница на Дяно Пенков			Писмо №2535 от 06.08.1982г.		архитектурно- строителен

ОБЩИНА АПРИЛЦИ		ОБЛАСТ ЛОВЕЧ			
4	с. Драшковея /Дражковей/ поляна	махаля "Липова могила"	Две къщи и главна на Христо Кънчев Христос	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
5	с. Драшковея /Дражковей/ поляна	махаля "Шеврева стока"	Къща на наследници Иван Никушев, със стопански сгради	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
5	с. Драшковея /Дражковей/ поляна	махаля "Шеврева стока"	Къща на Марин Никушев	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
7	с. Драшковея /Дражковей/ поляна	махаля "Шеврева стока"	Къща на наследници Стойко Недялков	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
8	с. Драшковея /Дражковей/ поляна	махаля "Балинцово"	Къща на наследници Иван Пенков Колев	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
9	с. Драшковея /Дражковей/ поляна	махаля "Балинцово"	Къща на Марин Енчев Маринов	Писмо №2535 от 06.08.1982г.	архитектурно-строителен
1	с. Скандалото	махаля "Кованджитте"	Къща на Дена Вълкова Иванова	Писмо №3915 от 24.11.1982г.	архитектурно-строителен
2	с. Скандалото	махаля "Кованджитте"	Къща на Лазар Маринов Недялков	Писмо №3915 от 24.11.1982г.	архитектурно-строителен
3	с. Скандалото	махаля "Кованджитте"	Къща на Илия Василев Илиев	Писмо №3915 от 24.11.1982г.	архитектурно-строителен
4	с. Скандалото	махаля "Кованджитте"	Къща на Стойчо Лалев Стойчев	Писмо №3915 от 24.11.1982г.	архитектурно-строителен
5	с. Скандалото	махаля "Кованджитте"	Къща на Цона Тодорова Иванова	Писмо №3915 от 24.11.1982г.	архитектурно-строителен
6	с. Скандалото	махаля "Кованджитте"	Къща на Димитър Тодоров Димитров	Писмо №3915 от 24.11.1982г.	архитектурно-строителен
7	с. Скандалото	махаля "Кованджитте"	Църква "Арх. Михаил" и Липовата на поляна	Списък от 26.02.1978г.	художествен

17 от 77

ОБЩИНА АПРИЛЦИ		ОБЛАСТ ЛОВЕЧ					
№ инвентаризации	Обект	Чертено в. по десетия брой на р. Видима	Списък от	архитектурно-строителен			
8	с. Скандалото	Къща на В. Цанков	7	IX	43	Списък от 19.04.1978г.	архитектурно-строителен
9	с. Скандалото	Къща на Марин Данов	7	X	44	Списък от 19.04.1978г.	архитектурно-строителен
10	с. Скандалото	Къща на Илия Мутафов	7	XI	45	Списък от 19.04.1978г.	архитектурно-строителен
11	с. Скандалото	Къща на Братя Ганчеви	7	XIII	46	Списък от 19.04.1978г.	архитектурно-строителен
12	с. Скандалото	Къща на Иван Топузов	7	XV	48	Списък от 19.04.1978г.	архитектурно-строителен
13	с. Скандалото	Къща на Борис Харджиев	7	XVI	49	Списък от 19.05.1978г.	архитектурно-строителен
14	с. Скандалото	Подпорна стена срещу моста	13		52	Списък от 19.05.1978г.	архитектурно-строителен
15	с. Скандалото	Къща на свещеник П. Станев	13	I	53	Списък от 19.05.1978г.	архитектурно-строителен
16	с. Скандалото	Къща с дюкян на Илия Мутафов	9	II	59	Списък от 19.05.1978г.	архитектурно-строителен
17	с. Скандалото	Къща на Д. Нанков	9	I	60	Списък от 18.05.1978г.	архитектурно-строителен
18	с. Скандалото	Къща на Стойчо Ганчев	12	I	73	Списък от 19.05.1978г.	архитектурно-строителен
15	с. Скандалото	Къща на Иван Топузов	12	II	74	Списък от 19.05.1978г.	архитектурно-строителен
20	с. Скандалото	Каменен мост на дерето, срещу улицата към църквата			52	Списък от 19.05.1978г.	архитектурно-строителен

ОБЩИНА АПРИЛЦИ		ОБЛАСТ ЛОВЕЧ				
21	с. Скандялово	Каменен мост на дърето, при вливането на р. Видима		60	Списък от 19.05.1978г.	архитектурно- строителен

Предложение № 3

МИНИСТЕРСТВО
НА КУЛТУРАТА
НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ
А ПАМЕТНИЦИТЕ НА КУЛТУРАТА
№ 4349, 4.12 1992

ДО ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

СОФИЯ
бул. „Дондуков“ 44 тел. 88-37-82

Уведомяваме Ви, че съгласно чл. 5 от ЗИЗМ, чл. 1
и чл. 11 от ПУЗНИК и Наредба № 5 на Министерство на кул-
турата НИК декларира като исторически паметници възмо-
жителните зидания по повод участието на България
във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 го-
дини. Основание за това е отношението на тези обекти към
значимите събития от българската история, тяхната охрана
на автентичност, историческа документалност и художествена
стойност на част от тях, дело на видни български монумента-
листи. По смисъла на ЗИЗМ тези обекти стават част от культу-
ро-историческото наследство на страната и за тях се прилага
всички съществуващи нормативни актове, регламентиращи неговото
опазване.

ДИРЕКТОР
(арх. *Евга Коконова*)

3. Вземете за възпитателните комитети на сиринците /гръцки/ народни съвети по участие в Министерството на образованието и културата - съставено на Института за българските културата, съвместно с Министерството на земеделието. Главното управление на горите при Народния съвет и Българската академия на науките до края на 1964 година да обхващат с трайни знаци заподните в подробни мащаб и оторизативни задачи.

Изпитанията на разпоредбата се вземат в Института за образованието и културата, Министерството на земеделието, Българската академия на науките. Главното управление на горите при Народния съвет в всички сяржни народни съвети.

София, октомври 1962 година

ПРИЛОЖЕНИЕ 2.
СПРАВКА ЗА ОБЩИНА АПРИЛЦИ ОТ АИС АКБ

АВТОМАТИЗИРАНА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА
„АРХЕОЛОГИЧЕСКА КАРТА НА БЪЛГАРИЯ”

Легенда към приложените режими за ползване на териториите, на които се намират археологически обекти:

- **Режим „А“** – забраняват се всички видове дейности – строителни, добивни, благоустройствени, селскостопански, мелиоративни и други, които нарушават целостта на земния пласт в границите на археологическия обект.
  - **Режим „Б“** – относно археологически обекти, попадащи в обработваеми земеделски площи; забраняват се всички видове изкопни работи, както и дълбочинната обработка на почвата (риголване), засаждане на трайни култури с дълбока коренова система, заблацияване и др., които могат да унищожат или засегнат археологическата субстанция в границите на обекта.
-

Необходимо е да се уточни, че предоставената информация е единствено за обекти, регистрирани в АИС АКБ в резултат на инцидентни теренни проучвания. На територията на Община Ветрино не са правени системни издирвания на археологически обекти, които значително биха обогатили познанията за археологическото наследство в този регион.

РЕГИСТРАЦИОННА КАРТА 0500201

Местоположение

Населено място: гр. Априлци, мах. Вълевци

Местност: Турското ливаде

Локализация

Лок. спрямо населено място: 0,16 км, 124°, СИ от махалата

Особености

Площ: 0,28 дка

Вид и хронология

Надгробна могила

Античност

История на проучването

Теренни издирвания 1991, Мария Цачева

Режим на ползване

Режим А

Опазване

Статут: Обявен ПК с национално значение ПМС 1711/10.1962 г.

Изготвил

М. Цачева

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

СПРАВКА

ЗА НАМИРАЩИТЕ СЕ ВЪЗПОМЕНАТЕЛНИ ЗНАЦИ, ИЗДИГНАТИ ПО ПОВОД УЧАСТИЕТО НА БЪЛГАРИЯ ВЪВ ВОЙНИТЕ ОТ 1885, 1912-1913, 1915- 1918, 1944-1945 ГОДИНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ

1. Паметна плоча в кв. „Зла река“, град Априлци.

Паметната плоча се намира на площад „Марин Сяров“. На нея са изписани имената на загиналите в Балканската, Междусъюзническата, Първата и Втора световни войни от кв. „Зла река“, град Априлци. Плочата е направена от черен гранит със изписани златни букви. Над нея е поставена по малка плоча с кръст за храброст заобиколен с венец.

2. Паметни в кв. „Острец“, град Априлци.

На паметника са изписани имената на загиналите в Балканската, Първата световна и Отечествената война от кв. Острец, град Априлци. Направен е от бял камък, с прикрепени бели плочи на него на четирите му страни. Отгоре на паметника е поставен кръст.

СПИСЪК НА ЗАГИНАЛИТЕ ВЪВ ВОЙНИТЕ ОТ КВАРТАЛ ОСТРЕЦ
ЗАГИНАЛИ В ОТЕЧЕСТВЕНАТА ВОЙНА 1944-1945г. :

1. МИРЧО М. КУКЕНСКИ
1. МИНКО Т. МИНКОВ
2. ПЕНКО П. ГЕЧЕВСКИ
3. СТЕФАН К. ТОДОРОВ
4. СТЕФАН Л. ПЕНОВ

ЗАГИНАЛИ В БАЛКАНСКАТА (1912-1913г.) И ПЪРВАТА СВЕТОВНА (1915-1918г)
ВОЙНИ :

1. МИХО КОВАШКИ
1. БАНКО П. БАНКОВ
2. ВЪЛЮ Г. КОЛЕВ
3. ДИМИТЪР ХР. ПУНЧЕВ
4. ДИМИТЪР ХР. ПОПСКИ
5. ДИМИТЪР М. СОМЛЕВ
6. ДИМИТЪР П. ЦОЧЕВ
7. ДОНКО Ц. ДОНКОВ
8. ДОНКО В. БАЛДЖИЕВ
9. ДОЧО П. ЗЛАТЕВ
10. ИЛИЯ П. ДИМОВ
11. ИЛЮ П. ИЛЕВ
12. ИВАН ТР. КОЛЕВ
13. ИВАН СТ. ПУНЧЕВ
14. ИВАН ИВАНОВ ЙОНКОВ
15. ИВАН М. СИРАКОВ
16. ИВАН Г. ГАМЕЙСКИ
17. КОЮ В. КОЕВ
18. КИРО В. ЛАЛЕВ
19. КОЛЮ В. ГЕЧЕВСКИ
20. КОЛЮ П. БАНЕВ
21. КЪНЮ П. ТОДОРОВСКИ
22. ВАСИЛ ИВАНОВ
23. КОСТА П. КЪНЧЕВ
24. КОСТА СТ. ТОТЕВ
25. ЛАЛЮ К. МАРКОВ
26. ЛАЛЮ П. БАНКОВ
27. МИРЧО В. КУКЕНСКИ
28. МИХО И. ДРАЖЕШКИ
29. МИТО СТ. МИТОВ
30. МИХО Н. МИХОВ
31. МИРЧО Н. ЙОНКОВ
32. МИХО ЦВ. КУЕВ
33. МИЧО Б. МИЧЕВ
34. МИХО ХР. БАЛАБАНОВ
35. МЪНКО Л. МЪНКОВ
36. МАТЮ ХР. БЪЖЕВ
37. НИКОЛА ЯНКОВ КОЛЕВ

38. ДАМЯН С. БОЕВСКИ
39. НЕДЯЛКО Д. ДИМОВ
40. ПЕНКО Н. ТОДОРОВ
41. ПЕНКО ХР. ПЕНОВ
42. ПЕНКО И. НАЙДЕНОВ
43. ПЕТКО П. ПЕНОВСКИ
44. НЕШО КОЕВ
45. ПЕТЪР Г. СИРАК
46. ПЕТКО Ц. КУКЕНСКИ
47. ПЕТКО Д. ДОЧЕВ
48. ПЕТКО И. МИХОВ
49. СЪБИ Ц. СЪБЕВ
50. СТЕФАН М. ДИМИТРОВ
51. СТЕФАН П. ЦОЧЕВ
52. СТЕФАН Т. ЦОНКОВ
53. СЪБЧО ЯК. НЕДЯЛКОВ
54. СТАНЮ П. ДИМИТРОВ
55. ТОТЮ СТ. ТОТЕВ
56. ТОДОР М. КОВАШКИ
57. ТОДОР К. ВЕЛКОВ
58. ХРИСТО М. СЪБЕВ
59. ХРИСТО ИЛ. ЦВЯТКОВ
60. ЦОНКО П. ДИМОВ
61. ЦОНКО ИВ. ПЕНОВ
62. ЦВЯТКО М. КУЕВ
63. ЦВЯТКО Г. КУЕВ
64. ПЕНКО Д. ЙОНКОВ
65. ПЕТКО В. НИНУШЕВ
66. ПЕТКО ТРИФОНОВ
67. ПЕТКО АТАНАСОВ

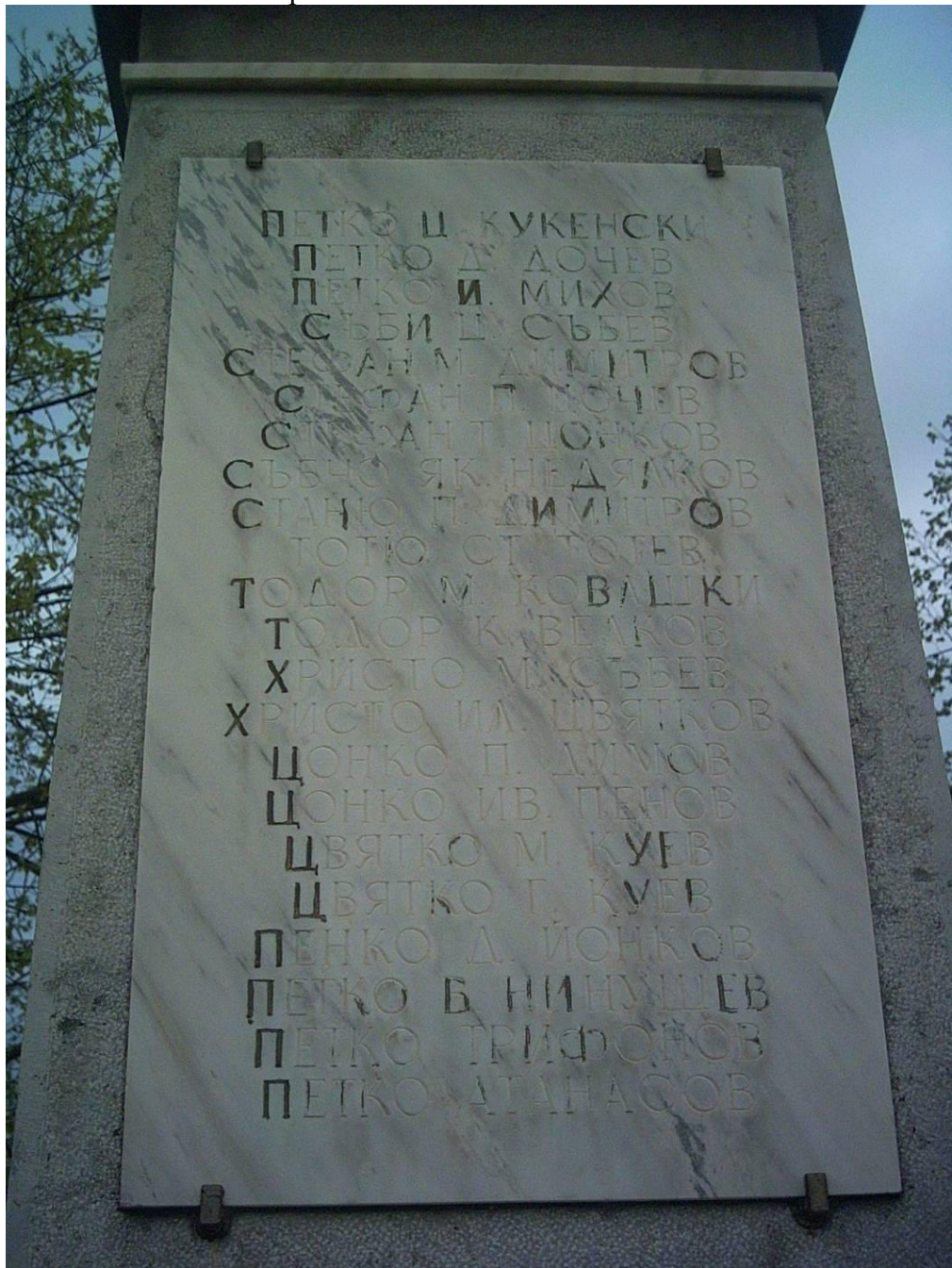
Плоча от западната страна

Плоча от северната страна

Плоча от източната страна

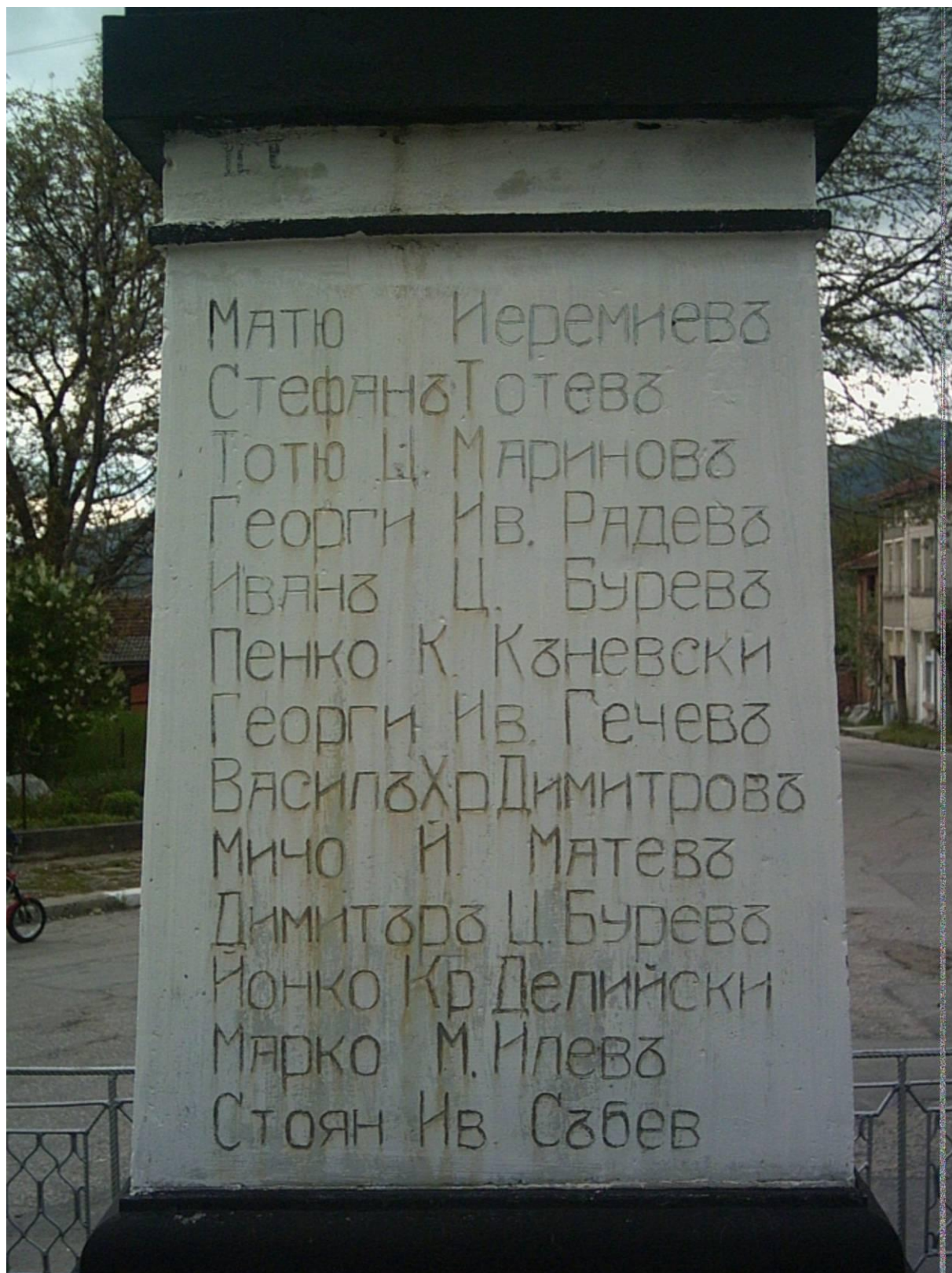
ПЕТКО Ц. КУКЕНСКИ
ПЕТКО Д. ДОЧЕВ
ПЕТКО И. МИХОВ
СЪБИ Ц. СЪБЕВ
СТЕФАН М. ДИМИТРОВ
СТЕФАН П. ДОЧЕВ
СТЕФАН Т. ЦОНКОВ
СЪБЧО ЯК. НЕДЯКОВ
СТАНЮ П. ДИМИТРОВ
ТОТЮ С. ТОЛЕВ
ТОДОР М. КОВАШКИ
ТОДОР К. БЕЛКОВ
ХРИСТО М. СЪБЕВ
ХРИСТО ИЛ. ЦВЯТКОВ
ЦОНКО П. ДИМОВ
ЦОНКО ИВ. ПЕНОВ
ЦВЯТКО М. КУЕВ
ЦВЯТКО Г. КУЕВ
ПЕНКО Д. ИОНКОВ
ПЕТКО Б. НИНУШЕВ
ПЕТКО ТРИФОНОВ
ПЕТКО АТАНАСОВ

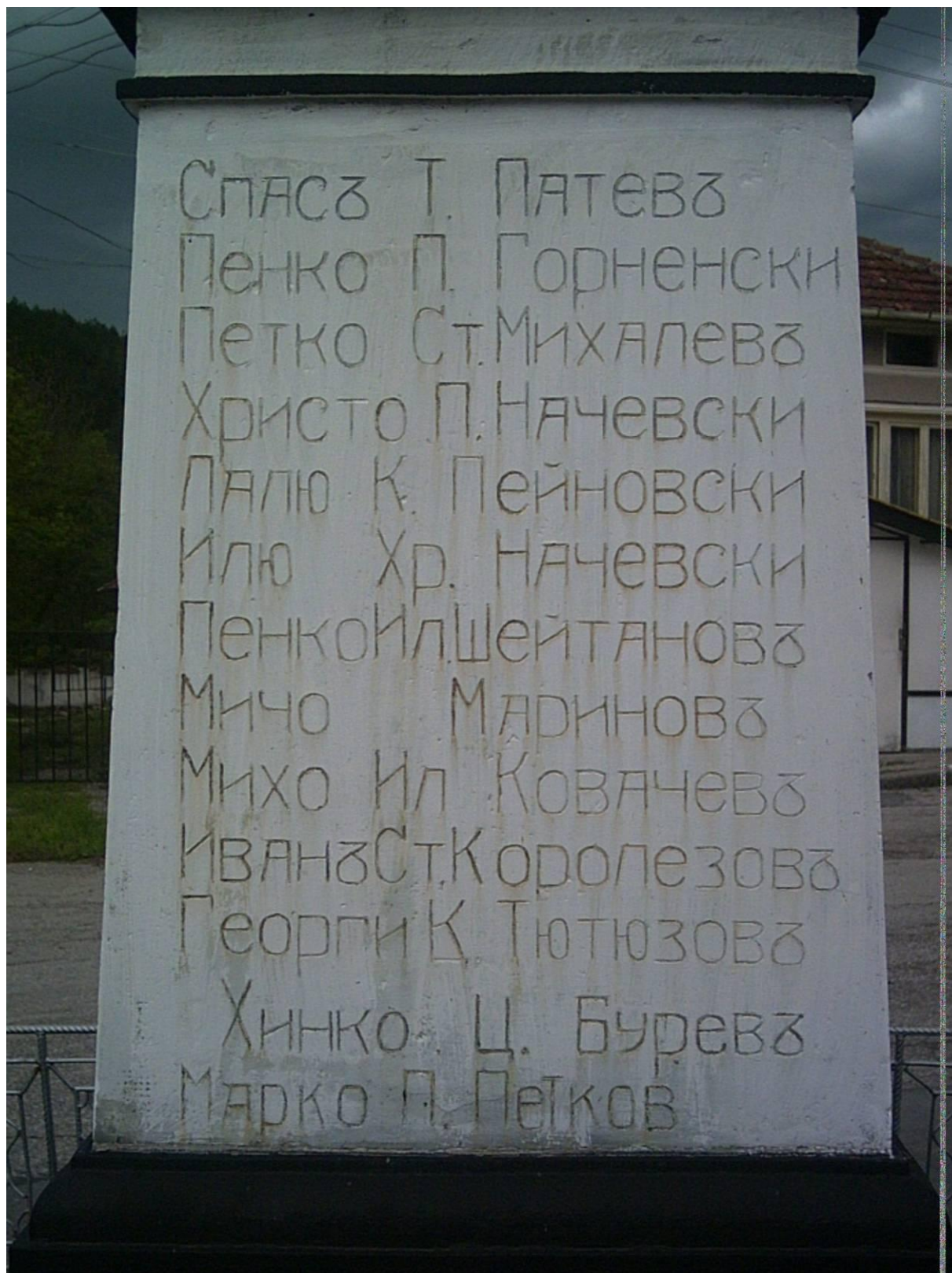
Плоча от южната страна

3. Паметник на загиналите във войните от кв. „Видима, град Априлци. Намира се на площад „Марко Семов“. Изработен е от бял камък с изписани черни букви, а постаментът и купола от черен. Най-отгоре е поставен кръст. Честванията на паметника се провеждат на 30 април с митинг заря.

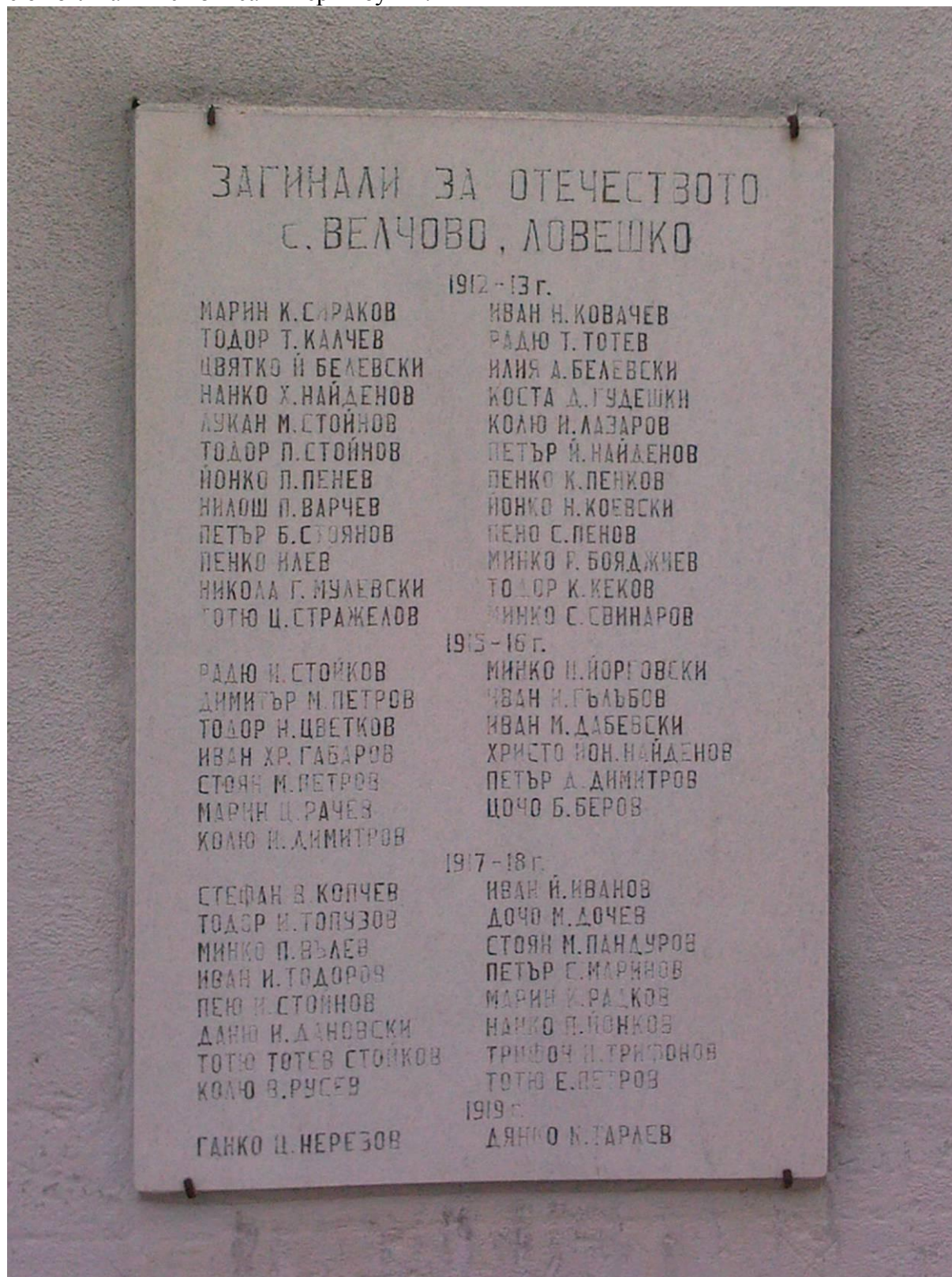

4. Паметна плоча на загиналите в Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война от с. Велчево, община Априлци. Плочата се намира на площада в селото. Направена е от бял камък с изписани черни букви.

20.10.2014 г.
Гр. Ловеч

Изготвил Христо Тодоров, уредник в
отдел „Нова история“ при РИМ - Ловеч

ПРИЛОЖЕНИЕ 4

СПИСЪК НА АРХЕОЛОГИЧЕСКИ НЕДВИЖИМИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА АПРИЛЦИ ПО АИС АКБ

Списък на археологически недвижими културни ценности на територията на община Априлци по АИС АКБ

№	№ по АКБ	обект	местоположение	период	значение	режим	особености	възм. за соц.	достъпност
1	0500201	могила	Априлци, кв. Ново село, мах. Вълевци	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	заравнена, в овощна градина, над къща	липсва	в двора
2	0500202	могила	Априлци, кв. Ново село, мах. Недевци, у. Дуевец	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	в пасище, разорана	липсва	добра
3	0500203	могила	Априлци, кв. Ново село, мах. Кривошиите	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	овощна градина, обработена	добра	в двора
4	0500204	могила	Априлци, кв. Ново село, мах. Гърдевци, Марийкиното	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ливада, с иманярски изкоп	добра	добра
5	0500205	могила	Априлци, кв. Ново село, мах. Гергевци, Черни връх	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ливада, откопана в източната си част	добра	достъпен
6	0500206	могила	Априлци, кв. Ново село, мах. Йоцовци	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	овощна градина, с иманярска намеса	добра	достъпен
7	0500207	могила	Априлци, кв. Ново село, мах. Чакъри	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ливада, с построена сграда в СЗ част	добра	ограничена
8	0500208	могила	Априлци, кв. Ново село, мах. Чакъри	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	в двор	добра	достъпен
9	0500209	могила	Априлци, кв. Ново село, Търницата	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	овощна градина	добра	ограничена
10	0500210	могила	гр. Априлци, кв. Зла река, мах.	тракийска	ПМС№1711,	А	в пасище, разорана	добра	достъпен

		Пастуханите, Таймянката		нац.				
11	0500210-1	могила гр. Априлци, кв. Зла река, мах. Пастуханите, Таймянката	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	в пасище, разрушена северна част	добра	достъпен
12	0500210-2	могила гр. Априлци, кв. Зла река, мах. Пастуханите, Таймянката	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	овощна градина, обработена	добра	достъпен
13	0500213	могила гр. Априлци, кв. Видима, мах. Боневци, Гробът	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	ливада	добра	достъпен
14	0500214	могила гр. Априлци, кв. Видима, мах. Делиите, трапът	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	ливада, с иманярски изкоп	добра	достъпен
15	0500215	некропол гр. Априлци, кв. Видима, мах. Лютовци, Данкова рътлина	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	ливада, с иманярски изкоп и път	добра	достъпен
16	0500216	могила гр. Априлци, кв. Видима, мах. Лютовци, Данкова рътлина	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	ливада, път	добра	достъпен
17	0500217	могила гр. Априлци, кв. Видима, мах. Лютовци, Данкова рътлина	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	ливада, с иманярски изкоп	добра	достъпен
18	0500218	могила гр. Априлци, кв. Видима, мах. Лютовци, Данкова рътлина	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	ливада, с иманярски изкоп	добра	достъпен
19	0500219	три могили гр. Априлци, кв. Видима, мах. Крантовци, Цанов рът	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	овощна градина, обработена, с къща	добра	достъпен
20	0500220	могила гр. Априлци, кв. Видима, мах. Крантовци	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	ливада, с къща	добра	достъпен
21	0500221	могила гр. Априлци, кв. Видима, мах. Крантовци, Цанов рът	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	овощна градина, заравнена	добра	достъпен
22	0500222	могила гр. Априлци, кв. Видима, мах. Крантовци, Цанов рът	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	овощна градина, заравнена	добра	достъпен
23	0500223	некропол гр. Априлци, кв. Видима, мах. Делиите	тракийска	ПМС№1711, нац.	A	ливада, обработван, с иманярски изкоп	добра	достъпен

24	0500224	могила	гр. Априлци, кв. Видима, мах. Делиите	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ливада, обработван, с иманярски изкоп	добра	достъпен
25	0500225	могила	гр. Априлци, кв. Видима, мах. Делиите	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ливада, обработван, с иманярски изкоп	добра	достъпен
26	0500226	могила	гр. Априлци, кв. Видима, мах. Делиите	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ливада, обработван	добра	достъпен
27	0500227	могила	гр. Априлци, кв. Видима, мах. Делиите	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ливада, обработван	добра	достъпен
28	0500228	могила	гр. Априлци, кв. Видима, мах. Делиите	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ливада, обработван	добра	достъпен
29	0500229	могили	с. Скандалото, Лъкарски брод	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ниви	добра	достъпен
30	0500230	могила	с. Скандалото, Лъкарски брод	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ниви, разорана	добра	достъпен
31	0500231	могила	с. Скандалото, Лъкарски брод	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ниви, иманярски изкопи	добра	достъпен
32	0500232	могила	с. Скандалото, Лъкарски брод	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ниви, иманярски изкопи	добра	достъпен
33	0500233	могила	с. Скандалото, Разкола	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	овощна градина, иманярски изкоп	добра	достъпен
34	0500234	могила	с. Белчево, мах. Бранево	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	овощна градина, иманярски изкоп	ограничена	достъпен
35	0500235	могила	с. Скандалото, Костена могила	тракийска	ПМС№1711, нац.	А	ливада, с иманярски изкоп	добра	достъпен

ПРИЛОЖЕНИЕ 5
СНИМКОВ МАТЕРИАЛ, ПОКАЗВАЩ СЪСТОЯНИЕТО НА ЧАСТ ОТ
ДЕКЛАРИРАНИТЕ НКЦ

ГР. АПРИЛЦИ, КВ. ВИДИМА

ГР. АПРИЛЦИ, КВ. ЗЛА РЕКА

ГР. АПРИЛЦИ, КВ. НОВО СЕЛО

ГР. АПРИЛЦИ, КВ. ОСТРЕЦ

250

С. ВЕЛЧЕВО

С. ДРАШКОВА ПОЛЯНА

С. СКАНДАЛОТО

